

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Jüdisches Wörterbuch

Strack, Hermann L.

Leipzig, 1916

Jüdisches Wörterbuch

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-5840

אב בית דין = אב"ד
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ = אה"א
 ,unser Gott und Gott unsrer
 Väter'. [Land'.
אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה = אה"ק
 ,unsre Brüder die Kinder Israel'.
אִם יִרְצֶה ה' = אה"ה
 ,wenn Gott will'.
א Vorschlagsilbe: **אֲדַאֵן**, 'Dank!';
 aheim, ahin, aher, **אָוַעַק**, 'weg';
אֶקְעָגַעַן, 'gegen(über)'; **אָחַרְקַן** *hd*
 ,außer'.
א (oft mit dem folgenden Wort
 zus.geschrieben), vor Voka-
 len **אן**, unbestimmter Artikel:
אָ נַאֲכַט u. **אָ נַאֲכַט**, 'eine Nacht';
אָן אַבְמַאָד, 'ein Segen',
אָן אַבְמַאָד, 'ein Abkommen'.
אז ניט, abgekürzt aus **אז ניט**
 ,wenn nicht'.
אב Vorsilbe (selten **אפ**), 'ab'; oft
 = *r ot, p od, zB* ablegen ,auf-
 schieben', *p odkladać*.
אב *h*, 'Vater', Mz **אבות**, vor
 Genet. **אָבִי** u. **אבות**, zB **אָבִי**
 ,V. der Waisen', Gott.
אב בית דין *t*, 'Vorsitzender des
 Gerichtshofes'.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

אבאז, Train'. *p r*
אבארָאנע, Abwehr'. *r*
אב-ביוזערן זיך, sehr ärgerlich
 werden, schelten'.
אבבייטען, 'abwechseln', im Dienst
 ,ablösen'.
אבבריהען, 'verbrühen, verbren-
 nen', zich a fuss.
אבברעכען, 'sich brechen'.
אב-גאָלען, 'abscheren' das Haupt-
 haar.
אבגלייכען, 'gleichmachen'. Mw
אבגעגלייכט.
אבגעבען, **אָבֹוד**, 'Ehre erweisen'.
אבגעטאַקט, 'glatt' gemacht, 'Decke'.
אבגעלאָזען, 'nachlässig, indolent'.
אב-געניצען, 'gähnen'.
אבגעשוואָגען, '(ab)gewaschen' und
 gekämmt.
אבגעשוואַכט, 'ohnmächtig'.
אב-גריוזען, 'abnagen'.
אבדה *h*, 'Verlust; Verlorenes'.
אבגערייניגטער הייט, 'in gereinig-
 tem Zustande'.
אב-דייכען, 'Atem schöpfen'.
אבדעקען, 'enthüllen' Statue.
אב-דראַפען, 'abkratzen'.
אב-האַקען, 'unterbrechen' die Rede.
 zi hakkt ihm ab.

- אָבֵהִיטען ,behüten' Kind; ,be-
wahren' jmdn vor Unglück;
,beobachten, halten' Gebot. |
אָבֵגֵהִיט זײַן ,vorsichtig sein'.
אָבֵהִיטעכץ ,das Beobachten' v.
Geboten.
- אָבֵהֵענדיג ,mutlos'.
אָבֵהֵענדיגקײט ,Mutlosigkeit'.
אָבֵוואַרפֿען ,ablehnen, verwerfen'
Antrag.
- אָבזאָגען 1 ,entlassen' Beamte |
2 ,sich weigern'; fun ,ver-
zichten auf . . , zurücktreten
אָבזױפֿען ,aufseufzen'. [von' . .
אָבֵטֵרֵיחִים *h* ,Melonen'.
אָבֵטרָאָגען זיך ,sich rasch ent-
fernen, rasch weggehn'. tråg
זיך אָב ,mach dich von dannen'
אָבֵטֵרױסלען ,abschütteln'.
אָבֵטרעטען ,zurücktreten, wei-
chen' far'n שױנא ,vor dem
Feinde'; Mw אָבֵגעטראָטען .
אָבֵטֵשעפֿען ,abhaken' einen Wa-
gen vom Zuge.
- אָבֵי ,wenn nur; damit'. abi wer
,irgend jemand' (Gegensatz:
ein Vornehmer, Geachteter).
p aby.
- אָבֵיאַווען ,erklären, bekannt ma-
chen' אָבֵיִוּן *h* ,arm'; Mz. [chen' *p*
אָבֵיזױע ,Tapete', Mz ס. *p*
אָבֵיר לֵב *h* ,hartherzig'.
אָבֵל *h* ,trauernd, leidtragend',
w אָבֵלָה .
אָבֵלִית *t* ,Trauer'.
אָבֵלאַווען Kesseltreiben, Treib-
jagen. *p* obława.
- אָבֵלאַזען ,ablassen' vom Preis;
dem šiddūch ,auflösen'. der
frost hāt āgelāzt ,nachge-
lassen'.
אָבֵלױבען ,kräftig, sehr loben'.
אָבֵלױגאַצױע ,Obligation', Mz ס.
אָבֵלױגעניש ,Ablegnung'.
אָבֵלױדיגען ,'אָבלע', leer machen'.
אָבֵלעבען ,aufleben'. di štädt
lebt āb.
אָבֵלעגען ,aufschieben, vertagen';
auf nāch ,bis nach'.
אָבֵלעקען a beindel (Knochen)
,etwas genießen'. [loschen'.
אָבֵלעשען ,Mw אָבֵגעלֵאשען ,er-
אָבמאַגען 1 ,abmagern'; 2 ,ma-
ger machen'.
אָבמאַך ,Abkommen, Abmachung',
Mz ען .
אָבֵמולֵען ,ab-reiben, -schleifen'
vom Wasser.
אָבמױנטערן ,aufmuntern, wieder
zum Bewußtsein bringen'
einen Ohnmächtigen.
אָבֵמעקען ,auslöschen, tilgen'.
אָבֵן *h* ,Stein'. אָ בֵוּחַן ,Prüf-
stein'; אָ טױב ,Edelstein' übr.:
,geistvolles, treffendes Wort';
אָ פֵנָה ,Eckstein'; אָ הֵעָר ,
(,Stein der Hilfe' 1 Sam. 7, 12)
der dritte Band des Sulhan
'Arūkh.
אָבֵנאַרען ,täuschen, betrügen'.
אָבסורד *m* ,Absurdität'.
אָבֵסטראַשען ,abtrotzen'.
אָבֵעטֵהעמען ,aufatmen'.
אָבֵענר ,Abend', Mz ען .

אַב-ענטפערן ,als Antwort geben, antworten'.

אַב-עסען ,speisen, tafeln'; Mw אַבגעעסען ,nachdem er gegessen hatte'.

אַב-עקען ,e. Ende machen'.

אַב-פֿטר'ן *hd* ,jmdn loswerden', ,abfertigen' Kunden, ,erledigen' Arbeit.

אַבפֿרירען er hāt zich di fīss āb-gefroren ,erfrozen'.

אַבפֿרעמדען ,fremd werden'.

אַבצאָהל ,Zahlung', auf hind ,Hundesteuer'; mitglieds-אַבצ. ,Beitrag', Mz אַבצאָהלונגען .

אַבצאָס ,Absatz' (am Stiefel). *p*

אַבצוויינגע ,Zange'.

אַבצוימען ,abzäunen, abgrenzen'.

אַבקאַלע ,kalken, weißen'.

אַבקומען 1,herunterkommen',arm werden. | 2 ,leiden' Strafe.

אַבקלויבען ,erwählen'.

אַבקנייפען a rōz ,abbrechen'; Mw אַבגעקנייפען .

אַבקנעפֿלען זיך ,sich (die Kleider) aufknöpfen'.

אַבקעלבען זיך ,kalben'.

אַבקרעכצען ,seufzen'.

אַבֿר *t* ,Glieder' des Körpers. Der menschliche K. hat אַבֿרים "רמ"ח אַבֿרים ,248 Glieder'.

אַבראַטעווען ,erretten'.

אַבראַק , (trocknes) Futter'. *p*

אַברוהען ,ausruhen'.

אַברוימען ,ausräumen' Wohnung.

אַברעדעניש ,Verabredung" Mz ען .

אַבשאַצען ,abschätzen'.

אַבשאַקלען ,abschütteln'; zich di malbušim fun'n šnei ,sich den Schnee von den Kleidern'.

אַבשוואַכען ,schwach machen'.

אַב-שח־רען *hd* ,bestechen'.

אַבשטויסען an āngriff ,zurückweisen, abschlagen'.

אַבשטעל ,Halten, Haltmachen' eines Zuges.

אַבשטעלען ,(jmdn) anhalten, zum Halten veranlassen'; a zeitung ,verbieten'. || א. zich ,Halt machen', vom Fuhrmann ,einkehren'. die ferbindung hāt zich ābgestelt ,hat aufgehört'.

אַבשיטען ,überschütten' mit Schmähungen.

אַבשיי ,Achtung, Ehrfurcht'.

אַבשייד ,Abschied'.

אַבשיידען זיך fun ,sich trennen von'; Mw אַבגעשיידט .

אַבשיילען ,abschälen' Äpfel.

אַבשיין ,Widerschein, Spiegelbild'.

אַבשלאַגען dermāhn mich, well ich dir א. ,erinnere mich, dann werde ich dir's abrechnen'.

אַב-שמ־רען *hd* ,(durch die Taufe) zum Abtrünnigen machen'.

אַב-שמועס *m hd* ,Abrede'.

אַבשמייסען . ābgešmissene חזרות ,abgegriffene, veraltete'.

אַבשפֿאַרען ,ersparen'.

אַבשפֿרעכען ,besprechen' ein durch bösen Blick hervorgerufenes Leiden.

אַבשרייבען ,(gerichtlich) auf-

schreiben; aufnehmen' Vermögen.

אָנאַנעק (*p* Schwanz) ,Reihe auf Einlaß Wartender, Queue', Mz נקעס'.

אָנב *t* ,im Vorbeigehen, beiläufig; auch'.

אָנדה = הַגָּדָה.

אָנדה *t* ,Verband, Verein', Mz ות.

אָנול u. אָנולניק ,in Bausch und Bogen'. *p* ogólem.

אָניער Hengst. *p* ogier.

אָנעגען ,entgegen'.

אָנראָד ,Garten', Mz ען. *p*

אָנראָדניק ,Gärtner'. *p*

אָנרעס ,Stachelbeere'.

אָנרת *h* ,Brief'. [dem R.]

אָנאָק ,א' dem rabbiner ,Dank

אָדון *h* ,Herr', Mz אָדונים.

אָדון ,Herr der Welt' Gott.

אָדוק *t* [festhaltend], Mz אָדוקים

,sehr Fromme, Fanatiker'.

אָדיעזדנע ,Abschiedsgeschenk'

insbes. an Dienstboten. *p*

אָדם *h* ,Mensch'. א' הָרֵאשׁוֹן ,der

erste Mensch'.

אָדער גילדענע אָדער ,Hämorrhoiden'.

אָדעריוודען ,Juden, die an H.

leiden'.

אָדער .. אָדער ,entweder.. oder'.

אָדערבא *t* ,im Gegenteil'.

אָהבה *h* ,Liebe'. אָהבת נֶפֶשׁ ,innige

Liebe'.

אָהיים ,heim'. [wohin']

וואָ .. אָהין ,dahin'; אָהינצו ,אָהין

אָהינטער ,hinter'.

אָהל ,Ahle' des Schusters, Mz ען.

אָהל *h* ,Zelt'; auch von den gemauerten Betstübchen der Chasidim auf den Friedhöfen.

אָהנ־פּראָצענטיוג ,zinsfrei' Dar-

אָהנ־צויהנדיוג ,zahnlos'. [lehen.

אָהער ,hierher'.

אָהרען ,אָהרען ihr ahrt es nit

,es macht ihr nichts aus'.

אָה, gew. אָהן ,und'.

אָהערקע ,Gurke', Mz ס.

אָהנאָי *t* ,gewiß, sicherlich'.

אָהב *h* ,Liebhaber, Freund'.

א' וְשָׂרָאֵל ,Freund Israels'.

אָהראַזשענען ,אָהראַזשען ,berück-

sichtigen, beachten'. *p*

אָהז בַּיַד *h*; er iz 'א' ב' 'iber dem

geld ,er hält seine Hand fest über..'

אָהטאָנאָמיש Eigw ,selbständig,

autonom'.

אָהטאָסטאָק ,Stadtteil'. *r*

א' אָזוי 1 ,ob'; 2 ,wenn'.

,wenn das der Fall ist'. er

אָזוי wer ,er wenn irgendeiner'.

אָהבס ,Obst'.

אָהבעל [Obolus] goldene Schau-

münze, als Schmuck getragen.

אָהבען ,oben'. אָה. dermähnt ,oben

erwähnt'.

אָהבענאָן ,obenan'. auf'n אָה. stehn

,obenan sein, Vorrang haben'.

אָהבער ,Ober, Dame' Karte.

אָהבערהויפט ,Oberhaupt'.

אָהבער־הַמְצָאָה *hd* tückischer

,Kunstgriff' zum Schaden ei-

nes andren.

אָהבערשט ,oberst', auch von

Zweien: di ô-e lipp. Der Ô-er: Gott.
 אויגעלע, Mz ען. Vk ,Auge', אויג
 Mz אויג(ע)לעך u. 'אוי'.
 אויורען, Ofen', Mz ס.
 אויס', aus'.
 אויסאַרבייטונג, Mz ען. Milch-א'
 ,Milchpräparat'.
 אויסבאַדען, ausgebädene junglech
 ,die gebadet haben'.
 אויס-בַטל'ען *hd* men hât zu zein
 kopp ausgebatelt alle beize
 halômôth ,man hat alle Flüche
 auf ihn gehäuft', wörtl.: alle
 bösen Träume zunichte ge-
 macht.
 אויסבייטען, umwechseln' e. Geld-
 stück; vertauschen' altes auf
 neies, Mw אויסגעבייטען.
 אויסבעטען [ausbetten] di štivel
 mit futer ,die Stiefel mit Pelz
 ausfüttern'. [anstalt'.
 אויסבעסערונגס-הויז, Besserungs-
 (mit Steinen) אויס-ברוקירען
 pflastern'.
 אויסברוהען, ausbrüten'.
 אויסברעכען feier (Feuer) hât
 ausgebrochen.
 אויסברענגען, verschwenden'.
 אויסגוס, Ausfluß, Mündung' eines
 Flusses.
 אויסגלייכען di beiner ,aus-
 strecken'. er hât zich mit alle
 ausgegleicht ,mit allen sich
 verglichen, Ausgleich ge-
 schlossen'. [ten'.
 אויסגעבען e. Tochter, verheira-

אויסגעהען ,unter-, ver-gehn' vor
 Hunger. [scön'.
 אויסגעלאַזען ,ausschweifend; ob-
 אויסגעלונקען ,ausgerenkt' Hand.
 אויסגעמאַטערט ,ermattet'.
 אויסגע-פאַשעט ,wohlgenährt'.
 אויסגע-פֿאַר'ט *hd* ,verendet, kre-
 piert' v. Tieren. [arbeitet'.
 אויסגע-פּראַצעוועט ,mühsam er-
 אויסגעפּאַלען ,außergewöhnlich'.
 אויסגעצוואַשען ,gewaschen'.
 אויסגעצויגען ,ausgestreckt' auf'n
 grâz liegen.
 אויסגעקוואַרט ,ausgedörst, ausge-
 trocknet', Menschen, Bäume.
 אויסגע-קוילעכדיגט ,rund (ge-
 macht)'.
 אויסגעקרימטען *šich* [krumm] ,aus-
 getretene Schuhe'.
 אויסגערעכענט ,di aus-e anstalten
 ,die aufgezählten, genannten'.
 אויסגע-שטשירעטען *zeihn* ,ge-
 fletschte Zähne'.
 אויסגעשריין, Herausschreien', Mz
 ען ,Ausrufe'; im Parlament:
 ,Zwischenrufe'. [tzen.
 אויס-גראַבלען aus-scharren, -kra-
 אויסדעמפען זיך ,verdampfen'.
 אויסדרוק, Ausdruck'(Wort), Mz ען.
 אויסדריקען ,ausdrücken'.
 אויסדרעהען זיך fun ,sich los-
 machen, sich entwinden'.
 אויס-האַדעווען , (ernähren und)
 aufziehen'. [nung.
 אויסהאַלטעוודיג ,haltbar' Mei-
 אויסהויהלען ,aushöhlen'.
 אויסוואַרצלען ,ausrotten'.

- אויסווייזען. wi's weizt aus, wie es sich zeigt, wie ersichtlich'.
 zi hât ausgewizen wi a kind, sah aus wie . . ., machte den Eindruck eines Kindes'.
 אויסוויילען, auswählen'.
 אויסווייקען, einweichen' Wäsche; ,durchweichen' Kleider durch den Regen.
 אויסוועניג, auswendig'; etliche momenten, äußerliche (das Äußerliche betreffende)'.
 אויסזידלען, ausschelten, schimpfen'.
 אויס-האפען, entreißen; vorwegnehmen'. er hât mir ausgechapt dâs wort aus'n maul, vom Munde weggenommen'.
 אויסטייטשען, auslegen, deuten'.
 אויס-טענהן, *hd* 'א' zich, die Diskussion (die gegenseitigen Einwände) zu Ende bringen'.
 אויסטערליש, außerordentlich, außergewöhnlich'. zeï haben außergelebt, durchlebt'.
 אויסטראכטען, ersinnen, erdenken'. Mw אויסגעטראכטען.
 אויסטראטען. Mw אויסגעטראטען, ausgetreten' Weg.
 אויסלאזען זיך, aufhören, sich enden'. der gâlûth lâzt zich nit aus; Mw אויסגעלאזט.
 אויסלאכען זיך, fun, lachen über'.
 אויסליידיגען, אויסלען, ausleeren' ein Haus.
 אויסלינקען, verrenken' ein Glied; Mw אויסגעלינקען.
 אויסלעגען 1 deuten'; 2 ,orthographisch schreiben'.
 אויסלעגעכץ, a modne 'א, sonderbare Rechtschreibung'.
 אויסלערנען, gründlich lehren'.
 אויסלעשען u. זיך 'א, erlöschen'.
 אויס-מוסר'ן, *hd* jmdm Moral predigen'.
 אויסמיידען, vermeiden'; di štráf, der Strafe entgehn'. Mw ausgemeidt, ausgemiten.
 אויסמישען, zusammen-, durcheinander- mischen.
 אויס-מעקען, auslöschen, tilgen'.
 אויסנאהמליך, Eigw, andersartig, besonders'.
 אויסנארען, durch List gewinnen' die Erstgeburt; jmdn überlisten'.
 אויסנעהמען, der ganzer plan hât nit ausgenummen bei di gest, hat den Gästen nicht gefallen'.
 אויסנעצען, naß machen'.
 אויס-סמאליקען (den Ofen), ausbrennen lassen'.
 אויס-סמארקען, sich schneuzen'. *p*
 אויסען זיין, auf etwas aus sein, im Sinn haben'. in dem bin ich aꝓund nist 'א; er iz ništ 'א kein רַחַה, ist nicht auf Gewinn aus'.
 אויסערליך, von außen kommend'.
 אויס-האליקען, auswärtige Anleihe'. [Äußeren'.
 אויסערן-מיניסטער, Minister des
 אויס-פאליקען (den Ofen), ausbrennen lassen'.

אויספועל'ן *hd* [פֿעל] ,auswirken, durchsetzen'.

אויספֿלעטען ,verlosen'.

אויספֿארשונג , (gerichtliche) Untersuchung'.

אויספיהר 1, Ausführung' .א'-organ (v. der Polizei). | 2 ,Ergebnis'. er kummt zum 'א'.

אויספיינען זיך 1 ,sich als fein (gut) hinstellen'. | 2 ,emporkommen, ein Vermögen erwerben'.

אויספיינערן ,verbessern' den Zustand der Straßen; זיך 'א' ,sich vervollkommen' in Künsten.

אויסצוג ,Auszug', aus Akten, Mz ען צו.

אויסציעהען זיך ,sich (empor)-recken'.

אויסקוילען 1 ,abschlachten, niederhauen'; 2 ,erschießen'.

אויסקומען ,zum Judentum zurücktreten' von Getauften.

אויסקיהלען ,א' zich ,kalt werden'; übtr. ,sich beruhigen'.

אויסקירעווען ,umdrehen' den Wagen zur Heimfahrt.

אויסקלייבען ,auswählen', Mw אויסגעקלייבען.

אויסקעמפפען ,erkämpfen, in Besitz nehmen'.

אויסקריעכען ,di hår zenen ausgekrochen ,sind (allmählich) ausgefallen'.

אויסרוימען ,ausräumen, leer machen'.

אויסרוקען ,vorrücken' v. Truppen.

אויסרויסען er håt die hand fun

di gelenken ausgerissen ,gebrochen'.

אויסרעדען ,sich selbst (beim Beten) durch e. profanes Wort unterbrechen'.

אויסשארפען dem ôwen ,den Ofen auskratzen, gründlich reinigen'.

אויסשטרייכען ,ausstreichen', Mw אויסגעשטראכען.

אויסגעשטען Mw אויסגעשטען mit ,überschüttet mit'.

אויסשיכען ,beschuhen, mit Schuhen versehen' Arme.

אויסשיסען [losschießen] , (plötzlich) laut ausrufen'. a gelechter 'א' ,in ein G. ausbrechen'.

אויסשפירער ,Kundschafter'.

אויסשפרייטען ,ausbreiten'.

אויסשרייבען ,sich etw. verschreiben, bestellen'.

אוייעזד ,Kreis' Teil eines Gouvernements. r [arzt'.

אוייעזדנע ,der u-r doktor ,Kreis-

אוייער ,Ohr', Mz ן ; ,Henkel', Vk אויערל].

אוייערל ,Ohringe'.

אוייערל ,auf'; auf zu ,um zu'.

אויפגערוימטקייט (ראַמטקייט) ,Aufgeräumtheit, gute Stimmung'.

אויפֿהאַדעווען ,großziehen, aufziehen' e. Kind.

אויפֿהאַלטען ,aufrechterhalten' dem frieden, di alte zitten.

אויפֿהויכען ,erheben'; זיך 'א' .

אויפֿוואַרפען ,vorwerfen' jmdm, az ,daß'.

אויפֿזאַץ ,Aufsatz', Mz ען .

אויפֿהאַפּען ,aufgreifen'. jeder
gespräch wert aufgechapt
(von Auflaurern); א' זיך ,sich
aufraffen, sich erheben' aus
dem Schlafe.

אויפֿטהו ,Hervortreten' mit Lei-
stung oder Gedanken. zein
erster א' iz gewē ,sein erstes
Tun, erste Maßnahme'.

אויפֿטהו ,etwas anfangen, unter-
nehmen'.

אויפֿטרויסלעך ,erzittern machen'
die Luft durch den Donner
der Geschütze; ,aufrütteln'
die Menschheit.

אויפֿלאַגע ,Auflage, Abgabe' Mz.
אויפֿלעבען ,aufleben machen,
(wieder) ins Leben rufen'.

אויפֿמאַהנען ,dem lichtabzähl ,die
Lichtsteuer einnehmen, ein-
treiben'.

אויפֿפלאַקערן ,entflammen' a שרפה
,e. Feuersbrunst'.

אויפֿ- ,emporkommen';
געקומענער ,Emporkömmling'.

אויפֿרודערן ,in Erregung ver-
setzen' die Muhammedaner.

אויפֿרויסען ,platzen, explodieren'
v. Bomben.

אויפֿרויסונג ,Explosion'.
אויפֿשווימען der gedank iz auf-
geswummen ,aufgetaucht'.

אויפֿשרויפען ,auf-, empor-schrau-
ben' den Preis.

מאַרען-א' [griech.], Luft'.
אַריר' ,übel riechen'.

אַריר' h ,vielleicht'.

אומ־ Vorsilbe: 1 ,um'-; 2 oft ,un'-.
אומבויט ,Veränderung'.

אומבויטען ,umwechseln, verän-
dern' die Herzen; Mw אומגע-
ביטען.

אומבעקאַנט ,unbekannt'.

אומגליק ,Unglück', Mz ען ,Un-
glücksfälle'.

אומגליקליך ,unglücklich'. [den'.
אומגעאַנדערשט ,anders gewor-
ען אומגעגאַנגען ,ohne gegangen zu
sein'.

אומגעגעסען ,ohne gegessen zu
haben, nüchtern'.

אומגעדרולד ,Ungeduld'.

אומגעדרולדיג ,ungeduldig'.

אומגעזונד ,ungesund'.

אומגעלומפערט ,ungeheuerlich,
übertrieben'. er hāt u. grösse
fiss.

אומגעקונצעלט ,kunstlos'.

אומגערוכט ,ohne daß man sich
darauf gerichtet hat, uner-
wartet'.

אומגעזעכט er iz u. ,hat Unrecht'.

אומגעזען [ungern] ,ohne es zu
wollen, unabsichtlich'.

אומגעשיקט ,ungeschickt'.

אומזיכער ,unsicher'.

אומזיסט ,umsonst'; auch Eigw-
u-e billeten ,Freibillets'.

אומ'הן 1 [הן] hd ,Unschönheit';
2 ,unfreundliche Gesinnung'.

אומטויש fun di ferheltnißen, Ver-
änderung'.

אומישלענע ,אמ' ,ab-
sichtlich'. p umyslly.

אומ-פּבּוּד *hd*, Entehrung, Schande' אוממעגליך, unmöglich'.
 אומעדריג [vgl. אומעט], ,traurig, trüb'; auch Wetter u. Töne.
 אומעטום [um und um], überall'.
 אומעטיגקייט [Unmut] u. אומעטיג, Schwermut, Melancholie'.
 אומעטיג, ,traurig, melancholisch'.
 u-e neies, ,traurige Neuigkeiten'.
 אומעטיגליך. mir iz u. auf dem harzen, trüb'.
 אומפלייט, אומפ'1, Unflat, Schmutz; 2, Ungeziefer'.
 אומצייטיג, ,unreif'.
 זיך אומקוקען, ,sich umsehn'.
 אומקעהרען, ,zurück-, wiedergeben', di kosten, ,erstatten'; u. zich, ,sich umwenden', zich aheim u. ,nach Hause zurückkehren'.
 אומקרויט, Unkraut'.
 אומר' t (er sagt u. tut) ,gesagt getan'.
 אומרוה, Unruhe'; אומרוהיג, ,unrein'.
 אומרעכט, Unrecht'.
 אומשולדיג, ,unschuldig'.
 אומשטאַנד, Umstand', Mz ען.
 אומשטיינס-געזאַגט [dem Steine sei's gesagt', geklagt], ,leider'.
 מ'ש, מיש', אימ'ש', Auch.
 אונבעהאַלפּען, ,ohne Hülfe, hilflos'.
 אונבעוואוסט, ,unbekannt'.
 אונבעקאַנטערהייט, ,ohne (ihn, sie) zu kennen'.

אונ-פּרַהמני' דריג *hd*, unbarmerzig'. [senheit'.
 אונבעשלאסענקייט, Unentschlossenheit'.
 אונגעהויער, ungeheuer'.
 אונגעלומפערט s. אומג'.
 אונגעריכט, unerwartet'.
 אונגעריכטערהייט Umstw.
 אונגערעכט = אומג'.
 אונזיכערקייט, Unsicherheit'.
 אונטער 1, ,unter'; 2 א' der štadt, ,auf der andern Seite, außerhalb'.
 אונטער als Vorsilbe oft = *rp* pod, ,heimlich, versteckt'.
 אונטער, Unter, Bube' Karte.
 אונטער-באַמקען, jmdm leise zuzurufen'. *p* (brummen, summen).
 אונטערגעהען, ,heranrücken'.
 אונטערדרעמלען, ,ein wenig schlafen'.
 אונטערהאַלטען 1, ,unterhalten'; 2, ,aufrechterhalten, stützen'; e. Nachricht, ,bestätigen'.
 אונטערהאַקען, di fiss, ,abhauen'.
 אונטערהעצען, ,aufhetzen'.
 אונטערהערען, ,belauschen'.
 אונטערוואַקסען, ,heranwachsen, größer werden'. [stern.
 אונטערזאָגען, ,vorsagen, zufließen'.
 אונטערהאַפּען 1, ,auffangen' einen Ball, von unten angreifen, erwischen; mit di hend, ,halten, stützen'. | 2 di red, ,unterbrechen'. [ben'.
 אונטערהתמ'ען *hd*, ,unterschreiben'.
 אונטערטהאַן, Untertan' Mz טעהענער'.

אונטערטראַגען, (stützend, auf sich nehmend) tragen'.

אונטערלויפֿען, jmdm ein Bein stellen'.

אונטערעסען, etwas essen'.

אונטער-פליהען, niedrig (dicht über der Erde) fliegen'.

אונטערצינדען, in Brand stecken, anzünden', Mw אונטערגעצונדען.

אונטערקויפֿען, erkaufen, bestechen'.

אונטערשווענקען, der teich hât untergeſwenkt di ôwens, der Fluß hat die Öfen unterspült'.

אונטערשט, unterst', auch von zweien: di u-e lipp, Unterlippe'.

אונטערשטעליג, u-e rates, rückständige Teilzahlungen'.

אונטערשטרייכען, nachdrücklich hervorheben, betonen', auch mündlich.

אונטערשייד, Unterschied'.

אונטערשיידען, unterscheiden', Mw שיידט'.

אונטערשניידען, abschneiden' [Ähren.

אונטערשאַרען, stützen, tragen (e. Last)'; di zeil (Säule') ſparrt unter dem dach.

אונטערשלענדירג, ohne zu fühlen'.

אונטערשמעגליך, Eigw, ohne Vermögen'.

אונטערשמעגליכקייט, Vermögens-losigkeit'.
1, Mißtrauen, Argwohn'; 2, Unzuverlässigkeit' fun di beamte.

אונטעררוי, Unruhe'.

אונטערטראַגען, Statut' eines Vereins, Mz ען. r

אונטערטראַגען, beruhigen'. p אונטערטראַגען, hinweg'. Oft Vorsilbe: ,weg'-.

אונטערגעהען, weggehn'.

אונטערגעפֿאַרן, hd, jmdn (von sich) entfernen'. [Fuße.

אונטערגעקאַפֿען, wegstoßen' mit dem Abend', Mz ען.

אונטער, in Anrede an Mehrere: אונטער fun mir!

אונטערוואַלגען, wegwälzen'.

אונטערקלאַזען זיך, sich fortbegeben'.
zei hâben zich awekgelâzt.

אונטעראַורע, Verwaltung' einer Stadt. r

אונטעראַורען, verwalten, leiten'. r
אונטעראַורען, zuw. = אונטעראַורען; heib uf!

אונטערגעלויפֿען, in Zorn geraten'.

אונטער, Art, Weise'. auf aza 'א', auf solche Art'.

אונטעראַורען, machen an u. weglaufen, entfliehen'. p

אונטער, Schatz', Mz רת.

אונטער, Umstw, schräg, überzwerch'. p ukosem.

אונטעראַורען, Eigw.

אונטעראַורען, heißes Wasser'. p

אונטער, Licht'. h

אונטער, Hinterhalt'. h

אונטער, Wanderer, Durchreisender', Mz אונטעראַורען.

אונטער, Tür-zapfen, -angel'. p

אונטער, Zeichen', Mz רת.

אונטער, Buchstab', Mz אונטעראַורען.

אז ,daß; als; wenn'.
 אזא ,so ein, ein solcher'.
 אַזְהָרָה *t* ,Warnung', Mz זר.
 אזוי ,so', a. gerufen ,so genannt';
 wi azô? ,wieso?'.
 אזוינער ,so einer'.
 אזערע ,אזערע ,See'. *r*
 אזנים *h* ,Ohren'.
 אזעלכער ,solcher'.
 אזש 1 ,sogar'; 2 ,bis'. *p* az.
 אזשענוצע ,Brombeere', Mz ס.
 אַהַד ,Einer', das letzte Wort
 in Deut. 6, 4, dem Glaubens-
 bekenntnis der Israeliten.
 אַהַדּוּת *t* ,Einigkeit'.
 אַחַרְיָז *hd* ,außer' = חוץ.
 אַחֵינוּ *h* ,unser Bruder אַח
 bist du'.
 אַחַר *h* ,nach'; אַחֲרוֹן *h* ,letzter'.
 אַחֲרָאָנָא ,אכ', Sicherheitspoli-
 zei'. *r*
 אַחֲרָאָנִי(ק)ע ,Bewahrung', bes.
 ,Bewahranstalt' für Kinder. *p*
 אַחֲרִיּוּת *t* ,Verantwortlichkeit,
 Haftbarkeit'.
 אַט 1 ,hier, da'; 2 Ausruf: ,sieh!
 nun!'. אַט .. אַט ,bald .. bald;
 jetzt .. jetzt'. *p* ot
 אַטְדִּיךְ ,Erholung, Ruhe'. *p*
 אַטְדִּיכֶן ,sich erholen, aus-
 ruhen'. *p* oddychać.
 אַטְסְטֶאוּקע ,Entlassung' aus
 dem Dienst, ,Abschied'. *r*
 אַטְ(ה)עם ,Atem'.
 אַטְ(ה)עִמֶן ,atmen'.
 אַטְפּוֹסַק ,Urlaub'. *r*
 אַטְפּרָאוּרען ,abfertigen, erledig-

gen'; o. zich ,sich auf den
 Weg begeben, abreisen'. *r*
 אַטְקָאָז ,Verweigerung, Abwei-
 sung'. *r*
 אַטְרִיאַד ,Detachment, Abtei-
 lung'. *r*
 אַטְרעמבעס ,Kleie'. *p* otręby.
 אַטְשערעד ,Reihenfolge' zei stehen
 in 'א. *r*.
 אַטְשערעדען ,in Reihe stehn'.
 אַי .. אַי ,sowohl .. als auch'. *p*
 אַי אַי ,na und ob!' *p* ojoj.
 אַיבער ,über'. || als Vorsilbe oft
 = *r* pere, *p* prze.
 אַיבעראיילען ,übereilen'. Mw
 אַיבערגעאיילט ,übereilt' Wort.
 אַיבער-בייטען ,verändern'. di
 bemihungen kennen ,(können')
 nit i. di lage. | i. zich ,sich ver-
 ändern, wechseln'. di dekorazje
 hât zich אַיבערבייטען.
 אַיבערבייסען ,ein wenig essen,
 Imbiß nehmen'.
 אַיבערבלייבעניש ,Überbleibsel'.
 אַיבערבעטען ,abbitten'.
 אַיבערגעבען ,berichten'. di zei-
 tung git iber.
 אַיבערגעבען Eigw ,ergeben'.
 אַיבערגעהענד ,vorübergehend'.
 אַיבערדייבערען ,jmdn durch Zu-
 reden zu etwas bewegen'.
 אַיבערערצעהלען ,wiedererzäh-
 len' etwas Gelesenes.
 אַיבערהאַקען ,unterbrechen' e.
 Erzählung, jmdn beim Reden:
 er hakkt ihm iber.
 אַיבערהויפט 1 ,überhaupt'; 2 ,ins-

besondre': di befelkerung, i. di judiše.
 איבערהיפערן ,überspringen' beim Zählen.
 איבערוואַרגען ,erwürgen', Mw א-געוואַרגען. [schöpfen'.
 איבערהאַפּען dem äthem ,Atem
 איבער-ה'ז'ן *hd* ,wiederholen'.
 איבער-הלאַנגען *hd* [חלה] ,sehr schwach machen' das Herz durch Fasten. [kleiden.
 איבער-טהון (טהאָן) זיך ,sich um-
 איבערטראַגען 1 ,ertragen'; 2 i. zich ,die Wohnung wechseln, umziehen' fun.. auf ,von.. nach'.
 איבער-יאָהר ,Schaltjahr' (Volks-etymologie für עביר).
 איבערלאַזען. ich lāz zich iber dās recht ,ich behalte mir das Recht vor'.
 איבערלעבען ,erleben, durch-
 leben' šrekkliche teg. Mw איבערגעלעבט.
 איבערלעבונג ,Erlebnis', Mz ען.
 איבערמאַכען ,umgestalten, ver-
 ändern' e. Gesetz, ein Vergnügungslokal in ein Theater.
 איבער-ניצעווען ,wenden' ein Kleid zu neuer Benutzung.
 איבערפּאַהרען er iz B iberge-
 fähren ,hat B (mit dem Wagen) überfahren'.
 איבערפּיהרער ,Fährmann'.
 איבערציהען זיך ,verziehen' nach einer andern Wohnung; er hät zich ibergezōgen auf..
 איבערצייטיג ,überreif'.

איבער-צ'למ'ען זיך *hd* ,sich be-
 kreuzen'. [beruhigen'.
 איבערקאָכען. es wet zich 'א ,sich
 איבער-קוליען זיך ,e. Purzelbaum
 schlagen'.
 איבערקומען ,überstehn' e. Gefahr.
 איבערקוקען זיך mit ,Blicke wech-
 seln mit ..'
 איבערקלויבען ,sichten'.
 איבערקלויבען זיך ,umziehen' in
 e. andre Wohnung.
 איבערקעהרען 1 ,umkehren, um-
 wälzen (*הפּף*); 2 i. zich ,die
 Religion wechseln, sich tau-
 fen lassen'.
 איבערקעהרעניש ,Umkehrung, Um-
 wälzung' des Bestehenden.
 איבעררייסען ,ab-, auseinander-
 reißen' e. Brücke, alle Be-
 ziehungen mit jmdm; unzer-
 šmu'es (Unterhaltung) iz iber-
 gerissen geworen ,unterbro-
 chen'; di štimm iberreisst
 zich ,überschlägt sich'.
 איבערשווענקען ,übergießen'; an
 ibergešwenkte jauch ,wäs-
 serige, verlängerte Suppe'.
 איבערשלאַגען ,unterbrechen' die
 Rede jmds.
 איבערשפיצען ,übertrumpfen'
 durch Schlaueit. Mw iber-
 gešpižt ,allzu klug'.
 איבערשרייבען 1 ,abschreiben';
 2 ,umschreiben' Eigentum auf
 einen andren Namen.
 איב(ע)ריג ,übrig; überflüssig;
 überschüssig; übermäßig'.

איד Jude; Vk אידעלע איד.
 אידלויאק ,schlechter Jude'.
 אידענע ,Jüdin'.
 אידעליק און פורעבא h [Hab. 1, 7], schrecklich und furchtbar'.
 אידעלע מיטשק ,Mietskutscher'. r
 אידעלעס ,jeder'.
 אידעלע w Ei; Mz אידעלעך.
 אידעלע ,ewig'; gefengeniš ,lebenslänglich'; ort ,Friedhof'.
 אידעלע 1 ,derselbe'. dās eigene was ich zāg | 2 ,eigentlich' mir zenen di eigene merders ,die eigentlichen Mörder' | 3 eigener ,Verwandter'.
 אידעלע 1 ,edel'; 2 ,höflich' auf'n eidelen אויפן (Art), zB hat man widersprochen.
 אידעלע געסונג ,edle Gesinnung, edles Wesen'.
 אידעם ,Eidam', Mz א' u. א' עס'.
 אידער 1 ,als', nach Komparativ | 2 ,ehe, bevor', gew. א' נישט.
 אידעלע ,Esel', Mz אידעלען ,עזעל', אידעלען [eisen. Vk אידעלען].
 אידעלען ,Eisen', Mz א', zB אידעלען ,Euter'.
 אידעלען (עטהער) ,Äther'.
 אידעלע ,Eichel, Treff' Karte.
 אידעלע ,Elle', Mz אידעלען.
 אידעלע (על, עהל) ,Öl'.
 אידעלען ,Ölbaum'.
 אידעלען ,Eile'.
 אידעלע 1 ,einig', kein ein großen
 2 ,allein, nur': di rāben eine allein hāben gekraket (gekrächzt).

אידעלען ,einrichten' die bekerei iz šlecht eingeordnet; lekzies ,Vorlesungen veranstalten'.
 אידעלעברודיגט ,Mw אידעלעברודיגט ,schmutzig (geworden)'.
 אידעלען ,gelingen'. Der שוין hāt zich ništ eingegeben ,der Feind hatte keinen Erfolg'.
 אידעלען in ,voll Glaubens, Vertrauens zu jmdm'.
 אידעלע-הויקערט ,gekrümmt' wegen der Kälte geht der Wächter.
 אידעלע-טשאדעט .ich bin 'א ,betäubt' durch den Ofendunst.
 אידעלע-פינען .men hāt 'א ,eingewendet'. [sinnig'.
 אידעלע-שפארט ,hartnäckig, eigenlich an sich halten': zich ništ א' kennen ,sich nicht enthalten können'.
 אידעלע-ערען זיך zu ,jmdm (genau) zuhören'.
 אידעלע-אוינזאפען ,einziehen, einsaugen' den Duft, das Wasser.
 אידעלע-אוינזעהן .laut'n 'א fun ,nach dem Für-gut-halten des...'
 אידעלע-טוליקן ,an-, hinein-drücken'.
 אידעלע-טוליקעט ,Mw אידעלע-טוליקעט ,das ferd hāt dem weidele 'א unter zich ,den Schweif zwischen die Beine gedrückt'; di kinder zizzen 'א ,aneinandergedrängt'; 'א in fatšeiles ,in Tücher gehüllt'.

- אייניקלעך, Enkel', Mz
איינלעגען 1, niederreißen' e.
Mauer; 2, einsetzen' im Spiel.
איינלעשען, löschen' e. Feuer.
איינגעלאשען Mw.
אייננאָדזשען זיך [p], sich einnisten'.
איינפאל, Einfall', Mz ען.
איינפלוס, Einfluß' Mz ען.
איינצאָרנען, zornig machen'.
איינציג Eigw, einzeln', אַז hei-
זער, Häuser'.
איינציגרווייז Umstw, einzeln, ei-
ner nach dem andern'.
איינצייטיג, gleichzeitig'.
איינקאַרטשען זיך, sich zus.rol-
len' vor Kälte.
איינקומפט Einkommen, Mz ען
,Einkünfte'.
איינרוימען, zuflüstern, zuraunen'.
איינריכטען, (übel) zurichten', dās
tištuch, schmutzig machen'.
איינרעדעניש, was man sich ein-
geredet hat'.
איינשטילען, still, ruhig machen';
'א זיך, still, ruhig werden'.
איינשטימונג, Übereinstimmung'.
איינשטעהען 1, wohnen, logieren';
2, standhalten, Widerstand
leisten'.
איינשטעל, Eintreten (für etwas),
Wagnis'.
איינשטעלען, einrichten, in Gang
bringen' dem ferkehr.
איינשטעלען זיך far, für jmdn
(verteidigend) eintreten'; zich
[Dativ] dās leben 'א, sein Le-
ben daran wagen'.
- איינשטעלעניש, das Eintreten' für
jmdn.
איינשכורן hd, trunken machen'.
איינשלעפען, einschläfern'.
איינשמועסען, das fôgele, ein-
reden auf., zu bereden suchen'.
איינשפאָרען זיך, sich [Dativ] er-
sparen'.
איינשפאָרען זיך, sich versteifen
auf, bestehn auf', אַז, darauf
daß'.
איינערנעכטיג, ehgestrig.
איינערנעכטען, vorgestern'.
איינה h 1 das alttestl. Buch
der Klagelieder, benannt nach
dem ersten Worte, ach wie!' |
2 Klagelied, Mz איכות..
איינה t, Beschaffenheit, Qua-
lität'. [Mz ס.
איינזייע, Einbildung, Illusion',
איינה h, Schrecken', באַימה
וּבַיִרָאָה, mit Schr. und Furcht'.
איינה'דיג hd, fürchterlich, Furcht
erregend'.
איימיגראַציע, Einwanderung'.
איימיצער (עמ'), irgendjemand'.
איימפעט, Lebhaftigkeit, Eifer,
Schnelligkeit. p impet
איימשיינס-געזאַנט s. אומש'.
איינ h in enger Verbindung mit
einem folgenden Worte
איינ, es ist nicht'. | איין לי, ich habe
nicht(s)', sagt der zahlungsun-
fähige Schuldner. | איין לָנִי, wir
haben nicht, wir können
nicht' | איין לָהֶם, sie haben
nicht' | איין יוצא ראין בא, kei-

ner geht (ging) und keiner kommt (kam)'.
 איין לִשְׂעַר *t*, nicht abzuschätzen, ungeheuer'. [rechnet).
 אינאווינעם, 'zusammen' (zus.ge-
 אינארֶאדע, fremdbürtig', Mz ס. *r*
 אינגאנצען, 'ganz und gar, ganz'.
 er iz i. aufmerksam.
 אינגבער, 'Ingwer'.
 אינגיכען, 'in Kürze, bald'.
 (אינגעל(ע), 'Junge, Jüngel'.
 אינדיק, 'Truthahn'.
 אינדע, 'Woge', Mz *ן*.
 אינורעיניג, 'inwendig'.
 אינורעיניגסט, der i-er mechanizm
 ,der im Innern befindliche';
 די i-e, 'das Innere (Eingeweide)'
 eines Tieres.
 אינטימקייט, 'Traulichkeit'.
 אינטערעסאַנט 1, 'interessant'; 2
 ,Interessent'.
 אינטרויגע, Mz ס, 'Ränke'.
 איניציאטאָר, 'Urheber' eines Plans,
 Mz ען.
 אינצידענט, 'Zwischenfall', Mz ען.
 איספּוּזשען, 'erschrecken'. *r*
 איסק, '(vor Gericht gemachte)
 Forderung'. *r*
 איצט, 'jetzt'.
 איצטריג, 'jetzig'; איצטיג
 ,diesmal'.
 איקען זיך, 'stottern'. *r p*
 איש *h*, 'Mann'; אַ אֱלֹהִים, 'Gottes-
 mann'; אַ חַיִל, 'Kriegsmann';
 אַ רַגְלִי, 'Fußsoldat'; אַ מַפְי אַ,
 ,einer vom (Mundedes) andren,
 durch mündliche Überliefe-

rung' | Mz אַנְשִׁים, vor Genet.
 אַנְשִׁי.
 אַדְ-בְּרֵאשׁ *t*, anmaßender Mensch,
 der obenan (ראש) stehn
 will'. Richtiger: עֲבָרֹשׁ.
 אַבְּרָהָם *h* u. אַבְּרָהָם דִּיג *hd*, 'grau-
 sam'. [samkeit'.
 אַבְּרָהָם *h* u. אֶבְרָהָם *hd*, 'Grau-
 אַבְרָהָם *h*, 'Essen, Speise'.
 אַבְרָהָם *hd*, '(tüchtig) essen'.
 אַבְרָהָם *t* [griech.], 'Wirtshaus,
 Herberge', Mz רוּת.
 אַבְרָהָם s. 'אח'.
 אַבְרָהָם, 'alles Gute'.
 Dativ: allemen. ich bin heint
 nit mit allemen, 'heut nicht
 ganz wohl'.
 אַבְרָהָם *h*, 'Gott'. אַבְרָהָם רַחֲמִים,
 'der voll Erbarmens', Anfang
 eines Gebets zum Andenken
 an Verstorbene.
 אַבְרָהָם, *t* nur, außer, sondern', gew.
 nach einer Verneinung; אַבְרָהָם
 ,was? ,was denn?'
 אַבְרָהָם, 'alarmieren'.
 אַבְרָהָם *h*, 'Gott'.
 אַבְרָהָם, 'altes Zeug, Lumpen';
 knaul a. ,Lumpenbündel'.
 אַבְרָהָם 1, 'alt', an a-e, 'alte
 Frau'; 2, 'altertümlich' Haus.
 אַבְרָהָם, 'Alter'.
 אַבְרָהָם, 'Eller, Erle'. *r*
 אַבְרָהָם *t*, 'schräg, schief'.
 אַבְרָהָם *t* [aus על-מה], 'wozu?'.
 אַבְרָהָם *h*, 'Witwer'.
 אַבְרָהָם *h*, 'Witwe', Mz רוּת.
 אַבְרָהָם, 'Schränk'.

אלענפאלס ,jedenfalls'.

אלף *h* ,tausend'. א' השש' ,das 6. Tausend' der jüd. Zeitrechnung nach der Schöpfung. 5001 = 1241 n. Chr.

אלף Aleph, erster Buchstab des hebr. Alphabets. fun der a. anheiben ,von Anfang an'.

אלץ [alles] ,völlig, ganz'; immer. di freg (Frage) iz all; ernster geworden.

אלקיר ,Alkoven, Nebenstübchen', Mz אלקערלעך. *p* alkierz

אם ,Amme'.

אם *h* ,wenn'. אם ירצה השם ,wenn Gott will' (Jak. 4, 15). | אם כן ,wenn das so ist'.

אמאל 1 ,ehemals, einst' | 2 ,dann und wann, manchmal'.

אמאליג ,ehemalig'.

אמביזיע ,Ehrgeiz', Mz ס.

אמה *h* ,Elle'. ארבע אמות ,vier Ellen': 1 der eigne, wenn auch beschränkte Raum; 2 geringer Raum, beschränkte Wirksamkeit.

אמה *h* ,Volk', Vk *hd* לע' אמה' | אמות (die V. der Welt) die nichtjüdischen Völker.

אמונה *h* ,Glaube'.

אמוניע ,Munition'.

אמט ,Amt, Behörde', Mz ען.

אמורא *t* jüdischer Gelehrter vom Anfang des 3. bis Ende des 5. Jahrh. n. Chr.

אמישנע s. 'ארמ'.

אמפערן זיך ,sich streiten'.

א מעהר [mehr] a. well ich es nit thun ,lieber nicht'; a. zägt es ihm ,sagt es ihm lieber'. | mit abgeschwächter Bdtg: a. far wäs geht er nit? ,warum geht er denn nicht?'

אמפערניש ,das Streiten'.

אמר לאלהים *h* ,sagt es Gott' spottend für weggeworfene Worte.

אמת *m. h* (*w*) ,Wahrheit' Mz bittere אמת'ן zägen. || Eigw an אמת'ער freind ,ächt, wahr'.

אמת'דיג *hd* ,der Wahrheit entsprechend'.

אן unbestimmter Artikel, vor Vokal (א vor Konsonant).

אן Vorsilbe bei rückbezüglichen Verben (mit זיך) oft = ,reichlich, übergenuß'.

אנאנד (ער) ,einander'.

אנבאטען ,anbieten'.

אנבארגען ,viel borgen'.

אנבייזערן זיך auf ,ärgerlich werden, schelten auf'.

אנבייסען ,Frühstück'; Ztw ,frühstücken'.

אנבילען ,anbellen, kläffen'.

אנבלאזען. & zich 1 ,sich aufblasen, stolz werden'; 2 ,verdrießlich werden'.

אנבעטען ,bitten, einladen'.

אנבעקומען ,erhalten, bekommen'.

אנברוגזן זיך *hd* [רָגַז] ,zich erzürnen'.

אנגייסען ,anfüllen' zich mit bron-

fen. Mw di augen ångegossen
 ,mit Tränen gefüllt'.
 אנגסט ,Angst', Mz ען.
 אנגעבלאזען 1 ,aufgeblasen, stolz';
 2 ,verdrießlich, übel gelaunt'.
 אנגעברוגז'טע pånimer ,ärgerliche,
 zornige Gesichter'.
 אנגעברייט ,bereit'.
 אנגע-הארעוועט ,müde von der
 Arbeit, abgearbeitet'.
 אנגעהען ,herankommen', ån geht
 J. ,da kommt Joseph!'
 אנגעהען זיך ,viel gehn, sich müde
 gehn'. [Frage.
 אנגע-וועהטאנט ,schmerzlich', zB
 אנגע-קוועלט ,erfreut'.
 אנגעשטרענגט a-e bezihungen ,ge-
 spannte'.
 אנ-גריוזשען ,knabbern,nagen an'. p
 אנ-גריוטען ,zubereiten' Mw אנ-
 גע-ריוט ,bereit(et)'.
 אנ-דאסען ,sich entleeren'.
 אנ-דודלען ,zum Narren haben,
 täuschen'.
 אנ-דולען dem kopp ,jmdm den
 Kopf wirr machen'.
 אנ-דערש ,anders'.
 אנ-דערשען ,ändern' e. Kleid.
 אנ-דרימעלט weren ,einschlafen'.
 אנ-הארעווען ,erarbeiten'.
 אנ-הויב ,Anfang'; fun å.
 biz'nsoph ,von A. bis zu Ende'.
 אנ-הויבען ,auch זיך אנ-
 ,anfangen'. di limmudim wel-
 len zich å. ,der Unterricht
 wird anf'.
 אנ-וואליען ,aufhäufen'.
 Strack, Jüd. Wörterbuch.

אנ-ווארטען זיך ,lange warten'.
 אנ-ווייזען ,hinweisen'. es wert ån-
 gewizen az ,es wird darauf
 hingewiesen daß'.
 אנ-ומעלט ,einst, vor
 einiger Zeit'.
 אנ-וסים h ,gezwungen', Mz
 bes. die zur Verleugnung der
 jüd. Religion Gezwungenen.
 אנ-ווערען [ohne etwas werden]
 ,verlieren'. ihr håt dem råd
 ångeworen ,ihr habt das Rad
 verloren'. [pen'. p
 אנ-ווע ,אנ-וועשע ,אנ-ווע ,Fußlap-
 אנ-וועשען . Mw אנ-געזאפט ,å. mit
 lebenskreften ,der sich voll-
 gesaugt hat, angefüllt'.
 אנ-זען זיך ,sich füllen' mit einer
 Flüssigkeit, auch von Bienen:
 mit Blumensaft. [schnauzen'.
 אנ-זידלען ,(grob) schimpfen, an-
 אנ-זיכטיג ,ansehnlich', å. un gröss.
 אנ-זעהעוודיג ,ansehnlich, bedeu-
 tend'. נישט-א' ,unansehnlich,
 unscheinbar'.
 אנ-זעטיגען ,(ganz) sättigen'.
 אנ-זעצען ,Bankrutt machen'. zeine
 אנ-זעלי חובות å. ,seinen Gläu-
 bigern nicht zahlen'.
 אנ-זעץ ,Bankrutt', Mz ען.
 אנ-האפען ,anpacken, ergreifen';
 materialen wås können leicht
 å. zich ,können leicht Feuer
 fangen'.
 אנ-הלאפאטשען זיך ,sich sehr an-
 strengen'. r chlopotati
 אנ-הראקען ,(viel) spucken'. p
 2

אנט Vorsilbe, zuweilen ענט
 אַנטהוּן anziehen, bekleiden;
 Mw אַנגעטוּן ,bekleidet'.
 אַנטהוּן *s*, Kleidung'.
 אַנטהוּלען ,austeilen, geben'.
 אַנטוויקלונג ,Entwicklung'.
 אַנטלויפֿען ,weglaufen, fliehen',
 Mw אַנטלאָפֿען [baren'.
 אַנטפלעקען (אַנפֿ) ,enthüllen, offen-
 אַנטקעגען ,entgegen'.
 אַנטרויען ,anvertrauen' jmdm
 etwas zu tun.
 אַנטרינקען ,entrinnen'.
 אַנטרינקען ,zu trinken geben,
 tränken' Pferd. | אַ.זיך ,reichl.
 trinken' fun a frißen quall.
 אַנטשוויגען ,weren ,still werden,
 verstummen', zB nicht mehr
 weinen.
 אַנטשלאָפֿען ,einschlafen'.
 אַנטשטעפֿען ,anhaken, befestigen';
 אַ.זיך ,sich an jmdn anhaken,
 Streit anfangen'. *p*
 אַנטשעסען זיך ,sich erfreuen an
 etwas'. *p*
 אַני *h*, 'ich'; אַני מאַמין ,ich glaube'.
 אַניאַגען ,verjagen, einholen'.
 אַנידער ,nieder, hernieder'.
 אַניט (אַ ניט) ,wenn nicht'.
 אַניצע ,Fußlappen'. *p*
 אַנלייענען זיך ,sehr viel lesen'.
 אַנלייפֿען (etw. (ankleben'; אַ.
 זיך ,fest zu jmdm (an etwas)
 halten'. *p* przylepić
 אַנלעבען זיך lange (zu eignem
 Genügen, vgl. Gen. 25, 8 ,le-
 bensatt') leben'.

אַנמאַטערן ,ermatten, ermü-
 den'; אַ.זיך ,sich ermüden,
 leiden'.
 אַנמוטשען ,quälen, peinigen'; אַ.
 זיך ,sich sehr quälen'.
 אַנמלאַכ'ען *hd* [מלאַכה] ,Geschäft'
 ,sich entleeren'.
 אַנמעסטען ,messen, anmessen',
 Mw אַנגעמאַסטען | אַ'זיך ,sich
 anmaßen, sich herausnehmen'.
 אַנסטראַיען ,zurechtmachen, zu-
 bereiten'; Instrument ,stim-
 men'. *p* nastroić
 אַנסטראַשען ,bedrohen'. *r*
 אַנעסען זיך .gew. mit זאָט
 ,reichlich (zur Sättigung)
 essen'.
 אַנעקסירען ,annektieren' ein Land.
 אַנפֿאַטשען ,jmdm (schallende)
 Ohrfeigen geben'.
 אַנפֿאַטשקען ,schmutzigmachen'. *p*
 אַנפֿאַיען ,zu trinken geben'. *p*
 אַנפֿאַקודזשען 1 ,besudeln'; 2
 ,sich entleeren'.
 אַנפֿאַרען 1 ,durch Dampf (*para*)
 erwärmen'; 2 mit D. füllen'.
 אַנפֿאַשען ,mästen'. *p* pasić
 אַנפֿלאַנטערן 1 ,verwirren'; 2 ,Un-
 sinn schwatzen'.
 אַנפֿאַל ,Angriff, Überfall', Mz ען
 אַנפֿאַלען ,angreifen'.
 אַנפֿיהרונג ,Leitung, Vorsitz' einer
 Kommission.
 אַנפֿיהרען mit der arbeit ,leiten,
 vorstehen'.
 אַנפֿייען 1 ,pfeifen'; 2 ,hinter-
 gehen, anführen, betrügen'.

- אנפלקונג, אנטפ' Enthüllung, Offenbarung.
 אנפלקען, אנטפ', enthüllen'.
 אנצוהערעניש, was man anhören muß, Wink, Warnung'.
 אנצונדען, anzünden', Mw אנגע- צונדען.
 אנקארמען, füttern, nähren'. *p*
 אנקומען, ankommen', *zu*, *zu* jmdm (bittend) gehn müssen'.
 אנקוועלען, sich sehr freuen'.
 אנקלאגע, Anklage', Mz ס.
 אנקלייבען, ansammeln'.
 אנקניפען, anknüpfen'.
 אנקעטע, enquête, Rundfrage'.
 אנקראכמאלען, stärken' Wäsche. *p*
 אנרויכע(ר), mit Rauch füllen' e. Stube. [jmdm sagen'.
 אנרופען זיך, ausrufen', *zu*, *zu*
 אנרוקען, heranrücken' etw.; *א*. zich, sich nähern, vorrücken'.
 אנרעדען 1, einreden auf jmdn, überreden'; *א*. auf, Böses reden über jmdn', *א*. zich, sich gründlich ausreden'. [schrapen'.
 אנשאבען, schälen, abschaben,
 אנשטויסען זיך, verstehen'.
 אנשטעל, Anspruch'. ihr fihrt dem *א*. weiter, ihr besteht weiter darauf'.
 אנשטראפען, (jmdn) rügen'.
 אנשטרענגען, di bezihungen zenen angeštrengt, gespannt'.
 אנשים *h*, Männer' (Mz v. איש), vor Genet. אנשי.
 אנשיקעניש, Schickung', insbes. Mißgeschick, Unglück'.
- אנשכור'ען *hd*, trunken machen'; *א*. zich, sich betrinken'.
 אנשלאגען, vorschlagen, antragen' jmdm ein Geschäft.
 אנשלאפען זיך, ausschlafen'.
 אנשמעקען, riechen'. Mw er iz *א*נגעשמעקט mit, angesteckt von' Ketzerei.
 אנשפארען, andrücken' den Kopf auf die Hand; es šparrt ihm *אן*, es drückt ihn, er ist ungeduldig'. | *א*. zich, sich lehnen' an einen Zaun, sich stützen'.
 אנשפיליען, anstecken' mit e. Nadel *špilka*; zuknöpfen'.
 אנשרויפען, anschrauben'.
 אסאבע, Person, Persönlichkeit'. *p*
 אסור *t* 1, verboten'. א' קזיר, verboten wie Schwein', d. h. 'Un-sinn!' | 2, wahrlich nicht' (es soll mir verboten sein).
 אסור *t*, Verbot', Mz ים.
 אסטראג, Blockhaus, Gefängnis'. *r* [note'. *p*
 אסיגנאציע, Papiergeld, Bank-
 אסיגנירען, anweisen' zur Bezahlung, bewilligen'.
 אסימילאטאר, jemand der sich andren in Sprache, Lebensweise usw. angleicht, Mz ען.
 אסימילאטארקע *w*, Mz ס
 אסינע, Espe'. *p*
 אסיען, Herbst'. *rp*
 אסיפה *t*, Versammlung'.
 אסרו תג (Ps. 118, 27) der Tag nach Passah, Wochenfest, Laubhüttenfest.

אסר'ען *hd* ,für verboten erklären'.

אסר'ען *Estherfasten* s. 'ח.
אסר'ען Vorsilbe = אב, zB אסר'ען אסר'ען אסר'ען.

אסר'ען *Verband* der Wunde,
Mz נקעס. *p*

אסר'ען *t* [griech.] ,Vormund'.

אסר'ען *Vormundschaft*'.

אסר'ען *fun* ,sich lustig machen über, bespötteln', vgl. חוץ.

אסר'ען *Apotheke*'.

אסר'ען *Apotheker-*'; a. watte ,Verbandwatte'.

אסר'ען *Vormundschaft*'.

אסר'ען *t* [griech.] ,Jubellied' mit feierlichem Umzuge nach dem Passahmahl.

אסר'ען *t* [griech.] ,Freigeist, Ketzler', Mz אסר'ען.

אסר'ען *hd* ,ketzerisch'.

אסר'ען *t* ,das Gegenteil wird richtig befunden'. an i. m. jud ,der stets das Gegenteil behauptet'.

אסר'ען *auf špeter* ,jmdn auf spätere Zeit vertragen, hinhalten'.

אסר'ען ,ableugnen'.

אסר'ען ,abwischen, auslöschen' die Sünde. [haben'.

אסר'ען ,täuschen, zum besten

אסר'ען *hd* ,wie es aussieht, ersichtlich'.

אסר'ען *Vormund*'; ,Beschützer' zB von Armen. *r*

אסר'ען *zuf.* = ארויף. af'n kopp.

אסר'ען ,abspenstig machen' jmdm die Kunden.

אסר'ען ,oft'; offer, öfter' | Eigw: an offer gast ,ein häufiger Gast'.

אסר'ען ,hervor'. a. nehmen zich ,sich vornehmen'.

אסר'ען *t* ,sogar'.

אסר'ען offen.

אסר'ען *Umstw* ,öffentlich'.

אסר'ען ,Offenheit'.

אסר'ען ,zuerst, vorher' vor etwas andrem.

אסר'ען *t* ,möglich; vielleicht'.

אסר'ען *h* ,Finger', א' אלהים (Exod. 8, 15) ,F. Gottes' Wunder.

אסר'ען ,jetzt'.

אסר'ען (Um-)Gegend. *p*

אסר'ען 1 ,Graben mit Wall, Schützengraben' | 2 übh. ,Graben'.

אסר'ען ,nur, soeben'.

אסר'ען *t* ,zum Anfang', Anfang eines Liedes zur Verherrlichung Gottes am Wochenfest.

אסר'ען ,Hai'. *r*

אסר'ען ,Barsch'. *p*

אסר'ען ,Hebamme'.

אסר'ען ,Schauspieler'.

אסר'ען ,Ochs'; Vk אסר'ען u. עק'. *r*

אסר'ען ,Schulter', Mz אסר'ען (gew. פלייצעס).

אסר'ען ,gegen, entgegen'.

אסר'ען ,Kreis, Bezirk'. *r*

אסר'ען ,Kreisgericht'. *r*

אסר'ען ,Kuchenkrümel' beim Zuckerbäcker. *p*

אָקרויסקע ,Topfdeckel'. *p*
אָקרענט ,Schiff, Fahrzeug'. *p*
אַראַב ,herab', häufig Vorsilbe.
אַראַב-טרויסלען ,abschütteln'.
אַראַבלאַזען dem kopp, di nāz
,senken' aus Scham.
אַראַבנידערן ,hinab-, hinunter-
kommen' in eine Grube.
אַראַב-פֿטרין *hd* fun zich dem עול
,das Joch abwerfen, ab-
schütteln'.
אַראַבקאַלערן זיך ,herunterrol-
len'. der nāmen kollert zich
glattik fun der zung.
אַראַבקוילען זיך [kollern] ,her-
unterrollen' Träne über die
Backen.
אַראַבקויקלען ,herabwälzen'.
אַראַב-שכל'ען זיך fun *hd* ,sich
durch Klugheit שְׁכַל frei ma-
chen von'.
אַראַבשווענקען (שוויי) ,herabwa-
schen' etwas von einem Felsen.
אַראַמאַט ,Aroma, Duft'.
אַרבייטען (אַרבע) ,arbeiten'.
אַרבייטערין ,Arbeiterin' Mz ס.
אַרבע כַּנְפוֹת (Jes. 11, 12 ,vier
Ecken') viereckiges Tuch mit
einem Loch in der Mitte, durch
das der Kopf gesteckt wird;
an den Ecken die זִיזִית; von
den Männern getragen.
אַרבעל ,Ärmel'.
אַרבען ,erben'.
אַרבעס ,Erbsen'.
אַרג ,schlecht, gering'; ערגער
,schlechter' zB Sorte Brot.

אַרדינאַט ,Majoratsherr'. *p*
אַרדינאַציע ,1, Majorat'; 2 wahl-o.
,Wahlreglement'.
אַרויס ,heraus', häufig Vorsilbe.
אַרויס-גַּנְב'ען *hd* a. zich ,sich hin-
ausstehlen, sich heimlich ent-
fernen'.
אַרויסגע-העשעט ,ausgesucht'.
אַרויסדרינגען ,folgern'.
אַרויס-דרעהען זיך ,sich entw-
den, sich frei machen' aus
einer Gefahr. [chen'.
אַרויס-זאָגען זיך ,sich ausspre-
אַרויס-האַפען ,entreißen, mit Ge-
walt wegnehmen'.
אַרויס-האַרלען ,hervorröcheln,
röchelnd sprechen. *p* charchač.
אַרויס-טרעטען ,hervortreten'. er
iz arausgetroten (טראַ) ,er hat
sich geäußert'.
אַרויסטרעטונג 1 ,Äußerung' einer
Ansicht; 2 ,Vorstoß, Vor-
marsch, Offensive'; 3 ,Aus-
schreitung' gegen Juden. Mz ען.
אַרויס-נאַרען ,herauslocken'. der
wind hāt ihm trehren araus-
genarrt ,Tränen entlockt'.
אַרויס-סטאַרטשען ,heraus-, her-
vor-ragen' aus dem Schnee. *p*
אַרויס-פֿטרין *hd* ,jmdn entfernen'
den man loswerden will. a.
zich ,sich losmachen'.
אַרויספֿוהר *m* ,Ausfuhr'.
אַרויס-פֿליה ,das Ausfliegen'
Schwärmen der Bienen.
אַרויס-קלייבען זיך ,sich entfer-
nen, sich fortmachen'.

ארויסשווימען di frage iz araus-
gešwummen ,aufgetaucht'.
ארויה ,herauf', häufig Vorsilbe.
ארויפבארג ,bergauf'.
ארויפ־דראפען זיך ,sich hinauf-
arbeiten'. p
ארויפ־וואַלגערן ,heraufwälzen'.
ארויפ־קאָפּען ,aufetwastropfen'. p
ארום ,herum', häufig Vorsilbe.
in einige teg a. ,(von jetzt
an) nach einigen Tagen'.
ארום־הוליקן ,bummeln'. p
ארום־וואַגלען ,unstät sein, um-
herschweifen'. [waschen'.
ארום־וואַסען ,(jmdn) gründlich
ארום־האַפּען ,(etwas) umfassen,
(jmdn) umarmen'; ,rings er-
greifen', vom Feuer.
ארום־יג Eigw ,herum befindlich'
di a-e felder.
ארום־נעהמען ,umklammern, um-
fassen'; zi zizzen årumgenum-
men ,in Umarmung'.
ארום־רעדען di fragen fun'm fer-
ein ,besprechen'.
ארום־שלעפען זיך ,sich herum-
treiben'.
ארום־שמעקען ,herum-riechen,
-schnuppern'.
ארום־שפּרווען ,mit großen Schrit-
ten umhergehn'.
ארום־רינגלען ,rings umgeben'; e.
Festung ,einschließen'.
ארוך h 1 Lade; א' הַקָּדָשׁ ,die
heilige Lade' mit den Ge-
setzesrollen | 2 ,Sarg'.
ארונטער ,herunter'.

הַיִּים אַרְחָ h [,'Pfad des Lebens'
Psalm 16, 11] der erste Band
des Šulḥan 'Arûkh.
אָרט s 1 ,Ort'; 2 ,Platz, Stelle'.
o. machen ,Platz machen'; auf'n
o. ,auf der Stelle, sofort'.
אָרט־אָרט am Ort befindlich; o-e
קאָמפּפּען ,örtliche Kämpfe'.
אָרט־קעל ,Aufsatz, Artikel' in
einer Zeitschrift. Mz קלען'.
אָריבער 1 ,herüber, hinüber';
2 ,vorüber'.
אָריבערפּאַהר m ,Überfahrt'.
אָריבערשטייגען ,übertreffen'.
אָריין ,herein', auch Vorsilbe.
אָריין־האַפּען זיך ,hinein-gehn,
-dringen'. [ses.
אָריינפּאַל ,Mündung' eines Flus-
אָריינפּוהר ,Einfuhr' von Kohlen;
a.-port ,Einfuhrhafen'.
אָריינ־רייסען זיך ,sich hinein-
drängen, hineindringen'.
אָריינ־שפּאַרען ,hinein-stecken,
-drücken' Geld in die Hand.
אָרייכ־הַתּ בָּא' t ,Ausführlichkeit',
,in A., ausführlich'.
אָרעם (אָרעם) אָרעם ,ärmer'.
אָרעם־מאַן (אָרעם־מאַן) אָרעם־מאַן ,armer Mann';
Mz אָרעם־לויט.
אָרעם ,Arm', Mz אָרעם־מַס ,
אָרעם־מַס ,Armband; Armbinde'.
אָרעם־מַס ,Armut'.
אָרעם־מַס אָרעם־מַס ,Armee'.
אָרעם־מַס ,Armeekorps', Mz ען.
אָרעם־מַס אָרעם־מַס ,stören, küm-
mern'. ihm art ništ wäs er

iz hungerig ,es macht ihm nichts aus, daß . . ‘
 אַרענדע ,Pacht, Pachtzins‘. *p*
 אַרענדירען ,pachten‘.
 אַרענדאָטאַר ,Pächter‘.
 אַרענטליך ,ordentlich‘.
 אַרעסט ,Haft‘ als Strafe.
 אַרעסטירען ,verhaften‘.
 אַרץ ישׂראל ,das Land Israel‘.
 א' ר' פעדיים ,Altweibersommer‘,
 Spinnweben im Herbstanfang.
 אַרציביסקופ ,Erzbischof‘.
 אַרשין ,russ. Elle‘ 1 M=1,45 A.
 אַש ,Asche‘.
 אַש *h* ,Feuer‘; אַש לָהָבָה ,Feuerflamme‘ (Jes. 4, 5), adverbiall: ,in heftigem Zorne‘.
 אַשה *h* ,Weib‘, Mz נָשִׁים; vor Genet. אֲשֵׁת.
 אַשוסט ,Betrüger‘ als Schimpfwort. *p* oszust
 אַשפּאַנז ,Deutschland‘ (s. Gen. 10, 3).
 אַשפּאַנזים die deutschen Juden und die J. mit deutschem Ritus.
 אַשמנא *h* ,wir haben uns verschuldet‘, Anfang eines Sündenbekenntnisses.
 אַשר יצר ,der geschaffen hat‘ den Körper mit seinen Gliedern, eine zB nach Leibesöffnung gesprochene Lob-sagung. Daher פּאַפּיר א' י' ,Klosettpapier‘.
 אַשרי ,Heil denen‘, Anfangswort von Psalm 84, 5; 144, 15, die zusammen mit Ps. 145 im

täglichen Gebet dreimal ge-sagt werden. [früher‘.
 אַשְׁתָּקֵד *t* ,im vergangnen Jahre,
 אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ ,du hast uns er-wählt‘, in Festgebeten.
 אַתָּה הָרְצִיתָ ,du hast zu sehn bekommen‘ Deut. 4, 35 Anfang eines Pentateuchabschnittes, der am Tage der Gesetzesfreude vorgelesen wird.
 אַתְרוֹג *t* ,Paradiesapfel‘ beim Laubhüttenfest gebraucht.
 בְּרוּךְ הַשֵּׁם = ב"ה.
 בְּסֵף הַכֹּל = בס"ה ,alles zus.ge-rechnet, im Ganzen‘.
 בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם = בעז"ה ,mit Gottes Hülfe‘. [herr‘.
 בַּעַל הַבַּיִת = בעה"ב ,der Haus-
 ב *h* ,in, mit‘, nur in Zusammen-setzungen: בְּאַמָּת ,
 באַ Vorsilbe = בע = באַשטימט ,be-stimmt‘, באַנייט ,erneu(er)t‘.
 באַב (türkische) ,Bohne‘, Mz באַבעלעך *p*
 באַבע ,altes Mütterchen, Groß-mutter‘, באַבקע ,
 באַבינקע , || Hebamme (gew. א). *p*
 באַבסקע ,einer alten Frau eigen‘.
 ב' רפואות ,Hausmittel‘.
 באַבקע e. Gebäck. *p*
 באַבר ,Biber‘. *p*
 באַברען זיך mit ,herumwühlen in, sich eifrig zu tun machen mit‘; *p* babrać się
 באַנאַזש ,Gepäck‘; b-ne kwittel ,Gepäckschein‘.

באגנעט, Bajonett' Mz ען. *p*
 באד Bad.
 באדאָי, o daß; daß doch; wenn'. *p*
 באדנער, gew. באַנדער.
 באדען, baden'; Mw געבאָדען.
 באהבה *h*, in אהבה Liebe'.
 באוועל, Baumwolle'.
 באוועלען baumwollen'.
 באווען זיך, sich vergnügen'. *p*
 באור *t*, Erklärung, Kommentar';
 bes. von den Erklärungen in
 der Mendelssohnschen Über-
 setzung des A. Test.
 באורח היום *t*, an eben jenem
 Tage'. [genblick'.
 באורח רגע *t*, in demselben Au-
 באזני שמיעתי *h*, mit meinen eig-
 nen Ohren habe ich gehört'.
 באט, a bot thun, ein Angebot
 machen'.
 באט(ש)ווינט 1, weißer Mangold,
 Beißkohl'; 2, Suppe aus B.' *p*
 באיבאק, Nichtsteuer'. *r*
 באין אופן *t*, auf keine Weise'.
 באלאגאן, Jahrmarktsbude'. *r*
 באלאמוטשען, faseln, schwatzen'. *p*
 באלאקען, schwatzen'. *p*
 באלד 1, bald'; 2, gleich'.
 באלוואן, Klotz, Tölpel' (Schimpf-
 wort). *p*
 באלטאיען, schwatzen, plappern'. *r*
 באליץ, Zuber'. *p* balia
 באליעווען, in Saus und Braus
 leben'. *p*
 באלעבאטשען 1, plappern; 2
 schwerfällig, undeutlich re-
 den'.

באלען, Ball, Zeugnisnummer'. *p*
 באלקען 1, Balken'; 2, (Zimmer-)
 Decke'. [nicht'.
 באם *t*, wenn'; באם לא, wenn
 באַמונה שלי *t*, auf mein Ehren-
 wort'. [ben'.
 באַמונה שלימה *h* mit vollem Glau-
 באַמקען, das (religiöse) Singen
 mit der Silbe *bom* begleiten'.
 באַמת *h*, in אמת Wirklichkeit,
 in der Tat'.
 באן, Gutschein, Bon'; Mz עס.
 באַנד, Band'; Mz בענדער, Bände'
 (Bücher).
 באַנדע, Bande' (Menschen) Mz ס.
 באַנדער, Böttcher', übtr., roher,
 grober Mensch'. *p* bednarz
 באַניץ, Kürbis'. *p* bania (eigentl.:
 Zuber).
 באַנק, Bank'; Mz בענק; Vk בענ-
 קעלע, Banken': benk, banken.
 באַנק־בעטעל, Schlafbank'.
 באַנקע, Schröpfkopf'; Mz ס. *p*
 באַס(ר)אַק, (Barfüßiger), Strolch'. *p*
 באַסאַקעס, (billige) Schuhe'. *p*
 באַפען [puffen?], schlafen', ver-
 ächtlich, bes. von Betrunkenen.
 באַציאָן, Storch'. *p* bocian
 באַק, Backe', Mz ען; Vk בעקעל,
 Mz בעקעלעך.
 באַק. di zun hât ângelhôben a
 bakk zu thun = zu backen,
 zu wärmen.
 באַק, Seite, Flanke'. er geht di
 hend in di באַקעס; vgl. פאַד. *p*
 באַקאַליינט קלויט, Kolonialwaren-
 laden'. *p*

באָקסער [Bockshorn], Frucht des Johannesbrotbaums'.

באַראַבאַן, Trommel'. *r*

באַראַר(אַר)ען זיך, ringen'. *r*

באַר, באַרן, Birne'.

באַראַן, Hammel'. *pr baran*

באַרג, Berg'; Mz בערג; Vk בערגעל.

באַרגען 1, leihen'; 2, borgen'.

באַרד *w*, Bart'; Mz בערד.

באַרפּיסע פּיס, barfuß'. באַרפּיסע פּיס, bloße Füße'.

באַרכאַט Barchent, *p* [špenzer.

באַרכען, aus Barchent'; a b-er

באַרן, באַר, Birne', Mz באַרנעס u.

באַרען; Vk באַרעלעך.

באַרשט, Bürste'; Vk בערשטעל.

באַרשטען, באַרשטען, bürsten'.

באַרשט, Suppe von roten Rüben (oder Sauerampfer)'. *r*

באַשער *h*, weil'. באַן, wegen.. also; weil.. also' (ב' deutet

kurz an, daß die Einzelheiten angeführt worden sind).

בבאַ-מעשה [מ' *h*], Ammenmärchen'; Mz בבאַ-מעשיות.

בבאַל-סחורה *t*, (verlegene) wertlose Ware'.

בבאַנד *h*, Kleid'; Mz בבאַנדים; auch von den Totenkleidern.

בבאַנדי שבת *h*, sabbatliche, festliche Kleider'.

בבאַנדיפּין *t*, heiter, aufgeräumter Stimmung'; ב'דיג, angeheitert, betrunken'. [Hochzeiten.

בבאַדן *t*, Lustigmacher', bes. auf

בבאַדע *h*, in באַדע Absicht' haben = beabsichtigen.

בבאַק'ענען, בדק'ענען *hd*, untersuchen' (das Innere geschlechteter Tiere).

בבאַרף *h*, im Wege דרף von; nach Art'. ב' פּבּוד, auf anständige Weise' (zB verdienen).

בבאַהיות *t*, in Anbetracht dessen daß', gew. היות.

בבאַהלה *h*, Schrecken, Bestürzung'.

בבאַהמה *h*, Vieh', Mz בבאַהמה. Gotts בבאַהמה'לע, dummer Mensch; Schäfchen' (in Anrede).

בבאַהן שלי *t*, auf mein הן Ja; auf mein Wort!'

בבאַהסיה הדיעה *t* [mit Entschwinden aus dem Denken], ohne daß man daran denkt'.

בבאַהסיה (ב'ה) *t* [סכח], in Übereinstimmung mit'.

בבאַהקפה *t* [ה' das Umhergehen], auf Kredit, auf Borg'.

בבאַהרהבה *t*, mit Bequemlichkeit, mit Behaglichkeit'.

בבאַהר *h* [Mw v. באַגר], Verräter', Mz בבאַהרים.

בבאַהראי *t*, gewiß, sicherlich' = אַנהאיי.

בבאַדק *t* [Mw v. באַדק], Untersucher', s. בדק'ענען.

בבאַהיי, Bulle'. *p* buhaj

בבאַהים, Busen'.

בבאַהר *h* [Mw v. באַהר]; b. zein בבאַהרעל, Flasche'. [באַהרעל, wählen'.

בבאַהר *h*, Komm in Frieden! Willkommen!' (aus dem Sabbatliede דודי בבאַהר).

בבאַהר, Raufbold'. *p*

בויען, beugen'; b. zich.
 בויען, Bogen'; Mz ס' u. בויען.
 בויד, Wagen mit Halbverdeck'
 (mit Zelttuch überspannt). *p*
 בוידעם, Boden' (Heuboden usw.).
 בויד *w*, Bauch'; Mz בויער; Vk
 בויעל.
 בויד-פאסען, Leibbinden'.
 בוים, Baum'; Mz בויער (בויעער);
 Vk בויעל, Mz בויעל.
 בויםאוויל, [Baumöl], Oliven-
 öhl'.
 בויםוואל, Baumwolle'.
 בויעס, Bohnen'.
 בוך, Buch'; Vk בויעל.
 בולבע, Kartoffel'; Mz ס. *p*
 בולט *t* [Mw v. בלט], hervor-
 ragend'. auf'n b-n öfän, auf
 besondere Weise'. es hät zich
 noch b-er arausgewizen, noch
 deutlicher gezeigt'.
 בולקע, Weißbrot, Semmel'. *p r*
 בונד, Einband' (eines Buches).
 בונדע, Mantel' aus grobem Tuch,
 bes. für Fuhrleute.
 בונה *h* [Mw v. בנה], bauend';
 Mz בונים, Bauleute'.
 בונט, Bund', bes. ,unerlaubter:
 Meuterei, Verschwörung'; Mz
 ען. ganze bunten licht, Bündel'. *p* bunt
 בונטאווטשיק, 'אווניק, Aufrührer'.
 בונטעווען, aufhetzen'. *p*
 בועל *h* [Mw v. בעל]; b. zein, als
 Mann (geschlechtlich mit
 einem Weibe) verkehren'.
 בוועקען זיך, dick tun, prahlen'. *p*

בויען זיך, sich bücken'.
 בויר *t*, unwissender Mensch'.
 בוירא *h* [Mw v. ברא], Schöpfer'. Oft
 in liturgischen Lobsprüchen:
 ב' מאורי האש, der die Licht-
 strahlen schafft'; מיני מזונות,
 die Arten der Speisen'; נפשות,
 die Seelen'; פרי הקפן, die
 Frucht des Weinstocks'.
 בויראק, Runkelrübe'. *p* borak
 בוירטשען, verdrießlich knurren'. *p*
 בוירלאק, grober, ungeschliffener
 Mensch'. *r*
 בוירע 1, Sturm, Unwetter'; 2, Lärm,
 Getöse'. *r* *búrja*
 בוירר *t* [Mw v. ברר]. b. zein
 ,wählen' (bes. von Streitenden,
 welche Schiedsrichter wählen).
 בויררות *t* Schiedmannsamt'.
 בוירשה *h*, Schande; das Sich-schä-
 men'.
 בוירעווען, toben, lärmern, heulen',
 vom Sturm. *r* [chin. *r*
 בוירעל, Storch'; בוירעליכע, Stör-
 chendruckend, also'.
 בוירען *t*, mit diesen Aus-
 drücken, also'.
 בוירי *h* [בוירען verachten], verachtet'.
 בויריך *h*, Verachtung, Schande'.
 בוירל *t*, billig'; בוירל הויל, aufs
 allerbilligste'.
 בוירות *t*, durch זכות das Ver-
 dienst des . . ; um . . willen'.
 בוירמן הנה *h*, in dieser Zeit'.
 בוירמן קריב *t*, in kurzer Zeit;
 demnächst' ironisch gebraucht.
 בויר *h*, junger Mensch, Jung-
 gesell'; Mz בוירים.

בְּחֹר'וֹרִיז *hd*, als Junggesell'.
 בְּחֹשׁ *t* [חֹשׁ] ,deutlich, klar',
 fühlen usw.
 בְּחִירָה *t* ,Erwählung'.
 בְּחִנּוּט *hd* [חֵן] ,anmutig'.
 בְּחִנּוּט *h* ,umsonst, vergebens'.
 בְּחִצֵי חֶסֶם *t* ,halb umsonst'.
 בְּחִרָם *h* ,unter Androhung des
 חֶרֶם Bannes' fragen.
 בְּטֹיָה *h* ,zu dem man Vertrauen
 haben kann, zuverlässig'.
 בְּטוּחָהוּת *t* ,Sicherheit, Garantie'.
 בְּטוּל *t* ,Geringschätzung'.
 בְּטָחוֹן *h* ,Vertrauen'.
 בְּטֹל *h* ,zunichte geworden'; b.
 weren ,zunichte werden, auf-
 hören'. ב' בְּשֵׁשׁים (Verbotenes)
 das (als solches) nichtig wird
 (aufhört verboten zu sein)
 durch 60' (durch Vermischtsein
 mit 60 Teilen von Unverbote-
 nen); ב' בְּמַעוֹט; V. das nichtig
 wird (sogar wenn) in einer ge-
 ringen Quantität (befindlich).
 Vgl. מְבַטֵּל.
 בְּטָלָן *t* ,Müßiger, Müßiggänger';
 bes. von den 10 Männern,
 welche gegen Bezahlung wäh-
 rend der Gottesdienstzeit in
 der Synagoge sind, damit die
 Zehnzahl מִנְיָן voll sei. |Zuw.
 = ,weltunkundig, weltfremd'.
 בִּיאָה *t* ,Beiwohnung'.
 בִּיבּוּלְקֵעַ ,Zigarettenpapier'.
 בְּיַד רָמָה *h* ,mit hoher יָד Hand,
 in Frevelmut'.
 בִּידַע ,Unglück, Ungemach'. *p*

בִּידַע ,arm, elend'. *p*
 בִּיהֵן ,Biene', gew. בִּיעֵן.
 בִּיּוּדְזִשְׁעַט ,Budget'; Mz עֵן.
 בִּיּוּרָא 1 ,Büro'; Mz בִּיּוּרַעַס.
 בִּיּוּרָא-שְׂעֵהָן Bürostunden. |
 2 ,Schreibtisch' mit Fächern.
 בִּיּוּרְקַע 1 ,Schreibtisch'; 2 ,Laden-
 tisch'.
 בִּיּוּשׁ *t* ,Schande, Beschimpfung'.
 בִּיז ,bis'; ב' אָהֶער ,bisher';
 ב' גָּאָר ,gar sehr'; Bdw בִּיז נִישַׁט ,bis'.
 בִּיז-אִיזְטִיג Eigw ,bisherig'.
 בִּיטַע ,Bitte, Gesuch'; Mz ס.
 בִּיזְגַעַל ,Bretzel, Beugel'; Mz עֵךְ.
 בִּיזְדַעַל ,Hüttchen' Vk v. בִּיזְדַעַל.
 בִּיזְדַעַל in ,behilflich bei'.
 בִּיזְזַעֲרִיג ,biiזערִיג, בִּיזְזַעֲרִיג (ע)
 ,heftig, zornig'; Umstw בִּיז-
 זַעֲרַהִיט [den, schelten'.
 בִּיזְזַעֲרִיג ,gew. b. zich ,böse wer-
 den', Biiזזקִיט ,Zorn, das Böse-sein'.
 בִּיזַעַל ,Beet', Mz עֵן; Vk בִּיזְזַעַל.
 בִּיזַעַל Eigw ,am Tage statt-
 findend' Unterricht usw.
 בִּיזְטַעַל ,Beutel', Vk בִּיזְטַעַל.
 בִּיזְטַעַן ,verändern'
 Namen, Wohnung; ,vertau-
 schen, wechseln' Geld; ma-
 chen a beit ,wechseln'. || b. zich
 ,sich verändern'. ,di lage beit
 zich; tåg mit nacht beiten
 zich ,wechseln miteinander';
 mit di erter ,die Plätze wech-
 seln'. [בִּיזְטַעַלְעֵךְ].
 בִּיזַשׁ ,Peitsche', Mz עֵן; Vk
 בִּיזְכִיג ,bauchig; rundlich', Pfir-
 בִּיזְכִיג ,trinken'. [בִּיזְכִיג].

בייל, Beule'.
 בריים, Bäumchen', v. בריים. ביימעל
 [Bein], Knochen; Kern (vom
 Obst)'. biz'n b. ,bis auf die
 Knochen'. Mz ער auch ,Beine'. ||
 Vk ביינדעל. a fetten b. 'ab-
 lecken ,etwas Gutes zu essen
 bekommen'.
 ביינערן, ביינערדיג, בייניג
 kno- chig, knöchernig', Hände.
 ביינקען ,sich sehnen', gew. 'בע'.
 בייסען ,beißen', auch vom In-
 sektenstich.
 בייקומען ,überwinden'.
 ביישטידעל ,Pfosten' der Tür.
 בייכֹּוֹלֶת t [h יכלל ,kann'] b. zein
 ,im stande sein'.
 ביילכער [billiger' d. i. mit mehr
 Recht] ,der nächste dazu, der
 zuerst daran ist'.
 ביילע. a b. wer ,irgend jemand'.
 p byle ,irgend'.
 ביילעט ,Billet', Mz ען.
 ביילען ,bellen'. er bilt, Mw ge-
 bilt. a ביל geben ,bellen'.
 ביימבלען [bimmeln] ,läuten'.
 ביימה t 1 ,Rednertribüne'; 2 ,er-
 höhter Platz in der Mitte der
 Synagoge'.
 ביינ h ,zwischen'; ל . . בין ,zw...
 und' || ביינ כּוּף וּבין כּוּף || ,während
 dessen, mittlerweile'.
 ביינ הַשְּׁמֵשׁוֹת t ,Abends' zwischen
 Minḥa u. Ma'arib (eine Zeit
 zum Beten). [weile'.
 ביינו לבינו t ,inzwischen, mittler-
 ביינטעל, Vk v. ביינט ,Bündel' Holz.

ביסלעכווייז ,bei kleinem, all-
 mählich'. [ביסעלעך].
 ביסעלע ,Wenig, Bißchen', Mz
 ביסקאפ ,Bischof'.
 בייסעלעך ,weiße Schminke'. p
 בייסען ,Biene', Mz ען.
 ביינסטאק ,Bienenstock', Mz ען.
 ביינע h Ei, Mz ביינע.
 בייק ,Stier'. p byk
 בייקס ,Büchse' (Gewehr), Mz ען.
 בייקען bücken, gew. בייקען.
 בייסען ,Börse' (für Kaufleute). r
 בייסען h ,durch ירשעה Erb-
 schaft'.
 בייס h ,Haus', Mz בייס (ā); vor
 Genetiv: בייס, Mz בייס.
 בייס הויז , (rabbinischer) Ge-
 richtshof'.
 בייס הַבִּלְעָה t ,Schlund'.
 בייס הַחֹלִים t ,Krankenhaus'.
 בייס הַיּוֹם t ,Friedhof'.
 בייס הַבִּנְיָן t ,Synagoge', Mz
 בייס בְּנֵי יוֹם.
 בייס הַבִּיטָא t ,Abort, Abtritt'.
 בייס הַמְדָרָשׁ t ,Lehrhaus, Syna-
 goge', Mz בייס מְדָרָשׁ.
 בייס הַמִּקְדָּשׁ t ,Tempel' (in Jeru-
 salem).
 בייס הַבַּיִת h [ewiges Haus] u.
 בייס הַבַּיִת t ,Friedhof'.
 בייס הַבַּיִת , (christlicher)
 Friedhof. p cmentarz
 בייס הַבַּיִת t [Haus der Grä-
 ber] ,Friedhof', Mz ין.
 בייס הַבַּיִת h ,mit כבוד Ehre'. Eigw:
 a b-e rettung ,Ehrenrettung'.
 a בייס הַבַּיִת geſtalt ,würdevoll'.

בְּכָרִי [דִּי] *t*, damit'; b. zu, um . . zu'.
בְּכוּהֵן *t*, mit כּוּהֵן Absicht, ab-
sichtlich'.

בְּכוֹר *h*, Erstgeborener', Mz ים.

בְּכוּרָה *h*, Erstgeburt(srecht)'.

בְּכוֹרִים *h*, Erstlinge'.

בְּכַח *h*, mit כַּח Kraft'. b. zein
,im stande sein'.

בְּכֹסוֹ בְּכִיסוֹ בְּכַסּוֹ *t*, an seinem
כּוֹס Becher (Trinken), am כִּיס
Beutel (Geld), am כַּעַס Zorn'
erkennt man den Menschen.

בְּכָלָם *t*, im allgemeinen'. בְּפָרֵט
im besondren'.

בְּכֵן *t*, also, demgemäß'. [lich'.
בְּכֶתֶב *h*, in כְּתָב Schrift, schrift-
בְּלֹא *h*, ohne'.

בְּלֹא, blau', Mz
בְּלֹאוֹרֵעַ, בְּלֹאָהָע.

בְּלֹאָ, a b. thun, blasen; wehen'.

בְּלֹאָזֶזֶאָק, Blasebalg'.

בְּלֹאָזֶעַן, blasen'. m'bläzt zich
,man ist ärgerlich'.

בְּלֹאָטֵעַ, Sumpf, Pfütze; Straßen-
kot', Mz ס. *p* błoto

בְּלֹאָטֵעַר, Blatter, Geschwür'.

בְּלֹאָנְרוֹז(ש)עֵן, umherirren, sich
verirren'. *p* [-schweifen'. *p*

בְּלֹאָנְקֵעַן. arum-b. ,umher-irren,
בְּלֹאָנְקֵעַן, blinken'. [Mz ים.

בְּלֹבּוּל *t*, falsche Beschuldigung',
בְּלוֹרִי, blau'. Vk a בְּלוֹרִיאִינְקֵעַ שִׁסֶּסֶל,
,eine blaue Schüssel'.

בְּלוֹרִילִיךְ, bläulich'.

בְּלוֹרִי, bloß'. b-e עֲצוּחַ, bloße
Ratschläge (ohne tatsächliche
Hilfe)'. b-e baumer, blätterlos'.

בְּלִי *h*, ohne'. ב' מְסַקְנָא, ohne Re-
sultat' u. ב' נִדָּר, ohne Gelübde'
bei Zusagen, durch die man
nicht unbedingt gebunden sein
will. ב' סַפֵּק, ohne Zweifel'.

בְּלִיָּה *t*, Morschsein', s. קְרוּעָה.

בְּלוֹהוֹנְסִיִּיט, Blütezeit'.

בְּלוֹהֶעֶכֶךְ, die Blüten'.

בְּלוֹזֶנֶעַ, Narbe'. *p* blizna

בְּלוֹי, Blei'. Eigw בְּלוֹיֵעַן, bleiern'
(zB Himmel). [glänzen'.

בְּלוֹינְצֵעַן, 1 blinzeln'; 2, blinken,
בְּלוֹינְצֵעַס, (flache) Pfannkuchen,

Fladen'. *r*

בְּלוֹישְטֶשְעַן, blitzen, glänzen'. *p*
blyszczeć. Subst. בְּלוֹישְטֶשׁ.

בְּלוֹישְטֶשְעַנְרִיג, funkelnd', Augen.

בְּלֵעֵז *t*, in fremder Sprache'.

בְּלֵעֵטֶרִיג. b-e baumer, Laub-
bäume'.

בְּלֵעַךְ 1, Blech'; 2, Blechgefäß',
Mz עַן u. עַר.

בְּלֵעֶכֶר, Klempner'.

בְּמֵזִיד *t*, in Frevelmut, absicht-
lich'.

בְּמֵזְמִין, בְּמֵזְמִיִּים *t*, in bar' s. מֵזְמִין.
בְּמֵחִילָה *t*, mit Erlaubnis (ge-
sagt), sit venia verbo'.

בְּמַעֲמַד *t*, in Anwesenheit'.

בְּמַקּוֹם *h*, an Stelle von'; der b.
,der Stellvertreter'.

בְּמַלְשָׁף *t*, im Verlauf von'.

בֶּן *h*, Sohn', Mz בְּנִים; vor Gene-
tiv בְּן־ u. בְּנִי. Vk *hd* על.

בְּן־אָדָם *h*, Menschenkind, Mensch' |

בְּן־בֵּית *h*, Hausgenosse' | בְּן־

- בְּרִיָּה *t*, Bundesangehöriger, Jude |
 בְּרִיָּה *t*, Altersgenosse' |
 בְּרִיָּה זְקֵנִים [Sohn des Alters], den
 Eltern in hohem A. geboren' |
 בְּרִיָּה חֵירוֹן [Sohn Freier], freier
 Mann' | בְּרִיָּה יְחִיד, einziger
 Sohn' | בְּרִיָּה יִשְׂרָאֵל, Israelit' |
 בְּרִיָּה מוֹת, dem Tode verfallen' |
 בְּרִיָּה מֶלֶךְ, Prinz' | בְּרִיָּה נֶחֱדָה *h*, Nach-
 komme Noahs' | בְּרִיָּה וּמִוְרָה
 (Deut. 21, 18), widerspenstiger
 Sohn' | בְּרִיָּה עִיר *h*, derselben
 Stadt angehörig, Landsmann'.
 בְּרִיָּה תוֹרָה *t*, (in תורה, jüdischer
 Wissenschaft) Gelehrter'.
 בְּרִיָּה מְנוּחָה *t*, in 'נ', wahrlich'.
 בְּרִיָּה נִגְעָה *t* [נָגַע], in Betreff, in Be-
 zug auf' *h*, Gebäude'.
 בְּרִיָּה נִמְצָא *t*, häufig zu finden, nicht
 selten'.
 בְּרִיָּה נְעִימוּת *t* u. *hd* בְּנֵימֹת דִּיג, in
 בְּנֵימֹת, sanft, gemütlich, be-
 haglich'.
 בְּרִיָּה סוּד *h* [סוּד, Geheimnis], im
 Geheimen'; ב' halten, geheim
 h'. בְּרִיָּה סוּדוֹת, im tiefsten G'.
 בְּרִיָּה סוּמָה *t*, in Summa, im Ganzen'.
 בְּרִיָּה סִתּוּר *h*, im Verborgenen'.
 בְּרִיָּה עֵס *1*, Gedärme'; *2*, Lum-
 pen, geringe Habseligkeiten'. *p* bebechy
 בְּרִיָּה עֵס *1*, Pilz'; *2*, Geringwer-
 tiges': nit werth kein b.
 בְּרִיָּה עֵס [גָּאֵלְעָן], geschoren, ra-
 siert'.
 בְּרִיָּה עֵס *1*, Begabung'.
- בעגולט, vergoldet'.
 בעגזל'ען *hd* [גָּזַל], berauben'.
 בעגונען, früher Morgen'.
 בעגלא *t*, in Bälde'. [מהימן].
 בעגלויבט, vertrauenswürdig' (*t*).
 בעגנבען *hd* [גָּנַב], bestehlen'.
 בעגעהען זיך *1* mit: ,mit jmdm
 verfahren, sich zu jmdm ver-
 halten'; *2* ohne: ,sich behelfen,
 sich einrichten, auskommen
 ohne'.
 בעגראבען, vergraben'.
 בעגרייזען, begrenzen'; begreni-
 zet weren fun, ausgeschlossen,
 ferngehalten werden von'.
 בעגראפען, müssen, verpflichtet
 sein'; er bedarf kein מוֹרָא nit
 haben, braucht keine Furcht
 zu haben'.
 בעדינג *m*, Bedingung'.
 בעדינגען זיך, (etwas) abmachen'.
 בעדנער, Böttcher', s. באַנדער.
 בעדער, Bademeister'.
 בעדערפעניש, Bedürfnis', Mz.
 בעהאַלטען, verstecken'. Mw
 בעהאַלטען, zi iz a b-e, eine
 verschlossene' (nicht offen sich
 aussprechende). [nen].
 בעהאַלטענערהייט, im Verborge-
 בעהאַרועט, bewandert, bekannt
 mit etwas'.
 בעהויליגונג, Einweihung' zB
 eines Friedhofes (*h* חֲנֻכָּה).
 בעהילפיג, behülflich'.
 בעהעלטעניש, Hinterhalt, Ver-
 steck', Mz.
 בעהעלפער, בעלפער, Schuldiener,
 Gehilfe des Melammed'.

בעהעפטען זיך ,sich eng anschließen an' [*h* דבק].
 בעוואהרענען ,sicher stellen, Fürsorge treffen (gegen).
 בעוואוסט ,bekannt, berühmt.
 בעוואוסטזיניג ,mit Bewußtsein'; b-e menshen ,klar denkende'.
 בעווארפען ,belasten' (mit Arbeit).
 בעווייזען ,zei haben nißt bewi-zen anzukommen in der ge-heriger zeit ,haben es nicht erreicht' | b. zich ,sich zeigen'.
 בעוונותיני הרבים *h* ,um unsrer vielen Sünden willen'.
 בעז ,zornig', s. בייז.
 בעז ,Flieder'. *p* bez
 בעזדויעטניק ,ein Kinderloser'. *p*
 בעזדויעטניצע ,eine Kinderlose'. *p*
 בעזיצען ,besitzen'. di pôliše šprach b. ,kennen, inne haben'.
 בעזעם ,Besen' Mz ער; Vk בעזעמעלען.
 בעזעצען זיך ,sich niederlassen, Wohnung nehmen'.
 בעזעטשונע ,unbesorgt, sorglos'. *p*
 בעזעטשונעקייט ,Unbesorgtheit'.
 בעזערה השם *t* ,mit Gottes Hülfe'.
 בעט ,Bett'; Vk בעטעלע , Mz בעטלעך.
 בעטגעוואנט ,Bettzeug'.
 בעטציכען ,Bettbezüge'.
 בעטוויבען ,betäuben, übertäuben'.
 בעטוויטען ,bedeuten'.
 בעטעמעלע *hd* ,wohlschmeckend'.
 בעטען ,bitten'. 'שלום ב' ,um Frieden'. ich bet, men bet; Mw בעטענדיג ,bittend'. | gebeten.

בעטראכטען .a prozess b. ,verhandeln'. Mw בעטראכטען.
 בעטרעפען .di ausgaben b. mit 1000 rubel ,betragen'.
 בעוואהרענט ,bejaht'.
 בעיני ראיתי *h* ,mit meinen eigenen Augen habe ich's gesehen'.
 בעל-כרחי *t* [כרחי] ,gegen meinen Willen'.
 בעל פה *t* ,mündlich'.
 בעל *h* ,Herr, Besitzer'; auch vom Träger einer Eigenschaft. Mz בעלים ,vor Genetiv בעלי.
 בעל אכסניא *t* ,Inhaber eines Gasthauses, Wirt'. | בעל בטיחה ,vertrauenswürdig', bes.: ,zahlungsfähig'.
 בעל הבית ,Hausbesitzer, Hausherr', auch: ,Gastgeber; Arbeitgeber'; Mz (a) בעלי בתים | בעל-הבית'טע *hd* ,Haus-herrin, -frau', Mz ס. | בעל-הבית'עווען *hd* ,als (Haus-)Herr auftreten, befehlen'.
 בעל-הבית'ישקייט ,Hausrat, Wirtschaft' (Möbel, Geschirr usw).
 בעל-גארה ,hochmütiger Mensch'. || ב' דרשן | ב' דין ,Prozeßgegner' | ב' דין ,Wanderprediger'. || 1 ב' הוב ,Gläubiger'; 2 gew. ,Schuldner'. || טאקסע ב' ,Pächter einer Fleischbank'. | ב' טובה | u. טובה'ניק ,ב' ,Wohltäter'. || ב' וסורים ,Leidender', bes. ,Kranker'. || ב' מגירה [נגיה] ,Korrektor' von Handschriften u.

Drucksachen. | מחבר [ב' חבר] | 'Verfasser' | מלאכה | 'Handwerker; Künstler', Mz בעלי | 'Kriegsmann'. | מלאכות | 'Kabbalist'. | ב' מקבל | 'Wundertäter'. || בעל נס | 'Fuhrmann'. | בעסק | 'Geschäftsmann'. | עסקן | 'eifrig tätig'. | עצה | 'Ratgeber'. || בקרון | 'bei dem etwas deponiert ist'.
 ב' צדקה | 'Wohltäter, freigebig'.
 ב' רחמים | 'barmherzig'.
 ב' שמה | 'Gastgeber'.
 בעל שם | 'Wunderrabbi', der mit den heiligen Namen Gottes Wunder tut; bes. berühmt ist Israel aus Miedziboz 1700—1760 (שם טוב) | 'oder Bescht'.
 ב' הגאון | 'gie- rig'. | ב' תוקע | 'u. ב' תוקע', der das Horn שופר (insbes. beim Neujahrsfest) in der Synagoge bläst. | ב' תפלה | 'Vorbeter' in der Synagoge. | ב' תשובה | 'der Buße tut'.
 בעלי תוספות | 'Verfasser der Tosa- photh' (Erläuterungen zum babylon. Talmud).
 בעליונוג | [Belohnung] 'Entschä- digung', zB für etwas in Be- schlag Genommenes.
 בעליוטען | 'begleiten'. | לויטען | 'beleuchten' Mw בע- | 'dünnes Häutchen', auch von dünner Eisdecke. p bielmo |

Mz בעלמעס | 'Star', Augen- leiden. [Liebhaber'.
 בעלן t | 'der Lust zu etwas hat, בעלעגערן | 'belagern'.
 בעלעמער | 'der erhöhte Platz in der Mitte der Synagoge, auf dem die Tora vorgelesen wird'.
 בעהעלפער = בעלפער | 'בעהעלפער', (den Boden) | 'düngen'. [machen'.
 בענארשען זיך | 'sich zum Narren | 'sich begnügen'.
 בענוגען זיך | 'mit', benutzen, ge- | 'brauchen'.
 בענייען | 'erneuern'.
 בענייאונג | 'Erneuerung'.
 בענקען (זיך) | 'sich sehnen'.
 בענקשאפט | 'u. בענקעניש', Sehnen, | 'Sehnsucht'.
 בעננטשען | [benedicere] (Gotte) | 'lobsagen'; zB nach dem Essen, am Freitag Abend (seitens der Frau) wegen der angezündeten Lichte, daher בענש-ליכט.
 בעסמענטשאפט | 'christlicher Fried- | 'hof' s. ביה.
 בע-עןלען | 'jmdm Unrecht tun'.
 בעפאלען | 'anfallen, überfallen, | 'angreifen'. | 'zei zenen b. | 'sie haben überfallen'.
 בעפוייל | 'Befehl', Mz ען.
 בעפרידיגונג | 'Entschädigung, | 'Vergütung' für Mühe.
 בעציהען זיך | 'zu: | 'sich verhalten (im Benehmen oder Tun) zu | 'jmdm'.
 בעצירטענס | 'beizeiten'.

בְּעָצָם *t*, in Wirklichkeit, eigentlich'.

בְּעָצְמוֹ *t* [עָצָם], er selbst'.

בְּעַקְלֵעַד Mz Vk v. בָּאָק, Bock'.

בְּעַקְלֵרֵעַן, bedenken, erwägen (etwas); nachdenken'.

בְּעַקְעֻנְעַן (בְּעַקָּא), bekannt machen'; oft: b. zich mit ..

בְּעַקְעַר, Bäcker', Mz ס.

בְּעַר, Bär', Vk בְּעַרְעֵלֶע u. בְּעַר-ט. טְשִׁיקֵעַל.

בְּעַרְאָבְעוּוּעַן, rauben', etwas.

בְּעַרְאָט, אַרְיָה גָאָטס בְּעַרְאָט, wie Gott führen wird', wenn man erklärt, jmdn der göttlichen Führung zu überlassen.

בְּעַרְדּוּיג, bärtig'.

בְּעַרְדֵּעַל, Bärtchen' s. בְּאָרְד.

בְּעַרְאָזֶע, Birke'. *p* brzoza

בְּעַרְוּיַהמַעַר, der sich rühmt, Prahlhans'.

בְּעַרְאָהָ, *t* ungefähr.

בְּעַרְעֻזְאוּוּעַ, Birken-', zB b.-holz.

בְּעַרְעֻדֵּעַן, verleumden'.

בְּעַרְשְׁטֵעַל, Bürstchen'.

בְּעַרְשְׁטֵעַן, bürsten'.

בְּעַשְׂאָפֵּעַן, (er)schaffen'.

בְּעַשְׂוֹכְט, beschuht'.

בְּעַשְׂטֵעַהעַן, bestehn'. di familie iz beštannen fun 6 perzon. | zein štettel b. s. שְׂטֵעַרְטֵעַל.

בְּעַשְׂוּטֵעַן, be-, über-schütten' mit Kugeln, mit Bitten. | elfenbein בְּעַשְׂאָטֵעַן mit perl, mit Perlen bedeckt'; Mw auch בְּעַשְׂוּט.

בְּעַשְׂוּדֵּעַן dem חָלוּם, Bescheid

Strack, Jüd. Wörterbuch.

geben über den Traum, ihn deuten'.

בְּעַשְׂוּינֵעַן זיך, sich selbst bespiegeln, sich für gut halten'.

בְּעַשְׂוּינֵפֵעַרלִיךְ [scheinbarlich], offenbar, augenscheinlich'.

בְּעַשְׂעֻנְקֵעַן, beschenken', Mw שְׂאָנְקֵעַן.

בְּעַשְׂלוּם, Beschluß', Mz עַן.

בְּעַשְׂלִיסֵּעַן זיך, sich entschließen'.

בְּעַשְׂעַפֵּעַנוּשׁ, Geschöpf', Mz עַן.

בְּעַשְׂעַפֵּעַר, Schöpfer'.

בְּעַתְּךָ גַעַשְׂפֵּרֵעַךְ *h*, in der Zeit', während des G.'

בְּעַתְּ מַעֲשֵׂה, während das geschah, während dessen'.

בְּעַתְּ אֶחָד *h*, mit Einem Munde, einstimmig'.

בְּפִנֵּי קָהַל וְעֵדָה *h*, vor Versammlung u. Gemeinde, öffentlich'.

בְּפִעַל מַמַּשׁ *t*, wirklich, in der Tat'.

בְּפִקְדָה *t*, im Auftrage, im Dienste', fun gott. [deutlich'.

בְּפִרוּשׁ [פִּרוּשׁ] *t*, ausdrücklich,

בְּפִרְט *t*, im [פִּרְט] Besondern, speziell'.

בְּצַבּוּר *t*, in צַבּוּר der Gemeinde', bes. b. dawnen, zu Zehn beten' s. מִנְיָן.

בְּבְּרִיאָה u. בְּבְּרִיאוּת *t*, in gutem Gesundheitszustande', gew. mit Verneinungswort.

בְּבִקּוּר חוֹלִים *t*, das Besuchen Kranker'.

בְּבִקִּי *t*, sachkundig, bewandert'.

בְּבִקְיאוּת *t*, Sachkunde'.

בְּבִקְצוּר *t*, in Kürze, kurz'.

בְּקָשָׁה *t*, Bitte, Ansuchen'; bes.
v. der Zahlung an den Wan-
derprediger. Mz רת.

בֵּר *t*, Sohn'.

בֵּר מִיַּיִן *t* der von uns Getrennte,
'der Verstorbene', Mz *hd*
בר מיננס.

בֵּר מִצְוָה *t*, Sohn des Gebots'.
Mit 13 Jahren wird der israe-
litische Knabe zum Halten
aller dem Erwachsenen gel-
tenden Gebote verpflichtet.

בראגזען, 'klirren, rasseln' von
Ketten.

בראגע, 'Maische'.

בראדאווקע, 'Warze', Mz *ס. p*

בראדזשען 1, 'umherstreifen'; 2
,waten'. *p* brodzić

בראווארניק, 'Brauer'. *p*

בראווקייט, 'Bravheit, Tapferkeit'

בראט, 'Bruder'. *p*

בראטען, 'braten'; di zun

בראך, 'Bruch', Mz ברעד. *a* broch
thun mit di hend, 'die Hände
ringen'.

בראנזשע, 'Branche', Fach oder
Zweig einer Tätigkeit.

בראנע, 'Egge'. *p* brona

בראנעווען, 'eggen'.

בראנפען, 'Branntwein'.

בראק, 'Mangel', Mz *עס. p*

בראק, 'Brocken', Mz *ען.*

בראקען, 'in Stücke brechen, zer-
bröckeln'.

[Spitze'.

בראש *h* mit Herrn *N* *b.*, 'an der

ברגז *h*, 'in רגז Zorn'. *b.* | *a*

ברוגז'דיג, 'ein zorniger'.

,zornig, ärgerlich'. | ברוגז'ן זיך
,ärgerlich, verdrießlich wer-
den'.

[schöpfe'.

ברואים *h* [ברא schaffen], 'Ge-
schöpf'.

ברוד, 'Schmutz'. *p*

ברודיג, 'schmutzig'.

ברודנע, 'schmutzig'.

ברויט, 'Brot, Brotgetreide', Mz
ברויטעלע *Vk*; *ען*;

ברויט *h* von Gott: ב' אָתָה, 'ge-
benedeit seist Du'. | ב' הוּאָ

, 'g. sei der Name! Gott sei Dank!' |

ב' הַשֵּׁם, 'g. sei der die

Toten lebendig macht' (2. Lob-

spruch im 18-Gebet) | ב' שְׁפָטֵרְנִי

, 'g. sei der mich befreit hat'

von Verantwortlichkeit.

ברויך *h* von Menschen: ב' הַבָּא, 'ge-
segnet sei der Kommende!'

übliche Begrüßung (Antwort:

ב' הַנִּמְצָא, 'g. sei der Anwe-

sende!'). Daher: mir hāt der 'ה'

, 'die Begrüßung' nit gefallen.

ברומען, *a* brum thun, auch von
Bär, Kūh, Schwein: ,brüllen,
schreien'.

ברונעם, 'Brunnen'.

ברוס, 'behauener Balken', Mz *עס. p*

ברוסניצע, 'Preiselbeere, Krons-
beere'. *p* brusznica

ברוק, '(Straßen-)Pflaster'. erdener

b., 'Estrich'. *p* bruk

ברוקירען u. ברוקעווען, 'pflastern'. *p*

ברוקוע, 'Kohlrübe'. *p*

ברחבוות'דיג *hd*, 'behaglich, be-
quem'.

בר *t*, 'gewiß' (Ausdruck fester Überzeugung). ב' ל' ,es ist mir gewiß'.

בריא *t*, 'Erschaffung'. בריאת *t*, 'E. der Welt'.

בריא *t*, 'Geschöpf'. In der Bedeutung 'tüchtiger Mensch' gew. ברית oder ברית ge-sprochen.

ברית *hd* 'Tüchtigkeit', bes. 'Mut'.

ברית *p*, 'Ekel haben'. ברית *p*, 'Stiefmütterchen'.

ברית *1*, 'brühen, abbrühen'; er hat sich gebrüht die hend ,verbrannt'. | *2*, 'brüten'.

ברית *t*, 'Brutzeit'.

ברית *Vk* zu ברית *Mz* בריתעל.

בריתעל *Mz* בריתעל. [Mz *s*. בריתעל (Kinder-)Klapper', בריתעל, 'Bulldogge, bissiger Hund', Schimpfwort. *p*

בריתעל *p*, 'Rasiermesser'.

ברית *t*, 'breit'. er lebt b. ,auf großem Fuß'; a breiter menš: kein Knauser | Vom Ausdruck: ,freundlich, behaglich'. a breiten gut'n äwend eich.

ברית *t*, 'breitbeinig'.

ברית *t*, 'Breite'.

ברית *p*, 'bringen, s. ברע'.

בריתעל *t*, 'tatkräftige Frau'; B.K. Hauptgestalt einer Komödie von Abr. Goldfaden.

ברית *1* brauen'; *2*, 'lang hinziehen', jmdn mit Reden: ich well eich ništ lang b.

בריתעל *t*, 'brüllen'.

בריתעל *t*, 'Mützenschirm'.

בריתעל *p*, 'nach hinten ausschlagen (von Tieren), löcken'.

בריתעל *t*, 'Wahl. ב' ,ohne Wahl, notgedrungen'.

ברית *h*, 'Bund'. ב' מילה *u.* einfach 'ב', 'Beschneidungsfeier'. | ב' אבות *u.* der B. mit den Vätern | ב' החדשה *u.* 'der Neue Bund'.

ברית *h* *1*, 'Segen, Segnung'; *2*, 'Benediktion'. b. machen ,die vorgeschriebenen Benediktionen aussprechen'. ב' לבטלה *u.* 'unnütz gesprochene Lobsagung', daher: ,unnütze, vergebliche Arbeit'. Mz ברית; vor Genet. ברית *u.* ברית *u.* בריתעל.

בריתעל *t*, 'Weißbrot für den Sabbat' (verstümmelt aus: Berchtas Brot). [Anspielung'.

בריתעל *t*, 'mit einem Winke, einer Ufer, Rand', Mz בריתעל *ohn* a 'ב', 'uferlos'. *pr*

בריתעל *w*, 'Brett'.

בריתעל *di* hend, mit *di* hend ,die Hände ringen'.

בריתעל *u.* gew. Mz בריתעל *u.* Brauen; Augenlider; Wimpern'.

בריתעל *t*, 'das Brennen, die Glut'.

בריתעל *t*, 'Zündschnur'.

בריתעל *t*, 'bringen'.

בריתעל *t*, 'brennen', Mw געברענט

בריתעל *t*, 'brennend', auch übtr: a b-e freg ,brennende Frage'.

בריתעל *t*, 'Bröckchen'.

- בְּרִשׁוּת *t*, mit רְשׁוּת Erlaubnis'.
 בְּשׂוּרָה *h*, (frohe) Botschaft'.
 בְּשָׂמִים *h*, Gewürze, Wohlriechendes'.
 בֶּשֶׂר *h*, Fleisch'. ב' וְדָם, Fleisch und Blut, sterblicher Mensch'; Mz ב' וְדָמ'ס.
- בְּשׂוּגָה *t*, irrtümlich, ohne Absicht'.
 בְּשׂוּם אֹפֶן *t*, auf irgendeine Weise'; stets mit Verneinung, zB 'א ב' א' ništ, auf keine Weise'.
 בְּשָׁלוֹם *h*, in שָׁלוֹם Frieden, friedlich'. [vollständig'.
 בְּשִׁלְמוּת *t*, in Vollständigkeit,
 בְּשֵׁם *h*, im שֵׁם Namen von'.
 בְּשַׁעַת oder בְּשַׁעַת, in der Zeit [שַׁעַת, Stunde'] von, während';
 ב' מַעֲשֵׂה, während das geschah'.
 בְּשִׁפְעָה *h*, in שִׁפְעָה Reichlichkeit, reichlich'.
 בְּשִׁת פְּנִים [בְּשִׁת Scham, Schande] ,schamhafter, schüchterner Mensch'.
 בְּשִׁתִּיקָה *t*, in Schweigen'.
 בְּשִׁתְּפוּת *t*, in Genossenschaft, gemeinsam'; Eigw בְּדוּג.
- בַּת *h*, Tochter'; Mz בְּנוֹת, vor Genetiv בַּת יְהוּדָה |, einzige Tochter'; בַּת יִשְׂרָאֵל, T. eines Israeliten'; בַּת כֹּהֵן, T. eines Priesters' (Levit. 21, 9).
 בַּת קוֹל *t*, Stimme von oben, göttliche Stimme'.
 בְּתוּלָה *h*, Jungfrau'; Mz רַת.
 בְּתוּרָה, in der Weise von, als'.
 בְּזָדָקָה (Wohltat) zoll men ge-
- ben ב' הַלְוָאָה, wie ein Darlehen'.
 בְּתִים (*ā*) *h*, Häuser' s. בֵּית.
 בְּתִנָּאִי *t*, unter תנאי der Bedingung'.
- בְּמִילוּת הָקָד = גמ"ה, ג"ה Wohl-tätigkeit'.
 גַּאֲגַע־ל־מֶאֱגַעַל, Getränk aus Eiern und Rum; übtr: Gemisch von unzusammenhängenden Dingen oder Reden.
 גְּאָרָה *h*, Hochmut'.
 גְּאָרָה דוּי *hd*, hochmütig'.
 גְּאָרָה *t*, Exzellenz' Ehrentitel hervorragender Gelehrter zB des Elia Wilna († 1797).
 גְּאֹרִישׁ *hd*, großartig', g-e einfallen, gr. Einfälle'.
 גְּאוּרְעֻדַּע, Plauderei', humoristische Erzählung. *p*
 גַּאָז, Gas'.
 גַּאָזוּוֹנִיקָה, Gasanstalt'.
 גַּאָזַעַט, Zeitung'.
 גַּאָט, Gott'; גַּאָטֵעֵנִי, lieber Gott!'
 גַּאָטוּרַעַס, Unterhosen'. *p*
 גַּאָל, Galle'.
 גַּאָל, kahl' vom Kopf. *p*
 גַּאָל *h*, er hat erlöst'.
 גַּאָלְאוּרָה, Haupt'. *r* שְׂטָד־טֶג', Stadthaupt'.
 גַּאָלְגַּאָן, Lump(enkerl)'. *p*
 גַּאָלָה *h*, Erlösung'.
 גַּאָלַעַן, rasieren'. *p* golić
 גַּאָלַעַר, Rasierer'. [knopf. *p*
 גַּאָלְקַע 1, Stimmkugel; 2, Stock-
 גַּאָלְקַעוּוֹעַן, ballotieren'.

גאמבע Maul'. *p* gēba
 גאמ(ב)קע Schwamm'. *p*
 גאמעלקע Quarkkäse' mit
 Kümmel u. Senf zubereitet. *p*
 גאנג Reihe od. Anzahl zusammen-
 gehöriger Sachen; a g. גמרוח
 ,Talmud'.
 גאנז Gans', Mz גענז; Vk גענזלעך.
 גאנטע (Dach-)Schindel', Mz ס. *p*
 גאניק Gang, Galerie' (die Vor-
 derhaus mit Hinterhaus ver-
 bindet), langer Balkon. *p*
 גאנער Gänserich'. [sund'.
 גאנץ 1 ganz'; 2, unverletzt, ge-
 rade große Flasche'. *p*
 גאס [Gasse], Straße', Mz עך; Vk
 געסעל.
 גאס Guß'. zich a g. thun ,sich
 ergießen' (auch von Tönen).
 גאסט Gast', Mz געסט.
 גאספאדין Herr', auch in Anrede. *r*
 גאספאדיניק Hausherrin'. *r*
 גאפע Gimpel, Tölpel'. *p* gap
 גאפע Krähe'. *p* gapa
 גאפעל Gabel', Mz גאפעלען; Vk
 געפעלעך.
 גאר ganz', steht bei Zeitw u.
 Eigw vor dem Artikel: gār
 a guter topp ,ein sehr guter
 Topf'. [lizist'. *r*
 גאראדאוואי [Stadtwächter], Po-
 גאראטשקע hitziges Fieber; Fie-
 berhitze, Heftigkeit'. *p*
 גאראלניק Branntweinbrenne-
 rei'. *p* gorzelnia
 גארב Buckel, Höcker'. *p*
 גארבען ,gerben'.

גארגעל *m* ,Gurgel'.
 גארטלען Gürtel', Mz גארטעל.
 גארטען Garten', Mz גערטנער,
 selten גארטענס u. גערטען;
 Gärtnereib.
 גארטשיצע 1 Senf'; 2 Senfpfla-
 ster'. *p* gorczyca
 גארלע Kehle', *p* gardlo
 גארנירקע Garniererin', Mz ס.
 גארסעט Korsett, Schnürleib-
 chen'. *p* gorset
 גארען begehren', Mw געגארט.
 גארען Stockwerk, Etage'. *p*
 גארענדיג drei Stockwerke
 habend'.
 גבאוח *t* ,Vorsteherschaft'.
 גבאי *t* 1 ,Vorsteher' einer
 Synagoge oder Wohltätig-
 keitsanstalt; 2 ,Steuerein-
 nehmer'. || גבאי'טע *hd* ,Vor-
 steherin'.
 גבול *h* Grenze, Gebiet'.
 גבור *h* Held', Mz ים.
 גבירה *h* Stärke'.
 גבור *h* Reicher, Vornehmer'.
 גבור'יש *hd* ,vornehm'.
 גהרפס *h* Hohnreden'.
 גדלה *h* Größe'.
 גדלה *t* 1 ,Größe'; 2 ,zur Schau
 getragene Würde, Hochmut'.
 גדלן *t* ,hochmütiger Mensch'.
 גואל *h* [Mw v. גאל] ,Erlöser'.
 ג'ך *g'* ,der rechte Erlöser'.
 גוראלד 1 Gewalt, Gewalt-
 tat'; 2 ,Gewalt! (Hilferuf),
 Hilfeschrei'; Mz ען.
 גוראלדיג ,gewaltig'.

- גוארדיע, Garde'. *p*
 ג'פאלק, Garderegiment'.
 גוארדיסט, Gardist'.
 גובערנאטאר, Gouverneur'.
 גובערניע *w*, Gouvernement'.
 גובר [Mw v. גבר *h*] *g. zein*, beherrschen, überwinden'.
 גוזר *h* [Mw v. גזר], *g. zein*, bestimmen, anordnen', ein Fasten.
 גוטסקייט, Güte'.
 גוטער ארט, Friedhof'.
 גוטער יאהר u. גוטער י' *s. יאהר*.
 גוטער יוד, Wunderrabbi' der Chasidim, Mz גוטע יודען.
 גוי *h* 1, Nichtjude' | 2 im Gegensatz zum Gutsbesitzer (Pariš) der 'einfache Mann' | 3, Unwissender' in bezug auf jüdisch Religiöses. Mz גוים. | שבת-גוי der christliche Diener, der am Sabbat die Juden verbotenen Arbeiten macht.
 גויה *t*, גוי'טע *hd*, Nichtjüdin'.
 גוי'ש, nach nichtjüdischer Art'.
 גוידער [in Österreich: Goder] ,Kropf', zB der Gans.
 גולדען, גוי', Gulden', Münze.
 גולל *t*, Grabstein' vor der Grabhöhle.
 גולם *t* (vgl. Psalm 139, 16), plumper, unbeholfener Mensch, Tölpatsch'; verstärkend: a leimener *g*.
 גומל *h* [Mw v. גמל], 'er hat erwiesen', *g. benšen*, Dem, der Gutes erweist, lob sagen' nach überstandener Krankheit oder Gefahr.
 גומענע רעדער, Gummi'.
 גומירäder', Gummiräder'.
 גומען, Gaumen'.
 גומע *gossudarstwennaja duma*, die Reichsduma'. *r*
 גוסט, Geschmack', auch übertr.; *p*
 גוסט *t* [Mw v. גסט], im Totenkampf, in Agonie liegend'. Davon als Verbum: גוסס'ן, גוסס'ענען, גוסס'ען u. als Eigw: גוסס'דיג. [per'.
 גויה *h*, Leib, (menschlicher) Körper.
 גיפא *t*, selbst, an und für sich'.
 גיפא *t*, ich winš dir wäs mir *g.*; di freg *g. dint* als grund.
 ג'ווארפען, ג'ווארפען *h*, Los, Geschick';
 ג'ווארפען, Losziehen'.
 גורים *t* [Mw v. גרם]. *g. zein*, veranlassen, verursachen'.
 גורים *t* *g. zein* 1, e. Lesart haben';
 2, Zustimmung geben'.
 גזל'ען *hd* [גזל *h*], rauben'.
 גזלה *h*, Räuberei'.
 גזלן *t*, Räuber'.
 גזמא *t* 1, Übertreibung', Mz ורת;
 2, sehr viel', *zi hāt gešrieben* a *g. zachen*.
 גזר *t*, Entscheidung' bes. im üblen Sinne *g' דין*, Urteil', bes. des himmlischen Gerichts.
 גזרה *t*, Verordnung', bes. judenfeindliche. || ג' שרה, Schluß aus Wortgleichheit' auf sachliche Ähnlichkeit (eine tal-mudische Auslegungsnorm).
 גט *t*, Scheidebrief, Mz גטין.

ג'ט'ען *hd*, 'scheiden' גע'נט, ge-schieden'.

גי zuweilen Vorsilbe für גע, zB געשרוי = גישרוי [Hölle'.

גי'הנם *t* [*h*] גי'הנם Tal Hinnoms] גייער (Geher) 'Austräger' v. Waren.

גיד [jach], 'schnell' אין גיכען, bald' אויף דער אינגיכען, bald' אין דער גיד u. גיד.

גיכקייט, 'Schnelligkeit'.

גילד(ר)ע, 'Gilde'.

גילדען (גר), 'Gulden', 1 poln. G. = 15 Kopeken, Mz ס.

גילדען (גאָלדען), 'golden'; auch גילדערנע קרוין, 'guldene Krone', גילדערנער לויב, 'guldener Löwe'.

גילדענע אָדער, 'Hämorrhoiden'.

גילזע, 'Hülse, Zigarettenpapier', Mz ן u. ס.

גילטען, 'gelten'.

גילטיג, 'gültig', Passierschein.

גימנאַזיסט, 'Gymnasiast'. גימנאַזיסטין, 'Gymnasiastin'.

גינגאָלד, 'feines Gold' [*h*] גינגאָלד.

גינגאָלדען Eigw.

גימטריאַ *t* [griech.] e. talmudische Ausdeutungsnorm (nach dem Zahlenwert der Buchstaben, auch durch Geheimalphabet).

גלאַז, 'Glas', Mz גלעזער; Vk גלעזעל.

גלאַט Umstw, 'einfach, nur, schlichtweg, nichts als'.

גלאַטיג eppes iz nit g., 'nicht in Ordnung, nicht wie es sein sollte'.

גלאַטליך, 'glatt', Eigw.

גלאַנציג, 'glänzend'.

גלאַצען [glotzen], 'stieren, starr wohin blicken'.

גלאַק Glocke; Vk גלעקעל.

גלאַל *h*, 'Rad; הַחוֹזֵר Planet'.

גלאַל *t* 1, 'Seelenwanderung'; 2, 'Wandlung oder Wechsel des Geschicks'; Mz ים.

גלאַח *t*, 'geschoren' der sich gegen jüdische Sitte den Bart hat scheren lassen, Mz גלאַחיק.

גלאַי עריוח *t*, 'Blutschande'.

גלויבונג, 'Überzeugung'.

גלויביג, 'gläubig'.

גלויבען, 'glauben'; דאָס גלאַבט זיך nit, 'ist ungläublich'.

גלויבען, 'Glaubensbekenntnis', Mz ס.

גלוסט, 'Gelüst'.

גלוסטען, 'gelüsten, verlangen'. es glust zich mir, 'mich verlangt'.

גלושען, 'betäuben' durch e. Hieb. גלאַח *m, h*, 'Exil, Vertriebenesein'; Mz גלאַיח.

גלאַח *t* [גלאַח], 'scheren', wegen der Tonsur] römisch-katholischer Geistlicher, Priester oder Mönch; Mz ים.

גלאַיח *t*, '(der unbedruckte) Rand' (eines Buches); Mz גלאַיחונג von Talmudausgaben mit breitem Rande.

גליווערן [gelieren] a blut gliw-wernde angst, 'das Blut erstarren machende Angst'.

גליטש [glitschig], 'Eisbahn'.

- גליטשען זיך, gleiten; auf dem Eise laufen'.
- גלייך, als ob'.
- גלייך, gleich'; ,gerade' (in di augen kukken); gleicher שׂכּל ,gesunder, gerader Verstand', gleiches geld ,entsprechendes Geld' (nicht zu teuer): in gleichen geld kaufen. || גלייכער ,besser, richtiger', g. ništ gebören weren.
- גלייכען, vergleichen'.
- גלייך-ווארט, Sprichwort; Witz'.
- גלייך-ווערטעל, Witz.
- גלייכווערטלעך, Witze machen'.
- גליק, Glück'. di אַסופה (Versammlung) brengt גליקען, Vor- [teile'. גלעזער, Glaser'.
- גלעטען, streicheln'. a גלעט in bekkel geben.
- גלענצענדיג, glänzend'.
- גלעקעלע, Glockenblume'.
- גם, auch'. גם זי ל'טובה, auch dieses (scheinbare Unglück) ist zum Guten'.
- גמיר, vollkommen'. ג' צדיק, ein ganz Gerechter'.
- גמילות, גמילות, Wohltätigkeit, Wohltat'; auch: ,Gefälligkeit', Darlehen'.
- גמינע, Gemeinde'. p gmina
- גמרא, Gemara', jüngerer Teil des Talmuds (Erläuterung der Mišna). | ג' קעפעל, Talmud-kopf' der an scharfes Denken (über den Talmud usw.) gewöhnt ist.
- גן-עֶדֶן h, Garten Edens, Paradies'; auch ,jene Welt'.
- גן-עֶדֶן'דיג hd, ,paradiesisch'.
- גנאי, גנאי t, Schande'.
- גנב h, Dieb; Mz רים.
- גנבה h, Diebstahl' Mz רת.
- גנבה'ש hd [diebisch], ,nach Art eines Diebes, verschmitzt, listig' blinzeln.
- גנב'ענען, גנב'ען hd [גנב], ,stehlen'. גנידע, Läuseei' (in den Haaren). p gnida (Schimpfwort).
- גָסִיסָה t [גָסס], Todeskampf, Agonie'.
- געאייולעניש, das Eilen'.
- געבאָרען-טאָג, Geburtstag'.
- געבוירען, der tåg fun זייער g. ,ihr Geburtstag'.
- געביידע, Gebäude'; Mz ס.
- געבילעריי, Gebell'.
- געבען, geben' ich gib, du gist, er git, mir giben, ihr git.
- געבעקס, Gebackenes, Backwaren'.
- געבליטען [Geblüt] Mz, Leidenschaften'.
- געגאָלט, glatt rasiert'.
- געגילדעט, goldig', zB g-e felder.
- געגלייזט, glasiert'.
- געגלייזטע טהירלעך, Glastüren'.
- געגלייכען, gleich, vergleichbar'.
- געדאַכט [gedacht]. ništ g. far mir ,das treffe mich nicht' (לאַ עֲלוֹכוּ h).
- געדולד s, Geduld'.
- געדושעכץ, gedünstetes' Fleisch.
- געדריכט, dicht', Wald, Nacht.

געדעכטניש, Gedächtnis', געהארכזאם, gehorsam'.
 געהארכזאמקייט, Gehorsam'.
 געהויט, vorsichtig'.
 געהילך, Hallen, Schallen'.
 געהען auch: ,näher kommen'. der winter geht.
 געהערען, gehören'; wi es gehert zu zein ,wie es sich gehört'.
 געוואהר, wi di zeitung NN wert g. ,wie sie erfährt'.
 געוואלד, Hülfeschrei' s. גור-
 געוואלדערען, um Hilfe schreien'.
 געוואלדיג, gewaltsam'. dās g-e einnehmen fun . . ,die Eroberung von . .'
 געוואנט, Tuch, Stoff'.
 געוויינטליך, געוועהנ', gewöhnlich'.
 געוויינען, געוועהנען, sich gewöhnen'; Mw געוואוינט.
 געווינט, Gewinn' (in der Lotterrie); Mz ען.
 געווינען, gebären'; Mw געוואונען.
 געווינערין, eine Gebärende'.
 געוויסענהאפט, gewissenhaft'.
 געוויקסען, Gewächse' s. געוועקס.
 געוויקעלט, a g. kind ,ein durchtriebener Mensch'.
 געוועהנהייט, Gewohnheit'.
 געוועהנטליך, s. געוויינטליך.
 געוועהר, s. die Waffen'.
 געוועט, das Wetten' in a g. gehen ,wetten'.
 געוועלט [Gewölbe], Kaufmannsladen'; Mz ען u. ער.
 געוועלטטיג, walten, herrschen'.
 געוועקס, Gewächs' Mz ען.

געווערען, wahren, dauern'.
 געזאנג, Gesang', Mz ען.
 געזונד, s. נט, Gesundheit'.
 געזונד, gesund'. der g-r kern; ze mir g. ,lebe wohl!'; dās wollt far alle g-er gewen ,wäre besser gewesen'.
 געזונטלעך, gesund'.
 געזונדערהייט, in Gesundheit'.
 געזימט, Gesims', Mz ען.
 געזינד, Familie, Hausgenossenschaft'. Vk געזינדעל auch = ,Schar': 'אקטיארען-ג', Schauspielertuppe'.
 זיך געזעגען, Abschied nehmen'.
 געזעמל, Ansammlung'.
 געטאקט, s. טאקען.
 געטליך [göttlich]. g-er menš ,Gottesmann' zB Prophet.
 געטראנק, Getränk', Mz ען.
 געטררויען, anvertrauen'.
 געטררוישאפט, Treue'.
 געיעג, das Jagen'; der לויב Löwe geht auf g.
 גע-כתיבה'ט [כתב h schreiben] ,in Kursivschrift)geschrieben' Ggsatz: Quadratschrift wie im gedruckten A. Test.
 געל 1 ,gelb'; 2 ,rothaarig'. Solche gelten als listig u. gerissen.
 געלבעל, Eigelb'.
 געלויפטיג, geläufig'.
 געליטען, der gelitten hat'.
 געליטענע, מלחמה-געליטענע, die durch den Krieg gelitten haben'.
 געלעגען, g. weren ,gebären'.
 געלעגער 1 ,Bettstatt, Lager-

stätte', Mz ס; 2 ,Krankheit, bei der man liegen muß'.
 ג-עלעכטער *m* ,Gelächter; Vk על-ג.
 געלעכען ,Eigelb', Mz כער'.
 געמאך [gemächlich] ,in Ruhe'.
 låz mich *g*.
 געמבע ,Maul' s. גא'.
 געמאסטען [מעסטען] ,gemessen'.
 געמויזעכץ , (bewachsenes) Sumpfland, Röhricht'.
 געמישעכץ ,Gemisch'.
 געמעל ,Gemälde, Bild', Mz ער.
 געמארק [Mark] ,Grenze'.
 גענויגט ,geneigt'.
 גענויט ,genötigt'.
 גענויט יוגען זיך ,in ,nötig haben'.
 גענויקייט ,Genauigkeit'.
 גענויגט ,genügend'.
 גענויט (גענויהט) ,erfahren, praktisch, tüchtig'.
 גענויט פאך-גענויטקייט ,Fachkenntnis'.
 גענויטשאפט ,Erfahrung'.
 גענויט *g-e* zachen ,gebrauchte' (zB beim Zoll). [Schreiben.
 גענויטע פען ,Gänsefeder' zum
 גענויטען (גענויטען) ,gähnen'.
 גענויטען , *a g-e* pauze ,Pause in der man gähnt'.
 גענויטען ,das Gähnen'.
 געסט *s* ,Gastzimmer'.
 געסטאטקעוועט ,gesetzt' vom Benehmen. *p* *ustatkowany*
 גע-סך-הה [סרה] *hd* ,Gestank, verpestete Luft'.
 געפולדער ,Gepolter, Lärm'.
 געפאלען ,fallen' (sich ereignen): es gefällt auf'n dritten tåg.

געפאלען ,heruntergekommen, verarmt'.
 געפאלענקייט ,Gefallensein, Gesunkensein'.
 געפיהל *m* ,Gefühl', Mz ען.
 געפינען ,finden'; *g*. zich ,sich befinden, vorhanden sein'; Mw
 געפינען *u* .געפינען [fallen'.
 געפעלען ,gefallend'; *g*. weren ,gelingen'.
 געפרוירען *štahl* ,erstarrt'.
 געפרעגטערהייט ,ništ *g*. ,ohne gefragt zu sein'.
 געצאצקעט 1 ,verziert'; 2 ,verhättschelt'.
 געצוואגען ,gewaschen', gew. *u* .gekämmt.
 געצוואונגען . *a g-e* ferwaltung ,Zwangsverwaltung'.
 געצויג [Gezeug] ,Handwerksgesetz'. [Sichel.
 געצויהנדעלט ,gezahnt, gezähnel't'
 געצעהלטע ,wenige'. einer fundi *g*.
 געקעכץ (כטס) ,Gekochtes'.
 געקריג ,Gezänk, Streit, Hader'.
 געקנייטשט ,runzlig', Stirn.
 געראטען ,gelingen'; Mw von Menschen: ,wohl geraten'.
 גערבארע מארקעט ,Stempelmarken'. *r* [Lärm'.
 גערודער ,unruhige Bewegung,
 גערויטעלט ,gerötet' Nase.
 געריום ,geräumig'; *v*. der Zeit: ,geraum'.
 גערויש ,Geräusch'.
 גערייכט *w* ,Gericht' (Speise), Mz ען.
 גערעטעניש , *a g*. auf häber ,eine gute Haferernte'.

גערעכט ,im Recht befindlich'. du bist g. ,du hast Recht'.
 גערעכטיג ,gerecht' regieren.
 גערעש *hd* ,Getöse' von Menschen.
 גערשטען ,Gerste'.
 געשאַטען ,geschüttet'.
 געשאַנק *m* ,Geschenk'.
 געשווילעכץ ,Geschwulst'.
 (געשווישטש (ערוי) ,Gezwitscher'.
 געשטאַפט a. g-e ganz ,gefüllte'.
 געשטופ ,Gestöße, Gedränge'.
 געשטופעלט 1 ,stopplig'; 2 ,blatternarbig' Gesicht.
 געשיקטקייט ,Geschicklichkeit'.
 געשלידער ,Zubehör'.
 געשלעג ,Schlägerei'.
 געשמאַרטע האַלז *hd* [שָׁמַד] 1 ,Prasser, Schlemmer' | 2 ,frecher, gottloser Kerl!' Schimpfwort.
 געשמאַק ,wohlschmeckend' fiš; übh. ,angenehm'. a g-er ריח (Geruch'). | tüchtig: er hāt g. gešläfen; a g-er hakk ,kräftiger Hieb'.
 געשעפּט ,Geschäft', Mz ען.
 געשער (געשיר) [Geschirr] ,Handwerkszeug,-gerät'.
 געשריובעכץ ,Geschriebenes', Ggsatz: Gedrucktes.
 געשריפטס *s* ,Inschrift', auch auf Münzen.
 גר *t* 1 ,Proselyt'; 2 ,Ausländer, Fremdling', Mz ים.
 גראַב 1 ,dick' Bauch; g-er finger ,Daumen' | 2 ,unwissend, ungebildet', bes. grober jung.

גראַבליק ,Rechen, Harke'. *p*
 גראַבלען ,grabbeln, scharren, kratzen'.
 גראַבעל ,Kratz, Schramme'.
 גראַבען ,Graben', Mz ס.
 גראַבקייט ,Grobheit'.
 גראַגער ,Schnarre, knarrendes Instrument'. Mz גרעגערס; Vk Mz גרויגערלעך.
 גראַגערן (mit dem g.) ,knarren'.
 גראַדאָנאַטשאַלניק ,Stadthauptmann'. *r*
 גראַדקע 1 ,Wandbort, Etagère' | 2 ,Tritt' tragbar mit einigen Stufen.
 גראַה ,grau', Mz גרוי (גראַ), גרויחע ,grau', Vk גרויאיק ,a g. fōgele.
 גראַז ,Gras', Mz ען; Vk גרעזעלע.
 גראַהאווינע ,Erbsenstroh'. *p*
 גראַטע ,Gitter' am Fenster oder Garten = קראַטע , Mz ס.
 גראַטקע ,leichter Gewinn'. *p*
 גראַטש ,tüchtiger Kerl'. *p*
 גראַם [Gereim] ,Reim', a g. zuchen גו . .
 גראַם־זאָגער ,Reimschmied'.
 גראַם־שטראַם ,einfältige Reime'.
 גראַפּין ,Karaffe'.
 גראַשען (polnischer) Groschen.
 גראַשענדיג Eigw a g. lichtel.
 גראַגל *h* ,Gurgel'.
 גרוב ,Grube', Mz גרובער; Vk גרובעל v. Bergwerken: zal;gr.
 גרוביאַן ,Grobian, grober, ungeschliffener Kerl'; *w* קע'.

- גרודזיקן ,Dezember'. *p*
 גרודע ,harte Scholle'. *p*. Übr:
 er geht auf grudes ,stolpernd'
 aus Mangel an Kenntnissen.
 גרוים ,geräumig'.
 גרוים 1 ,groß', גרעסער ,größer' |
 2 *w* ,Größe'.
 גרויסקוויט ,Größe'.
 גרויסקוויט ,Grausein, trübe Stim-
 mung'.
 גרונד ,Grund', Mz ען.
 גרונטאָוונע ,gründlich' Gelehrter.
 גרונטויג ,gründlich' Überlegung.
 גרוס ,Gruß', Mz ען.
 גרופע ,Gruppe', Mz ס.
 גרוש *t* ,geschiedener Mann'.
 גרושה *t* ,geschiedene Frau'.
 גרוש *t* ,Vertreibung' *g*. Lodz
 ,Vertr. aus Lodz', Mz ים.
 גרוווקע ,Ponnytolle', die kurz
 in die Stirn herunterhengen-
 den Haare. *p* grzywka ,Mähne'.
 Vgl. גרווע.
 גריבעל ,zieh *a g*. thun ,grübeln'.
 גריבענעס *u*. גרווען ,Grieben'.
 גריבער 1 Gräben, 'שוץ-ג', Schüt-
 zengräben' | 2 ,Gräber'.
 גרווע ,Mähne'. *p* grzywa
 גרוואַסע ,Kummer, Herzeleid'. *p*
 גרויז(ש)ען ,nagen, kauen'. *p*
 גראַגער Vk Mz *v*. גראַגער.
 גרויז ,Fehler' in Wort oder
 Schrift.
 גרויזען *e*. ,Fehler machen'.
 גרויזלען ,kräuseln' die Locken;
 ,wellenförmig bewegen' der
 Wind die Gräser.
- גרויזעל ,Locke', 'קר', Mz זלען.
 גרויט ,bereit'.
 גרויטען ,bereiten'.
 גרויטקוויט ,Bereithheit'.
 גרויטען ,reichen'. *g*. zu ,jmdn er-
 reichen, zu jmdm kommen'.
 גרויליך (לעך) ,greulich'.
 גרוים ,גראַם. *zum g*. ,des Reimes
 wegen'.
 גרויזער ,Korkzieher'. *p*
 גרוילצען ,Töne von sich geben'
 vom lauten Schreien der
 Krähen. *a* גרוילך thun, vom
 Summen der Mücken.
 גרוימען ,grimmen' vom Winde:
 ,grimmig sein'. es grimmt ihm
 in beichele ,er hat Bauch-
 grimmen'.
 גרוימאַרן ,starker Zorn'.
 גרוין 1 ,grün', Vk גרויניק | 2 ,kin-
 disch ,unausgebildet', שָׂקָל Ver-
 stand.
 גרוין ,Grün, Pik' Karte.
 גרוינג ,leicht' zu tragen oder zu
 tun. *g*. *wi a feder*; es iz ge-
 gangen gringer.
 גרוינדעל [Grind] ,Schorf'.
 גרוינס 1 ,Grünes'. *men puzt di*
 štub mit grinsen. 2 ,Gemüse'.
 גרוינסען ,Grünzeug' (Grünes, Ge-
 müse usw.) [unreif'.
 גרוינערהויט ,im grünen Zustande,
 גרויץ ,Grütze'.
 גרויקע ,Buchweizen'. *p* gryka
 גרעבס ,גרעבן, das Rülpsen, Auf-
 stoßen'.
 גרעבעצען ,rülpsen'.

גרעט [Gerät], (Leinen-)Wäsche.
 גרעטעניש (ע) 1, wohlgeratener
 Mensch; 2, gute Ernte.
 גרעניץ, גרעניצע, Grenze, Mz ען.
 גַשְׁמִי, körperlich, materiell.
 גַשְׁמִיּוּת t, Materielles, Körper-
 liches; 2, Materialismus.
 גַּמְרוֹת 'ד t [אַרְבַּע אַמְרוֹת] vier El-
 len], kleiner eigener Platz.
 דאַבאַווקע, Hinzufügung, Zu-
 gabe. r
 דאַברווען, erreichen, erlangen;
 d. di leber jmdm zusetzen,
 bis aufs Blut ärgern.
 דאַבראַטשינאַשן, Wohltätigkeit. p
 דאַגאַדווען gefallen, befriedigen. p
 דאַגאַה [gespr.: dage] h, Sorge, Be-
 kümmernis, Mz דאַגאַה.
 דאַגאַה'ן hd, besorgt sein; d. zich
 ,sich sorgen, sich kümmern'.
 דאַוואָד, Beweis. p dowod
 דאַוונען [latein. *devovere*], beten.
 דאַזאַר, (Schul-, Synagogen-)Vor-
 steher' (גַּבְּאִי), Mz עס.
 דאַזיג [dasig], der erwähnte,
 dieser'.
 דאַטשע, Sommerwohnung, Mz ס. r
 דאַיניצע, Eimer, Melkeimer. p
 דאַך m, Dach; Vk דעכעל.
 דאַכאַווקע, Dachziegel. p
 דאַכט. es dacht zich, man denkt
 sich, es scheint; mir dacht
 zich, mich dünkt; לאַמִּיד
 דאַכטען, ich lasse mich dün-
 ken; es hāt zich mir geducht.
 Vgl. דוכט.
 דאַכטענדריג, indem er (man) dachte'.

דאַלאַניע, דלאַניע, flache Hand,
 Handteller. p
 דאַלובאַג, Wollte es Gott! ,Bei
 Gott! Ausruf und Schwur. p
 דאַלעטע, דלוטע, Meißel. p
 דאַלשע, weiter! weg! r
 דאַמאַל(ס)ט, dann' nach diesem,
 auch auf die Zukunft bezüg-
 lich; ,damals'.
 דאַמאַלסדיג, damalig'.
 דאַמב, Eiche, Mz דעמבעס. p
 דאַמבע w, Damm, Deich; r
 דאַמקע Eigw., Damen-. p špilen
 in damkes, Dame spielen'.
 דאַנאַס, Anzeige, Denunziation'. r
 דאַנאַסעווען, denunzieren, anzei-
 gen'. [ziant'.
 דאַנאַשטיק, Angeber, Denun-
 דאַסען [„Das'tun], sich entleeren'.
 דאַפּראַס, (gerichtliches) Verhör'. r
 דאַקוטשען, jmdm zusetzen, lästig
 fallen. p dokuczac
 דאַקלאַד, (amtlicher) Bericht. r
 דאַר, dürr, vertrocknet'. Vk
 דאַרינקע hend.
 דאַרמאַיגער(ניק) Schmarotzer'. p
 דאַרן (דאַרען), Dorn', Mz דערנער.
 דאַרען [דאַר] dem kopp, den
 Kopf sorgenvoll u. schwer
 machen'.
 דאַרפען. 1, bedürfen, nötig haben'.
 gezunde dürfen nit kein medi-
 zin; ich darf noch ništ zu kein
 menshen, bedarf noch keines
 M.' | 2, verpflichtet sein'.
 דאַרפיש. d-e meidlech, Dorf-
 mädchen'.

- דארשט, Durst'. (דו')
 דארשטיג, durstig'.
 דארשטען, dursten'. mich daršt.
 דאשעק, Mützenschirm', Mz
 דאשקעס *p*
 דבוק *t*, böser, unsaubrer Geist'.
 דבור *t*, das Sprechen'. Mz ים
 ,Worte, Rede'.
 דבקות *t*, Hingegebenheit' des
 Menschen an Gott, religiöse
 ,Begeisterung'.
 דבר *h*, Wort, Sache, Angelegen-
 heit'. Mz דברים, vor Genet.
 דבר u. דברי | אחר', andre
 Sache', etwas was man nicht
 nennen will, zB Schwein.
 דברי, Nichtiges'. דברים בטלים
 ,Worte des leben-
 digen Gottes'.
 דברין *hd*, reden'. [heißt'.
 דהיינו *t*, nämlich, das ist, das
 דואריאנין, Edelmann'. *r*
 דואריאנסטווא, Adel'. *r*
 דוארניק, Hausknecht'. *r* [sack'.
 דודק, Sackpfeife, Dudel-
 דוהע, Bogen, Halbkreis'. *p* duga,
 duha, Bügel über dem Pferde-
 kummet'.
 דוהה *h* [דוהה]. d. zein, weg-
 stoßen, zurückweisen'.
 דוכט, ducht zich, es scheint, es
 schien' oft eingeschoben; s
 ducht zich aus, es machte den
 Eindruck'. Vgl. דאכט.
 דול-הויז, Irrenhaus'.
 דולען, wirt machen' er hät mir
 gedult mein kopp.
- דונער, Donner'.
 דונערן, donnern'.
 דונער-קלאפ, Donnerschlag'.
 דויכן *t* der Standort in der Syna-
 goge, von dem aus die Prie-
 ster den Segen (Num. 6, 24 ff.)
 über das Volk sprechen.
 דוכניען *hd*, den Priestersegen
 sprechen'.
 דומפויג, dumpf' (Luft).
 דופען, hoffen, vertrauen' auf
 Wechsel der Umstände. *p*
 דופק *t*, Puls'.
 דוקא *t*, genau'. er gefellt mir,
 d. wi er šteht un geht.
 דור *h*, Generation, Geschlecht',
 Mz דור המבול | דורות', die
 Gen. der Sintflut'. דור הקלקה
 ,die G. der Völkerteilung'.
 דוראק, Dummkopf' *r p*.
 דורכעדורונגען, durchdrungen' mit
 dem gefühl. [Passant'.
 דורכעהער, Vorübergehender,
 דורכעטריבען [durchtrieben], ver-
 schlagen'.
 דורכדעם, dadurch'.
 דורכוויקען, durchweichen'.
 דורכזאפען, ganz Pölen iz durch-
 gezappet mit blut, durch-
 tränkt, getränkt'. *p* zapić
 דורכזיפען, durchsieben'.
 דורכנעצען, durchnässen'.
 דורען, Narr, Einfältiger'. *p*
 דארען dem kopp = דארען
 דורכפאל, (militär.) Niederlage'
 Mz ען. [halten'.
 דורכשמועסען זיך *hd*, sich unter-

זיך ,sich durchdrängen'.

דושנע ,beklemmend, erstickend',
Luft in einem Raume. *p*

דושען ,ersticken'; ihr dušet mich
(durch Küssen).

דזידע ,Lanze'. *p* dzida

דזיעגיץ ,Teer'. *p*

דזיעלניק ,Verteiler' milder Gaben. *p*

דזיקע ,wild'. *p r*

דזשובען ,picken' mit dem Schnabel. *p*

דזשיאַד ,alter (armer) Mann'. *p*

דזשעלניצע ,Stadtteil'. *p*

דזק *t* ,Mangel, Not', in geld.

דזקוקה *t* ,Bedrängnis, Mangel'.

די *h* ,genug', די *h* ,genug für uns',
די *h* (Exod. 36, 7) ,genug
und darüber'.

דיוויזיע ,Division'.

דיוז(ש)ע ,Teig-trog-mulde'. *p*

דיוטשיש ,deutsch'.

דיך ,Dickbein'. *p* dych.

דיכען ,atmen'. *p*

דימיסיע ,Dimission, Amtsniederlegung'.

דימענט ,Diamant'.

דין ,dünn'.

דין *h* ,Gesetz' Mz דינים ,דין תורה.
Prozeß nach mosaischem Recht.

דין ון חשבון ,âfgeben ,Rechen-
schaft und Rechnung geben'.

דין *h* ,Richter', bes. jüdischer.

דינגען ,mieten'; d. zich ,um den
Preis handeln'. [Preis'.
דינגעניש ,das Dingen um den

ען 1 ,Dienst'; 2 ,Magd', Mz דינסט
דיניע ,Melonenkürbis'. *p*

דיגעלע ,Sache, Angelegenheit',
bes. Gerichtssache. *r*

דיקטעווען ,diktieren.

דירה *t* ,(Miets-)Wohnung', Mz דיר
dirā-geld ,Mietspreis'.

דישעל ,Deichsel'. *p* dyszel

די *h* ,arm', Mz די *h* ,Arme'.
די *t* 1 ,Armut, Elend'; 2 ,der
די *h* ,Handfläche'. *p*

דלובען ,aushöhlen'. *p*

דלפון 1 Name eines Sohnes Ha-
mans | 2 ,armer Schlucker'
(wegen des Anklangs an דל).
דאלעטע ,Meißel'. *p*

דלויטיק ,דלויטיק ,דלויטיק ,דלויטיק
h ,Einbildung; Phantasie'.

דנא ,Boden, Grund' eines Ge-
fäßes. *p* dno

דניאָוּקע ,Rast eines Tages'. *p*

די *h* ,Meinung, Ansicht'. nit
ein d. haben ,verschiedner
Ansicht sein'; די *h* haben
zich zuteilt ,sind auseinander-
gegangen'; (jmdm) a d. zâgen
,die Meinung sagen', schelten;
kein d. ništ haben in der
štädt ,kein Ansehen, keine
Stimme haben'.

די *m* ,Wahlspruch'.

דעזאינפעקצירען ,desinfizieren'.

דעקאָוויטשנע ,asthmatisch'. *p*

דעליע (polnischer) Oberrock. *p*

דעלעגאַט ,Delegierter'.

דעמאלט (דעמילט) ,dann, damals';
fun d. ân ,seit jener Zeit';
auch von der Zukunft: ,dann'.

דעמאלסדיג, *damalig*'.
 דעמבאָווע, *Eichen-*', d. baum.
 דעמבעס, *Eichen*', Mz von דאַמב.
 דענגי, *Geld*'. r
 דענסטמאַל = דעמאַלט.
 דענערווירט, *nervös*, aufgeregt'.
 דעסאַנט־פּרובע [franz.: *descente*]
 ,Landungsversuch'.
 דעפוטאַט, *Deputierter*'.
 דעק, *Boden*' einer Grube.
 דעקאַבער, *Dezember*'. r
 דעקטוך, das seidene Tuch, mit
 dem das Gesicht der Braut
 auf dem Gang zum Trau-
 baldachin verhüllt wird.
 דער Vorsilbe oft gleich, *er-*' zB
 דערוואַרטען.
 דערבאַרמיגקייט, *Erbarmen*'.
 דערבייזערן, *böse*, zornig machen'.
 דערבייאַג, *dabei befindlich*'. d.
 gessel, *benachbarte Straße*'.
 דערגעהן 1, einer Sache nach-
 gehn, etwas zu ermitteln
 suchen' | 2 *zu der polizei iz*
dergangen az, durchgedrun-
 gen, bekannt geworden, daß'.
 דערגרונטעווען, *ergründen*'.
 דערגרויכען, *erreichen*'.
 דערדושען, *ersticken*' einen Auf-
 stand.
 דערדיענען, *erdienen*', auch: zich
 d. *zu georgi-kreizen*, Georgs-
 kreuze (im Kriege) sich er-
 werben'.
 דערדע e. Kartenspiel.
 דערהויבען, *erheben*'.

דערהויפט 1 überhaupt'; 2 ,ins-
 besondere, namentlich'.
 דערהויכען (דערהוי'), *erhöhen*'.
 דערהעכערן, *erhöhen*'; ,*Stimme*
laut machen'. [ten'.
 דערהרג' (ענ)ען *hd*, *erschlagen*, tö-
 דערוואַרגען s. 'דערווע'.
 דערוואַרמען, *erwärmen*'.
 דערווייטען. *štehen fun d.*, weit-
 ab, fern stehen'.
 דערווייטערן, *entfernen*'; d. zich
 ,*sich entf.*'
 דערווייל es helft nor auf d. ,nur
 auf kurze Zeit'.
 דערווייליג, *zeitweilig*, interimi-
 stisch' ברויך, *Brücke*'.
 דערוויסען זיך, (durch Erkun-
 digung) *erfahren*'.
 דערוועגען זיך, *wagen*'.
 דערווערגען, *erwürgen*'; d. zich
 ,*ersticken*' (intrans.), bei zus-
 gepreßter Gurgel; Mw דער-
 וואַרגען. [sehn'.
 דערזעהען, *ersehen*; etwas genau
 דערטאַפען fassen, greifen, er-
 wischen'.
 דערטראַכטען, *ausdenken*, durch
 Denken finden', Mw דערטראַכט.
 דערטרונקען, *ertränken*; *zi hât*
dâs šiff dertrunken, versenkt'.
 דערטרונקען, *ertränken*';
 er hât zich dertrunken, er ist
 ertrunken'.
 דערטרוינקען, *ertränken*'.
 דערוואַגען (nachlaufend) ,ein-
 holen'.
 דעריבער, *deshalb*'.

דערלאַבען ,laben, erquicken'.
 דערלאַזען ,zulassen'.
 דערלאַנגען ,verabreichen', a štoch ,einen Stich versetzen', a kukk auf ,einen Blick richten auf', a gešrei ,ausstoßen', a bitte ,einreichen'.
 דערלויזען ,erlösen'.
 דערלעגען [erlegen] ,bezahlen'.
 דערמאָהנען 1 ,erwähnen | 2 mir dürfen zich d. ,wir müssen uns erinnern'.
 דערמיט ,damit' (mit dem).
 דערנאָכדעם ,nach dem, danach'.
 דערנעהנטערן זיך ,sich nähern'.
 דערנעהרען ,ernähren'.
 דערנער Mz von דאָרן ,Dorn'.
 דערעסען 1 ,zur Genüge essen'; 2 ,sich überessen', daher ,überdrüssig werden'. ihr derēst dās špielen.
 דערעסען Eigw. der alter d-er pizmōn, die alte, abgestandene, langweilige Litanei'.
 דערפאַר ,dafür'.
 דערפיהלען ,fühlen, empfinden' zB Freundschaft. [frieren'.
 דערפרוירען (דאָרען) weren ,er-
 דערפרעהען (ייען) ,erfreuen'; auch: d. zich.
 דערצו ,dazu, außerdem, überdies'.
 דערצעהלען ,erzählen'.
 דערצערנען ,erzürnen'.
 דער-קוטשען (דאָק) ,belästigen'. p
 דערקוויקען ,erquicken'.
 דערקלערען 1 ,erklären' | 2 d. zich ,sich überlegen, nachdenken'.
 Strack, Jüd. Wörterbuch.

דערקענען ,erkennen'.
 דער-רגז'ענען hd ,erzürnen'.
 דעררעדען ,durch Reden erwirken'; d. zich ,durch Aussprache zu e. Einvernehmen gelangen'.
 דערשטיקען ,ersticken'.
 דערשטיקעניש . wās zižt ihr in engšaft un d. ,in Enge und erstickender Luft'.
 דערשלאָגען 1 di arbeiter haben zich (im Bergwerk) d. zu ,sich durchgeschlagen, sich durchgearbeitet zu . .'; d. zich zu a kapital ,sich ein K. erringen' | 2 ,durchsetzen', bes. ,für sich': er deršlägt zich dās fertrauen.
 דערשלעפען ,(fort-)schleppen'.
 דערשמעקען ,wittern, ahnen, vorausmerken'.
 דערשרייבען ,aufschreiben'.
 דעה h ,Erkenntnis; Erkennen; Meinung'.
 דה t ,Blatt' eines Buches.
 דפוס [griechisch] (Buch-)Druck.
 דקדוק t ,Genauigkeit' des Ausdrucks; ,Grammatik'.
 דראַב ,roher Kerl'. p
 דראַב(יסק)ע ,eßbares) Gekröse, Klein', Mz ס. p drobki
 דראַבנע 1 ,zart, dünn, klein' Wel-
 len, Hände. 2 ,Kleingeld'. p
 דראַזשקאַרזש ,Droschkenkut-
 scher', Mz עס.
 דראַט ,Draht', Mz ען. ohn d. ,drahtlos' Telegraphie.
 דראַטווע ,Pechdraht' des Schuh-
 makers. p dratwa

דראנג, Stange'; auch vom Sonnenblumen-stengel; Mz דרענגער *p*
 דראניצע, Dach-Schindel'. *r*
 דראפען, kratzen'; auch von zänkischer Frau. *p*
 דראקע, Rauferei, Schlägerei'. *p*
 דרום *h*, 'Süden'. ד'מערב-זייט
 Südwestseite; d-prowinzen.
 דרויסען, gew: in d., 'draußen'.
 דרוש *t* [דרש] nichtwörtliche, bes. erbauliche, 'Auslegung'.
 דרובלען, ab-nutzen, -tragen, -reiben'.
 דרוי. in dreien bögen zich, 'sich tief verbeugen' zweimal ein-knickend, mit Kopf und Leib.
 דרוידעל (דרעהדעל) eine Art, 'Kreisel', bes. zur Zeit des Chanukkafestes gebraucht; Mz דרוידלעך.
 דרויבאנק, Drehbank'.
 דרויסט, 'dreist';, 'mutig'.
 דרויסטקייט, 'Mut'.
 דרויער 1 drei (polnische) Groschen | 2 Dreirubelschein.
 דרומעל, 'Schlälchen'.
 דרוימען (דרע), 'ein Schlälchen machen'.
 דרוינגען, 'folgern'. derfun iz gedungen, 'daraus folgt'.
 דרוקען, 'drücken'.
 דרוך *h*, 'Weg'; Mz דרוכים u. vor Genetiv דרוכי.
 דרוך אונב, beiläufig, 'im Vorbeigehn'.
 דרוך אונב, 'Lebensart, gute Umgangsformen'. ד' א' haben jmdm Achtung beweisen'. In

Briefunterschrift: mit ד' א' ,mit Achtung'.
 דרוך אונב *h*, 'Hauptweg'.
 דרועה, 'Drehung'.
 דרועהען זיך, 'sich bewegen zwischen.., verkehren mit..'.
 דרוימען s. דרוימען.
 דרושה *t* [דרש], 'Predigt, religiöser Vortrag'; bes. 1 bei Bar-mizwâ-feier, 2 des Bräutigams beim Hochzeitsfeste, daher d-gešank, 'Hochzeitsgeschenk'.
 דרושן *t*, 'Prediger', bes., 'Wanderprediger'.
 דרוש'ען *hd*, 'predigen'.
 דרוש ב'עקב *t*, d. b. zein, 'mit Füßen treten, für gering halten'.
 דרו (h Gesetz), 'Religion'. דרו, 'die christliche Religion'.
 דרו (הבאה) עלינו לטובה = הבע"ל, 'der (Tag, das Jahr) welcher (welches) für uns zum Guten herankommt'.
 דרו, 'der Herausgeber'.
 דרו (הנזכר) לעיל = הנ"ל, 'der (die) oben erwähnte(n)'.
 דרו, 'der Heilige, gebenedeit sei Er'.
 דרו, 'Gott, gepriesen sei Er'.
 דרו, 'Habgier',
 דרו, 'habgierig sein'.

האָבען ,haben'. ich hãb zu ihm
nit ,habe nichts gegen ihn'.
האָבער ,Hafer'.
האָגעל ,Hagel', Mz האָגעלען.
האָדז(ש)ען es hadzet mich ,es
ekelt mich'. *r*
האָדעווען ,האָדעווען (ein Kind)
aufziehen, ernähren'. *p*
האָרקע ,häßlich'. *rp*
האָהן ,Hahn', Mz העהנער. Vk
העהנדעל.
האָהר ,האָר ,Haar'. Vk האָרל.
האָוהוּ בַּיַד ,Der in der Hand
hält' das Maß der Gerechtig-
keit (ein Hymnus für Neu-
jahr u. Versöhnungstag).
האָווען ,in Anspruch genommen
sein' durch Geschäfte oder
Gedanken.
האָוועניש ,In-Anspruch-genom-
men-sein, Beschäftigtsein'.
האָווקען ,bellen'. *p* haukaé
האָז ,Hase'; Vk העזעלע.
האָזענע ניסלעך ,Haselnüsse'.
האָטעל ,Hotel', Mz ען.
האָטשיק ,Haken, Hákchen'. *p*
האָלאַבאל(ר)ען ,Gabeldeichsel' an
einspännigem Wagen. *p*
האָלאַדריגע ,Habenichts, zer-
lumpter Kerl'. *p*
האָלאַוועשקע *r* u. האָלאַוועניש
,Feuerbrand, Brandscheit'.
האָלאַטע ,Gesindel'. *p* holota.
האָלאַטע ,Lärm, Geschrei, Trubel'. *p*
האָלב ,auf der h. ,zur Hälfte'.
האָלב־הַחֹדֶשׁ־דַּיָּג *hd* ,halbmonatlich'.
האָלד ,האָלט [hold] h. hãben ,lieb

haben'; h. hãben zu gehen ,gern
gehn'.
האָלדערן ,kollern' vom Truthahn.
האָלובען (הלוֹבֵעַן) ,liebkosen'.
האָלון ,Alaun'.
האָלז ,Hals', Mz העלזער.
האָלזען ,umhalsen'.
האָלט *w* ,Halt'.
האָלטען 1 wi halt es mit der
freg? ,wie steht es, wie ver-
hãlt es sich?' | 2 mit „in“
oder „bei“ u. Inf. Ausdruck
der Dauer: er halt in ein
feifen ,pfeift fortwãhrend'; er
halt beim štarben ,liegt im
Sterben'.
האָלטער ,(Feder-)Halter', Mz ס.
האָלע ,Halle', Mz עס.
האָלזעפעלע ,Holzapfel'.
האָמעווען ,zurückhalten, bãn-
digen'.
האָמער ,Hammer', Vk העמערל.
האָמערן ,hãmmern'.
האָמפערן זיך ,sich streiten'.
האָנאָראָווע ,jmd der ein Ehren-
amt hat'; Umstw ,im E.' ar-
beiten.
האָנד (האַנט) ,Hand', Mz הענד;
Vk הענד(ד)טלעך.
האָנדפאַס Gefãß zu rituellem
Gießen von Wasser über die
Hãnde (groß, von Kupfer, mit
2 Henkeln).
האָנדוי ,Zierpuppe'. *p* geš (Gans).
האָפען ,Hopfen'.
האָפקע [Hopser] ein Tanz.
האָפט 1 ,Haft'; 2 ,Stãrke, Kraft'.

- האפיק, Hafen', Mz ס.
האפערדיג, hoffärtig'.
האק, Hacke', Mz העק.
האקען, hacken'; h. zich in kopp
arein, sich vor den Kopf
schlagen'.
האר, Herr'.
הארעווען, הארעווען, schwer ar-
beiten, sich abrackern'. p
הארעאפ(ניק), Hetzpeitsche'. p
הארב [herb] 1, heftig, hart'
Strafe | 2, schwierig' Frage,
Gebot.
הארב, Höcker, Buckel'. p garb
הארבאטניקעס, Teekuchen', vgl.
'הע'.
הארבאטע, bucklig'.
הארבסט, Herbst'; oft אסייען.
הארבען זיך, sich tief verbeugen'.
הארטקייט, Härte'.
הארמעל, Hermelin'.
הארעוואניע, das Sich-abmühen,
angestregtes Arbeiten'.
הארעלקע, Branntwein'. p
הארען, ארען, lästig, überdrüssig
sein'. מיר הארט, mir ist
lästig, mich stört'.
הארמאט, Geschütz, Kanone', Mz
ען. p harmata
הארץ, Herz', Mz הערצען; הערצען;
Vk הערצעל. a h. haben auf
, böse sein auf'.
הארציג, herzlich', grüßen.
הארצעדיג, herzig, herzlich'.
הארצקלאפעניש, Herzklopfen'.
האבדלה t [בדל] 1 der Lobspruch
beim Ausgang des Sabbats
oder des Feiertags | 2 das da-
bei angezündete Licht.
הבטחה t [בטח], Zusage, Ver-
heißung', Mz זח.
הבל h, Eitelkeit, Nichtigkeit',
Mz הבלים.
הבל'ען hd, tändeln'.
הבנה t, Verständnis'.
הגבהה t [גבה], das Aufheben'
der Torarolle nach dem Le-
sen (e. Ehrentätigkeit).
הגדה t [גדה], Erzählung', bes.
die E. in der Passahnacht
vom Auszug aus Ägypten.
הגהה t [גהה], Berichtigung' ei-
nes Fehlers.
הגם t, obgleich, wenn auch'.
ההיר הקבוד t, Ehrerweisung',
mit'n grössten h.
הקירט [griech.], einfacher Mensch,
Laie' (in Kunst od. Wissen-
schaft).
הדלקת היר t [דלק], Anzünden
des Lichts' am Freitag Abend.
הדס h 1, Myrte' | 2 durchbro-
chenes Büchsen mit Ge-
würzen, an denen man bei der
Habdala riecht; Vk הדס'ל.
הדרת פנים t, ehrwürdiges Ge-
sicht'.
הדרוז(ש)ען, summen' von Bäumen,
von schwärmenden Bienen.
הרה t, Gegenwart'.
הרהן, Henne'.
היטעל (Frauen-)Hut'; Vk היטעל
Kopfbedeckung des Mannes,
Mütze, Mz היטלען.

הויב Haube; Vk הויבעל, Mz הייבלעך.
 הויבען, heben'. | a הויב, thun sich, sich erheben'.
 הויבען זיך ('ערך) הויבען זיך, sich (schaukelnd oder wiegend) bewegen'.
 הויבה der Gottesname Jhwh.
 הויהל, hohl'; šlāfen auf der h-er erd, auf der bloßen Erde'.
 הויז, Haus'; Mz הויזער; Vk הויזעל, Mz הויזעך.
 הויזגעזונד, Hausgenossen, Familie'.
 הויזען, Hosen'.
 הויט, Haut'. fun der heler haut, aus heiler Haut'.
 הויך, Höhe'.
 הויך, hoch'; laut' Stimme, Mz הויכער; העכער, höher'.
 הויכקייט, Höhe; Anhöhe'.
 הויל, Hülle'.
 הוי(ה)ל, hohl', hôle haut un beiner, nur Haut und Knochen'; hôle baumer, kahle' ohne Blätter und Früchte; mit di hôle hend, bloß mit den Händen'. [den.
 הוייען, lagern, liegen', von Her-
 הויף, Hof', Mz ען, zB געריכטס-
 הויפען.
 הויפען, Haufen', Mz ס.
 הויקער, Buckel, Höcker'.
 הויקערדיג, höckerig'.
 הוילטאי, ausgelassen, sittenlos lebend; Taugenichts'. p
 הוילאנקע, Lustbarkeit, Prassen'. p

הוילאנקע jmd der ausgelassen lebt, Lebemann'.
 הויליען, ausgelassen leben, bummeln'; auch von Kindern u. vom Winde. p hulać
 הויליען רייל h (Sprüche 11, 13), Verleumder'.
 הוינט, הוינט, Hund', Mz הוינט; Vk הוינטעלע.
 הוינטערט, hundert', Mz ער.
 הויסט, Husten'.
 הויסטען, husten'; a hus thun.
 הויספּה t [ויספּה], Hinzufügung; Zulage, Lohnerhöhung', Mz ויה.
 הויפּען, hüpfen'.
 הויפּען t [ויפּען] 1, Ausgabe', Mz ויה | 2 das, Herausheben' der Torarolle aus der heiligen Lade.
 הויקער רייל h [Sprüche 25, 17], setze selten deinen Fuß' in das Haus deines Freundes.
 הויט, en gros'. p
 הויטאָוויק, Großhändler'.
 הויטאָווע, h. fiš-ים, Groß-Fischhändler'.
 הויטעל, הויטעל, scharenweise'. p
 הויטעןאָ h [genauer וויטעןאָ] 1, hilf doch!' ein Gebetsruf | 2 die Weidenrute, die am Hoša' narabba-tage abgeklopft wird.
 הויטעןאָ-רביע 7. Tag des Laubhüttenfestes. Die Gebete für diesen Tag: הויטעןאָ.
 הויטער וויטער t [וויטער], sei sehr vorsichtig'.
 הויטער t [וויטער] Schaden Mz וויטער.

- הזכרה *t* [זכר], das Erwähnen'.
הזכרה נשמות u. הזכרה, das Denken an die Verstorbenen, Gedächtnisfeier' vgl. Aller-seelentag.
- הזמנה *t* [זמן], Vorladung'.
- החלטה *t* [חלט], Bestimmung, Entschluß, Entscheidung'.
- היבש. Kapital, stattlich', meidel, ziemlich herangewachsen'.
- היגער (היענער) היגער, hiesiger'; der higer rab, der hiesige Rabbiner'. [hoch!]
- הייד *h* [Jerem. 48, 33], hurra!, הייה, Henne; Huhn'; Vk כרעל (היה), Hühnchen'.
- היהנערש, Huhn-', ה'ע ei, Hühnererei'.
- היום *h* 1, dieser Tag, heute'. | 2 Anfang der Verse des letzten Gebets am Neujahrstage; daher: nach alle hajjôms kommen, zu spät kommen'.
- היוצא מדברינו *t*, aus unsren Worten ergibt sich' az, daß'.
- היה *t* [היה], in Anbetracht dessen daß, da'.
- הוט Vk von היטעל.
- היטען, hüten, beobachten' den Sabbath; h. fun, behüten vor'.
- היי, Heu'.
- הייבען, heben'. a הייב thun di hend, aufheben'.
- הייבען, הייווען, Hebamme', Mz ס.
- הייווען (היווען), Hefe'.
- הייזען Vk Mz 1 v. הויז, Haus'; 2 v. הויזען, Hosen'.
- הייזעריג 1, heiser'; 2, (geschäftlich) in Schwierigkeiten'.
- הייזעריגליך Umstw, heiser'.
- הייזערה, heuer, dieses Jahr'; הייזערהייג, diesjährig'.
- הייז, הויז, Höhe'.
- הייזערה, Höhle', Mz ען.
- הייזערהייג. Zähnen, wahrscheinl. mittelhochdeutsch hellec, matt', Übersetzung von קהה, stumpf werden' Jerem. 31, 29f.
- הייזערהייג, Heim'. in der heim, daheim, zuhause'; a heim, nach Hause'.
- הייזערהייג geflüchtet und daher obdachlos.
- הייזערהייג, heut'.
- הייזערהייג, Hitze, Wärme' des Gebets.
- הייזערהייג Vk 1 v. הויפען, Haufen'; 2 v. הויף, Hof'.
- הייזערהייג, häufen'.
- הייזערהייג, Heuschrecke', Mz ען.
- הייזערהייג *t*, wo?, ה' המצא, wo findest du? = wie ist das möglich?; di ganze gesichte iz eppes 'ה' ת, etwas Unbegreifliches'; vgl. מהיבא.
- הייזערהייג *h*, Tempel'.
- הייזערהייג, Hülse' für Zigaretten, Mz נ.
- הייזערהייג, Schall'.
- הייזערהייג, schallend', Gelächter.
- הייזערהייג, schallen, tönen', v. Geschützen.
- הייזערהייג, Hülle'.
- הייזערהייג, hölzern'.
- הייזערהייג, Himmel', Mz הימעל.

zum Himmel gehörig, הימעלדיג, im H. befindlich'.
 nach Art eines Hundes'. הינטיש
 ,hinterrücks' הינטערוויילעכץ
 (meuchlerisch).
 ,Vorortszüge' זוגען הינטערשטאדטישע
 ,hinterste' auch von הינטערשטע
 zweien: di 'ה' fisslech ,Hinterfüße'.
 ,rückständig'; 'ה' הינטערשטעליג
 ,zurückbleiben'.
 ,zugrunde gehn, verfaulen' היניקן
 vgl. *r gniti*
 ,Verzückung, Ekstase'. הינערפלעט
 ,lahm'. הינקעדיג
 ,hinkend' Umstw. הינקעדיגערהייט
 ,hiesige' Zeitungen. היר(ע)גע
 ,hüpfen, überspringen', היפערן
 im Lesen, im Damespiel.
 ,hitzig werden, sich ereifern'. היצען זיך
 [jmdm'.
 ,Ihrzen, Ihr sagen zu הירצען
 ,Hirse'. הירוש
 ,wiehern'. a הירוש thun
 ,(einmal) wiehern'.
 ,ist das richtig?, הי'תכן
 ,kann das sein?'
 ,Erlaubnis' s. היתר. היתר
 ,Ablegnung'. ת'הש'ה ת
 ,die Hauptsache ist; ת'פ'לל
 ,kurz, mit Einem Worte'.
 ,Vorbereitung', Mz רת. ת'ק'נה
 ,Einnahme', Mz רת. ת'ק'נסה
 ,Aufnehmen von Wandrern',
 ,Gastfreundlichkeit'. ת'ק'נסת אור'הים

Unterwerfen; Unterwürfigkeit'.
 ,unterwürfige Schäflein'.
 ,Gültig-, Erlaubt-
 erklärung'.
 ,das Bekleiden'.
 1, Darlehen; 2 Anleihe, Mz רת. 'ה' פ'שר'ע
 ,zu mäßigen (nicht wucherischen) Zinsen'.
 ,gebe Gott!, o daß doch!'
 ,liebkosen'. r ה'ל'ובען
 ,er ist gegangen', ה'ל'ק
 [er ist gegangen', ה'ל'ק
 Inf., ה'ל'ק Fut.] der
 ,es ginge wohl, aber es geht nicht'.
 ,Gesetz; gesetzliche Bestimmung'; Mz רת.
 ,Satzung (erst) für die Messiaszeit, d. i. Zukunftsmusik'.
 ,Lobgesang' bes von den am Neumonds- und Festtagen gesungenen Psalmen, vgl. Matth. 26, 30.
 ,warum' = א'מאי. ת'ה'ל'מאי
 , (lärmende) Menge', ת'ה'מון
 ,Volksmenge'. ת'ה'מון-עם
 ,Der da hervorbringt', auch מ'וציא, Lobspruch vor dem Genuß von Brot.
 dreieckige mit Mohn gefüllte Kuchen für das Purimfest. ת'ה'מון-טאשען
 , (witziger) Einfall, Spaß'; Schabernack', Mz רת. ת'ה'מפצה

- הַמְּקוֹם *h*, 'der Ort', d. i. Gott, stets mit folgender Benediktion, bes. בְּרַחֵם הוּא, 'gebenedeit sei Er!'
- הַמְּשֶׁף *t*, 'Fortsetzung' fun der ferzammling.
- הוּן .. הוּן *t*, 'sowohl .. als auch'.
- הַנְּאִיָּה *t* [הנאה], 'Genuß: Vorteil, Vergnügen'.
- הַנְּחָה *t* [נחת], 'Erleichterung, Zugeständnis'; Vk a הנחה'לע.
- הַנְּחָה *t* [נחת] 1, 'das (Nieder-)Legen'; 2, 'Voraussetzung'.
- הַסְּבִיבֶט *hd* Sofa mit Kissen für den Familienvater an den beiden ersten Passahabenden.
- הַסְּנֵה *t* [סוג], 'Verrückung der Grenze', bes. v. Verdrängung des Nächsten aus seiner Stellung.
- הַסְּכֵם *t* [סכם], 'Übereinstimmen' in h. mit, 'in Einklang mit'.
- הַסְּכֵמָה *t* [סכם], 'Billigung, Zustimmung'.
- הַסְּפֵד *t* [ספד], 'Klage um einen Toten; Trauerrede'.
- הַסְּפֵקָה *t* [ספק], 'was jmdm zum Unterhalt gegeben wird, Versorgung'.
- הַעֲרִיָּה *t* [ערה] (Verkrümmung), 'Verzerrung des Gesichts, Grimasse'.
- הַעֲזָה *t* [עז], 'Kühnheit, Frechheit'.
- הַעֲזָה'דִּיג *hd*, 'frech'.
- הַעַט, 'weit'; biz het het, 'sehr weit'. *p*
- הַעֲכֵר, 'höher' (s. הויך). h. 200
- nemen, 'mehr als 200 Namen'; h. fun 100 Rubel, 'mehr als 100 R.'
- הַעֲכֵרֵן, 'erhöhen' den Preis.
- הַעֵל, 'hell', Mz העלע.
- הַעֵל, 'heil' s. הויט.
- הַעֲלִישׁ, 'heldenhaft'.
- הַעֲלִישִׁי, 'heldenhaftes Verhalten'.
- הַעֲלִישׁ, 'höllisch' nur v. Feuer.
- הַעֲלֵפֶנֶט, 'Elefant'; הַעֲלֵפֶנֶט, 'Elfenbein'.
- הַעֲלִישׁ, 'Helligkeit'.
- הַעֲמֵד, 'Hemd', Mz ער.
- הַעֲנֹגֶל, 'Gehänge'.
- הַעֲנֹדִים-פֶּעֶדֶם, in stürmischer, fröhlicher Bewegung: jung-lech laufen h. p. *p* [schuhe'.
- הַעֲנֹדֶשׁ, 'Hand-Handel', 'Stiel, Griff' des Messers; auch: 'Federhalter'.
- הַעֲסֵה, 'Wandleuchter'.
- הַעֲפֵט, 'Heft', Mz ען.
- הַעֲצֵה, 'Hetze', Mz עס.
- הַעֵק, 'Nest' abgelegener, unbedeutender Ort.
- הַעֲקֵר, '(Fleisch-)Hacker'.
- הַעֲקֵרֵן, 'Kleinverkauf'; הַעֲקֵרֵן [hökern] im Kleinen verkaufen.
- הַעֲרֹב, 'heraus', הַעֲרֹב, 'herab', הַעֲרֹב, 'herauf', הַעֲרֹב, 'herum', הַעֲרֹבֶטֶר, 'herunter', הַעֲרֹבֶטֶר, 'herüber', הַעֲרֹבֶטֶר, 'herüber', הַעֲרֹבֶטֶר, 'herüber', הַעֲרֹבֶטֶר, 'herüber' u. Zus.setzungen s. ארויס [usw.]
- הַעֲרֵב, 'Wappen', *p* herb
- הַעֲרֵבֶטֶט, 'Tee'. *p* herbata

הערבאטניק ,Teekuchen'. Mz עס.
 הַעֲרָכָה *t* ,Abschätzung, Taxie-
 rung'.
 הַעֲרֵעַן ,hören'. fun dem brief hert
 zich der רִיחַ (Geruch') fun
 ferwelkte blumen, istspürbar'.
 הַעֲרַעְנֵיג . umglick wet zich h.
 machen ,man wird von Un-
 glück hören'.
 הַעֲרַשְׁעֵנִיג ,herrschend'.
 הַעֲתָקָה *t* [עתק] ,Übersetzung'.
 הַפּוֹיָה *t* ,Gegenteil, das Entgegen-
 gesetzte'.
 הַפְּנִים s. אַפְּנִים.
 הַפְּטָרָה (gew. הַפְּטָרָה gesprochen)
t das nach der Vorlesung aus
 der Tora vorgetragene Stück
 aus den prophetischen Schrif-
 ten (Richt. — 2 Könige; Jes.,
 Jer., Ezech., 12 Proph.)
 הַפֶּה *h* ,das Umgekehrte, Gegen-
 teil'.
 הַפְּכֵפֵה *t* ,veränderlicher Mensch'.
 הַפְּלֵא וְפְלֵא [Jes. 29, 14] ,höchst
 wunderbar, sehr merkwürdig'.
 הַפְּסָקָה *t* [פסק] ,Unterbrechung'.
 a. fun 3 teg ,e.U. von 3 Tagen'.
 הַפְּקָר *t* [פקר] 1 ,herrenloses Gut';
 2 ,Zügellosigkeit'.
 הַפְּקָרֵיג *hd* ,h-e willkir ,schrän-
 kenlose W.'.
 הַפְּקָרֵיִונג *hd* ,zügelloser junger
 Mensch'.
 הַפְּקָרוּת *t* ,Willkür' auf juden
 ,gegenüber J.'.
 הַצְּלָחָה *t* [צלח] ,Gedeihen, Er-
 folg'.

הַקְּדוֹשׁ *h* ,der Heilige', gew. mit
 בְּרוּךְ הוּא.
 הַקְּדָמָה *t* [קדם] ,Vorrede'.
 הַקְּדָשׁ [קדש] 1 ,Geweihetes'; 2 ,Spi-
 tal'.
 הַקְּפָה *t* [נקף] ,das Herumgehn,
 der Umzug' bes. am Fest der
 Gesetzesfreude; Mz הַקְּפוּת.
 הַר *h* Berg. הַר הַזֵּיתִים ,Ölberg'.
 Mz הַרִים וְהַגְּבוּעוֹת ,
 (Berge und Hügel' (Jes. 42, 15) fer-
 sprechen ,goldene Berge';
 הַרֵי הַשֶּׁף ,fin-
 stere Berge' = fernes unbe-
 kanntes Land.
 הַרְאָבֵל(י) *p* ,Rechen, Harke', Mz ס.
p grabie
 הַרְגָה *h* ,das Hinschlachten, Mor-
 den'.
 הַרְגָל *t* ,Gewohnheit'.
 הַרְג'עֵן ,הַרְג'עֵן *hd* ,töten'.
 הַרְהוּר *t* ,Sinnen, Denken';
 הַרְהוּרִים רְעִים ,böse Ge-
 danken'.
 הַרְרוּבַע ,Ofenloch, offener Ofen
 zum Kochen'. *p* gruba
 הַרְרוּג *h* 1 ,Getöteter'; 2 Märtyrer,
 Mz הַרְרוּגִים.
 הַרְרוּזֵעַן ,nagen, kauen'. litwak.
 Schreibweise f. גַּרְרוּזֵעַן *p*.
 הַרְרוּסָה *t* ,Ein-, Nieder-reißung.
 הַרְשָׁנָה *t* [נשג] ,das Begreifen'.
 הַרְשָׁפָה *t* [שכל] ,Aufklärung'.
 הַרְשָׁבָה *t* [שוב] ,das Zurückgeben';
 הַרְשָׁבַת אֲבָדָה ,das Z. von Ver-
 lorenem'.
 הַרְשָׁבָעָה *t* [השביע] *h* *t* ,das Be-
 schwören'.

הַשְׁתָּחָה *t* [שגח] 1, 'Aufsicht'; kinder ohn h. | 2, 'Vorsehung'.
 הַשֵּׁם *h*, 'der Name' d. i. Gott.
 הַשְּׁמָטָה *t* [שמט] ,Auslassung; ausgelassener Satz (od. Wort)', Mz הַשְּׁמָטוֹת.
 פֶּן הַשְּׁמָר לָהּ פֶּן [שמר] ,hüte dich zu... (drohend).
 הַשְּׁעָרָה *t* [שער] ,Vermutung'.
 הַשְּׁפָעָה *t* [שפע] ,Einfluß', bes. Gottes.
 הַשְּׁתַּדְּלִיּוּת *t* [שרל] ,das Sich-bemühen, Bemühung'.
 הַשְּׁתַּחְוּיָה *t* [שהח] ,das Sich-niederwerfen'. [men'.
 הַשְּׁתַּתְּפוּת *t* [שתת] ,das Teilnehmen'.
 הַתְּבֻדָּה *t* [בד] ,das Abgesondertsein, Einsamsein'.
 הַתְּחַבְּרוּת *t* ,das Sich-verbinden, Sich-vereinigen' mit jmdm.
 הַתְּחַיְּבוּת *t* [תיב] ,Verpflichtung', Mz בּוֹת'עַן ,בוֹת'וֹן.
 הַתְּחִלָּה *t* [התחיל] ,das Anfangen', Mz רוֹת ,Unternehmungen'.
 הַתְּלַהּבִּיּוּת *t* [להב] ,Entflammtsein, Begeisterung, Inbrunst'. h-dige tetigkeit ,begeisterte'.
 הַתְּמִדָּה *t* [תמד] 1, 'Dauer'; 2, 'Fleiß'.
 הַתְּנַגְּדוּת *t* [נגד] ,Widerstand'.
 הַתְּנַצְּלוּת *t* [נצל] ,Verteidigung, Entschuldigung' gegen Vorwürfe.
 הַתְּפַעְלִיּוּת *t* [פעל] ,Entzücken, Begeisterung'; kelberne h. ,när-rische B'.
 הַתְּקַרְבִּיּוּת *t* [קרב] ,das Sich-nähern, freundliches Verhältnis'.

הַתָּר [נתר] 1, 'Erlaubnis, Dis-pens' | 2, 'was man sich er-laubt, Sünde'. Mz ים.
 הַתְּרָאָה *t* [תרה] ,Warnung'.
 הַתְּרַחַת נְדָרִים *t* [נתר] ,Auflösung von Gelübden'.

וְיָדִי לְמִבְיֹן = וְד"ל ,und es genügt für den Einsichtigen'.
 וְכֵלֹךְ = וְכו' ,und so weiter'.
 וּרְאָג 1, 'Wage'; 2, 'Gleichgewicht'.
 וּרְאָגָן ,Waggon', Mz עס.
 וּרְאָגְלוּשׁ ,unstätes Umher-schweifen'.
 וּרְאָגֶעַן ,Wagen', Mz וּרְעָגֶעַן u. וּרְעָגְנוֹעַל u. וּרְאָגְעַנְס.
 וּרְאָדְקָא ,Branntwein'. *r*
 וּרְאָהַר ,wahr'. auf'n w. ,in der Tat, wirklich'; אַס'וֹר ,nicht wahr?'.
 וּרְאוּ ,wo?'. wu es iz ,irgendwo'; wu ništ wu ,an manchen Stellen, hier und da'.
 וּרְאוּהֵיךְ ,wohin'.
 וּרְאוּיֹט ,Dorfvogt'. *p*
 וּרְאוּיֹל ,wohl' Umstw.
 וּרְאוּיֹל Eigw 1 ,gut' a w-e štell ,gute Stelle, Stellung', a w-e judene ,e. gute Jüdin, a w-er jungel ,braver Junge' | 2 ,übermütig', der winter iz a w-er štiferišer וּרְאוּיֹל ,üb., mutwilliger Bursche'.
 וּרְאוּיֹלְעֵרוּשׁ Umstw ,übermütig, dreist' antworten.
 וּרְאוּיֹלְטָג ,Wohlergehn'.
 וּרְאוּיֹנֶעַן ,wohnen'.

וואונדער, Wunder', Mz ס.
 ווינק, Wink'.
 וואונש, Wunsch', Mz ען.
 וואַזאַניק, (Blumen-)Vase'.
 וואַזע, Suppenschüssel'. p
 וואַזשנע, wichtig'. p
 וואַטערווען, wattieren'.
 וואַיאַזשער [voyageur], (Geschäfts-)Reisender'; Mz ען.
 וואַיאַערווען eigtl.: 'kämpfen'; bes. 'sich umhertummeln' v. Knaben.
 וואַיאַען, heulen', bes. vom Wolf. p wyć
 וואַך, Woche', Mz וואַכען, drei w. 'die drei W. vor dem 9. Ab, während derer fromme Juden kein Fleisch essen.
 וואַכעדריג, Alltags-'; w-e kleider, Alltagskleider'. a w-e, šôn a žuwochedige zach, eine alltägliche, gar zu allt. Sache'.
 וואַכעדריגקייט, Alltäglichkeit'.
 וואַכערהייט, wach' Umstw.
 וואַכערניק, Wucherer'.
 וואַל, Welle'. p wał
 וואַל, Wolle'.
 וואַלאַסט, (ländlicher) Amtsbezirk'. r
 וואַלגערן, rollen, walgern' bes. Teig. Davon: וואַלגערהאַלץ. || w. zich, umherrollen, sich umhertreiben'; ich thu mir a walger, 'ich wälze mich' vor Vergnügen auf der Erde.
 וואַלוועל, wohlfeil'.
 וואַלד, s Wald.

וואַליי, marsch! vorwärts! r
 וואַליק, Kropf'. p wole [p
 וואַליקען, wälzen, stürzen, werfen'.
 וואַליק, Überstiefel' aus Filz, bei großer Kälte auf Fahrten getragen, Mz עס.
 וואַלנע, gemächlich, langsam'.
 וואַלנע, wolner thut zich besser. p
 וואַלף, Wolf', Mz וועלף.
 וואַלצער, Walzer', Mz ען. p
 וואַלקען, Wolke', Mz ס.
 וואַמפּ, Bauch' sofern er mit Speise gefüllt wird, 'Kaldauen'.
 וואַמפען-הענדלער, Darmhändler'.
 וואַן, fort!' (zum Hunde). r
 וואַנד, Wand', Mz ווענד; Vk Mz ווענטלעך.
 וואַנדקע, Angel'. p
 וואַנדקען, etw., riechen, schnüffeln'. p
 וואַנסען, Schnurrbart'. p
 וואַנע, Wanne', Mz ס.
 וואַנען, פון וואַנען, פון וואַנען, woher? וואַס 1 welch(er, e, es). einer wås (welcher') zågt; di kraft wås er håt bewizen, welche (oder: die) er gezeigt hat'.
 2 וואַס אַ מאַל, jedesmal'. di fiss weren w. a. kelter un šwacher, werden immer kälter und schwächer'. wås a tåg, täglich'.
 3 beim Komparativ u. Superlativ: er ferbrengt di zeit wås nižlicher, so nützlich wie möglich'; wås žum gichsten, so

schnell wie möglich' | wås mehr.. wås mehr, je mehr.. desto mehr'. Ebenso: wås mehr.. all; mehr; wås lenger.. dås mehr, je länger.. desto mehr'.

4 נאָר וואָס, eben erst'.

5 ניט.. וואָס, alles was'. wås ihr zollt ihm nit forlêgen iz gut, alles was ihr ihm vorlegen werdet, ist gut'.

וואָס, was'; w. ara, was für ein'. וואָס, daß' Bdw. er iz nit wert wås di erd trägt ihm.

וואָסער (וואָסער), was für ein'. wässere kerblech, was für Rubelscheine'. git (,gebt') eich a nâmen וואָסערען ihr willt, welchen ihr wollt'. wu gefinnt men וואָסערע es iz arbeit, wo findet man irgendwelche Arbeit?' So auch: w. nit iz, irgendein'.

וואָסער, Wasser', Mz ען.

וואָסערדיג, wässrig', zupp, Suppe'.

וואָסנע, Kalk'. p

וואָפלעס, Waffeln'.

וואָקזאַל, Bahnhof'.

וואָקלען זיך. der preiz wakkelt zich zwißen.. un, schwankt'.

וואָראָ, aufgepaßt! Platz gemacht!' Besonders beim Vorübergehn zu ehrender Personen: m' hât gemacht far ihm a grösse וואָרע p

וואָראָבײַטשיק, Sperling'. r

וואָראָנע, Krähe'. p wrona

וואָרג [Werk], Sachen, Zeug', zB עסענוואָרג, Speisen', קליינ-רויכוואָרג, Kleine, Kinder', רויכוואָרג, Pelzwerk'.

וואָרגען (ווע'), würgen', Mw געוואָרגען.

[,weil'. וואָרום, וואָרעם, וואָרען] (וואָרען) [warum] וואָרט, Wort', Mz ווערטער; Vk ווערטעל.

וואָרטורין, Wärterin'.

וואָרטסמאַן, Mann von Wort'.

וואָרטשען, knurren' v. Hund, v. verdrießlichen Menschen. p

וואָריאָט w קע', verrückt'. p

וואָרימקייט, Wärme'.

וואָרעך, Weihrauch'.

וואָרען, warnen'.

וואָרעם, weil' = וואָרום.

וואָרעם, וואָרום, Wurm', Mz ווע-ווע-ווע-ווע Mz ווערימעל; Vk רעם; רעמעלעך.

וואָרעם u. וואָרעמדיג, warm'.

וואָרעמען, wärmen'. [sen'.

וואָרעמעס [Warmes], Mittagessen' r עס. וואָרעניק, Eingemachtes', Mz וואָרעניק, Krapfen' mit Fleisch oder Käse gefüllt, größer als kreppelech.

וואָרעניש (ה) וואָרעניש, Warnung'.

וואָרעניש, warnen'.

וואָרפען, werfen'. dås ferd hât ihm a worf gethun in zump arein, hat ihn in den Sumpf geworfen'; er git a worf ein aug auf ihm, er wirft ein Auge auf ihn, blickt auf ihn'; zich a worf thun, zurück-

schrecken, -fahren', zu'n fenster ,zum F. eilen'.

וואָרְטֶאָב. a w. thun ,etwas wegwerfen, -stoßen'.

וואָרְטֶאָב 1, Wurzel'; beim same w. ,gerade bei der Wurzel'. | 2 ,Warze'. Mz צלען'.

וואָרְטֶאָב ,girren' v. der Taube. r.

וואָרְטֶאָב 1, Werkstatt'; 2, Werkbank', Drehbank usw. Mz ען. p.

וואָשען ,waschen'. er wašt.

אַנְדֶאָי t ,gewiß, sicher', auch בְּנֶדֶאָי u. בְּנֶדֶאָי.

וואָרְטֶאָב t , (Sünden-)Bekennnis' bes. vor dem Tode. [weis'.

וואָרְטֶאָב t , und da ist der Be-
וואָרְטֶאָב , Schablone' bei Handar-
beiten. p wzor

וואָרְטֶאָב wie? וואָרְטֶאָב || wi
es iz ,irgendwie'; wi am šnell-
sten ,so schnell wie möglich',
ebenso: wi weit meglich
gicher.

וואָרְטֶאָב , wie'. wi ich tråg bård un
וואָרְטֶאָב , so wahr wie. .'.
וואָרְטֶאָב , als ob' zei häben zich über-
gekukkt (,Blicke gewechselt'),
wi zei wollten bewundert ,als
ob sie bewunderten'.

וואָרְטֶאָב , wie sehr auch'. kin-
der wie klein zi zollen nit
zein zenen ništ blôz fressers
nor (,sondern') auch gebers.

וואָרְטֶאָב , Windmühle'. p

וואָרְטֶאָב , welken, dahinschwin-
den'. r

וואָרְטֶאָב 1, Ruder'; 2, flache Schau-

fel', zB zum Hineinschieben
in den Ofen. p

וואָרְטֶאָב , die Pferde ermuntern,
wio rufen'. p

וואָרְטֶאָב , Wahl', Mz עס. p

וואָרְטֶאָב h [Gen 31, 21 ,da floh er']
a w. machen ,die Flucht er-
greifen'.

וואָרְטֶאָב , Vorteil; Bequemlich-
keit', zB Gas u. Wasserlei-
tung in der Wohnung, Mz ס. p.

וואָרְטֶאָב , Ansicht', was man sieht,
Bild od. Schauspiel. p

וואָרְטֶאָב (וואָרְטֶאָב), Heu-, Mist-gabel'. p

וואָרְטֶאָב zuw. ,als': mehr w. friher.

וואָרְטֶאָב hd ,Widerhall, Echo'.

וואָרְטֶאָב , widerspenstig'.

וואָרְטֶאָב , widerspenstig,
unbotmäßig sein'.

וואָרְטֶאָב h [und es geschah'] ,Un-
glück', Mz וואָרְטֶאָב. Diese Ver-
wendung von w. hat darin
ihren Anlaß, daß im Alten
Test. mit diesem Worte mehr-
mals die Erzählung eines
Unglücks eingeleitet wird.

וואָרְטֶאָב h , und es geschah ei-
nes Tages'.

וואָרְטֶאָב , Augenbrauen' (ukrain.
Wort).

וואָרְטֶאָב zu , begrüßen,
bewillkommen'. p witać

וואָרְטֶאָב Weib; Vk וואָרְטֶאָב. men-
nele un weibeles ,Haken und
Öse'.

וואָרְטֶאָב [Wedel] ,Schweif'; Vk
וואָרְטֶאָב; Mz וואָרְטֶאָב.

- ווייזען, zeigen'. zich weizen auf der gass ,auf der Straße'. a weiz geben mit'n finger ,mit dem F. zeigen' || ווייזט אויס ,offenbar'.
- ווייזער, Zeiger' der Uhr.
- ווייט, weit'. fun derweitens ,von weitem'; ebenso: fun der weier ,ווייטערדיג, weiter' Eigw. [teniš. ווייטזעהעוודיג, weitblickend' v. einem Herrscher.
- ווייטקייט, Weite'.
- ווייכקייט, Weichheit'.
- ווייל 1 ,weil'; 2 ,während'.
- וויילע, alle w. ,alle Augenblicke'.
- וויילען jmdn ,unterhalten'; w. zich ,sich vergnügen, Kurzweil haben'.
- ווייניג, wenig'. וועניג, ווייניג.
- וויינער, Weinhändler'.
- וויינפערלעך, Johannisbeeren'.
- וויינשעל 1 ,Weichselkirsche'; Vk Mz וויינשעלעך | 2 eine Grimasse durch Aufstülpen der Lippen: er hât gemacht a w. וו-שנאָפּס. וויינשעל-בוים.
- ווייס, weiß; Vk ווייסינק [Junge'.
- ווייסע-הַבֶּרֶה'ניק, hd ,mutwilliger Schar'.
- ווייסעל, Eiweiß'.
- ווייץ, Weizen'.
- ווייקען, (ein)weichen'.
- ווייכעטש, Strohisch' zum Scheuern; auch von einem unbrauchbaren Menschen. p
- וויכער, Wirbelwind'. p
- וויילנאָטש, Feuchtigkeit, feuchtes Wetter'. p wilgoć
- וויילד, ungeheuerlich, ungewöhnlich'.
- וויילדעווען, wild sein'. der pogrom wildewet; di harmaten haben a ganzen tåg gewildewet ,gewütet'.
- וויילדקייט, Wildheit'.
- וויילע, Heugabel'. p
- וויילען, häufiger וועלען ,wollen'. וויילענדיג, ohne zu wollen'; w. nit w. ,wollend oder nicht wollend, gern oder ungern'.
- וויילקע, Ofengabel'. p widelki.
- וויינט, Wind', Mz ען; Vk וויינטלעך (ע), Mz וויינטעלעך.
- וויינטערדיג, Winter-' Eigw.
- ווייניג, wenig'. winziger fun allz ,weniger als alles (andre)'.
- ווינקעל, Winkel', Mz לען; Vk ווינקעלעך.
- וויינשען, wünschen', געוואונשען Mw.
- וויינשעוואַנדיג, Wünsche'.
- ווייסט, wüst, leer', abgeerntetes Feld; Witwe ,einsam, verlassen'.
- ווייסטאַווקע, Ausstellung'. r
- ווייסטעניש, Wüste'.
- ווייסיגליך, wissentlich'.
- ווייסען, wissen'. w. zein ,(dauernd) wissen'. ihr darft wissen zein ,ihr müßt wissen'; zich nit w. machen ,tun als ob man nicht wüßte'.
- ווייסענדיג, wissend'. zich nit w.

machen; zu-w. geben ,zu wissen geben'.

וויספע ,Insel'. *p* wyspa.

וויעדאמאסטי ,Zeitung'. *r*

וויעטשערע ,Abendmahlzeit'. *p*

וויעסטניק ,Bote'. *r*

וויעפער ,Wildschwein' Mz ס. *p*

וויעפרעק ,Mensch der zu viel isst.

וויצואנג ,Auszug' zB aus Akten, Mz ען. *p*

וויצעקי *h* [da schrieen sie'] ,Geschrei'. dās hāt arausgerufen a grōssen w.

וויקעלעך ,Windeln'.

וויראך ,Urteil(sspruch)', Mz ען. *p*

ווירט ,Haus-wirt, -eigentümer', Mz ווירטסלויט.

וויירע (ווייערע) ,Lineal'.

וויירען ,liniieren'.

ווישנאָאָק ,Kirschnaps'.

וויבדומה *t* [דומה] ,und dergleichen'.

וויבחה *t* ,Disputation'; ,Debatte' zB im Parlament, Mz וויבחים.

וויבחה *t* ,und also geschah es'.

ווילוטשקע ,Wollgarn'. *p*

וויסה *t* ,Regel', das Monatliche der Frauen.

וויעווערקע ,Eichhörnchen'. *p* wieworka

וויג ,Weg', Mz ען.

וויגעל ,kleiner Wagen'.

וויגד *t* 1 ,Zusammenkunft, Kongreß' bes. jüdischer Gemeinden. | 2 ,Kollegium'.

וויגד אַרבע אַרצות *t* ,Vierländer-Synode' (1580—1764 Groß-

polen, Kleinpolen, Podolien, Wolhynien).

ווערלוג ,entsprechend, gemäß'; w. er zāgt ,nach dem was'. *p*

וועהטאָג ,Schmerz'.

וועהען (ווייען) 1 ,wehen'; 2 ,worfeln'.

וועהעניש ,(Geburts-)Wehen'.

וועהרען ,wehren'.

וועט ,wird' v. ווערען ,werden'.

וועל-פֿאַלם *h* ,und zu allem hinzu; mehr als alles; überhaupt'.

וועלגערן vgl. 'וואָ'.

וועלוועל ,וואָ ,wohlfeil'.

וועלט .zein w. fihren ,sein Auskommen, sein Leben haben'.

וועלכער עס איז ,irgendein' | welcher pauer ,mancher Bauer'.

וועלען Hilfszeitwort: 1 Zukunft: 's wellen aufgefihrt weren einakters ,werden aufgefihrt werden' | 2 Bedingung: wollst du gewusst, wollst du gestorben ,hättest du... so wärest du'; men wollt gekonnt ,man hätte gekonnt'.

וועלען ,wollen'. nit azô wi unz willt zich ,nicht so wie wir möchten'; ihm willt zich nor עולם היתה ,ihm liegt nur an dieser Welt'.

ווען 1 ,wenn'; 2 ,wann'. zelten w. ,es war selten der Fall'; w. nit w. ,gelegentlich, manchmal'.

ווענגרעס ,Finnen' des Schweines. im Gesicht. *p* węgry

- ווענדען. es wendt zich an dir
,es hängt von dir ab'.
- ווענדקע (Fisch-)Angel. *p*
וועסלע, Ruder'. *p*
וועסנע, Frühling'. *p* wiosna
וועקסלענדיג, wechselnd'.
וועקסעל, Wechsel', Mz סלען'.
- ווער. . ווער. . der eine. . der andre'.
ווערע (Weide) (Baum). *p*
ווערגען, würgen' = 'ווא'.
- ווערטלען זיך [Wort], mit Worten
streiten, spitzige Reden wech-
seln'.
- ווערעם, Würmer'.
- ווערד, das Obere', 1, Oberleder'
am Stiefel; 2 der flache Ober-
teil des Spodek (Pelzmütze).
- ווערעמדויג, wurmig, wurmstichig'.
וועש, Wäsche'.
- וועלאד, Einlage (in einer Bank),
Depot'. *r*
- וועראנע, ווערא, Krähe'.
- וועשט *t*, Speiseröhre, Schlund'.
- וועיק *t*, Mz וועיקין, Sorgfältige,
sehr Fromme' die bei Sonnen-
aufgang schon mit Beten fer-
tig sind.
- וועיק *t*, freigebig'.
- ז"ל זערונו לברכה = ז"ל
sein Anden-
ken in Segen!'
- ז"ל זערונו לברכה = ז"ל
das An-
denken des Gerechten in S.!'
- ז"ל זערונו וקדוש לברכה = ז"ל
das Andenken des Gerechten
und Heiligen in Segen! bei
Erwähnung eines besonders
- frommen Verstorbenen, insbes-
eines Märtyrers.
- זעאיקען זיך, anfangen zu stot-
tern, stammeln' wenn man das
rechte Wort nicht gleich fin-
det'. *p* zająkać się [*p*
זעאיקען זעאיקען aber gläubische Dinge.
- זעאוייע, Unterhaltung, Zeitver-
treib'. *p* zabawa.
- זעאן. a זעאן thun, (etwas) sagen'.
- זעאן, Hinterer'. זעאן
,Fleisch vom Hinterteil'. *p*
- זעאטעק Handgeld'. *p*
- זעאטשקע, Aufgabe'. *r*
- זעארשען, ersticken' einen Auf-
stand. *p* zadusić
- זעארואד, Fabrik', Mz זען. *r*
- זעארואלע, Sperre, Hindernis im
Wege'. *p* zawała
- זעארואסע, Türband mit der Angel',
Mz זעארואסעס. *p* zawiias
- זעארואיקע, Unwetter' mit Schnee-
gestöber, Mz זען. *p*
- זעאט, satt'. essen zu zatt (zett)
,bis zur Sättigung'.
- זעאט, Saat'.
- זעאטלען, satteln'.
- זעאטעל, Sattel', Mz זעאטעל.
- זעאטקייט, Sattsein.
- זעאטשעפען, anpacken, angreifen,
anbinden' mit jmdm. *p*
- זעאיקען, Hase', Mz זעאיקען. *p*
- זעאן, Sache'.
- זעאנען, siech, krank sein' (in
unfreundl. Sinne).
- זעאן, Saal', Mz זעאן.
- זעאלאג, Pfand'. *r*

זאלאטוכע, Skropheln'. *r*
 זאלען, sollen'. Im Bedingungs-
 satz: a ferd zoll fallen, wollt
 men zich mehr interessirt
 ,wenn ein Pferd fiele, würde..
 זאלפע, Salve', beim Schießen. *p*
 זאמד, Sand', Mz זאמדען, Sand-
 strecken'.
 זאנג, Ähre', Mz ען.
 זאסאדקע, Hinterhalt'. *p*
 זאסלינקע, Ofentür' zum
 Hinunterschieben. *r*
 זאפאלניצקע, Feuerzeug', Mz ס. *p*
 זאפאלקע, Zündholz'. *p*
 זאפאנקע, metallener, Knopf' für
 Manschetten. *p*
 זאפאס, Vorrat; Reserve'. *pr*
 זאפאסנע, Reservist'.
 זאפט *w*, Saft', Mz ען.
 זאפע, Sopha', Mz ס.
 זאפרען, Safran'.
 זאציערקע, זאטש' ,schleimige
 Mehlsuppe'. *p* zacierka.
 זאק, Sack', Mz זעק; Vk Mz
 זעקלעך.
 זאק, Strumpf', Mz ען.
 זאקאז, Auftrag'. *r*
 זאקאזאנאיע, eingeschrieben' Post-
 sendung.
 זאקאז, Gesetz', Mz עס. *r*
 זאקאניק, Rechtskundiger'. *r*
 זאקלאדניק, Geisel'. *p*
 זאראווקע, Glühkörper'. *p*
 זאראז, gleich, sofort'.
 זאראזע, Seuche, Pest'. *p*
 זאראזליווע, זאראזליוועלנע, an-
 steckend', Krankheit.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

זבחה, fließend mit
 Milch und Honig'.
 זגורע, vorausbezahlte' Pacht oder
 Miete. *p* (zapłata zgory)
 זדאָלנע, fähig' Arbeiter. *p*
 זגראַבנע, geschickt, gewandt'. *p*
 זָהב *h*, Gold'.
 זָהָב *t*, (polnischer) Gulden' =
 30 poln. Groschen = 15 Ko-
 peken; Mz זָהָבִים.
 זָהָר, Glanz', ein Hauptwerk
 der Kabbala.
 זוג *t*, Paar', Mz זוגות.
 זוגָה *t*, Gattin', זוגָתי meine G.,
 זוגָתוֹ seine G.
 זודיג, siedend, heiß', auch von
 Tränen.
 זוהן, Sohn', Mz זוהן; Vk זוהנדעל
 Mz זוהנדלעך.
 זוג *t* 1, Genosse'; 2, Ehegenosse'
 (andre Hälfte').
 זושעניש, Gesumme' = 'זש'.
 זויגען 1, saugen'; 2, säugen'.
 זויגעדיג, saugend', z-e Kinder
 ,Säuglinge'.
 זוילען, Sohlen'.
 זוימען, säumen'. [die z.
 זוימען, Saaten', di mauz esst
 זוינער. a zôner, so einer'.
 זוכה *h* [Mw v. זָכָה], z. zein
 ,wert (gewürdigt) sein, er-
 langen'.
 זוכעניש, das Suchen'. nâch a
 lang z.
 זול *t*, Wohlfeilheit; billige Zeit'.
 זולל *h* [Deut. 1, 20], Schlem-
 mer'.

זומען (זשר) ,summen'.
 זומער ,Sommer'.
 זומערדיג ,sommerlich'.
 זומערשפרינגעל ,Schmetterling'.
 זומערשפרינגקלעך ,Som-
 mersprossen'.
 זומפ ,Sumpf', Mz ען.
 זומפיג ,sumpfig'.
 זון ,Sonne'.
 זונענדיג ,sonnig', Heimat.
 זונה *h* [Mw v. זנה] ,Buhlerin'.
 זונטאג ,Sonntag'.
 זופ 1 ,Suppe'; 2 ,Schluck, Zug'.
 זופען 1 ,Flüssiges (bes. Suppe)
 genießen' | 2 ,schlüpfen' (auch
 mit der Nase: den Schleim
 hinaufziehen, wenn man kein
 Taschentuch hat).
 זי ,sie'; Mz זיי.
 זיבעציג ,siebzig'.
 זידלען ,(be)schimpfen'.
 זידלעריי ,Schimpferei'.
 זיו *h* ,Glanz'. זיו הַשְׁכִּינָה ,der Gl.
 der göttl. Gnadengegenwart'.
 זיף *t* ,Fälschung'.
 זיי ,sei'; זיי געזונד ,lebe wohl!'
 זייגער ,Uhr'; Vk זייגער(ע)ל ,Ta-
 schenuhr'. | 3 a z. ,um 3 Uhr'.
 זייגען ,säugen', Mw געזויגען.
 זייגעריין ,säugendes Weib'; zeine
 z. ,seine Amme'.
 זייד ,Seide'. זייד-וואַריום ,Seiden-
 raupen'.
 זיידע ,Großvater', Mz ס. *p* dziad. |
 עלטער-זיידע ,Urgroßvater'; Ahn-
 herr'.
 זיידען ; a zeidener jud ,gelehrt

und vornehm' (Benennung
 nach dem seidenen Kaftan) ||
 z-e menßen ,fein' in ihrem
 Auftreten.

זייט ,Seite' des Körpers.
 זייטיג 1 ,nebensächlich'; kleider
 zenen gâr a z-e zach ,etwas
 Nebensächliches'. | 2 ,nichtzu-
 gehörig, unbeteiligt'.

זייען ,säen'.

זייל ,Säule', Mz ען.

זייער ,sehr'.

זייער ,ihr' (auf Mehrere oder auf
 Ein Weibliches bezüglich).
 זייערער erleizer ,ihr Erlöser';
 far זייערט wegen ,um ihret-
 willen'.

זייעריג ,ihrig'.

זייערן ,einsäuern', Teig, auch
 Gurken; z. zich ,gären' nur
 vom Teig.

זיך ,sich' 1 statt ,man' (oder
 Leideform). wås hert zich in
 W.? ,was hört man in W.?' |
 2 statt ,mich, dich' usw. beim
 rückbezüglichen Zeitwort:
 dermâhn zich ,erinnere dich';
 wendet zich zu N. ,wendet
 euch an N'.

זיכערקייט ,Sicherheit'.

זין ,Sinn'; in zin hâben.

זינגער ,Sänger', Mz ס.

זינגעריין ,Sängerin', Mz ס.

זינגעכץ ,Gesänge'.

זינד ,Sünde'.

זינט ,seit'.

זיסקייט ,Süßigkeit'.

זיעבעטע, siebenter'.
 זיעבעציג, siebzig'.
 זיעדענדיג, siedendheiß'.
 זיפ, Sieb', Vk זיפעל.
 זיפען, sieben'.
 זיפן, Seufzer', Mz ען.
 זיפען, seufzen'.
 זיפענדיג, seufzend'.
 זיפענדיגערהייט Umstw, sitzend'.
 זיפערין, Hökerin', זיפערקע.
 זכוח t [זכה], Verdienst', Vorrecht, gute Leistung. ז' אבות, 'V. der Väter' (der Vorfahren); in z. fun, 'um .. willen, mit Rücksicht auf ..'.
 זכאי, זכאי, unschuldig, gerecht; freigesprochen'.
 זכיה t, Auszeichnung, Vorzug'. di z. häben, 'den Vorzug, das Glück haben' = (זוכה זיון).
 Mz רת.
 זכר h, 'männlich', Mz זכרים.
 זכר h, 'das Gedenken'; fun di .. kein z. ništ, 'von .. wird nichts gesagt, verlautet nichts'.
 זכרונו לברכה h, 'Gedächtnis'; זכרונו לברכה, 'sein G. sei in Segen'. Mz זכרות, 'Erinnerungen'. [ten.
 זלזול t, 'Beschimpfung', mit Wor- זמירות h, 'Lieder', bes. Festlieder für den Sabbattisch.
 זמן h, 'Zeit', Mz זמנים. זמן פריען, 'Zahlungstag'; זמן (ש), 'die ganze Zeit, so lange als'.
 זמר t, 'Gesang, Lied', Vk זמר' l. er iz araus mit demselben z. 'er singt dasselbe Lied'.

זנה h, 'Buhlerei'.
 זעג, 'Säge'; זעגען, 'sägen'.
 זעגעכץ, 'Sägespäne'.
 זעדעל, 'Gesäß', Hinterteil der Beinkleider.
 זעהונג, 'Vision'; nacht-z. 'nächtliche Erscheinung'.
 זעהען, 'sehn'; di ädern zehen zich durch, 'sind (durch die zarte Haut) hindurch zu sehn'.
 זעהענדיג, 'sehend', z-er weren, 'besser sehn'.
 זעהר, 'sehr'.
 זעט. אנעסן זיך זעט, 'zu der zett, zu zatt (זאט), zur Sättigung, ganz satt'.
 זעטיגקייט, 'Satttheit, Sattsein'.
 זעלכע, 'solche'.
 זעלנער, 'Soldat'.
 זעלנעריש ברויט, 'Kommißbrot'.
 זעמדער, 'Sandbüchse'.
 זעמסטווע, 'Landschaft(sverwaltung)', Mz עס, 'Landstände' (in e. russ. Gouvernement).
 זעמיש, 'Sämischleder, weiches gelbes Leder'.
 זענעפט, 'Senf'.
 זעצען, 'setzen'. a zezz geben, 'jmdm eins versetzen, jmdn schlagen'; zich a z. geben, 'sich (Einmal) setzen' in einen Schlitten.
 זקאצעל קומט, 'Willkommen!'.
 זקן h, 'Greis, Ältester'; Mz זקנים, 'vor Genet. זקני'.
 זקה קטן 1 e. hebräischer Accent; 2 erdichteter Name eines Orts

bei Šalōm Alechem; z. k-er
juden ,kleine Gernegroß'.
זראזע ,Fleischkugel, Klops'. *p*
זריעה *t* ,Säen, Saatkorn'.
זרע *h* ,Same; Nachkommenschaft'.
זרענטשני ,geschickt'. *p*
זריז *t* ,bereit'.
זשאבע ,Frosch'. *p* žaba
זשאווער ,Rost'. *p* rdza
זשאלאבע 1 ,Beschwerde, Klage-
schrift'; 2 ,Trauer'. *p*
זשאלאוואניע ,Gehalt'. *r*
זשאלעווען ,karg sein, sparen'.
wir 'זש nit unzer zeit un mih.
זשאנדער ,Verwalter'. *p*
זשאר ,Glut, glühende Kohlen'. *r*
זשארנע ,Mühlstein'. *r*
זשאנדאר ,Gendarm'. *p*
זשוזשעניש ,das Summen'. *r*
זשוזש(ע)ען ,summen, sumsen'. *r*
זשוויר ,grober Sand, Kies'. *p*
זשוליק ,Spitzbube'. *r*
זשומען ,summen'.
זשופיע ,langes Gewand' unter
dem Mantel getragen. *p*
זשוק ,Mistkäfer'. *p*
זשוראווינע ,Moosbeere'. *p*
זשוד ,Jude'. *p* žyd (im Russischen
verächtlich).
זשידארוסקע ,jüdisch'.
זשילע ,Ader, Sehne'. *p*
זשילקע ,Rippentabak'.
זשמענ(ר)ע ,Handvoll', ruthen.
זשע ,doch, nun', bes. in Fragen
u. Aufforderungen. was זשע
,was denn? *p* že.
זשעברע ,Rippe'. *p* zebro

זשעדנע ,erpicht, leidenschaftlich
bedacht auf'. *p* zadny
זשעלאיען ,wünschen'. *r*
זשע(ע)רעבעץ u. זשע(ע)רעבציק
,Füllen' (Pferd), gew. männliches,
doch auch allgemein. *p*

חב"ד = חכמה בינה דעה = חב"ד.
הס ושלום = חו"ש (ש) ח"ו

חול המועד = חוה"מ

חכמינו זכרם לברכה = הז"ל
Weisen gesegneten Anden-
kens'.

ההיום משה = ח"מ

חברה קדישא 1 = ח"ק
חצי קדיש 2 |
Halb-Kaddisch' s. 'ק.

ח eigentlich nur in hebr. Wör-
tern, jetzt oft auch in polni-
schen, zB חאפען. Sehr selten
sonst, zB האראקטער ('כאר').
Hier Vermisstes suche man
unter 'כ.

חאבאר ,Profit, Bestechungsgeld'. *r*
חאדאטאי ,Rechtsanwalt', bes.
Winkeladvokat. *r*

חאדאטאיעווען ,חאדאטאייסטווען
,als 'ח' tätig sein'.

חארווען e. Kind ,aufziehen'. *p*

חאטקע ,Hütte'. *p* chatka

חאטש (חאצע, חאטשע) ,obgleich,
wenn auch, doch wenigstens'.
däs wett chotš ('wenigstens')
teilweiz helfen.

חאלאט ,Schlafrock'; Vk על'. *r*

חאלאסטערע ,Lumpengesindel, Pö-
bel'. *p*

חאלי(ע)ווע (Stiefel-)
Schaft, Mz ס. *p* cholewa
חאלערא, Cholera'.
חאמרט, האמאנט, Kummet', Mz
עס. *r p*
חאפ, Packen, Griff. a chap thun
(oder: geben), einen Griff tun,
greifen nach etwas, ergreifen'
zein hut.
חאפ-לאפ, schnelles, hastiges Zu-
greifen'. *p* chapać, lapać
חאפטע, Haufe, Schar' zB von
Gassenjungen.
חאפען, nach etwas greifen, er-
greifen' Banditen; a klapp
,einen Schlag abbekommen. |
ch. zich 1 (mit zu oder Infin.)
,zu etwas greifen, sich ent-
schließen'. zei haben zich
gechappt ferentfern, sie haben
angefangen od. sich aufge-
rafft sich zu verantworten';
2, begreifen'. *p*
חאפער, (Taschen-)Dieb'.
חארהלען, röcheln, mühselig Töne
hervorbringen'. *p*
חב"ד, חכמה, Weisheit, בינה Ein-
sicht, ידעה Erkenntnis) Name
einer chasidischen Sekte (nach
drei Eigenschaften Gottes in
der Kabbala).
חב"ד'ק, חב"ד, Anhänger der
Sekte'.
חבה, *t* Liebe, חבת ציון, L. zu
Zion'.
חבוט הקבר, *t* Züchtigung im
Grabe' die der Tote für seine

Sünden erleidet (vgl. Fege-
feuer).
חבור *t* 1 Werk, Buch'; 2, Ad-
dition'.
חבור'ן *hd*, addieren'.
חבורה *t*, Gesellschaft'.
חבלי גדה *h*, Geburtswehen'.
חבר *h*, Genosse'. כל-ישראל חברים
,alle Israeliten sind G-n'.
חבר'ן זיך *hd*, Kameradschaft
machen mit' [schaft'.
חבר'קייט, חבר'שאפט, *hd*, Kamerad-
schaft'. ח' קדישא *h*, Genossenschaft'
,heilige G., Beerdigungsver-
ein'.
חברה-ניק, חברה-מאן, Vereins-
mitglied', zuw.: Vereinsmeier';
ח'ק, weisser Bengel, Gassen-
junge'. [nie'.
חברותא *t*, Gesellschaft, Kompag-
ניא *t* [eigtl. Mz v. חברא, Ge-
nosse'], Gesellschaft, Kom-
pagnie, Bande'.
חבר'טארין, חבר'טע, *hd*
Gefährtin, Freundin'.
חג *h*, Fest'; חג המצות, F. der
ungesäuerten Brote'.
חגא *t*, (christlicher) Feiertag'.
Mz weihnacht-חגא.
חך *h*, scharf, *w* חדה.
חדי-גדיא *t*, ein Böckchen', ein an-
den beiden Passahabenden ge-
sungenes Lied, bei dem man
nach der letzten Strophe wie-
der die erste singen kann;
daher: a min (Art') had gadjā
,ein Hinundher ohne Ende'.

חדוש *t* 1, Neues', bes. neue Erklärung einer Stelle im Alten Test. oder im Talmud | 2, Wunderbares', Mz ים.
 חדוש'דיג *hd*, wunderbar, wundervoll', v. einer guten Arbeit.
 חדוש'ען זיך *hd*, sich wundern'.
 חדר *h* 1, Zimmer'; 2, Elementarschule', *heder-jungel* || *ח' מתקן* || ,vervollkommnete Schule' wo auch in andren Fächern unterrichtet wird.
 ח'דש *h*, Monat'; Mz ח'דשים, 'ח' lang, monatelang'.
 ח'דשימ'דיג *hd* a צעהן-ח'דע *an-* *st*rengung ,zehnmonatlich'.
 חוראליע, Welle', Mz ח. a pogrom-
 'ח' hat zich zugossen, ergossen' *p*
 חוראטסקע, unternemend, ge-
 schickt, fix'. *p* chwatecki
 חוב *h*, Pflicht, Schuld'. Mz חובות
 auch ,Schulden, Anleihen'.
 חובב ציון *h*, Liebhaber Zions',
 Mz חובבי ציון (Name eines
 Vereins).
 חוץ (חוזעק) *ח*, machen ,Spaß,
 Spott treiben'. 'ח' soll der
 Name eines dem Till Eulen-
 spiegel ähnlichen Narren ge-
 wesen sein.
 חוץ *t*, [zurückkehrend, wieder-
 holend'] *ח' ב'חשונה* *h*, bereuend'.
 חוט *h*, Faden'; חוט השדרה, Rück-
 grat'.
 חוטא *h* [Mw v. חטא]; 'ח' zein
 ,sündigen', *ב'עגל*, mit dem gold-
 nen Kalb'; *ח' ומתטוא את-הרבים*

,sündigend und die Menge ver-
 führend' (Jerobeam), übh. von
 schwerer Sünde.
 חוכא *t*, Gelächter, Spott'.
 חוכר *t*, Pächter'.
 חול *h*, Sand'; חול הים, S. des
 Meeres'.
 חול המועד *t* [wörtl.: das Pro-
 fane, Minderheilige des Festes]
 ,Halbfeiertage', die Tage zwis-
 chen den beiden ersten und
 den beiden letzten Tagen des
 Passahfestes, bzw. des Laub-
 hüttenfestes. | חול-המועד'יג
 gekleidet (nicht festtäglich,
 aber besser als gewöhnlich).
 חולא *t*, Krankheit'; a 'ח' fer-
 stehen ,nichts v.', Mz ח'.
 חולה *h* [Mw. v. חלה], krank',
 ח' מסכן, gefährlich krank', Mz
 חולאים u. (spät) חולרים.
 חומש *t* [חמש *h*, Fünftel'] ,Pen-
 tateuch'.
 חונם *t* [Mw v. חנם, ruchlos sein']
 ,Schmeichler'.
 חוץ *h*, außer', *ח' ל'ארץ*, außer-
 halb des Landes (au. Palä-
 stinas'). Oft *ח' חוץ* *ח*. a *chuz* di
 birgerliche rechte.
 חור *h*, Loch', übr. ,Gefängnis'.
 חוש *t*, Sinn'. *ח' השעם*, Gefühl',
 ח' השוש, Tastsinn', *ח' הראיה*,
 Gesichtssinn', *ח' הריח*, Ger-
 ruchssinn', *ח' השמיעה*, Ge-
 hörssinn', *ח' של אמת*, Wahr-
 heitssinn'. Mz ים.
 חושם *t*, großer Narr, Idiot';

eigtl. Name eines Sohnes Dans
(Gen. 46, 23).

הוֹשֵׁר *t* [Mw v. הוֹשֵׁר]. 'ה' zein, in
Verdacht haben'; בְּכַשְׁרִים 'ה'
,jmd der Unschuldige ver-
dächtigt'.

הוֹשֵׁר *h*, 'Gesicht, Vision', Mz
הוֹשֵׁר.

הוֹשֵׁר *h*, 'Schwein', Mz יום; Vk ל' הוֹשֵׁר.
הוֹשֵׁר *hd*, 'Schweineohr' Be-
zeichnung einer verhöhnenden
Grimasse.

הוֹשֵׁר *niq*, 'der Schweinefleisch ißt'
die Speisegesetze nicht be-
obachtet.

הוֹשֵׁר *pe*, 'Schweineschmalz'.

הוֹשֵׁר *t*, 'Vorbeter', Mz יום.

הוֹשֵׁר Amt des

הוֹשֵׁר *hd*, 'wie ein Ch., nach Art
eines Ch.'

הוֹשֵׁר *t*, 'Besitzergreifung, Besitz-
recht'; 'ngeld, Ankauf des Vor-
rechts'.

הוֹשֵׁר *t*, 'das Wiederholen', ins-
bes. von Gebeten seitens des
Vorbeters | 2, 'das Zurück-
geben'. der wechsel iz ange-
kommen 'ה' ist zurückgekome-
nen, nicht eingelöst worden'.

הוֹשֵׁר *hd* [v. הוֹשֵׁר *t*], 'wiederholen'.

הוֹשֵׁר *h*, 'Sünde', Mz הַטָּאִים.

הוֹשֵׁר *h*, 'Sünde', Mz הַטָּאוֹת, vor
Genet. הַטָּאוֹת; ה' נְעוּרִים, 'Sün-
den der Jugend'.

הוֹשֵׁר *h*, 'ich habe gesündigt';
ich bitte um Vergebung' (vgl.
latein. peccavi).

הוֹ *h*, 'lebendig'.

הוֹ וְקָיָם *t*, 'Lebendiger und ewig
Bestehender' Anfang eines
Gebets.

הוֹיב *t*, 'schuldig, verpflichtet'.

הוֹיב *es sei denn'*. *p* chyba

הוֹיב *h*, 'Tier', bes. wildes Tier,
auch von rohen grausamen
Menschen | Mz הוֹיב 1, 'Tiere',
2, 'Lebewesen'; Vk Mz הוֹיב לעד.

הוֹיב *t*, 'Pflicht'.

הוֹיב *t*, 'Ernährung, Lebens-
unterhalt'. di h. ziehen fun.

הוֹיב *t*, 'Leben, Vergnügen'.

הוֹיב *h*, 'schlauer Mensch'. *p*

הוֹיב *h*, 'listig, schlau'. *p*

הוֹיב *h*, 'listig, schlau sein'.

הוֹיב *h*, 'List, Schlaueit'.

הוֹיב *h*, 'Heer'; Mz הוֹיב, 'Scha-
ren', bes. feindliche.

הוֹיב *h*, 'Leben'; לְהוֹיב, 'zum
Wohlsein!'. Vor Genet. הוֹיב,

zB הוֹיב אָדָם, 'das L. des Men-
schen' Titel eines Buches

(Auszug aus dem Šulhan

'Arukh); הוֹיב עוֹלָם, 'ewiges Le-
ben', הוֹיב שְׂעָה, 'L. einer Stunde'

zeitweilige (kurze) Erleichte-
rung von Sorgen oder Krank-

heit.

[,profan'.

הוֹיב 1 *h*, 'draußen stehend'; 2

הוֹיב, 'die Kehle durchschneiden'.

הוֹיב *hd*, 'Pacht'.

הוֹיב *h*, 'weise', Mz הַכְּמִים.

הוֹיב *h*, 'Weisheit'; 1 Mz

הוֹיב, 'weise Aussprüche'; 2, wissen-

schaftliche Bildung'.

- הפריציה *t*, Physiognomik', die Kunst den Menschen nach dem Gesicht zu beurteilen. |
הקמת היד *t*, Chiromantie', Urteilen über den Menschen nach den Linien auf der Handfläche; ה' יין, griechische Philosophie', in Polen in Bezug auf Griechisch-katholische: Bauernklugheit.
- הל *t*. hāl zein, gültig sein, in Kraft sein, stattfinden'.
הלב ודבש *h*, Milch und Honig'.
הלב *t*, das dem Juden zum Genuß verbotene Fett, Talg'.
הלבדיג *hd*, Talg-', zB ה-ע lichtlech.
- הקבנה (*h* Galbanum, stark riechender Bestandteil des heiligen Räucherwerks); *t*, mißratener Mensch in einer guten Familie.
- הקה 1 (*h*), Teighebe'; 2, Weißbrot (für den Sabbat)'.
החלוטין *t*, nur לחלוטין, gänzlich, völlig (aufhörend)'.
החיל *t* Entweihung', ה' השם, E. des Gottesnamens'.
החלום *h*, Traum', Mz רח.
החלום *hd*, träumen'. es hāt zich ihr gehälōmt.
- החלוקה *t*, Tausch, Vertauschung'.
החלוק *t h* der welcher sich den Schuh hat ausziehen lassen, s. הליצה.
החלוקה *t* 1, Unterschied'; החלוקה *t* 1, Meinungsverschiedenheiten'; 2, Teilung, Division'.
- ה' נופל *h*, Krankheit'; fallende Sucht, Epilepsie', auch ה' נופלים (Kr. der Fallenden); ה' רע, Cholera'.
- ה' הליצה *h*, fern sei es!, behüte Gott'.
הליפען *p*, schluchzen'.
הליצה *t*, Das Schuh-ausziehen' (Deut. 25, 9) beim Schwager; 'ה geben, die Frau des kinderlos verstorbenen Bruders von der Schwagerehe frei erklären'.
- ה' ה' *t*, Höhlung, Hohlraum'.
ה' ה' *t*, Schlachtmesser' Vk ה' ה' *t*, (Geld-)Wechsler'.
- ה' ה' *h*, Teil, Anteil', (jmdm) a 'ה geben, stark schelten'; a hundred-h. ein Hundertstel'.
Vk ה' ה', Mz לקימ' לעד *l*.
- ה' ה' *t*, Anteil am künftigen Leben'.
ה' ה' *t*, Verteilung' die Geldunterstützung für die armen Juden in Palästina.
- ה' ה' *hd* 1, schwach, ohnmächtig werden', er hāt gehällest. | 2, lechzen, sich sehnen nach'.
ה' ה' *t* 1, Schwäche, Ohnmacht'; 2, Ekel'.
- ה' [ה' Sohn Noahs], bäurischer ungebildeter Mensch'.
ה' ה' *h*, bäuerisch, ungebildet'.
ה' ה' *p*, finstere Regenwolke'.
ה' ה' *p*, dunkel' Farbe der Augen; ,finster' Himmel.

חמה *h* ,Zorn'.
 חמור *h* ,Esel'. [mung. *p*
 חמורנע ,finster, düster' Stim-
 חמץ *h* ,Sauerteig'.
 חמץ'דיג *hd* ,was mit Sauerteig
 in Berührung gekommen ist'.
 חמר *h* ,Ton (Mineral), Lehm';
 daher: ,der menschliche Kör-
 per'.
 חמרא ,חג' *t* ,Schwierigkeit': 1
 schwierige Frage; 2 Strenge,
 Erschwerung in der Beur-
 teilung religionsgesetzlicher
 Fragen. 'לה', nach der Strenge
 hin, erschwerend' entschei-
 den. Ggsatz לקלא.
 חמשה חמשי תהורה *t* ,die fünf
 Fünftel (Bücher) des Gesetzes'.
 חן *h* 1 ,Anmut, Reiz, Grazie', חן
 machen ,sich zieren, scham-
 haft tun'; חן-בראדארוקע, Schön-
 heitswarze'. | 2 ,Huld'. Vk
 חנדעל.
 חנ'עוודיג ,חנ'וודיג ,anmutig'.
 חנופה *t* ,Eingewöhnung, Erzie-
 hung' der Kinder.
 חניאק ,dürftiges Kerlchen'.
 חניפה *t* ,Heuchelei, Schmeichelei'.
 חניפוש'ניק ,Schmeichler'.
 חנכה *h* ,Einweihung', insbes.
 ,Tempelweihfest' (25. Kislew).
 חנכת הבית ,E. des Hauses'.
 חנם *h* ,בהנם' *t* ,vergebens; um-
 sonst'.
 חנפ'ענ' *hd* ,schmeicheln'.
 חס *t* ,fern sei es!' (oft mit
 חלילה). חס מלהזכיר ,fern sei es

(mir), das erwähnen zu wol-
 lon' || חס ושלום ,behüte Gott'.
 חסד *h* ,Gnade, Freundlichkeit,
 Wohltat', Mz חסדים.
 חסיד 1 *h* ,fromm' | 2 Chasid;
 Mz חסידים.
 חסידות ,Chasidismus' (e. jü-
 dische Sekte).
 חסיד'יש ,zu den Ch. gehörig'.
 חסיר *t* ,Verminderung, Subtrak-
 tion'.
 חסר *h* ,ermangelnd, mangelhaft'.
 חסר-דעה'ניק *hd* ,verstandlos'.
 חסרון *h* [חס' gesprochen] ,Man-
 gel, Fehler', Mz חסרות.
 חפה *h* 1 ,Traubaldachin'; 2 ,Hei-
 ratszeremonie', Mz חפה'. | ח-
 wetsere ,Hochzeits-Abendge-
 sellschaft'.
 חפה וקדושין *t* ,nach mosaischem
 Gesetz vollzogene Eheschlie-
 ßung'.
 חפץ *h* , (wertvoller) Gegenstand';
 Mz חפצים oft ,Hausrat' (auch:
 Möbel).
 חפז *t* ,frech, unverschämt'.
 חפזה ,freche Frauensperson'.
 חצות *h* 1 ,Hälfte'; 2 ,Mitter-
 nachtsgottesdienst', 'ה' ab-
 richten.
 חצי *h* Hälfte. ח' ה' ה' Monats-
 mitte'; ח' t ,halber
 Hausherr' scherzhaft für ,Ver-
 walter, Ökonom' | (ב) חצי חנם
t ,halb umsonst'.
 חצפה *t* ,Frechheit'.
 חצפה'דיג *hd* ,frech'.

הַצֵּר, Vorhof bes. des Tempels.
 חֶק *h*, 'Satzung'; Mz חֶקִים; חֶק חֶק
 וְלֹא יַעֲבֹר [Psalm 148, 6] feste,
 unverbrüchliche S.
 חֶקֶרֶת *t*, 'Forschung, Ausfor-
 schung'.
 חֶקֶרֶן *hd*, 'grübeln, philoso-
 phieren'.
 חֶקֶרֶן *t*, 'Forscher, Nachforscher'.
 חֶקֶרֶנִּיעַ, 'ח' zich *hd*, 'nachfor-
 schen', 'grübeln'.
 חֶרָבִיץ, 'Graf'. *p* hrabia
 חֶרָבִינָה, 'Gräfin'.
 חֶרָפָה 1, 'Schnarchen, Schnauben';
 2, 'Ärger, Groll'. *a* chrap hä-
 ben, 'ärgerlich sein auf jmdn,
 ihm etwas nachtragen'. *p*
 חֶרָפָען, 'schnarchen; schnauben'
 (auch vom Pferde). *p* [кач
 חֶרָפָען, 'sich räuspert'. *p* char-
 חֶרֶב *h*, 'Schwert'.
 חֶרֶב *h* 1, 'zerstört, verfallen,
 wüst', חֶרֶב חֶרֶב, 'machen, veröden'
 חֶרֶבִי (Gemeinden); auch:
 חֶרֶבִי חֶרֶבִי *hd*. | 2, 'gefährlich
 krank'.
 חֶרֶבֶת *h* Ruine, Mz (חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת).
 חֶרֶבֶן, חֶרֶבֶן *t*, 'Zerstörung; Verhee-
 rung'.
 חֶרֶבֶת *t*, 'zerstört'; חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת
 'ganz zerstört'; חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'machen, ver-
 wüsten'.
 חֶרֶבֶת *t* (Schmähung); חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת
 'mit Geringschätzung des Le-
 bens, mit Lebensgefahr'.
 חֶרֶבֶת 1, 'Freiheit'; 2, 'Ungebun-
 denheit'.

חֶרֶבֶת *t* 1, 'Reue'; 2, 'Rücktritt'
 von einem Geschäft.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'grunzen'.
 חֶרֶבֶת, 'Meerrettich'.
 חֶרֶבֶת *t*, 'scharfsinnig'; v. Waren:
 'gangbar, guten Absatz fin-
 dend'.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת *t*, 'Scharfsinn'.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'heiser sein'. *p* chrypac
 חֶרֶבֶת, 'Bann'; חֶרֶבֶת s. ב.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'der zerbrochene
 Scherben' der Mensch.
 חֶרֶבֶת *t*, 'Fruchtmas' in der Pas-
 sahnacht gegessen.
 חֶרֶבֶת *h*, 'Schmach, Schande'.
 חֶרֶבֶת *h* (Jos. 2, 1), 'Schweigen'.
 'ח' nehmen, 'heimlich, unter
 der Hand' (Bestechung).
 חֶרֶבֶת *h*, 'Berechnung', oft 'ח' חֶרֶבֶת
 'Rechnenschaft und Rechnung';
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'Selbstprüfung'.
 חֶרֶבֶת [חֶרֶבֶת gesprochen] *t*, 'Ver-
 dacht'; Mz חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת.
 חֶרֶבֶת *t*, 'geachtet, angesehen'
 Mz חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת, 'die Honoratioren der
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת *hd* = חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת. [Stadt].
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת *t*, 'das Ansehen' in dem
 man steht.
 חֶרֶבֶת *h*, 'Finsternis'.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת Mz, 'Hasmonäer'.
 חֶרֶבֶת חֶרֶבֶת (Brustschild der
 Rechtsprechung' Exod. 28, 15)
 der vierte Band des Šulḥan
 'Arūkh.
 חֶרֶבֶת *h*, 'Lust, Begierde'.

הַשָּׁשׁ *t*, 'Besorgnis' (daß etwas Unerlaubtes vorhanden sei).

הַחֲתוּמָה [*h*, versiegelt'] *t* ה' u. מִשָּׁה ה' 'unterschrieben', Mz החֲתוּמִים.

הַחֲתוּמָה *t*, 'Verschwägerung'.

הַחֲתוּמָה *t* 1, 'Unterschrift', הַחֲתוּמָה 'eigenhändige U.' | 2, 'Siegel'.

הַחֲתוּמָה *hd*, 'unterschreiben', 'חֲתוּמָה זֶךְ', 'sich (seinen Namen) unterschreiben'.

הַחֲתוּמָה *h*, 'Bräutigam'.

הַחֲתוּמָה *h*, 'Hochzeit'.

ט"ו = טוֹפֵר, 'Schreibfehler'.

טא, 'da, nun, also'. *p* to.

טאַבאַקִיעֶרֶקע, 'Tabaksdose'. *p*

טאַגֶעֶרֶ תַּגֶּ, 'Festtag'.

טאַג, 'Tag', Mz טעג.

טאַגֶעֶרֶ (irgendwo) bei Tage sein'; *wu er tãgt, dort nechtigt er ništ.*

טאַוואַר, 'Ware'. *r p*

טאַוואַרֶע זוג, 'Güterzug'.

טאַוועל, 'Tafel' für Bekanntmachungen; Mz טאַוועלען, Vk טאַוועלעך.

טאַטער, 'Vater', Vk טאַטישע. | טאַטער-מאַמע, 'die Eltern'.

טאַטער 1, 'Tatar'; 2, 'Kurpfuscher'.

טאַטשען, 'drechseln, bohren'. *p*

טאַטשקע, 'Schiebkarre'. *p*

טאַינע, 'geheim'. *p*

טאַינען, 'verbergen'.

טאַכטער, 'Tochter', Vk טעכטערעל.

טאַהל, 'Tal' Mz ען.

טאַלמאַטש, 'Dolmetsch'.

טאַלעך. a t. geben araus, hinauswerfen'.

טאַלעך, 'Ordnung, klarer Sinn'; nit zu keinem t. kummen, zu keinem Einvernehmen'.

טאַלקעווען, 'erklären, sprechen'.

טאַמבויק (באַק) 'Tombak'. a t-enekeit, 'Kette aus T.'

טאַמער, 'אָמער [h האָמער, du könntest sagen]', 'vielleicht'.

טאַן, 'Ton' (Laut), Mz טענער.

טאַנדעטניק, 'Trödler, Althändler'. *p*

טאַנדעט-שניידער, 'Schneider, der billige Massenarbeit macht'.

טאַנץ, 'Tanz', Mz טענץ.

טאַס (ערו) ען, 'mischen' Karten. *p*

טאַפּ, 'Topf', Mz טעפּ; Vk טעפעל.

טאַפּטשאַן, 'Pritsche, Schlafbank'.

טאַפּטשען, 'stampfen' mit dem Fuße. *p* tupac

טאַפּאַל-בויים, 'Pappel'. *p*

טאַפעלט, 'doppelt'.

טאַפען, 'tasten' mit den Händen | טאַפּ, 'Anfassen'. er hãt ihm a

tapp gethun beim halz, hat ihn beim Halse gefaßt'.

טאַץ, 'Speisebrett, Tablett'; Mz ען, 'Becken' zur Musik.

טאַקע (טאַקע), 'wirklich, in der Tat, sogar'. ט' דערפאַר, 'gerade

deswegen'. ט' בַּאָמָה, 'wirklich?' erstaunte Frage. *p*

טאַקען, 'drechseln'. di wege zenen glatt getoket, 'glatt und

eben gemacht'. *p*

טאַקער, 'Drechsler'.

טאַקעריי, 'das Drechseln'.

- טאַראַטשען ,weit aufmachen' die Augen.
- טאַראַראַם [Trara] ,Tummel, lärmende Unruhe'. הַתְּזָה (,Hochzeit') ohn dem ganzen 'ט.
- טאַראַקאַן ,(große)Küchenschabe'. r טאַרבע ,Sack', bes. ,Bettelsack'. mit di 'ט gehn.
- טאַרג p (r אַ) ,Handel, Verkauf, Auktion'.
- טאַרגעווען (אַ) ,handeln'; ,bieten' bei Versteigerung.
- טאַרען (ֹ) ,dürfen'. er thut wås men tor nit.
- טאַרען (ֹ) ,jmdm einen Stoß geben, aufrütteln'.
- טאַרקע ,Reibeisen'. p טאַרקען ,טור', kitzeln, reizen'.
- טאַשמע (טאַסמע) das ,Band'. p טבילה t ,das rituelle Untertauchen, Tauchbad', besonders der Frauen (monatlich), aber auch von Männern (vor dem Beten) | 2 ,Taufe'.
- טבועת עין t ,schneller Blick', Fähigkeit mit Einem Blicke etw. zu beurteilen.
- טבע t ,Natur'.
- 'ט. Hier Vermißtes s. bei 'ט. טהאל ,gew. טאַהל ,Tal', Mz ען'.
- טהון ,טון', oft mit dem substantivisch gebrauchten Stamm eines Ztw: a kuk thun ,blicken'; a šleider thun ,schleudern'. Mw געטהון ,געטהאָן ,das Tun'.
- טהור h ,rein', w טהורה ,manchmal'.
- טהורלעך ,Tür'; Vk Mz טהורה h 1 ,Reinheit'; 2 ,Abwaschung des Toten' vor der Bestattung.
- טוואַרקע ,Quark'. p טווב h ,gute Sachen, Güter'; ,allerlei Gutes'.
- טוב h ,gut', Mz טובה h ,Güte, Wohltat'. טובה הַקָּלָל ,das allgemeine Wohl'. לְטוֹבַת ,zum Besten, zu Gunsten von'.
- טובל h [Mw v. טבל] t. zein ,eintauchen' die Geräte (Mark. 7). zich t. zein ,ein Tauchbad nehmen'. טובלען hd = טובל zein. [men'. טוזש ,dicht bei'. p טור ,Tau' (der). טויבעל ,Taube', Vk טויג ,Teig'.
- טויגען ,taugen'; er טויג טויז ,Daus, Aß' Karte, Mz טויזער ,tausend', Mz טויט ,Tod', Mz טויען ,טויען ,töten', Mw טויטערהייט ,tot' Umstw. טויטקייט ,Todeszustand'. טויערען ,Tor' (das). Mz טול ,Schleier'. טולפ ,Pelz'. r טוילען זיך ,sich anschmiegen'. p טומאַן ,zerstreuter, zerfahrener Mensch' (p ,Nebel, Dunst'). טומעל 1 ,Lärm, Tumult'; 2 im Kopf: ,Tumel, Wirrsein'. טומעלדיג ,lärmend, geräuschvoll'.

טומלען 1 ,lärmern, in Unruhe u. Verwirrung sein'; 2 ,in V. versetzen'.
 טומפּיג ,dumpf'.
 טון ,Tonne'.
 טונקעל ,dunkel'.
 טונקען ,tauchen'.
 טוּעָה *t* [Mw v. טָעָה]. zich *t*. zein ,sich irren'.
 טוּעַם [Mw v. טָעַם] *t*. zein ,(Eßware) probieren; *t*. טָעַם zein ,den Geschmack von etwas versuchen, probieren'.
 טוּעֵן *t* [Mw v. טָעֵן] ,der e. Forderung Stellende, Kläger'; ,Anwalt'.
 טופּען ,stampfen' mit *di fiss.* *p*
 טופּלעס ,טופּלעס [Pan-toffeln] ,Halbschuhe'.
 טוּץ ,Dutzend'.
 טוקאַץ ,Mörserkeule, Stößel'. *r*
 טוקען ,eintauchen'.
 טוקערין ,Badefrau' beim Reinigungs-bade der Frauen.
 טורמע ,Gefängnis'. *p*
 טורעם ,Turm', Mz ס. *p*
 טיאָקען ,טיאָקען ,schlagen, klopfen' vom Herzen.
 טיהר ,טיער ,Tier'. *h* תִּיהָ.
 טייל ,Tüll'. *p*
 טיטול ,Titel', Mz ען.
 טיטון ,Rauchtabak'. *p*
 טיטשקע ,Pfahl', Mz ס. *p*
 טיו ,Tee'.
 טייעל ,טיוועל ,טיוועל'.
 טייג ,Teig'; ,kleine Teigstücke'.

טייוולאָניש ,teuflisch' Umstw.
 טייטעל ,Dattel', ט'-בוים.
 טייטעל [Deuter] ,Stäbchen mit dem der Lehrer zeigt'.
 טייטלעך ,mit dem St. zeigen'.
 טייטען deuten', Mw געטייט.
 טייטען ,טויען ,töten'.
 טייטש [deutsch] ,Übersetzung, Bedeutung': *mädry iz der t. fun* תָּכֵם (weise). Als Frage 'ט, häufiger סטייטש ,was heißt das?' Ausruf der Verwunderung u. der Entrüstung.
 טייטשען ,übersetzen, erklären'.
 טייך 1 ,Fluß' zB Niemen; 2 ,Bach' zB Kidron, Vk טייכעלע; 3 ,See'.
 טייכענווייז ,stromweise' Tränen vergießen.
 טייל (ה) ,Teil', Mz ען.
 טיילמאַל ,manchmal'.
 טייסטער ,Briefftasche', auch ,Aktentasche' des Rechtsanwalts. *p*
 טייער ,teuer'. [rede.
 טייערינקער als freundliche An-Til Hinterteil; Hinterer. *p* tyl.
 טיילגען ,tilgen'.
 טינט ,Tinte' שוסטער-ט' ,Schusterschwärze'.
 טינטעף ,טינטער ,Tintenfaß';
 Vk טינטערעל.
 טינע ,Tünche'. *p* tynk
 טינען ,tünchen'.
 טיעפעניש ,Tiefe', Mz ען.
 טיער ,Tier' (תִּיהָ *h*) tieriše תַּאָחַת
 טיר ,Tür'. [Gelüste'.
 טיש ,Tisch', Mz ען.

- טכור ,Iltis'. *p* tchurz
טכורזש ,Feigling'. *p* tchórz
טל *h* 1 ,Tau'; 2 e. Gebet am
Passahfest.
טל ומטר *h* ,Tau und Regen'.
Diese Worte sind im 18-Gebet,
weil nur im Winter gesagt,
klein gedruckt, werden daher
im Sinne ,etwas Kleines'
gebraucht.
טלולא *t* ,Scherz'.
טלומאטש ,טאלמ', Dolmetsch'. *p*
טלומאק (קל') ,Bund, Bündel'.
טלויהען ,glimmen'. a feier (Feuer')
טלועט *p* tlic się
טלוית *t* ,Gebetmantel'. ט' קטן
,kleiner G.' s. אַרבע פֿנפות. Mz
טל' ,טלויתים'.
טמא *h* ,unrein'.
טמאה *h* ,Unreinheit'. Mz טמאות.
טמטום *t* ,geschlechtslos, Hermaphrodit'.
טנפא *t* 1 ,Unrat, Dreck'; 2 ,billige
Ware'; 3 ,Taugenichts'.
טעאטער ,Theater', Mz ת.
טעות *t* 1 Irrtum'; 2 ,Druck-
fehler'.
טעכנאלאג ,Techniker', bes. von
Studierenden. [Kuh'.
טעליוע ,weibliches Kalb, junge
טעלעגראמע *w* ,Telegramm'.
טעלעפאניסטקע ,Telephonistin'.
טעלער ,Teller'. Vk טעלערעל fun
dem himmel ,Mond'.
טעם *h* 1 ,Geschmack'; 2 ,Grund'
טעמא ,מהאי טעמא ,aus diesem Grund',
Mz טעמים.
- טעמבעקאָווע ,טאָ', aus Tombak'.
טעמניצע ,Gefängnis, Kerker'. *r*
טעמנע ,finster'. *r* temno
טעמפ ,stumpf; dumm, schwach-
sinnig'. *p* tepy
טענדלער ,Trödler, Althändler'.
טענה *t* ,Forderung, Klage; Ver-
antwortung'; ט' וימענה [An-
spruch u. Antwort] ,Disput'.
טענה' *hd* ,erklären, behaupten,
mit Gründen etwas sagen
oder fordern'.
טענענבוים ,Tannenbaum'.
טענער ,Töne'.
טעסלער ,Zimmermann'. *p* cieśla.
טעסען ,zimmern, behauen'.
טעפער ,Töpfer'.
טערט(י) ל מערט(י) ל e. Kartenspiel.
טעקע ,Mappe' für Bücher usw. *p*
טערקיש ,türkisch'.
טפּו pfui! *r*
טפּה *h* Handbreite'.
טפּל *t* ,nebensächlich, unwichtig'.
טפּש *t* ,Dummkopf, Einfaltspinsel'.
טראָגען 1 ,tragen'; a trägt thun |
2 ,schwanger sein'.
טראָגעדיג ,schwanger'.
טראָיקע ,Dreigespann'. *r*
טראָך ,tüchtiger Hieb'; Umstw:
,Knack! Knacks!'
טראַכטען ,sinnen, erwägen'; a
tracht thun.
טראַמבקע ,Posaune'. *p* [bahn'.
טראַמוואַי ,elektrische Straßen-
טראַשטינע = טראַשטינע.
טראַסק ,knallender Schlag'.

טראַסקען ,knallen' mit der Peitsche. *p* trzaskać
 טראַפּ ,musikalisches Zeichen, musik. Aussprechen'.
 טראַפּען ,Tropfen', Mz ס; Vk טרעפלעך.
 טראַפּעקע Lappen, Wischlappen; übtr, feiger Mensch'. *r* trjapka.
 טראַפּ [treffen] halb-t. leienen ,buchstabieren'; (ganż) t. l. ,syllabieren'.
 טראַפּע ,Zufall, zufälliges Ereignis'. *p* traf
 טראַפּעניעס ,Sägespäne'. *p*
 טראַפּעט ,Heerstraße, große Landstraße'.
 טראַפּעטניע ,Rohr, Schilf; Spazierstock'. *p* trzcina
 טראַפּעטניע *t* ,Beschäftigt sein, In Anspruch genommen sein'.
 טראַפּעט ,Trompeter'. *p* trębacz.
 טראַפּעט ,Trompete'. *r*
 טראַפּעט ,Röhre; (Tabaks)-Pfeife'. *r*
 טראַפּעט *t* ,beschäftigt, in Anspruch genommen'.
 טראַפּעטניע ,Mitglied der Arbeiterpartei'. *r*
 טראַפּעטניע ,schwierig, mühsam'. *p*
 טראַפּעט ,Traum', Mz ען.
 טראַפּעטניע ,traurig'.
 טראַפּעטניע ,Trompete', Mz ען
 טראַפּעטניע ,Sarg'. Mz ס. *p*
 טראַפּעטניע ,Feigling, Memme', Mz ען. *r p*
 טראַפּעטניע ,Erdbeere'. *p*
 טראַפּעטניע ,Leichnam' Mz עס. *r p*
 טראַפּעטניע ,trocken'. |Mz חתום.
 טראַפּעטניע *t* ,Belästigung, Mühe',

טרוי ,treu'.
 טרויִשאַפּט ,Treue'.
 טרויִבערער ,טרויִביטשער der, welcher die zum Genuß verbotenen Adern aus dem Hinterviertel des geschlachteten Viehes herausschneidet; מַיִקָרֵט.
 זטו טרויִבערן. *p* trzebić
 טרויסט ,Trost'.
 טרויסטען ,trösten'; er treist.
 זיך טרויסלען ,zittern'. di fenster t. zich; ,sich schütteln' vor Lachen. er hāt di zeilen (Säulen) a טרויסעל gethun ,zum Zittern gebracht'.
 טרויפּענער האַלז *hd* ,jmd der seinen Hals durch nicht-rituelle Kost (s. טראַפּעט) verunreinigt' (Schimpfwort). Ebenso: a טראַפּעטניע *pisk*
 טרויפּעטניע ,Siegellack'.
 טרויפּעטניע s. טראַפּעט. [trocknen'.
 טרויפּעטניע ,trocken werden, ver-
 טרויפּעטניע 1, das Trockene' (Land);
 2 ,Trockenheit'.
 טרויפּעטניע , (heftig) fordern'. *r*
 טרויפּעטניע ,Getümmel, Unruhe'. *r p*
 טרויפּעטניע ,treten', Mw געטראַפּעטען.
 טרויפּעטניע ,Triller', Mz ען.
 טרויפּעטניע ,dicker Bauch". *p*
 זיך טרויפּעטניע ,sich ertränken, er-
 trinken'.
 זיך טרויפּעטניע ,zittern'; ,sich hin-
 und her-neigen' beim Beten.
 טרויפּעטניע ,Treppe'; Vk Mz טראַפּעטניע
 auch ,Stufen'.
 טרויפּעטניע ,Tröpfchen'.

טרעפן 1, vorkommen, sich ereignen'; 2, raten', trifft, ratet!'

ט־פֿסוּל, religionsgesetzlich unrein'. Die Verstärkung ט־פֿסוּל־ט־פֿסוּל insbes. v. Büchern weltlichen Inhalts, welche zu lesen Fanatiker verbieten. ט־הֶזִיךְ, streng verboten wie Schweinefleisch'; allz was er redt iz ט.

ט־רָפָה *h*, verletztes Tier das zum Genuß verboten ist', übh. ,verbotene Speise'; a t. kerbel, mit Unrecht erworbener Rubel'.

ט־רִיפֿען s. ט־רָפָה'ן.

ט־רִיפֿ-נִיּוֹץ, Jude der die Ritual- (bes. die Speise-)gesetze nicht beobachtet.

ט־רַעַר (טרעהר), 'Träne'; Vk Mz ט־רַעַרעלעך.

ט־רַעַשֿטשען, krachen, knallen' von Geschützen. *p* treszczéc

ט־שֵׁט wird nicht selten für ז geschriebe, zB ט־שֵׁטשקע, Spielzeug, Verzierung' für צ־צֵקע.

ט־שֵׁאָר, Dunst, Qualm' aus Küche oder Ofen. *p*

ט־שֵׁאַטע, Schar'. *p*. ט־שֵׁאַטענווייז.

ט־שֵׁאַטעווען, wegelagern, auf-lauern'.

ט־שֵׁאַכאַטקע, Schwindsucht, Aus-zehrung'. *r*

ט־שֵׁאַלענט die am Freitag vorbereiteten Sabbatspeisen, die im Ofen heiß gehalten werden.

ט־שֵׁאַנג, Luftzug'. *p* ciąg

ט־שֵׁאַפֿ, Schopf'. *p* czupryna

ט־שֵׁאַפֿ, Bassin, großer Behälter' für Wasser usw. Mz ט־שֵׁעפּ.

ט־שֵׁאַקען (זיך), fröhlich, lustig sein'.

ט־שֵׁאַקען, anstoßen, anklingen', mit di glezelech (Gläsern). *r*

ט־שֵׁאַב (Haar-)Schopf'; Vk ט־שֵׁאַבֿיק, auch vom Federschopf des Vogels. *p* czubek

ט־שֵׁאַקע, אַק, Zwecke, Nagel'; Mz ט־שֵׁאַקעס. *p* éwiek

ט־שֵׁאַקעווער, Benagler' von Schuhen.

ט־שֵׁאַיניק, Teekanne'. *r p*

ט־שֵׁאַיין, Rang'. *r*

ט־שֵׁאַינאוויק, Beamter'. *r*

ט־שֵׁאַיסטע, rein'. *p*

ט־שֵׁאַיאַווע 1, neugierig'. auf tš-s fregen, aus Neugierde, der Merkwürdigkeit halber fragen'. | 2, wunderbar, sonderbar' s. צ־יֵק'ן.

ט־שֵׁאַירקען, zirpen', v. der Grille. *p*

ט־שֵׁאַטווערט Getreidemaß, 210l. *r*

ט־שֵׁאַטוועריק Getreidemaß 26, 25l. *r*

ט־שֵׁאַליאָדניק, Geselle, Handlungs-gehilfe'. *p* czeladnik

ט־שֵׁאַמאָדאַן, Koffer', Mz עס. *r*

ט־שֵׁאַסלאָר, Zimmermann'. *p*

ט־שֵׁאַפֿטיכע, (Frauen-)Haube'. *p*

ט־שֵׁאַפֿען, anhaken', bes. ,ergreifen'; er tšepet nit kein flig

auf der wand. | zich tš. mit ,Händel anfangen mit'. Vgl.

פֿערטש, זאַטש. *p*

ט־שֵׁאַרטאַ, Linie, Strich', bes. die Linie, welche das den Juden

im russ. Reiche zum Wohnen erlaubte Land begrenzt.
 טשערניצע, Blau-, Heidel-beere'. *p*
 טשערעדע, Herde', Mz ס. *p*
 טשערעט, Röhricht, Schilf'. *p*
 טשערעטענעס דאָך, Schilfdach'.
 טשערעפּאַכע, Schildkröte'. *r*
 טשערעק, Furunkel, Eiterbeule'. *rp*
 טשערפען, erdulden, tragen'. *p*
 טשעשען 1, zimmern, behauen' (meist טעסען). | 2, trösten, ermutigen'; tš. zich, fröhlich sein mit'. *p* ciesac

ט, Festtag'. יום טוב = יו"ט

כ, Versöhnungstag'. יום כּפּוּר = יו"כ

ק, kleiner V'. der Tag vor dem Neumondstage. יום כּפּוּר קָטָן = יו"כ

[wein'.
 ט, Brannt- יין שְׂרָף = יו"ש u. י"ש
 יין קדוּשׁ בַּר הַבְּדִלָּה זְמַן = יקנה"ז
 ,Wein, Weihespruch, Licht, Trennungsspruch, Zeit' Reihenfolge der Lobsagungen, wenn die Passahnacht eine Nacht zum Sabbat ist. handeln mit יקנה"ז, mit Wein und Licht für Sabbat usw.'

ק, Denunziant' (bes. vor Gericht). *r* יאַבערניק

ק, denunzieren'. יאַבערעוויק

ק, Beere', Mz עס; Vk יאַגדע- לעך. *p* jagoda

ק, jagen'. er hat a jåg gethun zein ferd mit di šporen ,angetrieben'.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

יאָדלע, Tanne'. *p* jodla

יאָדען [eigentl.: ,fressen', *p* jadać], ärgern, quälen'.

יאָדעשליוווע, ,asthmatisch'. *r*

יאָדרע (יאָנדרע), Stein, Kern' von Obst, Mz ס. *p* jadro

יאָהר, Jahr', Mz אַ יאָהר. פּאַר אַ יאָהר ,für ein Jahr'; j. יאָהרען ,vor einem Jahre'; j.-jährlich ,alljährlich'. šwarzer j.: men trifft zich, der š. j. weiss, mit wemen ,der Teufel (das Unglück) weiß'; euphemistisch in gleichem Sinne: der guter jühr. Bei Wünschen dagegen sagt man: a gut jühr! | fun a ganʒ j., alltäglich, gewöhnlich'.

יאָהר-צייט, Todestag' von Vater, Mutter, Kind, Frau, Mann.

יאָווען זיך, sich zeigen, sich stellen' bei der Polizei. *p*

יאָווקע, Anzeige'; ,Erscheinen' vor Gericht. *r*

יאָוש t, Verzweiflung'.

יאָזשיק, Igel'. *p* jeż

יאָטקע, Fleischbude', Mz ס. *p*

יאָכלהוה h [sie werden es fressen] dās geld iz j., verloren'.

יאָלאָווע, unfruchtbar' Kuh; übtr. v. einem nichtssagenden (sterilen) Redner.

יאָלאַפּ, plumper ungeschickter Mensch, Tölpel'. *r*

יאָלד, Gigerl, Prahlhans'. bist a j. az (daß) du fregst, ironisch: ,du bist ein kluger Kerl, daß du fragst'.

יאמער, Jammer'.
יאמערליך, jämmerlich'.
יאמקע, kleine Feuergrube, Feuer-
יאסינע, Esche'. *p* [stätte'.
יאסלע, Zahnfleisch'. *p* dziąsło
יאקאר, Anker'. *r*
יארוזשינע, Gemüse'. *p* jarzyna
יארמולקע, Sammetkämpchen' das
man trägt um nicht barhäuptig
zu erscheinen. Scherzweise
= Himmel. Mz ס. *p* jarmulka.
יאַרסקע, j. mittägen fun 50 pf. än
,vegetarischer Mittagstisch'.
p jarzyna (Gemüse)
יאַרקע, Frühjahrs-, diesjährig',
יאַרְבֵּיָאָה, 'ר, Sommergetreide'. *p*
יאַשטשויק, (hölzerne) Butterdose'
bes. für Reisen. *p* jaszczek
יאַשטשערקע, Eidechse' *p*; mit
j-s ,mit Bauchwackeln'; mit
j-s lachen, mit inneren Schmer-
zen'.
יאַבֶּשֶׁה, *h* ,das Trockene, Land'.
יאַגֶּזֶה, *h* Jes. 51, 11 ,Kummer
und Seufzen'.
יאַגֶּזֶה, *t* ,Mühe', Mz רת.
יאַגֶּזֶה, *h* ,ich habe mich
bemüht und gefunden'.
יאַד, *h* ,Hand', יָדַי, Hände';
יאַד אַחַת, (Eine Hand) machen, gemein-
same Sache machen'.
יאַדוּעֶ' דוּיג, ,bekannt', a j-e zach ,e.
bek. Sache'.
יאַדוּד, *h* [י' gesprochen] ,guter
Freund'.
יאַדוּעֶה, *t* ,Nachricht'; Mz ידועה,

Vk ידיעה' לעך ,nette Nach-
richten' ironisch.
יאַדע, *h* ,er hat gewußt'.
יאַדען, *t* ,Kenner, kundig'.
יאַדוּת, *t* ,Jüdischkeit'.
יאַדוּי רַצוֹן, *h* ,es sei der Wille
(Gottes)', in vielen jüdischen
Gebeten.
יאַדוּבֵל, *h* Zeit von 50 Jahren, vgl.
Levit. 25.
יאַדוּבקע, ,Frauenrock'. *r*
יאַדוּד, ,Jude', Mz יודענע; ,Jüdin'.
יאַדוּישקוּיט, j. annehmen ,Jude
werden'.
יאַדוּע, *t* ,einer der
weiß, daß er nicht weiß'.
יאַדוּקע, ,Suppe'; Vk וויכעל'.
יאַדוּכט, ,Juchtenleder'.
יאַדוּכטאַווע, ,Juchten-'.
יאַדוּכט, ,Blut' von Tieren, bes.
Schweinen, auch Schimpf-
wort. *p* jucha
יאַדוּם, *h* ,Tag'. יַדוּיָן, 'ר, Tag des
Gerichts' Neujahrstag oder
Versöhnungstag, für Bäume
der 15. Šebät. | יַלְלוּהָ, 'ר, Tag
und Nacht'.
יאַדוּם טוּב, *h* ,Festtag', Mz יום-טובים.
יאַדוּם טוּב-דוּיג, ,feiertäglich', Spei-
sen, Kleider.
יאַדוּם פֶּפּוּר, *t* ,Versöhnungstag' 10.
Tišri. יַכְסֵן, 'ר, kleiner V.' der
Tag vor dem Neumondstage.
יאַדוּמָא דְפֶּגְרָא, *t* freier (Ferien-)Tag.
יאַדוּן, *t* 1 ,Griechenland'; 2 ,grie-
chisch-orthodoxer Christ'; 3
, Russe'. Mz יוניים.

יונג 1, 'Junge' auch von Bedienenden | 2, 'Kerl, Mensch' a durchgetriebener j., 'durchtrieben'.

[Mensch'. יונגאטש, grober dreister (junger) יונגעל, 'Junge', Mz יונגעלעך u. יוני'. קליינרוואַרג, unerwachsene, junge Menschen', vgl. קליינרוואַרג.

יונגעטשק (nur mit Hptw) 'jung'. a j-er hähn.

יונגערהייט, 'in der Jugend'.

יועץ h [Mw v. יועץ], 'Berater'.

ירופע [Joppe] kurzer Oberrock der Männer; Oberkleid (Jacke, Jacket) der Frauen.

ירוצא h [Mw v. ירוצא] j. zein, frei werden, seine Pflicht oder Aufgabe erfüllen'. fun j. wegen (nur) pflichtmäßig, um einer Pflicht zu genügen'.

יוצור, Mz יוצרות Lobgesänge, welche im Morgengebet nach eingeschoben werden für Sabbate und Feiertage; kelberne j., 'Geschwätz, Gewäsch'; di j. häben zich gebiten, 'die Verhältnisse haben sich geändert'.

יוצור משרתים, 'Diener' (Mz), der Liturgie entnommener Ausdruck mit eigtl. andrer Bdtg.

יורד h [Mw v. יורד], 'ein Herabgekommener, Verarmter'.

יורה דעה [er lehrt Erkenntnis' Jes. 28, 9] zweiter Band des Sulḥan 'Arūkh.

יורקע, 'beschränkter Mensch'.

יורש [ירש], 'Erbe', Mz יורשים.

יורשען, 'fließen, triefen' (vom Blut). p

יורשקע 1, 'Ofenklappe'. r | 2, 'Süppchen' Vk v. יריד.

ירזכור t [Er möge gedenken] Anfang u. Name eines Gebets für Verstorbene.

ירחיס t, '(gute) Abstammung oder Familie'; j-brief, 'Adelsbrief'.

ירחיד h, 'einzelner Mensch, Individuum'. | בן י' 'einziger Sohn', Vk בן יחיד' על'.

בית יחידה | בן יחידה, 'einzige Tochter'. | Mz יחידה.

סגולה, 'einzelne Auserwählte', Ggsatz: עולם, 'große Masse'.

ירחיה h [חיה], 'abgekürzt יחי, er soll leben', oft in Briefen nach einem Namen.

ירחסן t, 'von edler Abstammung'; יחסנות w.

ירחסנות t, 'edle Herkunft'; Eigw j-dig, 'von edler H.'

ירחסנים hd, 'j-e סוחרים, vornehme Geschäftsleute'.

יוד usw. = איד, 'Jude'.

יין h, 'Wein'. | יין נאסך [gew. יין gesprochen], 'Götzenopfer-Wein', übh. Wein der wegen seiner Herstellung den Juden, bes. zur Passahzeit, für verboten gilt. יין המאמר, 'der (von Gott den Frommen für den künftigen Äon) aufbewahrte Wein'. | יין שרפה, 'Branntwein, Schnaps'.

kommen möge' das Gedenken an uns. Anfang eines Gebets das am Versöhnungstage mit lauter Stimme gesagt wird. Daher יעלה als Hptw: ,Lärm, Getöse' j. machen. יעמאלט, יעמעלט, ,damals'. יענטשען, ,stöhnen, seufzen'. p יעסיקן, יעסיקן, ,Herbst'. p יעצטיג, ,jetzig'. יפה ה'אז, ,schön von Gestalt'. יציאת מצרים, ,Auszug aus Ägypten'. יצר הרע, ,der böse Trieb, sündige Lust, Leidenschaft'. יצר טוב, ,der gute Trieb'. יקר המציאות, ,etwas Seltenes' [יקר, ,teuer'].

יקרה, ,Teuerung'. יקרן, ,jmd der hohe Preise fordert'. יראים, ,Mz ירא, ,gottesfürchtig'. יראת שמים, ,Gottesfurcht'. ירגזון, [Exod 15, 14: sie geraten in Erregung], ,heftiger Zorn'. יריד, [gespr. 'ר'] ,t, (Jahr-)Markt'; Mz ירידים u. ירידן. ירידה, ,Hinabsteigen', insbes. ,Arm-werden'. יריעה, (h Zelttuch) i, ,Vorhang' | 2 eins der Pergamentstücke, aus denen die Torarolle zugenäht wird. ירשה, ,Erbteil'. ירש' (ענ) ען, ,erben'.

Vk v. יונג; auch ,Bube' im Kartenspiel. t, die Kraft erstärke! Glück auf!'; jmdm 'ר' כ' zägen ,Dank sagen'. [nen'. h, er kann'; hd, ,kön- h, ,Können'. [Hiob 14, 1], vom Weib Geborener, Mensch'. h, ,Wehklage', Mz ות. h, Meer', Mz ומים, hd, ,ימ' ען. ים- (ā), ,Meerbusen'. ים- h, ,Seereisen'. נסיעות, h, ,Schilfmeer'. ים-קאנאל, ,Meerenge'. ים הקרח, ,das Eismeer'. h, auch ומים טובים, ,Festtage'. ,die furchtbaren Tage' die 10 Tage bis zum Versöhnungstage (10. Tišri). h [Ps 109, 13], ,sein Name werde ausgelöscht'. Davon als Schimpfwort ומיה שמוניק.

t 1, ,das Saugen | 2 [das Eingesaugte], ,Nahrung', a geistige j. h, Grund, Grundlage', Mz ות. in j. ,im Grunde, eigentlich'. t, ,Leiden, Schmerzen'. hd j-er weg, ,Leidensweg'. p jagly, ,Hirse'. יעדער, יעדער, ,jeder'. יעלאווע, ,Tannen-'. r יעלה ויבא, ,Emporsteigen und

kommen möge' das Gedenken an uns. Anfang eines Gebets das am Versöhnungstage mit lauter Stimme gesagt wird. Daher יעלה als Hptw: ,Lärm, Getöse' j. machen. יעמאלט, יעמעלט, ,damals'. יענטשען, ,stöhnen, seufzen'. p יעסיקן, יעסיקן, ,Herbst'. p יעצטיג, ,jetzig'. יפה ה'אז, ,schön von Gestalt'. יציאת מצרים, ,Auszug aus Ägypten'. יצר הרע, ,der böse Trieb, sündige Lust, Leidenschaft'. יצר טוב, ,der gute Trieb'. יקר המציאות, ,etwas Seltenes' [יקר, ,teuer'].

יקרה, ,Teuerung'. יקרן, ,jmd der hohe Preise fordert'. יראים, ,Mz ירא, ,gottesfürchtig'. יראת שמים, ,Gottesfurcht'. ירגזון, [Exod 15, 14: sie geraten in Erregung], ,heftiger Zorn'. יריד, [gespr. 'ר'] ,t, (Jahr-)Markt'; Mz ירידים u. ירידן. ירידה, ,Hinabsteigen', insbes. ,Arm-werden'. יריעה, (h Zelttuch) i, ,Vorhang' | 2 eins der Pergamentstücke, aus denen die Torarolle zugenäht wird. ירשה, ,Erbteil'. ירש' (ענ) ען, ,erben'.

יִשְׂרָאֵל, Israel; Israelit'. [des'.
 יֵשׁ *t*, ein Wesen, e. Existieren-
 יָשׁוּב *t* [יָשׁוּב er hat gewohnt], Nieder-
 derlassung, bewohnte Gegend'.
 יָשׁוּב הַיָּדְעָה, reife Überlegung'.
 יָשׁוּב עִן זִיד *hd*, bei sich über-
 יָשׁוּעָה *h*, Hülfe, Heil'. [legen'.
 יָשׁוּבָה *t*, talmudische Lehran-
 stalt'. יִבְחָהוּר, Student einer j'.
 יָשׁוּבָה שֶׁל מַעְלָה *t*, die obere Ger-
 richtssitzung' (die im Himmel).
 יָשׁוּבָה (Hoheslied 1, 2), er küsse
 mich' oft in vulgärem Sinne.
 יָשׁוּב *h*, Billigkeitsgefühl'.
 יָשׁוּב *t*, gewissenhaft'.
 יָתוּם *h*, Waise', *w* יָתוּמָה; V*k*
 יָתוּמָה לֵעַ.
 יָתוּרֹן *h*, Vorzug'.

יָתוּבָה וְיָתוּמָה טוֹבָה = כו"ח ט'
 יָתוּבָה, Handschrift'. כ"י
 יָתוּבָה, Musikanten'. כ"ז
 יָתוּבָה, wie oben
 erwähnt ist'. כ"ל

יָתוּבָה, wirklicher Ko-
 hen' priesterlicher Abstam-
 mung. כ"ק

יָתוּבָה שֵׁם תִּפְאָרְתוֹ = כש"ח
 die
 Würde seines glänzenden Na-
 mens' ehrende Überschrift in
 Briefen.

כ. Hier Vermisstes suche man
 unter ה: האָפֶען, האָטקע, האָבאַר: ה
 'abgekürzt aus אִיךְ: האָב: כ', ich
 habe'; כ' לעבען, (so wahr) ich
 lebe; wahrlich'.

כ' *h*, wie' stets mit dem folgen-
 den Worte zus.geschrieben:

כְּסֻדָּר, כְּדָרִי, כְּדָרִי. [*p*

כְּאֶלּוּפֶקֶע, Hütte, armseliges Haus'.

כְּאֶמְסַקֶּע, s. חָם.

כְּאֶנְטֶע, öffentliche Dirne'.

כְּאֶר (Musik-)Chor.

כְּאֶרָאָבֶע, Krankheit'. *p*

כְּאֶרָאָבֶען, krank sein'. *p* [rich'.

כְּאֶרָאָנְדֶזשֶׁע, Fahnenträger; Fähn-
 chart

כְּאֶרְט, Windhund'. *p* chart

כְּאֶרְכֶלֶענְדִיג, 'röcheln',
 [röchelnd'.

כְּבֹד *h* Ehre.

כְּבֹד *t*, Ehrung'.

כְּבֹדִיכּוֹל *t* 1, gleichsam, als ob es
 möglich wäre' | 2, Gott'.

כְּבִישָׁתָה הַיָּצָר *t*, Selbstbeherr-
 schung'.

כְּבִישָׁתָה *t*, wie im vergangnen
 Jahre'.

כְּבִישָׁתָה *t*, wie es erforderlich ist'.

כְּבִישָׁתָה *t*, zum Beispiel'.

כְּבִישָׁתָה *h*, Ball', כ' הָאָרֶץ, Erdkugel'.

כְּבִישָׁתָה [כ' הָאָרֶץ, genug']
 כְּבִישָׁתָה, der
 Mühe wert, verlohrend'.

כְּבִישָׁתָה *t*, um zu, damit'. Ebenso
 כְּבִישָׁתָה u. כְּבִישָׁתָה

כְּבִישָׁתָה *t*, nach dem Wege
 (דְּרָכָה) der Natur, auf natür-
 liche Weise'.

כְּבִישָׁתָה מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל *t*, nach dem
 Gesetze Moses und Israels'.

כְּבִישָׁתָה *h*, 'Priester', Mz כְּבִישָׁתָה
 כְּבִישָׁתָה, Hoherpriester'.

כְּבִישָׁתָה *h*, 'Priesterwürde'.

כְּבִישָׁתָה *t*, in einem Augenblick'.

בוֹבֵעַ [h, Helm'] ,Mütze, die man dem Toten aufsetzt.

בוֹבֵעַ t ,Absicht'; 'בָּבַבְּ, mit A.'

בוֹבֵב h Stern, Mz ים.

בוֹבֵעַן ,hauchen, blasen'. p

בוֹבֵעַן ,Strolch'.

בוֹבֵל t ,Vereinigung' jüdischer Gemeinden zu Unterstützungszwecken | רַב הַב' ,Oberrabbiner'.

בוֹבֵל (t) . 'בֵּי zein ,enthalten, in sich fassen'.

בוֹבֵל t 1 ,Absicht'; 2 ,Andacht'.

בוֹס h ,Becher', כּוֹס הַתְּרַעֲלָה [Jes. 51] ,Taumelkelch' des Leidens; auch כּוֹסָה u. חֹסֶה | אַרְבַּע כּוֹסוֹת die „4 Becher“, die man an den beiden ersten Passahabenden trinken soll.

בוֹסֵי חֹסֶה | חֹסֵי חֹסֶה ,trinken, pokulieren'.

בוֹפֵר t ,Leugner', Ungläubiger; בְּעֵקֶר כִּי der das Wesentliche (Gott) leugnet.

בוֹרְעִים h ,Niederknieende'. dās iz gewēn a langer k. ,ein langes Niederknieen' (am Neujahrstage u. am Versöhnungstage fällt die Gemeinde beim עֲלִינָה des Zusatzgebets nieder). בֵּי fallen ,niederknieen'.

בוֹבֵב h ,Lüge', Mz בְּבוֹבֵב; oft כִּי בְבוֹבֵב grobe Lüge.

בוֹבֵב t ,Lügner'.

בוֹבֵב t ,soviel wie eine Olive' (זֵיתָה h ,Olive').

בוֹבֵב h ,Kraft, Stärke', כֹּחַ הַדְּמִיוֹן

,Vorstellungskraft'; Mz בְּחוֹחַ | מִכֹּחַ ,wegen'.

בוֹבֵב הַרְשָׁאָה ,Vollmacht'.

בוֹבֵב בְּיַד הַיּוֹצֵר [Jer. 18, 6] ,wie Ton in der Hand des Töpfers' (aus einem Gebet am Vorabend des Versöhnungstages).

בוֹבֵבֵי t ,wie bekannt, bekanntlich'. כִּיכֵעַן ,kichern'.

בוֹס h ,(Geld-)Beutel'.

בוֹסֵי חֹסֶה | חֹסֵי חֹסֶה ,Taschendieb'.

בוֹבֵב t ,so'; בְּבוֹבֵב וְכֵן ,so und so, folgendermaßen'; בְּבוֹבֵב הָיָה ,so ist's geworden'.

בוֹבֵב h ,als alles vollendet, fertig war'.

בוֹבֵב ,all, jeder', mit folgendem Artikel ,ganz'; בְּבוֹבֵב ,es alles'; בְּבוֹבֵבֵי ,alle Sorten'.

בוֹבֵבֵי ,Alles in ihm': 1 Name eines Werkes über den jüdischen Gottesdienst u. jüdisch-religiöses Leben | 2 ,zu allem fähig, frivol'. In dieser Bedeutung gew. בְּבוֹבֵבֵי.

בוֹבֵבֵי ,jeder, der hungrig, komme und esse'.

בוֹבֵבֵי ,alles und alles' von einem Hervorragendes leistenden Menschen. Spöttische Verstümmelung: בְּבוֹבֵבֵי etwa ,Factotum': er iz geworen der ganzer בְּבוֹבֵבֵי zu ferstuppen alle lecher (Wortspiel mit לוֹחַ ,Loch').

בוֹבֵבֵי ,die ganze Zeit, solange wie'.

בִּלְטוּב, allerlei Gutes.
 בְּלַיְמִי, alle meine Tage [יָמִים];
 בְּלַיְמִי, sein ganzes Leben.
 בְּלַיִשְׂרָאֵל הַבְּרוּרִים, alle Israeliten
 sind Brüder.
 בְּלַנְדָּרָה, alle Gelübde, eine For-
 mel, die an dem Abend, mit
 dem der Versöhnungstag be-
 ginnt, gesprochen wird.
 בְּלַנִּישֵׁט *hd*, gar nicht.
 בְּלַעֲרָלִי *hd*, allerlei.
 בְּלַשְׁפָּה *t*, um wie viel mehr.
 בְּלֹא הָיָה *t*, als wäre er nicht
 gewesen.
 בְּלֹא יָדַע *t*, als hätte er nicht
 gewußt.
 בְּלֹא־חֵרֶךְ *t* [wie hinter der
 Hand] 1, nachlässig, sorglos;
 2, beiläufig.
 בְּלֹא־מֵאָץ, Bauer, bäurischer Mensch
 (milder als חָם).
 בְּלֹא־מַעֲצָה, Mühe, Plage, Sorge,
 Mz ס. *r* [p s. קָל].
 בְּלֹא־מַעֲשָׂה, sich bemühen, sich
 plagen. *r*
 בְּלֹא־מַעֲסָה, bäurisch, plump.
 בְּלֹב *h*, Hund; auch Schimpf-
 wort.
 בְּלֹב־טַע *hd* 1, Hündin; 2, schlech-
 tes Weib.
 בְּלוּה *h*, Braut, Mz בְּלוּחַ.
 בְּלוּמֵר *t*, בְּלוּמֵר־שֵׁט *hd*, so zu sagen,
 gleichsam, angeblich. a klō-
 maršter motiw, angeblicher
 Beweggrund.
 בְּלִי *h* 1, Gerät, Gefäß | 2 Organ
 zum Singen, zein כְּלִי anstel-

len, sich zum Singen bereit
 machen. | Mz בְּלִים, Geräte;
 Kleider. araus fun di k. zein
 ,aus der Haut, außer sich sein'.
 בְּלִי זֵינן *t*, Waffen.
 בְּלִי זָמֵר 1, Instrumente | 2, Mu-
 sikant(en).
 בְּלִי קָדָשׁ *t* 1, heilige Geräte |
 2 Rabbinats- und Synagogen-
 beamte.
 בְּלִי דְהַאי *t*, so viel! Ausruf, be-
 deutet: so viel Lärm um we-
 nig!
 בְּלִי־אֶסְקֵן, peitschen, schlagen. *p*
 בְּלִי־אֶפְעֵן, spritzen (mit der Hand),
 ,verschütten' Flüssigkeiten. *p*
 בְּלָל *t*, Allgemeines, Allgemein-
 heit, Regel. דְּהַבְּלָל, das Ergeb-
 nis ist, in Summa, also'.
 בְּלָל־טְהוּרֵי, in gemeinnützigen
 Angelegenheiten tätig.
 בְּלָלִי, allgemein. 'כ' שׂוֹנֵא, allge-
 meiner Feind.
 בְּלַעֲבֵעֵן s. 'כ' (S. 85a).
 בְּלַפֵּי *t*, gegen . . hin, gegenüber',
 zB der Vertreter der jüdi-
 schen Gesamtheit כ' דְּחִיץ, nach
 außen hin'.
 בְּמַה *h*, etliche'.
 בְּמַהֲבֵן *t*, selbstverständlich.
 בְּמַהֲחַח *t*, Quantität.
 בְּמַעֲט *h*, beinahe, fast'.
 בְּמַקְדָּר *h*, gegenüber, entsprechend'.
 בְּמִדָּה כ' מִדָּה, Maß für Maß'.
 בְּמִזֵּה, Mz בְּמִזֵּה *t*, Läuse'.
 בְּנִחוּג *t*, wie es gewöhnlich zu
 sein pflegt'.

כניאק, armseliges Kerlchen körperlich oder in der Kleidung.
 כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה *t*, die große Synagoge'.
 בֵּית הַכֹּהֵן, 'die Synagoge' als Gebäude.
 כְּנֶפֶס *t* eine von den vier 'Ecken' des Tallith, s. כְּנָפוֹת.
 כִּסֵּא *h*, 'Thron'. כִּסֵּי הַכְבוֹד, 'der Thron der Herrlichkeit'.
 כְּסָדָר *t*, 'der Ordnung (סֵדֶר) oder Reihe nach, hintereinander, regelmäßig'.
 כְּסָדָר *hd*, 'regelmäßig'. כִּיעַ, 'immerwiederkehrende Streitigkeiten'.
 כֶּסֶף *h*, 'Silber; Geld'.
 כַּעֲלוֹת (הַשְּׁחֵר) [Gen. 32, 25], 'wann das Morgengrauen sich erhebt' beten.
 כָּעַס *h*, 'Zorn, Ärger', in 'כ' weren, 'in Zorn geraten'.
 כָּעֲסָן *t*, 'jähzornig'.
 כָּעֲסָן זֵיד *hd*, 'ärgerlich werden'.
 כָּעֲפָרָא דְאַרְעָא *t*, 'wie der Staub der Erde'; etwas vernichten 'כ' ד', 'völlig'.
 כַּעֲרִיאָק *p*, 'siech'.
 כְּפָרָה *t*, 'Sühne'. כְּפָרָה עוֹנוֹת, 'S. für Sünden'. 'כ' zein, 'getötet werden' (eigtl. als Sündopfer); 'כ' zein fir, 'für jmdn leiden'; 'א' כ' leben! 'Das Leben mag dahin gehn!'
 כְּפָרוֹת *sl*ägen, 'das Hahnenopfer (am Vorabend des Versöhnungstages) bringen'. Daher

der Fluch: Wer (werde) du mein geßlägene k. כִּי-הִינְדַעַל (Huhn') auch von jmdm, der unschuldig leiden muß (während ein anderer hätte leiden sollen).
 כְּפָה הַקָּלַע. Eine der Peinigungen, die sündige Seelen nach dem Tode erleiden, ist das Umhergeworfenwerden in einer 'Schleuderpfanne' (1 Sam. 25, 29).
 כְּפָיו טוֹבָה *t*, 'undankbar'.
 כְּפֹל שְׂמוֹנָה-דִּיג, 'fest, haltbar, stark' Schwanz des Elefanten, Schlag [כ' ש' דיג], 'acht-fach'; die Quasten, *Sizith*, am Tallith sind aus acht (2×4) Fäden hergestellt].
 כְּפִי *h*, 'gemäß, laut'.
 כְּפִיפָה *t*, 'Korb, Gehäuse (v. Reising)'. בְּכִי אֶחָד, 'in Einem Korbe' d. i. zusammen sein.
 כְּפִירָה *t*, '(Gottes-)Leugnung'.
 כְּפִל *h*, 'doppelt'. כְּפִלֵי כְּפִלִים, 'doppelt und vielfach'.
 כְּפִלְעֵן *hd*, 'verdoppeln'.
 כְּרָאָמְשָׁקַע, 'Knorpel'. *r*
 כְּרוּב *h*, 'Cherub', Mz ים.
 כְּרוֹח *t*, 'Zwang', בְּעַל כְּרוֹחוֹ, 'gegen seinen Willen'.
 כְּרוּקְעָן, 'grunzen'.
 כְּרֶךְ *t*, 'Band' (eines Buches).
 כְּרֶךְ, '(große) Stadt'.
 כְּרֶבֶשֶׁתָא *t*, 'Mastdarm'.
 כְּרָם *h*, 'Weingarten'.

בְּרַח *t*, 'Ausrottung', früher Tod, eine Strafe für bestimmte Sünden (Gen. 17, 14 u. oft).
 בְּשׂוּףָה *t*, 'Zauberei'.
 בְּשׂוּפֵ'דִיג *hd*, 'zauberhaft'.
 בְּשׂוּףֵ'מֶאֱכָר *hd*, 'Zauberer'.
 בְּשׂוּרָה *t* [שׂוּרָה Reihe], 'wie ge-
 hörig, in Ordnung'.
 בְּשָׁם *t*, 'ebenso wie'.
 בְּשָׂר *t*, 'rituell erlaubt' Speisen.
 a בְּשָׂרֵ'עַר *jud*, 'ein im Beobach-
 ten des Religionsgesetzes ge-
 nauer Jude'; a כֶּ'ע בְּהֵמָה 'ein
 harmloses Tierchen' von ein-
 nem Menschen; כֶּ'ע un mit
 כֶּ'ע mittlen, 'rechte und un-
 rechte Mittel'.
 בְּשָׂר־טָאָנָן *hd* 'Tanz um die Braut
 am Hochzeitsabend'.
 בְּשָׂרֵן *hd*, 'tauglich machen', ins-
 bes. die Geräte für das Pas-
 sahfest.
 בְּשָׂרוּת *t*, 'rituelle Tauglichkeit'.
 בַּת, בְּתָה, Sekte.
 בְּתָב *h*, 'Schrift; Schriftstück', Mz
 יִם | בְּתָבֵי הַקֶּדֶשׁ, 'die heiligen
 Schriften'.
 בְּתָב יָד *h*, 'Handschrift, Manu-
 skript', Mz בְּתָבֵי יָד u. *hd*
 בְּתָב יָדֵן.
 בְּתָבָא רַבָּא (*ā*) *t*, 'jmd der gut
 schreibt' (Schrift oder Stil).
 בְּתָבָה *t*, 'Schriftstück, Dokument';
 gew. 'Eheverschreibung'.
 בְּתָה *t* 1, 'Sekte'; 2, 'Gruppe Kin-
 der, Klasse' in der Schule.
 בְּתִיבֵ'עַט *t*, 'geschrieben'.
 בְּתִיב

,mit hebr. Quadratbuchstaben
 geschrieben'. Ggsatz: jüdische
 Kursivschrift.
 בְּתִיבָה וְהַחְיָמָה טוֹבָה *t*, 'gute Auf-
 schreibung und Versiegelung'
 im Buche des Lebens, Neu-
 jahreswunsch.
 בְּתִיבָתָם *t* [Geschriebenes], 'die
 Hagiographen', der letzte Teil
 des alttestl. Kanons (Pss., Spr,
 Hiob; Hoheslied, Ruth, Klagl,
 Pred, Esth; Dan; Esra, Neh,
 Chr).
 בְּתֵל הַמַּעְרָבִי [Westmauer], 'Klage-
 mauer' Westseite der Tempel-
 platz-Fundamente.
 בְּתֵר *h*, 'Krone'.
 בְּתִרְיָאֵל'אֻוּקַע der Ort, wohin
 Šalōm Alechem die Handlung
 seiner Erzählungen verlegt.
 ל"ו s. (36) ל"ו. ל"ג s. (33) ל"ג.
 לְכָל-הַפְּחִיחָה = לְכָה"פ
 'allerwenigstens'.
 לְעַתָּה עָתָה = לע"ע
 'für jetzt'.
 לְפָרֵט s. ל"פ, ק, ל"פ"ג.
 לְ Verhw, meist deutschem 'zu'
 oder dem Dativ entsprechend;
 stets mit dem folgenden Worte
 zus.-geschrieben.
 לֹא *h*, 'nicht'; לֹא mit an alef
 'Nein!' (zur Unterscheidung
 von לוֹ, ihm').
 לֹא יָד *t*, 'nicht genug, nicht nur'.
 לֹא הָא וְלֹא הָא *t*, 'nicht dies und
 nicht jenes'; לֹא זֵנֵן 'sie

- stehen auf keiner Seite, zu keiner Partei'.
- לא יחרץ געלד *hd*, 'Schweigegeld' (nach Exod 11, 7 לֹא יִשְׂנוּ לֹא יִשְׂנוּ 'לֹא יִשְׂנוּ לֹא יִשְׂנוּ', nicht soll ein Hund seine Zunge spitzen'.
- לא יוצלח [Jes 54, 17, 'er hat keinen Erfolg'] jmd dem nichts gerät, Pechvogel'. Oft verstümmelt לא יוצלח, Mz ס'.
- לא ימרוקשך ולא מעוקצך *t*, nicht von deinem Honig, aber auch nicht von deinem Stachel', zur Biene sprichwörtlich.
- לא עליכם *t*, nicht auf euch' soll es sich beziehen; wenn man einem andren gegenüber von Krankheit oder Unglück spricht. Daher: ich bin eppes לא עליכם, 'ich bin etwas, was ich euch nicht wünsche', zB krank.
- לא עלינו *t* [nicht auf uns], das treffe uns nicht!'; an aktior was taug לא עלי, 'Schauspieler der leider nichts taugt'.
- לא תעשה *h*, du sollst nicht tun'; dhr, Verbot'.
- לאבאנדז, 'Schwan'. *p*
- לאבוד *t* [zur Vernichtung] l. gehn, zugrunde gehn, verloren werden'.
- לאבוס, 'junger Bursche, Wildfang', Mz עס. *p*
- לאבען, 'Laib' (Brot), Mz ס u. Vk לעבלעך.
- לאגעל, 'Gefäß, Lägel'.
- לאך, 'Ordnung, Planmäßigkeit', machen a lad, in O. bringen'. *p*
- לאדיש (טש), 'irdener Krug'.
- לאדען, '(Fenster-, Kauf-)Laden'; Mz לאדען u. ס'.
- לאדעס, 'Gefrorenes, Speiseeis'.
- לאדקע, 'Bot, Kahn'. *p*
- לאר *t*, 'Verbot', Mz לארן.
- לאר דיקא *t*, nicht genau'.
- לארוניק, 'Schöffe, Gerichtsbeisitzer'. *p* לארניק
- לאז, 'Los (Lotterie)-Los', Mz ען.
- לאזען, 'lassen'; לאז ער זינגען, 'mag er singen!'; לאזען זינגען, 'mögen unsre Kinder wissen'; Mw געלאזט. || l. זיך ווהין, 'sich wohin begeben'; er לאזט זיך געהן, 'er macht sich auf und geht'. זיך א לאזטן, 'sich (schnell oder plötzlich) wohin begeben'. | wi weit es לאזט זיך, 'soweit es möglich ist'.
- לאזשע, 'Agio' beim Wechseln.
- לאזרדיק *t* [לאזרד], 'einzeln, im Einzelverkauf'.
- לאזר דהמעשה *t*, 'nach der Tat', zu spät.
- לאזטער, 'stehlen'; לאזטער, 'Dieb'.
- לאזע, 'Fleck, Flicker' auf e. Kleide. Mz עס. *p* לאזע
- לאזענען, 'flicken'.
- לאזקעס, 'gekochte Teigflecken' mit Käse u. Butter.
- לאזדאק, 'Lumpenkerl' Schimpfwort. *p* לאזדאק
- לאז, 'Loch', Mz לעכער.

לאכעדיג, lachend'.
 לאלקע, ל(ר) Puppe'. *p*
 לאם, Lamm', Mz לעמער.
 לאמבארד(אָווע) קוויטען, Pfand-
 scheine'.
 לאמטערן, Laterne', Mz עס' u. עס'.
 לאמיד, laß mich; ich möchte'.
 לאמיר, laß uns; wir möchten'.
 לאמפ Mz ען, Lampe'.
 לאמפאס, Hosenstreif' Mz ען. *r p*.
 לאמר *h*, also' vor direkter Rede.
 לאנג-אויערדיג, langohrig'.
 לאנגסטויג, seit lange bestehend'.
 לאנגקייט, Länge' eines Berichts.
 לאנדרינקעס e. Konfekt nach dem
 Hersteller Landrin genannt.
 לאנטשניק, Verbindungsstück' bei
 Maschinen, auch bei Kleidern.
 לאנקע, Wiese', Mz ס. *p* laqa
 לאסטאטשקע, Schwalbe'. *r*
 לאסטריג, Lasting, Wollenatlas'.
 לאסטריקענע קאפאטע, (Männer-)
 Rock aus L'.
 לאסקע, Gnade, Gunst; Zärtlich-
 keit'. *p* [ס. *p*
 לאפאטע, לאפעטע, Schaufel', Mz
 לאפאָווקע, לאפּובקע, Bestechung'
 (Tatze des bestechl. Beamten,
 s. לאפע).
 לאפּוקי, t [נפּק], im Gegenteil, aber'.
 לאפּטשען, pikanten Geschmack
 לאפּיס, Höllenstein'. [haben'. *r*
 לאפּנען, schlagen, klopfen' vom
 Herzen. *r lopnut'*
 לאפּסערדאָק, (ליר) ,zerlumptes
 Kleid'; auch v. Menschen.
 לאפע, Tatze, Pfote', Mz ס. *p*

לאפּצויג, Bastschuh'. *p*
 לאץ, Latz'; auch Klappe oder
 Aufschlag am Männer-rock
 oder -jacke.
 לאקאטאָר, Mieter'.
 לאקאמאָטיוו, Lokomotive'. *m*
 לאקאמען זיך, begierig, erpicht
 sein auf'. *p* łakomić się
 לאקערען, lauern' auf jmdn.
 לאקש, gew. Mz לאקשען, Nudeln'. *r*
 לאשטשען, liebkosen, schmei-
 cheln'; l. zich ,sich einschmei-
 cheln'. *p*
 לאשעקעל, Füllen'. *r*
 לב *h*, Herz'.
 לבד *h*, 'außer'.
 לבויש *h*, Kleid'.
 לבן, Betrüger' (s. Gen. 29, 25;
 31, 41). [mond'.
 לבנה *h*, Mond'. halbe l. ,Halb-
 לנאטע, Erlassung, Befreiung,
 Privileg'. *r*
 לבַעַר, t ,der 33. Tag in der
 'Omerzählung', zwischen Pas-
 sah u. Wochenfest, Freuden-
 tag der schulfreien Jugend.
 לבַי, t ,neben, bei, im Vergleich
 mit'. l. heintigen יקרית, im V.
 zur heutigen Teuerung'.
 לבַיִתָּנוּ, h; אַתְּחִמּוּ ל', im J. 1846
 unsres Exils = 1916 n. Chr.
 (70 n. Chr. Zerstörung des
 2. Tempels).
 לבַמְרִי, t ,gänzlich'. ל' ניט, durch-
 aus nicht, gar nicht'.
 לבַדִּי, t ,von meinem Stand-
 punkte, soweit ich in Betracht

- komme'; לְדִינָה, soweit sie in B. kommt'.
- אָרִיב ל' אִי"ה, für künftig'. לְהַבִּיא, künftig, so Gott will'; zei šrekken zich far l., vor der Zukunft'.
- לְהַבְדִּיל [Gen 1, 14], um zu sondern', um nicht (etwas Hohes u. etwas Geringes) zusammen, in Einem Atem zu nennen, zB: der Vorbeter und l. ein Theatersänger. || אָלָה ל' אֶלְפֵי (אֶלְפֵי) t, um mit tausend (mal tausenden von) Unterscheidungen zu sondern'.
- לְהַדְלִיק t, um anzuzünden' die Lichter für Sabbat oder Tempelweihfest.
- לְהַכְעִיס h, um zu erzürnen', oft: auf zu l.
- לְצַדִּיקִים, die 36 Gerechten', welche stets, oft verborgen als einfache Leute, in der Menschheit sind und um deren willen die Welt nicht vernichtet wird. Der Einzelne wird לְמִדּוּאָוֶן נִיּוֹק ל' רִנִּיּוֹק oder genannt.
- לֹדַק, 'Bot, Kahn'. p
- לֹזֶשׁ, Pfütze, Lache', Mz ס. r
- לִתָּה h 1, 'Tafel', 2, 'Kalender'; לְחֹזֶת הַבְּרִיחַ, die Bundestafeln'.
- לֹרֶשֶׁנֶּע, 'Kien' zum Brennen.
- לֹרֶשֶׁנִּיק, 'Leuchtpfanne' für Leuchtspäne, mit e. Rauchkappe.
- לֹרִי h, 'Levit', Mz לְרִי.
- לֹרִיב, 'Lob'.
- לֹרִיבָה t [לְרִיבָה], 'Geleit', bes. 'Leichenbegängnis'. [ches Ei'.
- לֹרִיז, 'los; lose' a lôz ei, 'ein wei-
- לֹרִיז, 'Laus', Mz לֹרִיז.
- לֹרִיז, 'Lot'.
- לֹרִיז, 'laut, entsprechend'; a bericht laut dem forgešribenem muster; laut wi ich zeh, nach dem was ich sehe'.
- לֹרִיטער, 'lediglich, nur'.
- לֹרִיטען, 'leuchten', לֹרִיטען.
- לֹרִיז, 'Lohn'. [fließend.
- לֹרִיפּוּג, 'laufend', vom Wasser: לֹרִיפּוּג, 'lebhaft' Augen.
- לֹרִיפּוּג, 'Lauferei'.
- לֹרִיפּוּג, 'Luftloch' im Ofen.
- לֹרִיבָה t, 'Palmzweig' für das Laubhüttenfest.
- לֹרִיבָה t, '(talmud.) Gelehrsamkeit'.
- לֹרִיבָה l. un leber auf der nâz hengen, 'jmdm etwas Sinnloses u. Belästigendes auflegen'.
- לֹרִיבָה, 'Scheibe, Schnitte' Brot. r
- לֹרִיבָה, 'Revision, Untersuchung'. p lustracya
- לֹרִיבָה (לֹרִיבָה), 'Schale' v. Nüssen, 'Schuppe' v. Fischen.
- לֹרִיבָה |Spr. 17, 5], 'wer des Armen spottet'.
- לֹרִיבָה, 'abschälen, die Haut abziehen'; l. zich, 'sich spalten, Risse bekommen, sich abschälen'. p lupac
- לֹרִיבָה, 'Luft', in der luften.
- לֹרִיבָה, 'Luftloch', Mz עס. p

לופטערן (aus)lüften'.
 לופע Kanonenrohr'. *p*
 לַחַיִּים *h*, zum Leben! Zuruf beim
 Trinken | לַחַיִּים טוֹבִים וְלִשְׁלוֹם |
 ,zu gutem Leben und zum
 Frieden! Antwort darauf.
 לַחֲלוּטִין *t* [ל + חַ] ,gänzlich'.
 לֶחֶם *h* ,Brot'; ל' עָנִי ,Brot des
 Elends', Maẕzen.
 לַחֲמָא s. 'ח. [spruch'.
 לַחֲשׁ *h* ,Zauber-, Beschwörungs-
 לַטוֹבָתָא *h* ,zum Besten, טובָה, von..'
 l. unz ,zu unsren Gunsten'.
 לי. Hier Vermißtes suche man
 bei dem auf י (nach ל) folgen-
 den Buchstaben.
 ליאַדע ,gleichviel welcher, irgend-
 ein'. er iz nit a l. wer ,er ist
 kein gewöhnlicher Mensch';
 zei häben gezägt däss er a
 liade tåg kummen wett, irgend-
 eines Tages'; di ôern ferlegen
 zich bei a liade kleinigkeit
 ,die Ohren legen sich (zum
 Aufmerken) bei jeder Kl. zu-
 recht'. *p* lada
 ליאַלע Puppe', Mz. ס. *p*
 ליאַמעווען ,einfassen, mit e. Borte
 od. e. Band besetzen'. *p*
 ליאַמקע ,Einfassung'. *p*
 ליאַרמיג ,lärmend'.
 ליאַרמען ,lärmend'.
 ליאַרעם ,Lärm, Tumult'.
 ליגנער ,Lügner', Mz. ס.
 ליגען *m* ,Lüge', Mz. ס.
 ליגען ,liegen'.
 לַיְהוּדִים ,für die Juden' s. Esth.

8, 16] ,große Freude, Fröh-
 lichkeit'.
 ליובאַוויניק ,Liebhaver'; ,Gelieb-
 ter'; *w* ליובאַוויצע . *p*
 ליובענור ,mein Lieb!, Geliebte(r)'.
 ליול(ר)ען ,einlullen'. *p*
 ליולקע ,Pfeifenkopf'. *p*
 ליווער , (Wein-)Heber'.
 ליוועראַנט ,Lieferant'.
 ליזשאַנקע ,Ofenbank'. *r*
 ליטוואַק ,Litwak, litauischer Ju-
 de'. *w* ליטוואַטשקע .
 ליטקע ,Wade'. *p* lytka
 ליוב (gespr.: leib) ,Löwe', Mz.
 ליוב (in Polen gespr.: lab) 1 ,Leib';
 2 ,Laib' Brot.
 ליוג ,Lauge'.
 ליגען ,legen'.
 לייד *w* ,Leid'.
 ליידאַק [ledig'] ,Lumpenkerl'
 Schurke'. *w* ליידאַקע . *p*
 לייריג ,ledig; leer' Hand, Laden.
 לייריגקייט ,לע', Leere'.
 ליירוענד *s* ,Leinwand; Segel'.
 ליירוען ,lösen'; im Geschäft
 ,Einnahme (Losung) haben'.
 ליירעכץ ,Losung, Einnahme'.
 ליירט 1 ,Mitglied der feineren
 Gesellschaft', er iz a grösser l.;
 2 ,Leute'.
 ליירטיש 1 ,vornehm'; 2 ,Volks-',
 areinfallen in l-e meiler ,ins
 Gerede der Leute kommen'.
 ליירט(ח)ען ,löten'.
 ליירטר *m* ,die Leiter'.
 ליירלעך ,Laken, Betttuch', Mz.
 ליירט ,Lehm'.

לירמען ,aus Lehm'.
 ליון ,Flachs'.
 ליוסט 1 ,Leiste'; 2 ,Saum' am
 Kleide.
 ליוענען ,lesen', bes. Tora u. Buch
 Esther. a ליוען thun in ,le-
 sen in'.
 ליוצע ,Leitseil, Leine', Mz
 ען p lejc, lejce
 ליוקע ,Trichter'. p lejek
 ליוקענען ,leugnen'.
 ליוכע ,Unglück'. p lichu
 (,ungerade Zahl; U.').
 ליוכטעל ,Licht', Vk ליוכטעל
 ליוכטעל ,licht' Augen.
 ליוכטיוג ,Helle'.
 ליוכטיוג ,hell, leuchtend' Stube,
 Zukunft; ,erlaucht' Herrscher.
 ליוכע 1 ,Unglück' s. ליוכע; 2 Eigw
 ,wertlos, nichtsnutzig'.
 ליוכע [Exod 12, 42] ליל שמוחה
 Nacht des Passahfestes.
 ליומענע ,Lemone, Zitrone'.
 ליוניע ,Linie', Mz ס.
 ליוסט 1 ,Blatt'; 2 ,(Anleihe-)Pa-
 pier'. zemske listes ,Land-
 schaftspapiere'.
 ליוסטאפאד ,November'. p (vom
 Fallen padać der Blätter).
 ליוסטע ,Liste', Mz ס.
 ליוסונע ,Glatze'. p lysina
 ליוסע ,kahl, haarlos'. p lyso
 ליועבע ; Mz ס ,Liebschaften'.
 ליועבענדיג ,liebend, liebevoll'
 Hand.
 ליועסניק ,Förster, Waldhüter'. p
 ליועסען ,etwas zus.-kleben'; l. zich

,kleben an, hangen an, sich
 fest anschließen'. p lepić.
 ליועפּקע ,klebrig', l. finger ,die-
 bisch'.
 ליופּ ,Lippe'.
 ליופע ,Linde'. p lipa
 ליוציטאַנט ,Bieter'.
 ליוציטאַציע ,Versteigerung'.
 ליוצנחה s. 'לוצ'.
 ליושאַי ,Flechte' (Leiden), Mz עס p.
 ליות בּרירָה t ,es ist keine Wahl'.
 ליותר תּקָה t ,zu besserer Wirkung
 oder Bekräftigung'.
 ליוכבוד h ,zu Ehren von'.
 ליוכה דודי ,Komm, Geliebter'
 [Hohesl 7, 12], ein Lied zur
 Begrüßung des Sabbats.
 ליוכל-הודעה t ,nach allgemeiner
 Ansicht'.
 ליוכל-פּחות t ,allerwenigstens'.
 ליוכן h ,deswegen'.
 ליוכתחלה t ,von vornherein' [תּחלה
 h ,Anfang'].
 ליולעג וּלְקָלֶם (Ps. 44, 14) ,zu Hohn
 und Spott'.
 ליומאי t ,zu was? weshalb?'.
 ליומראַרניק s. ל'ו.
 ליומדן t ,(talmudisch) Gelehrter'.
 ליומוד t ,Lehrgegenstand, das Ge-
 lehrte'. di limmudim wellen
 zich anhoben dem 3. Okt. ,der
 Unterricht wird am .. an-
 fangen'. [Stunde'.
 ליומזל t ,mit Glück, in guter
 ליומען יהשם t ,um Gottes willen'.
 ליומשל t ,zum Beispiel'.
 ליוסוף t ,zum Schluß, endlich'.

לעבלעך ברויט ,kleine [Laibe] Brote'.

לעבעדיג ,lebendig'.

לעבעדיגערדייט Umstw.

לעבעדיגקייט ,Lebendigkeit'.

לעבען ,Leben'. קרבנות ,Opfer' in menschenlebens.

לעבען zuw. = ,neben'.

לעבער ,Leber'; esst eich ništ åb di l. ,regt euch nicht auf'.

לעגער ,Lager'. ל־סְחֹרָה (Waren-)Lager'. לעגער ,Ladenhüter'.

לעגערן זיך ,sich lagern'.

לעדיג ,leer', di derfer zenen l. לעדעלע 1 Vk v. לאָדען ,Laden';

2 , (Augen-)Lid'.

לעדיגע ,Lied', לוימען ,leide', a l-e šissel ,irdene Schüssel'.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

לעדיגערין ,Lehrerin', Mz ס.

brei' | 2 ,lange einfältige unbehülfliche Person'. p

לעמפערט ,Leopard'.

לעפעל ,Löffel', Mz לעפעלען.

לעפעלען ,löffelweise'.

לעפען ,Lippe', Mz ען.

לעק 1 ,das Lecken', nit a lekk ,nicht das Geringste'; 2, Leckerei, Leckerbissen'.

לעקען ,Narr, Einfaltspinsel' (v. e. Eigennamen?)

לעקען ,Lebkuchen', Vk לעקען.

לעקען ,lecker', bes. Ochsenzunge.

לעקען 1 ,Vorlesung'; 2 ,Schularbeiten'. Mz ס.

לעקען t (bei Zahlangaben) ,ungefähr'.

לעקען ,Lehrjunge'. [begreift'.

לעקען ,Knabe, der schnell lernen' bes. Altes Test. u.

Talmud | 2, lehren', Mw gelernt ,gelehrt'.

לעקען ,das Lernen'.

לעשטש ,Brassen, Blei' (Fisch).

לעשען ,löschen'. [tig'.

לעשען t ,zur Zeit, gegenwärtig'.

לעשען t ,für die (messianische) Zeit, die kommen wird'.

לעשען h ,gemäß, laut, nach'. ל' רעפּען ,nach ihrer Ansicht'; ל' (ד)ערען ,wie man schätzt'.

לעשען t ,zum Schein, vorgeblich', Ggsatz: tatsächlich.

לעשען t ,innerhalb', innerhalb der Grenze (Linie) des Rechts' d. h. milde.

מורנו הרב שמואל = מהרש"א
 Samuel Edels Talmud-
 erklärer, † 1631.
 מאי טעמא = מ"ט, was ist der
 Grund? [mehr'.
 מכל-שכן = מכ"ש, um wie viel
 מעלת כבוד הפארתו = מעכ"ח, die
 Erhabenheit seiner herrlichen
 Würde' [etwa: 'Seine Hoch-
 würden'] ehrende Überschrift
 in Briefen.
 מורה צדק = מ"ץ, richtiger Leh-
 rer' der im Rabbinatskolle-
 gium mit über religionsge-
 setzliche Fragen entscheidet.
 מען, מע, מ', man'.
 מאבד h [Mw v. אבד], vernichtend',
 m. zein, vernichten, zu grunde
 richten'; מ' עצמו לרעה, Selbst-
 mörder'.
 מאגילעק, Erd-, Grab-hügel'
 (nichtjüdisch'). p
 מאגלען, mangeln' Wäsche. p
 מעגען, mögen'.
 מאגען, Magen', Vk מאגענדעל u.
 מעגעלע]. ען, מאדאם, Mz.
 מאדרים t 1, Planet Mars'; 2, fähig,
 energisch'.
 מאדיש, modern'.
 מאדנע, sonderbar, seltsam'. modne,
 wilde חלומות, Träume'. Auch:
 מאדע, augen.
 מאה h, hundert', Mz מאות.
 מאהלעכץ, was gemahlen wer-
 den soll'.
 מאהלען, mahlen'.
 מאהנען, mahnen'.

לְפָעַמִּים h, manchmal'.
 לְפָרֵט גְּדוֹל, nach der großen Zeit-
 rechnung', d. h. mit Angabe
 des Jahrtausends: 5676 der
 Schöpfung (3760 v. Chr.) =
 1916 n. Chr. | לְפָרֵט קָטָן, nach
 der kleinen Z.' d. h. ohne An-
 gabe des Jahrtausends: 676.
 ל' h 1, Spötter'; 2, Spaßmacher';
 3, Kobold' (Spuk).
 ל' t, Spaß'. ohn l., ohne Spaß,
 im Ernst' antworten.
 ל' hd, Spott treiben'.
 ל' t, Sonnenfinsternis';
 ל' לבנה, Mondfinsternis'.
 ל' t, nach dem Leichten,
 erleichternd' entscheiden, s.
 חמרא.
 ל' h, in Menge'.
 לשון הקדש h, Zunge; Sprache'
 ,die heilige Spr.'. לשון הרע,
 ,Verleumdung'; לשון רשע,
 ,Russisch'; ב' פאניע, in folgen-
 den Worten'.
 ל' t, um .. willen'; לשם
 ,um Gottes willen'.
 לשנה טובה h, Neujahrswunsch
 ,zu einem guten Jahre', oft
 mit הפכתב, mögest du aufge-
 schrieben sein'.
 מורנו הרב ורבינו רב = מהור"ר
 ,unser Lehrer, der Gelehrte,
 und unser Herr, Herr' Be-
 zeichnung, bes. in Briefüber-
 schriften, bedeutender jüdi-
 scher Gelehrter.

מירארט'סע *t*, geringwertig'; di maud ,das häßlichste Mädchen'. Auch Umstw: er iz m. (bö's) areingefallen. | Verstärkt: מאוס 'מ' ,ekelhaft'.

מאוס'ען זיך ,Widerwillen, Ekel haben'; fun meiz ,vor Mäusen'; mit eier לשון ,W. gegen eure Sprache'.

מאזאליעס ,Schwielen'. *p* modzel. מאזלען ,Masern haben'.

מאזש(ע) , (Wagen-)Schmiere'. *p* מאחמערדאנער ,Muhammedaner'. מאט ,Docke, Strähne' Garn.

מאטושקא ,Mütterchen'. מאטעלע ,Mordechai' Knaben-
[name. מאטעריאל Mz ען .

מאטערן ,martern, quälen'; m. zich ,sich abmühen'.

מאטעריניש ,Mattigkeit'. מאטקייט ,Mattigkeit'. [schied? מאי שניא *t* ,was ist der Unter-

מאיאנטעטע ,Gut (Landbesitz); Vermögen'. *p*

מאייטקעס ,Unterhosen'. *p* מאיל ,Motte', Mz ען . *p* mól

מאך ,Moos'. *r*

מאכאָרקע ,M-tabak' aus Amersfort in Holland; gewöhnlicher Tabak.

מאכיל טרפוחניק ,Fleischer, der zu essen verbotenes Fleisch verkauft'.

מאכמערדאניש s. 'מאח'.

מאכען 1 ,machen'. m. (a mach geben) mit der hand ,mit der

strack, Jüd. Wörterbuch.

Hand winken, ein Zeichen geben'; m. mit'n šwerc ,das Schwert schwingen' | 2 ,erklären'; Raši macht ,erläutert'.

מאכל *h* ,Speise', Mz ים.

מאל Mal; מאל א u. אמאל einst; מאל מיט א auf einmal, plötzlich; zum mäl ,sogar': er kenn 3. m. nit lezen ,nicht einmal'.

מאלאזיווע s. 'מל'.

מאלינע Himbeere', Mz ס. *p*

מאליקען זיך ,beten'. *r*

מאלע Umstw. ,wenig, unbedeutend'. *p* malo

מאלען ,malen', Mw gemälen.

מאלער , (Kunst-)Maler', s. מעלער.

מאלפע ,Affe', Vk מאלפעלע *p*

מאמיין *h* ,gläubig'. mir zenen מאמינים בני מאמינים ,Gläubige u. Söhne Gläubiger'.

מאמע ,Mutter', Mz ס. Vk מאמקע ,מאמעשי

מאמע לשון *hd* ,jüdisch'.

מאמעליגע Art Polenta (aus Maismehl, bes. in Rumänien).

מאמענטאל ,momentan, augenblicklich'.

מאמר *h* ,Wort; (Zeitungs-)Artikel'.

מאמר המסגר ,eingeschlossener Satz, Parenthese'.

מאן ,Gatte'. di techter mit zeiere [ihre] mannen.

מאנאטקעס ,Habseligkeiten'. *p*

מאנאך Mönch, Mz ען .

מאנגלען 1 ,mangeln, fehlen'; 2 ,mangeln' Wäsche.

מאנדעל, Mandel', Mz דלען.

מאנטעל, Mz טלען.

מאנישקע, Manschette'. *p*

מאָנַס *t* [Mw v. אָנַס] m. zein, vergewaltigen', insbes. notzüchtigen.

מאָנסביל, Mannsbild', Mz ען.

מאָנסבילש. di m-e welt, die Männerwelt'.

מאָנע, Manna'; m.-kaše, M.-grütze'.

מאָנקעט, Manschette', Mz ען. *p*

מאָס *w*, Maß', in der fullster m. 'im vollsten Maße', Mz ען; Vk מעסטלעך.

מאָסאַזשיסט, Masseur'.

מאָסליאָנקע, Buttermilch'. *p*

מאָסליאָניצע, Butterwoche', Woche vor den großen Fasten'. *p*

מאָספּה *h* [Mw v. אָספּה], sammelnd'; m. zein, sammeln'.

מאָסקאַווירער, Gewalttätiger'.

מאָסקאַווקע, Mohnkopf'. *p*

מאָראַנק, Pomeranze'.

מאָרג, Morgen' (Landmaß).

מאָרד, Mord', Mz ען.

מאָרדע 1, Kinn' beim Menschen; Vk מאָרדעצקע | 2, Schnauze'.

מאָרדע, Lapgwierigkeit'. *p*

מאָרט, März'.

מאָריוָה *h* [Mw v. אָריוָה], lang machend', m. zein, 'hinziehen' e. Geschäft oder e. Gespräch.

מאָרינאַרקע e. Art Bluse mit freiem Hals. *p*

מאָרק, Mark'.

מאָרבייג, Rückgrat'.

מאָרעווקע, Ameise'. *p*

מאָרעלען, Morellen' Art Kirschen.

מאָרען, jmdm (durch Entbehren usw.) sehr zusetzen, bis aufs Blut peinigen'. *p* morzyć.

מאָרק, Mark' (Münze), Mz ען.

מאָרק, Markt', Mz מערק(ער).

מאָרקע, (Brief-)Marke', Mz ס.

מאָרש, Hinterer', Vk מערשעלע.

מאָרשאַלעק, Lustigmacher' bes. bei Hochzeiten, Mz לקעס'. *p*

מאָרשטשקע, Runzel'. *p*

מאָשטש, 1, Salbe, Schmiere'; 2, Farbe' im Kartenspiel. *p*

מאָשינקע, Mz ס; Vk טהייר-מאָשינקע.

מאָשעניק, Spitzbube, Schurke' als Schimpfwort. *r*

מאָבאַר *h* [Mw v. באַר, er hat erklärt'] m. zein, 'erklären'.

מאָבאַק *t*, klar, deutlich' Erkennungszeichen.

מאָבוכה *h*, Verwirrung; Bestürzung', Mz רת.

מאָביל *h*, Sintflut'.

מאָבנה *t* [Mw v. באַנה] m. zein, beschimpfen, beleidigen'. מאָבנה weren, beschimpft werden'.

מאָבחר *t*, ausgewählt'.

מאָבטיה *h*. m. zein, versichern, zusichern, zusagen'.

מאָבטל *t* [Mw v. באַטל] m. zein (zuw. mißbräuchlich: m. machen), 'aufhören machen' dem ferkauf; zunichte machen, ungültig machen' dem tšekk (Scheck); zeit, 'vertrödeln'.

מבין *h*, einsichtig, Kenner, Sachverständiger'. [kunde'.
 מבינות *t*, Kennerschaft, Sachverständiger'.
 מביש *t* [בוש] m. zein, beschämen, demütigen'.
 מבבל *t* [בלל], verwirrt'.
 מבסם *t* [Mw v. בסם] u. מבסמ'דיג *hd*, berauscht'.
 מבקר *h*, m. zein, besuchen', gew. חולים, Kranke'.
 מבשר *h*, Verkünder' bes. froher Botschaft.
 מגדל *h*, m. zein, aufziehen, großziehen' Kinder.
 מגזם *t*, m. zein, übertreiben'.
 מגיד *h*, Prediger', Mz ים.
 מגיר *t* [גיר Proselyt] zich m. zein, zum Judentum übertreten'.
 מגלגל *t*, m. weren 1, verwandelt werden'; 2, verschlagen werden' nach andrem Orte.
 מגלה *h*, m. zein, offenbaren, kundmachen' Geheimnis.
 מגלה *h*, Rolle, Buchrolle', bes. Estherrolle.
 מגן *h*, Schild'; מ' קוד, Schild Davids' Wappen des jüd. Volkes.
 מגע ומשא *t*, Berührung und Verkehr' haben mit jmdm.
 מגפה *h*, Seuche, Epidemie'.
 מגשם *t*, grob, plump'.
 מגשם'דיג *hd* 1, beleibt'; 2, körperlich' Bewegung (Ggsatz: geistig); 3, קשד, schwerer Verdacht'.
 מקדור'תא *t*, nach dem Gesetze'.
 מקבר *h* [Mw v. דבר], das Be-

sprochene', wi der m. iz, wie die Abrede ist'.
 מקבר *w* (*h m*), Wüste, Einöde'.
 מקבריות *Mz*, Steppen'. (Mz ית.
 מדה *h* 1, Maß'; 2, Eigenschaft', מדור *t*, Wohnung, Wohnstätte'.
 שבעה מדרי גיהנם, die sieben Abteilungen der Hölle'.
 מדחה *t*, m. zein, wegstoßen'.
 מדקה *t*, Vermessung'. m. machen, Inventur aufnehmen'.
 מדינה *h*, Provinz, Gegend, Land'.
 מדע *h*, Einsicht'.
 מדפיס *t* [דפיס], (Buch-)Drucker'.
 מדקדק *t*, m. zein, genau, sorgfältig sein' bes. im Ausdruck.
 מדרבנן *t*, nach unsren Lehrern (Rabbinen)' d. i. nach dem mündlichen Gesetz. Ggsatz מקדור'תא.
 מדרגה *h*, Stufe, Rang'; auch, Jahrgang' von Soldaten.
 מדריך *h*, Führer, Leiter', Mz ים.
 מדרש *h* 1, Schrifterforschung'; 2 Bezeichnung gewisser alter (meist homiletischer) Auslegungen zu alttestl. Schriften.
 מה-בבך *t*, was liegt daran?, was schadet's?'.
 מה-דאד *hd*, wenn'.
 מה-יפית'ניק einer der seine jüdische Nationalität, zunächst in Äußerlichem, verleugnet. Das Wort ist gebildet mit spottender Benutzung vom מה-יפיה, Wie schön bist du' Hoheslied 7, 7.

מה-מצייני *t*, 'wie finden wir?' bei einer andren Gelegenheit, um auf diese anzuwenden (häufige Form der Folgerung).

מה-נשפתה *h*, 'wodurch unterscheidet sich?' So beginnen die vier Fragen, welche der jüngste Knabe in der Passah-nacht an den Hausvater stellt.

מה-שפתי *t*, 'was ist der Unterschied?'

מה-הדר *t* [Mw v. הדר]. m. zein 'schön machen', d. i.: die Gebote aufs schönste, sorgfältigste erfüllen.

מה-הדר *t*, מה-הדר'דיג, 'ausgezeichnet, sehr schön'.

מה-הממה *t*, 'Getümmel, Verwirrung', Mz ות.

מה-המה-דיג *hd*, 'das entlaufen iz m. ,panikartig'.

מה-היה *t*, 'das Was, das Wesen'.

מה-היכא תיחי *t* 1, 'woher leitest du das ab?, wie kommst du darauf?' | 2, 'warum denn nicht?'

מה-הירות *t*, 'Schnelligkeit, Eile'.

מה-הלך *h*, 'Weg, Reise'.

מה-הנה *t*, m. zein 'jmdn Vergnügen oder Genuß haben lassen'.

מה-הסתם *t*, מה-הסתם, 'selbstverständlich'.

מה-הרהר *t*, m. zein 'denken, nachdenken'.

מה-היה *h*, 'einer der gesteht'. m. zein 'anerkennen, zugestehn'.

Vom Angeklagten: zich m.

zein 'gestehn'; ומתודה *m* 'zein bekennen und gestehn'.

מודיע *h* [נדע] m. zein 'melden, kundtun'.

מודעה *t*, 'Bekanntmachung'.

מורהל *t*, 'Beschneider'.

מוהמע Muhme, Mz ס.

מוזען, 'müssen'.

מוזינקעל *p*, 'jüngster'.

מוזשיק *r*, '(russischer) Bauer'.

מוהל *h* [Mw v. מהל] m. zein 1, 'verzeihen'. | 2: zeit m. 'seid so freundlich!', er zoll m. zein zich arauskleiben 'soll sich gefälligst entfernen'. | 3, 'verzichten'.

מוטנע *r*, 'trübe' Wasser, Auge.

מוטנעקייט, 'Trübheit'.

מוטער, 'Mutter', Mz ס.

מוטשען, 'quälen'. m. zich, sich plagen, sich abmühen'.

מוטשירען, 'quälen' zB Rekruten.

מויד, 'Mädchen', Mz מיידען; Vk מיידעל.

מויז, 'Maus', Mz מייז; Vk מייזעל.

מויל, 'Mund', Mz מיילער; Vk מיילכעלעך.

מויער 1, 'Mauer'; 2 (gemauertes) 'Haus'.

מויר, 'Mohr' (*h* כרשי).

מוכיח *h*, 'Straf-, Buß-prediger'.

מוכן ומזמן, 'zurechtgemacht und bereitet'.

מוכר *h*, 'Verkäufer', m. ספרים, 'Buchhändler', m. תבואה, 'Getreidehändler'.

מול *h*, 'beschneiden'.

מולב [Milbe], Holzwurm, Bücherwurm'.

מולד *t*, Neumond'.

מולטער *w*, halbrundes Gefäß, Mulde' bes. zum Teigkneten.

Mz מולטערס u. מילטער.

מוליאַרסקע, Maurer'-Arbeit.

מוליקער, מאַר, 'יאר, Maurer'. *p* mularz

מולירען (פער), täuschen, hinhalten'.

מומעלן, leise, heimlich reden'.

מומר *t*, Abtrünniger'.

מונדיר, מאַג, Uniform'; *r*. kartoffel in di mondirlech, K. mit der Schale'. [rette.

מונטשיק, Mundstück' der Zigaretten.

מוסטירען, מושט, 1, mustern'; 2, einexerzieren, drillen', daher: (zu) viel befehlen'. *p*

מוסקה *h* [Mw v. יסקה] m. zein, hinzufügen'.

מוסקה *t*, Zusatzgebet' nach dem Morgengebet (an Sabbaten, Festtagen u. Neumonden).

מוסר *t* [Mw v. מָסַר] m. zein, übergeben, überliefern'. m. מודקה zein, öffentlich erklären, zu wissen tun'. | zich m. נָפֶשׁ zein, sein Leben einsetzen'.

מוסר, מוסור, מָסַר, *t*, Denunziant, Verräter'.

מוסר *h*, belehrende Zurechtweisung'. מוסר השכל [Spr. 1, 3], klug machende Lehre'; מוסר-ספרים, Zuchtbüchlein' mit praktischer Ethik.

מוסר'ניק, Moralprediger'.

מוסר'ען *hd*, mit Worten strafen'.

מויער *t*, bezeugt, notorisch' als feindlich oder schädlich.

מויעל *h* [Mw v. מעל] m. בשליחות zein, dem Auftrage untreu sein' ihn nicht erfüllen.

מופטע, Muff', Mz ס.

מופת *h*, Wunder', Mz מופתים.

מוצא [Mw v. מצא] m. הן zein, Gunst finden bei'.

מוצאי *h*, Ausgang'. מוצאי שבת, der Abend nach Ausgang des Sabbats'; מ' יום כפור, der Abend nach dem Versöhnungstage'.

מוציא *h*. 1 m. machen, den Lobspruch הַמוֹצִיא sagen' | 2 ein Stückchen Brot, das hierzu vorhanden sein muß.

מוק, Mücke', Mz מיקען.

מורא *h*, Furcht'.

מורא'דיג *hd* 1, furchtsam'; 2, furchtbar, erschrecklich groß'.

מורד *h*, Aufrührer'; m. zein, einen Aufstand machen'; m. במלכות, gegen die Regierung', revolutionär.

מורה *h*, Lehrer', מורנו, unser Lehrer', מורה דרך, Wegweiser' | מ' הוראה, jmd der religionsgesetzliche Fragen entscheiden darf Rabbiner od. Richter (Dajjān).

מורה *h*, ungehorsam' s. סורר.

מושב *h*, bewohnter Ort, Wohnsitz'.

מושטירונג, Heeresmusterung'.

מושטירען, mustern' Soldaten.

מושל *h*, Herrscher'.

מושליון, Musselin'.

מותר *t*, m. zein auf, verzichten, nachgeben'.

מותרות *t* 1, Überreste' | 2, Überfluß, Luxus'. \int שעה לשון קדש iz ništ kein m., 2 Stunden Hebräisch ist nicht zu viel'. Mz: ausgeben auf מ'ען.

מזבח *h*, Altar'.

מזג *t* [Mischung], Temperament, Natur'. מ' טוב, ein guter Kerl'.

מזהיר *h* [Mw v. זוהר] m. zein, warnen, ermahnen'.

מזוזה *h* 1, Türpfosten' | 2 die am T. befestigte kleine, Messingrolle', in der auf einem Pergamentröllchen die Abschnitte Deut. 6, 4—9 u. 11, 13—21 geschrieben sind.

מזיק *t* 1, schädigend', m. zein, Schaden anrichten' | 2, Schädiger, Dämon' Mz ים.

מזכה *t*, m. zein, beehren, beschenken' oft mit religiösem Nebensinn. | ze mir m. un šikk mir ספרים, schicke mir gütigst Bücher'.

מזכיר *h*, m. zein, erwähnen'.

מזל *t* 1, Geschick, Schicksal'; 2, Glück, Glück'. m. geht, es geht vorwärts'; מ' טוב, Glück auf!'; מ' און ברכה, Glück und Segen, Erfolg' | Mz מזלות, Himmelskörper'.

מזל'דיג, glück-bringend, -verheißend' Stunde.

מזמן *t*, 1 m. geld, bares Geld'. | מ' מוכן רמ', zurechtgemacht und bereit'; מ' מ' רמ' zein, bereit und willig sein' || 2 der, Tischgenosse beim Tischgebet' (zu dem wenigstens 3 männliche Personen gehören).

מזמור *h*, Lied', מ' תהלים, Psalm'. מזנה *t* [זנה] m. zein, huren'.

מזרח *h* 1, Osten', מ' פארשער, Orientalist', מ' צפון, Nordosten' | 2 m.-wand, Ehrenplatz in der Synagoge', stehen auf der m.-wand in der litteratur. | 3, Bild auf der Ostwand' jüdischer Wohnungen, die Richtung für das Beten anzeigend.

מ' *t*, Gehirn', Mz מוחות; Vk מ'ח'על; a grösser מ'ח, guter Kopf, scharfsinniger Mensch'.

מ'ח-קנייטש, Nachdenken'.

מ'חבל *h*, Verderber' zB Heu-

מ'חבר *t*, Verfasser'. [schrecken.

מ'חידש *h*, m. zein, erneuern; Neues an die Stelle setzen'.

מ'חולק *h*, Reigentanz'.

מ'חוץ *h*, draußen'.

מ'חוץ-למחנה (Exod. 29), außerhalb des Lagers'; m.-dig u. מ'חוץ-נע, draußen stehend' insbes. nicht zum Verbande gehörig'.

מ'חזור *t* 1, Cyklus' (Mondcyklus usw); 2 Gebetbuch für die Festtage.

מחזק *h* [חזק] m. zein ,kräftigen, stärken'.

מחזקה *t*, kein מחזקות ništ haben mit ,nichts zu tun haben mit, keine Geschäfte machen'.

מחזיב *t*, m. zein ,für schuldig oder verpflichtet erklären; verpflichten'.

מחזיב *t*, verpflichtet'.

מחיה *h* ,Lebensunterhalt'.

מחיה *t*, Erquickung, Vergnügen'.

מחיה *h* ,belebend, erquickend'; m. zein ,beleben, erquicken'.

מחיה דריג *hd* ,belebend, erquickend, erfrischend' Abend.

מחילה *t* ,Vergebung'; auch Bitte um V. für einen Ausdruck, den man eigentlich nicht gebrauchen sollte: sit venia

מחיצה *t* ,Scheidewand'. [verbo.]

מחילל *h*, m. zein ,entweihen'.

מחלק *h*, m. zein ,verteilen'.

מחלק *t* [Mw v. חלק], anderer Ansicht, nicht übereinstimmend'.

מחלֶקֶת *t* ,Streit, Zwist, Disputation', Mz *hd* עין'.

מחמיר *t* ,erschwerend, genau', vgl. חמרא.

מחמת *t* 1 ,wegen', m. dem ,deswegen' | 2 ,weil'.

מחנה [Alt. Test: Lager] ,Schar' Soldaten, Heuschrecken, Mz מחצה *t* ,sehr frech'. [מחנות].

מחוק *t* ,ausgewischte Stelle' in einer Handschrift.

מחירים *h* [Mw v. חרם] m. zein ,in den Bann tun'.

מחשבה *h* ,Gedanke'.

מחיתן *t* Vater, מחתנת Mutter des Bräutigams oder der Braut, übh. von nahen Verwandten u. nächsten Freunden. | *hd* zeirufen zi טע' מהתנת ,Frau Base'.

מטבע *w t* ,Münze; Geld', Mz מטבעות. [Mz רה.]

מטה *h* ,Bett', bes. ,Totenbahre'.

מטהר *h*, m. zein ,reinigen', insbes. die vorgeschriebene Waschung der Leiche vollziehen.

מטיב *h* [Mw v. טוב] m. zein ,Gutes tun', far a הדיק ,für einen Schaden Ersatz geben'.

מטיל *t*, m. zein אַימה ,Schrecken verbreiten'.

מטיף *t* ,Prediger, Redner'.

מטלטלים *t* ,bewegliche Güter, Hausrat'.

מטמא *h*, m. zein ,verunreinigen'.

מטעמים *h* ,Leckerbissen'.

מטפל *t* ,beladen', insbes. mit vielen Kindern.

מטריח *t*, m. zein ,bemühen'.

מטרף *t* [Mw v. טרף] ,geistig gestört, verrückt'.

מטשטש *t* 1 ,undentlich' Schrift; 2 ,verwirrt' Mensch.

מי יודע *h* ,wer weiß?'

מי שברך *t* [Wer gesegnet hat] ein Segensspruch für den zur Toraverlesung Aufgerufenen.

מי שהיה *t* ,ehemalig'.

מיאל טאבאק ,Staubtabak'. *p*

מיאוס s. מאוס.

מיאוקען ,miauen'. *p*

- מיאטעזש ,Aufstand, Meuterei'. *p*
מיאטעזשניק ,Aufständischer'.
מיאָש *t*, zich m. zein, verzweifeln,
die Hoffnung aufgeben'.
מיגלען ,blinzeln, (mit den Augen)
winken', *r*
מִיד *t*, sofort', 'תִּיבָה וּמִ'.
מיוּדקייט (מיעד), Müdigkeit'.
מיהל ,Mühle'.
מיר(ה)לנער ,Müller'.
מיהען זיך ,sich mühen'.
מיוּחד *t* [ausgezeichnet, einzig
in seiner Art]. 'שְׁלִיחַ מִ', be-
sonderr Gesandter, mit beson-
derem Auftrage'.
מיוּחס *t* u. מיוּחס'דיג ,von edler
Abstammung'. [ster'. *p*
מיוּניקעל (מוז), 'jüngster, klein-
שט' *t*, Schwäche, Krankheit'.
מיוּריק . . מיט (zeitlich), vor'; mit
einige חדשים (Monate) zurückk.
מיטאָג 1 ,Mittag'; 2 ,Vesper-
brot'; 3 (neu) ,Mittagessen'
umziste m-en.
מיטינג ,Meeting, Zus.kunft'.
מיטינקע ,Handschuh ohne Fin-
ger', Mz ס. *p* mitenka
מיטעל *m*, Mittel', Mz שפּיז-מיטלען
,Nahrungsmittel'.
מיטעל ,mittlere'. fun mittlen
wuks; gewöhnlicher mittlerer
שְׂכָל ,Durchschnittsverband'.
מיטשען ,muhen, brüllen' von
der Kuh.
מיידעל 1 ,Mädchen'; 2 ,Dame,
Ober' im Kartenspiel. Mz
מיידלעך; s. מויד.
- מיידעלווייז ,in Art od. Eigen-
schaft eines Mädchens; als M.'
מיידעל ,Mäuschen'.
מיוּן ,Meinung, Absicht'.
מיוּנען ,beabsichtigen'.
מיוּרען ,Möhren'.
מיוּר-קעפעל (מע-ר-ק?) ,große
Muschel', auricula; wenn man
sie ans Ohr hält, glaubt man
ein Summen zu hören.
מיוּרע ,Teigstück', aus dem die
Mazzen geschnitten werden.
מיוּקעכץ *hd* ,Ausgebrochenes'.
מיוּקען *hd* ,brechen,
sich übergeben'.
מילא [*t* ממילא von selbst] ,mag
sein'. m. er zingt ,mag er
immerhin singen'.
מילגרױם ,Granatapfelbaum'.
מילד ,mildere umständen ,mil-
dernde Umstände'.
מילד *t* 1 ,Beschneidung'; 2 männ-
liches Glied'.
מיליאָנטשיק ,Millionär'.
מיליציאַנט ,Polizist'.
מיליציע . štädt-מִ ,städtische Po-
licei' für Straßen, Gesundheit.
מילך ,Milch', Vk מילכעלע.
מילכיג 1 von Geräten, die nicht
für Fleischspeisen gebraucht
werden, sondern für Butter,
Käse, Eierspeisen. a m. klin-
gel ,Messer(klinge)'. | 2 ,etwas
Alltägliches', a m-er נִס ,ein
ganz gewöhnliches Wunder'.
מיר(ה)לנער ,Müller'.
מירם *h* ,Wasser'. m. ראָשׁוֹנִים ,erstes

W. Händespülung vor dem Essen; m. אַהֲרוּנִים, letztes W. Händespülung nach dem E.
מין *h*, Art, Gattung, aza mīn בְּלִבּוּל, eine derartige falsche Beschuldigung.

מינדר-יעהרוג, minderjährig.

מינטערן, ermuntern, einen Ohnmächtigen, wieder zum Bewußtsein bringen.

מיניסטער, Minister, Mz טאַרען, kleinste, geringste, mindeste.

מינעווען, unterminieren.

מינץ, dās ganze m. ,alles gemünzte Geld.

מיסברויך, Mißbrauch, Mz ען.

מיסברויכען mit, mißbrauchen.

מיסד *h* [וִסְד], Gründer.

מיסט *s*, Mist.

מיסטונגען, düngen.

מיעדקייט, müde.

מיעדניצע, Waschbecken. *p*

מיעד, Blasebalg. *p* miech

מייעץ *t*, zich m. zein, sich beraten.

מייעשאַנזשניק, Messingarbeiter, Gelbgießer. *p* mosiężnik

מייעשטשאַנעס Mz, Einwohner. *p*

מיעץ, Mütze.

מיר, wir.

מירושב *t*, zich m. zein, überlegen, gew.: die Meinung ändern.

מישורא, Flittergold. *r*

מישטיינס געזאגט, leider s. אומש.

מיתה *t*, Tod, Todesart. m. מִשְׁנָה, plötzlicher, unnatürlicher Tod.

מַכְבֵּד *h*, m. zein, beehren, Ehre antun, bes., jmdn bewirten mit.

מַכְבֵּד *h*, geehrt.

מַכָּה *h*, Schlag, Plage. er hāt a m. ,nichts'; er iz a m. šuldig, unschuldig. [wirken.

מַכְהוּ *h*, m. zein, als Priester

מַכְהוּן *t*, m. zein, beabsichtigen.

מַכָּה [כָּה] *t*, wegen.

מַכְהִישׁ *t* [כַּהֵשׁ] m. zein, ableugnen. [machen.

מַכִּין *h*, zich m. zein, sich bereit

מַכִּיר טוֹבָה *h* [das Gute anerkennend], dankbar.

מַכִּירָה *t* Verkauf. הַמָּץ מַכִּירָה, (Schein-)Verkauf des Gesäuerten vor dem Passahfest (zur Erfüllung von Exod. 13, 7).

מִכְלֵה־מִינִים שְׁהוּא *t*, von allen Arten, die es gibt.

מִכְלֵה־שָׂנֵן, um wie viel mehr.

מַכְלָה *h* [Mw v. כָּלָה] m. zein, vernichtet, aufgerieben, alle sein; Bankrutt machen.

מַכְלוּמֵר'שׁט *hd* = כָּל; zeine m-e שׁוֹנְאִים, angeblichen Feinde.

מַכְנִים אֹרֶה *t* [Mw v. כָּנַס], der einen Wanderer, Fremden aufnimmt; מ' א' zein, Gastfreundschaft üben.

מַכְנוֹעַ *h*, m. zein, unterwerfen, demütigen. [mütigen.

מַקָּס *h*, Zoll.

מַקְסָה *w* (*h m*), Decke.

מַכְפֵּר *h*, m. zein 1, vergeben;

2, ausgleichen, entschädigen.

מַכְפֵּר *h* (bedeckt) m. weren, vergeben werden.

מְכַרִּיז [כְּרוֹז Herold] m. zein, aus-
rufen lassen, bekannt machen'.

מְכַשׂוּל *h*, Straucheln; Unfall'.

מְכַשׂוּל *h* [כְּשַׁל] m. zein, zum
Straucheln, Sündigen bringen'.

מְכַשִּׁיר *t*, tauglich machend; für t.
erklärend'; m. zum warfen mi-
nes, Apparat zum Werfen von

Minen'. Mz יוֹן, יוֹם, Geräte' der
Feuerwehr, 'Werkzeuge' des
Arztes, Gezeug.

מְכַשְׂפָּה *h*, Zauberin, Hexe'.

מִל *h*. מִל zein, beschneiden'.

מִלֵּא, voll'.

מִלְאָזוּרַע (מֵאָל) erste Milch' nach
dem Gekalbthaben. *p*

מִלְאָךְ *h*, Engel', מִלְאָךְ הַמָּוֶת, der
Todesengel'; מ' הַהַיְמָה, der E.
über das Totenreich'; מִלְאָכֵי

הַבְּלָה, verderbende Engel'.

מִלְאָכִים לַעֲד *hd* Mz, Engelchen'.

מִלְאָכִים-כְּתוּב, Engelschrift', d. i.
unlesbare.

מִלְאָכָה *h*, Arbeit, Verrichtung,
Geschäft'; מ' בַּעַל מ', Handwer-
ker'; מ' גַּעְצוּיִג, Handwerks-

zeug'.

מִלְאָכֵעַן *hd* 1, arbeiten'; 2, Not-
durft verrichten' [Geschäfte
machen', vgl. דֹּאָסֶעַן].

מִלְבּוּשׁ *h*, Kleid'.

מִלְבֵּיָה *h*, Begleiter', m. zein, be-
gleiten'.

מִלְוָה *h*, leihend'.

מִלּוּיֶעַן, dreschen'. *p*

מִלּוּכָה *h* (Königswürde) di rus-
siše m., das Russische Reich';

m. bank, Reichsbank'; מ' חוּב,
,Reichsschuld'; מ' לַיִט, Staats-

männer'. Vk Mz לַעֲד, kleine
[Staaten'. מִלְחָמָה *h*, Krieg'.

מִלְיָ דְעֵלְמָא *t*, weltliche Ange-
legenheiten'.

מִלְיָן יִשְׂרָאֵל [vgl. Hiob 33, 23], Für-
sprecher' bes. bei Gott.

מִלְיָזָה *h*, Parabel; Rhetorik,
schöner Ausdruck, Phrase'.

מִלְכָּה *h*, König'; תַּג-מ., Sonne'.

מִלְכָּה *h* 1, Königin'; 2, Dame' im
Kartenspiel.

מִלְמֵד *h*, lehrend' 1 m. זְכוּת zein
,für die Unschuld, das Gutsein
jmds eintreten'. | 2, (Schul- u.

Haus-)Lehrer' | 3 zuw. übtr.:
,unpraktischer Mensch'. Mz

מִלְמָדִים.

מִלְמָדוּת *t*, Lehrerberuf'.

מִלְמֵד *h*, einer der gründlich ge-
lernt hat; Kenner'; *w* מִלְמָדוּת.

מִלְכֵּטְשָׁאָרְנִיעַ, Milchkeller'. *p*

מִלְעַן *hd*, beschneiden'; גַּע-מִלְטַע,
,beschnittene'.

מִלְקוּת *t*, Geißelung'.

מִמְהַנְפֶּשֶׁף *t*, entweder — oder,
so oder so, in jedem Falle'.

מִמוֹן *t*, Geld'. מ' קָרוֹ, großer
Reichtum'.

מִמְזֵר *t* 1, Bastard'; 2, listig, ver-
schmitzt'; sogar als scherz-

haftes Scheltwort: ,Schlingel'.

מִמְזוּרִישׁ *hd* Umstw, listig, ver-
schmitzt'.

מִמְחָה *t*, anerkannt', sachver-
ständig.

מִמִּילָא *t*, von selbst, ohne weiteres'.
 מִמִּית *h* [tötend] עֵן *hd*, töten'.
 מִמִּילָא *t*, Stellvertreter';
 מ' מִקוּמוֹ, sein St.'.
 מִמְלִיץ *t*, Fürsprecher' (vgl. מְלִיץ)
 m. guts zein auf, Gutes aus-
 sagen über'.
 מִמְנָה *t* [v. מְנָה], Beauftragter,
 Angestellter, Aufseher'.
 מִמְשֵׁשׁ *t* Umstw, wirklich, in der
 Tat'. אַ נֵס מִן הַשָּׁמַיִם, wirk-
 lich ein Wunder von Gott'.
 מִמְשֹׁשׁת *t*, Greifbares, Wirkliches';
 zeine werter haben a m. punkt
 wi der hund bilt, Wert, Be-
 deutung gerade wie das Bel-
 len eines Hundes'.
 מִמְשֹׁשׁת דְּרִיג *hd*, greifbar, wirk-
 lich, konkret'.
 מִמְשָׁלָה *h*, Herrschaft'.
 מִמְתַּקִּים *h*, Süßigkeiten'; 2, Geld'.
 מִן *h*, von', oft mit folgendem
 Worte verschmolzen; מִן הַסֵּהָם
 s. מסחמא | מִן-הַצֵּד, von der
 Seite', gew. geringschätzig:
 nicht zum Hauptteil gehörig.
 מִן-הַשָּׁמַיִם, von seiten'. | מִן-
 הַשָּׁמַיִם, vom Himmel her' d. i. von
 מִן *h*, Manna'. [Gott.
 מִנְדִּב *t* [Mw v. נָדַב] m. zein, spen-
 den, schenken'.
 מִנְדִּיר *t*, m. zein, geloben'.
 מִנְהָ *h*, Teil, Anteil, Portion'.
 מִנְהָ *t* 1, von ihm selbst'.
 2, auf der Stelle, ehe man
 sich's versieht, sogleich'.
 מִנְהָג *t*, Sitte, Brauch'.

מְהַיֵּג *t*, Leiter, Führer, Vor-
 steher'.
 מְנַהֵל *h* [נהל], Führer, Leiter'.
 מְנוּחָה *h*, Ruhe'. [Kerl'.
 מְנַחֵל *t*, garstiger, schmutziger
 מְנוֹרָה *h*, Leuchter' mit mehre-
 ren Röhren; Sabbatleuchter.
 מְנוּחָה *h* [Speisopfer], Nachmit-
 tagsgebet', בֵּין מ' לְמַעְרִיב, zwi-
 schen N. und Abendgebet'.
 מְנַחֵם *h*, m. zein, trösten'.
 מְנַיֵן *t*, Zahl'; insbes. Zehnzahl';
 m.-mitglied s. בְּטָלָן 5; מְנַיִן
 מְנַיֵן *t*, Hindernis'. [50.
 מְנַצֵּחַ *h*, m. zein, besiegen'.
 מְנַקֵּר *t* = טְרִיבִיטְשֶׁר.
 מַס *h*, Tribut'; מַס־עֲצָמֵי, Selbst-
 besteuern'.
 מַסְבָּה *t*, Tischgesellschaft, Tafel-
 runde'.
 מַסְבִּיר *t* [Mw v. סָבַר], erklärend';
 m. zein.
 מַסְגֵּל *t*, befähigt, geeignet'.
 מַסְדֵּר *t*, Zus.steller' eines Lese-
 buches; m. zein, einrichten,
 zus.stellen'; m. קְדוּשֵׁין zein
 ,die Trauungszeremonie voll-
 ziehen'.
 מַסּוֹר, מָסַר, Denunziant'.
 מַסּוֹרָה *t*, Überlieferung'; insbes.
 die Ü. über richtige Schrei-
 bung des alttestl. Textes.
 מַסְחָר *h*, מַסְחָר *t*, Handel, Han-
 delsgeschäft'.
 מַסִּיחַ דְּעַח *t* (s. בְּהַסָּחָה) m. d. zein
 ,etwas (im Denken) beiseite
 lassen'.

מִסְיָע *t* [Mw v. סִיעַ] m. zein ‚helfen‘.
 מִסְרָה u. מְסִירוֹת *t* ‚Hingabe‘,
 מִסְרַת נְפֶשׁ ‚Einsetzung des
 Lebens‘.
 מִסְרָה ‚Angeberei, Denunziati-
 on‘; Vk מִלַּע.
 מִסְרֵיג נְפֶשׁ־דִּיג Eigw ‚selbstauf-
 offernd‘, m-e tetigkeit.
 מִסִּית וּמְדִיָּה (Deut. 13, 7ff.), Ver-
 locker und Verführer‘.
 מִסְפִּים *t*, m. zein ‚übereinstim-
 men, zustimmen‘.
 מִסְנֵם ‚angenommen, worüber
 man übereinstimmt‘.
 מִסְפָּן *t* ‚gefährlich‘.
 מִסְפָּת *t* ‚Traktat‘ zB der Mišna.
 מִסְלַק [Mw v. סִלַּק] *t*, m. zein ‚be-
 seitigen, entfernen, bezahlen‘
 e. Schuld.
 מִסְפִּיק *t*, m. zein ‚genügen‘. der
 pērūš (Erklärung) iz nit m.
 מִסְפָּק *t* ‚in Zweifel; zweifelhaft‘;
 m. zein ‚zweifeln‘.
 מִסְפָּר *h* ‚Zahl‘.
 מִסְרִיחַ *t*, m. zein ‚stinken‘.
 מִסְרֵן *hd* ‚denunzieren‘; m. auf
 ‚Böses sagen gegen‘.
 מִסְתָּמָא *t* ‚selbstverständlich‘ =
 מִן הַסְתָּמָא.
 מען, מען, man‘.
 מִמְבִּיר *t* [Mw v. עָבַר] ‚hinüber-
 gehend, hinüberführend‘; 1 m.
 סָדְרָה zein ‚den Wochenab-
 schnitt (mit Betonung) lesen‘ |
 2 m. נְחָלָה zein ‚enterben‘ | 3
 ‚absetzen‘ den Schächter, den
 Vorbeter.

מעבעל *s* ‚Mobiliar‘.
 מִעְבֵּר לְיָם *h* (von) ‚jenseits des
 Meeres‘.
 מִעְבְּרָה *t* 1 ‚schwanger‘, m-e wei-
 ber; 2 שְׁנָה מ’ ‚Schaltjahr‘.
 מעגליך, wi m. šneller ‚so schnell
 wie möglich‘.
 מעגען (מאַגען) 1 ‚mögen‘; 2 ‚kön-
 nen, dürfen‘. er meg; zeı hā-
 ben געמעגט handeln nor mit. .
 מִעֲגֵן *t* [vgl. עֲגִיבָה] m. zein a
 weib ‚ein Weib verlassen‘.
 מעד, Met. *p* miód
 מִעֲדֵי מְלָךְ [Gen. 49, 20] ‚Lecker-
 bissen‘.
 מעהל *w* ‚Mehl‘.
 מעהר *m* [Märe] wās iz mit ihm
 der m.? ‚was ist davon zu
 sagen? was bedeutet das?‘
 מעהר וועניג ‚mehr oder weniger‘
 einigermassen.
 מעהרע, Möhre, Mohrrübe‘, Mz ן;
 Vk מעהרעלע.
 מעוז צור *h* ‚Felsenfeste‘ Anfang
 eines Liedes nach Anzünden
 der Chanukkalichter.
 מעולם ועד עולם *h* ‚von Ewigkeit
 zu Ewigkeit‘.
 מעוֹת *t* ‚Geld‘; מ’ חֲסִין, G. für
 Weizenmehl‘ zum Herstellen
 der ungesäuerten Brote für
 das Passahfest.
 מעוינעק ‚jüngstes Kind‘.
 מעושע ‚Rain‘, Grenze des Fel-
 des. *p* miedza
 מעטאל, Metall‘, Mz ען.

מעטריקע 1 ,Registerbuch, Standesamtsbuch'; 2 Auszug daraus, bes.: Geburtsschein (a geburts-מ'). *p*

מעטשעט ,Moschee', Mz ען *p*
מַעֲרֵד *h*. m. zein ,bezeugen'.

מעד ,Moos' *p*, מאָד *r*

מַעֲבֵב *t*. m. zein ,hindern'.

געמאַלדען ,melden', Mw מעלדען

מַעֲלָה *t* ,Vorzug, gute Eigenschaft'.

מַעֲלָה גרה *h* [Lev 11, 3ff das Gekäute wieder heraufbringen] m. g. zein ,wiederkauen'.

מעמאַריאַל ,Denkschrift'.

מַעֲמַד *h* ,Lage, Zustand', geistig wie materiell. מַמְעַד mit Gen. ,in Anwesenheit jmds'.

מַעֲמָדוֹת *t* Stücke aus dem Alten Test. u. dem Talmud, die gegen Ende des Morgengebets rezipiert werden.

מען ,man'.

מענגע ,Menge', Mz ס.

מַעֲנָה *h* ,Antwort'; Mz ohn kein šum טענות ומענות ,ohne Reden und Widerreden'.

מַעֲנָה לְשׁוֹן [Spr 16, 1 ,Antwort der Zunge'] ,scharfe Zunge, bissige Bemerkung'.

מענטעלע *Vk* von: ,Mantel'; auch: Umhüllung der Torarolle.

מענסקע ,Männer-', מ' קאַשולקעס ,Männerhemden'. *p*

מענעלע ,m. un weibele ,Haken und Öse'.

מענערליך u. מעניש ,männlich', m-e jugend.

מענש 1 ,Mensch'; 2 ,Diener, Handlungsdiener' (für ,H.' jetzt פריקאַשטשיק), Mz ען *Vk* מענשעלעך.

מעסט ,Maß', Gefäß zum Messen von Getreide usw; gew. *Vk* טלעך *Mz* מעסטעל.

געמאַסטען ,messen', Mw מעסטען

מעסערעל *Vk* ,das Messer', *m* מעסער

מער ,Meer'; s. מויער-קעפעל.

מעקלער ,Makler'.

מעקען (oft אַב-אויס-) ,auslösen, tilgen'.

מעקען ,mäh-en' der Schafe.

מַעֲרֵב *h* ,Westen'.

מַעֲרֵב דוּג *hd* ,westlich' m-ere štedt ,weiter westlich gelegene Städte'.

מַעֲרָה *h* ,Höhle', Mz מַעֲרוֹת

מערושקע ,Ameise', מאַרעווקע

מַעֲרִיב *t* ,Abendgebet'.

מערידען ,Hämorrhoiden'.

מערידאַלניק ,der an H. Leidende'.

מעריטורע ,Pension, Ruhegehalt'. *p*

מַעֲרָה *t* ,Konstellation, Chance'; ,glückliches Zus.-treffen'.

מערק *Mz* v. מאַרק ,Markt'.

מעשע *w* 1 ,Tat, Geschehenes, Ereignis', Mz מַעֲשִׂים ,Taten';

מַעֲשֵׂי יָדַי ,das Werk meiner eignen Hände'; zich a m. an-

thun ,sich etwas (ein Leid) antun || 2, Geschichte', Mz מַעֲשׂוֹת

u. מַעֲשִׂוֹת; Babe-מעשורת ,Alte-

Weiber-Geschichten'. V_k לַע' ,Geschichtchen', Mz מעשה' לעך' .
 מעשר *h* ,Zehnte' (Abgabe).
 מעש ,Messing'.
 מעשען ,von Messing'.
 מעת לעת [מעת *h* ,Zeit'] ,24 Stunden'; hecher 3 'מ' ל' ,mehr als 3 mal 24 St.'; a ganzer m. l. ,volle 24 Stunden'.
 מעתיק *t* ,m. zein ,übersetzen'.
 מפא *t* 1 ,Decke; Tischtuch'; 2 ,Landkarte'.
 מפיל *h* ,m. zein ,e. totes Kind od. vorzeitig gebären'.
 מפיל קינר *hd* ,tot (zu früh) geborenes Kind'.
 מפלה *t* ,Niederlage', Mz רה .
 מפל'ן ,Fehlgeburt haben'.
 מפלת *t* ,Ruine, eingestürztes Haus'.
 מפזר *h* ,m. zein ,verschwenderrisch sein'.
 מפטיר *t* [Abschluß machend'] der beim Gottesdienst für das Lesen der letzten Verse in der Sabbathperikope (und hernach der Haphtara) Aufgerufene.
 מפייס *t* ,m. zein ,gut zureden; zu bewegen suchen'.
 מפלג *t* ,ausgezeichnet' in jüdischer Wissenschaft.
 מפלפל *t* [פּלפּל] zich m. zein ,diskutieren'.
 מפנק *t* ,verzärtelt, verhätschelt'.
 מפסיק *t* ,m. zein ,trennen, unterbrechen'.

מפקיר *t* ,m. zein ,preisgeben, dem Zufall überlassen'. zich m. zein ,seine Sache aufgeben, alles verloren halten'.
 מפקר *t* ,einer der zügellos gelebt hat'; *w* מפקרת .
 מפרינס *t* [פּרִינסה] m. zein ,ernähren, erhalten'.
 מפוסם *t* ,m. zein ,veröffentlichen, bekannt machen'.
 מפוסם *t* ,bekannt, berühmt'.
 מפרש *t* ,Erklärer', Mz מפרשים .
 מפתח *h* ,Schlüssel; Inhaltsverzeichnis'.
 מצב *t* ,Stand, Zustand, Lage', m. fun ferkehr.
 מצבה *h* ,Denkstein, Grabstein'.
 מצד *h* ,von seiten'.
 מצדיק *h* ,m. zein ,für gerecht erklären', (את-הדין) ,das Urteil (Gottes) als gerecht anerkennen und hinnehmen'.
 מצה *h* ,ungesäuertes Brot' für Passah; m.-bekker ,Müßiggänger', weil Mazza nur einmal im Jahre gebacken wird.
 מצה-רעדעל *hd* ,das gezahnte Rädchen', mit dem die Mazzen vor dem Backen durchlöchert werden.
 מצה שמורה M. deren Mehl seit der Ernte unter besondrer Aufsicht gestanden und vor Säuerung ,behütet' worden ist.
 מצוה *h* 1 ,Gebot' מצוה עשה ,Gebot', 'מ' לא תעשה ,Verbot' | 2 ,Gebotserfüllung, gute Tat.

Mz ורת; Vk מצוה'לעד ,kleine (unbedeutende) Gebote'; a m. verdienen ,etwas Gutes tun'; a m. auf ihr! ,es geschieht ihr Recht', wenn jmd etwas verdiensterweise erleidet; a m. fun a גֵּנֵב (,Dieb'), spottbillig'.
 מְצִיָּאָה t ,Fund'; a grösse m. ,etwas Wertvolles'; a כְּשָׂרָע m. ,ehrlicher Fund', d. h. ,besonders preiswert'.
 מְצִוְיָה t ,Wirklichkeit'.
 מְצִיל h, m. zein ,retten'.
 מְצִיצָה t ,Aussaugen' des Blutes aus der Beschneidungswunde.
 מְצַלִּיחַ h, m. zein ,Glück haben, siegreich sein'.
 מְצַלַּח t ,einer dem alles glückt'.
 מְצַעַר t [צער] m. zein ,quälen'.
 מְצַרִּים h ,Ägypten'.
 מְקַבֵּל h ,empfangend, erhaltend'; ,verschämter Armer', der in der Stille Gaben empfängt | m. (פָּנִים) zein ,begrüßen, empfangen, aufnehmen'; m. שָׁבַח zein ,den Sabbat (mit Loben u. Danken) begrüßen'.
 מְקַבֵּל t ,Kabbalist'.
 מְקַבֵּר h, m. zein ,begraben'.
 מְקַדִּים h [Mw v. קָדַם] (zich) m. zein ,zuvorkommen'.
 מְקַדִּישׁ h [Mw v. קָדַשׁ] m. zein ,weißen, widmen'.
 מְקַדֵּשׁ h, m. zein ,antrauen' sich ein Weib.
 מְקַדֵּשׁ h ,Heiligtum' (Tempel).
 מְקַהָּה t ,Reinigungsbad', bes. für

Frauen und den Vorbeter vor dem Gebet, Mz מְקַוְוֹת.
 מְקוֹם h ,Ort', מְקוֹם מְנוּחָה ,Ruhestätte', מְקוֹם מְקַלֵּט ,Zufluchtsort'; Mz מְקוֹמוֹת. [s. קוֹנָה].
 מְקוֹנֵן Verfasser von Klagliedern,
 מְקוֹר h ,Quelle; Ursprung'.
 מְקַרְבַּת t [Mw v. קָרַב] ,sehr nahe stehend', insbes. einem Vornehmen.
 מְקַח t [h לָקַח ,er hat gekauft'] ,Preis'; klenere מְקַחִים.
 מְקַח טְעוּת ,Irrtum im Kaufen'.
 מְקַטְרִיג t [griech.] ,Ankläger'.
 מְקַלֵּל ,der zum Leichterem hin (erleichternd) beurteilt', vgl. מְהַמִּיר.
 מְקַיֵּם t, m. zein ,erfüllen, halten' Versprechen, Gebot.
 מְקַיֵּם t, m. weren ,verwirklicht, erfüllt werden'.
 מְקַמֵּץ t, m. zein ,sparsam sein'.
 מְקַנָּא h ,eifersüchtig', ,neidisch'.
 מְקַפִּיד t [Mw v. קָפַד] ,jmd der es genau, streng nimmt'.
 מְקַצָּה t [abgesondert] ,zur Benutzung (an Sabbaten u. Festtagen) verboten'.
 מְקַצוּעַ 1 h ,Kante, Winkel'; 2 ,Zweig, Branche' einer Wissenschaft', Mz מְקַצוּעוֹת.
 מְקַצֵּר h, m. zein ,(ver)kürzen'.
 מְקַרֵּב h, m. zein ,nahe bringen' bes. zur jüdischen Religion.
 מְקַרְהָה h ,Zufall', עַל-פְּיָמָּה ,zufällig'.
 מְקַרִּיב h ,opfernd, darbringend'.
 זִיחַ m. zein ,sich aufopfern'.

מקשה *t*, schwer' zu verstehn.
 מקשן *t* jmd der fortwährend Fragen stellt, Einwände macht.
 מר בר רב אשי, Mar Sohn des Rab Aši' (455—468 Schulhaupt in Babylonien) sprüchwörtl. für: ein großer Gelehrter.
 מראה *h*, Aussehen'. מראה כהן, 'A. eines Priesters' von jmdm, der reichlich getrunken hat: ,sieht blühend aus' [eigtl von dem schönen u. würdigen Aussehen des Hohenpriesters am Versöhnungstage].
 מרביץ *t* [Mw v. רבץ] m. zein ,verbreiten' Kenntnisse.
 מרבע *t*, im Quadrat'; רגל m. 660 ,660 □ Fuß'.
 מרה *h*, Bitterkeit'.
 מרה שחורה *t*, Melancholie'; מ' ש' מ' ש' ,betrübtetes Gesicht'; מ' ש' - ,traurige Tage'.
 מרוקען, brummen, mürrisch sein'; a mruke thun. *p*
 מרור *h*, Bitterkraut' beim Passahmahl gegessen.
 מרחיק *h*, ,entfernend'. zich m. zein ,sich fern halten, sich entfernen'.
 מרחם *h*, ,sich erbarmend'; zich m. zein ,sich erbarmen'.
 מרחץ *t*, Bad(eanstalt)'.
 מרחק *h*, ,Entfernung', מרחקים.
 מרידה *t*, ,Aufstand, Revolution', Mz רת.
 מרמז *t*, ,Zentrum, Mittelpunkt'.

מרמז *t*, m. zein ,einen Wink geben, hindeuten'.
 מרמז zein ,angedeutet sein'.
 מרפא לשון [Spr. 15, 4], Heilung durch die Zunge', scherzhaft für ,ein loses Maul'.
 מרצה *t* 1 ,befriedigt'; m. zein ,einverstanden, bereit sein'; 2 ,beliebt' beim המון Volke.
 מרצה *h*, Mörder'.
 מרשעה *t*, böse Frau'.
 מרה *t* ehrende Bezeichnung vor Frauennamen: ,Herrin, achtbare Frau'.
 משא *h*, Last'; m. zug, Güterzug'; Mz משאות, Güter'.
 משא ומתן *t* (Kaufen u. Verkaufen), Handel und Wandel, Geschäft'; übtr: Meinungs-austausch.
 משג *t*, Begriff'. [stehn'.
 משוג *t*, m. zein ,begreifen, ver-
 משכיל *t*, Aufklärer'; Mz משכילים, s. השכלה.
 משכל ראשון *t*, die erste Auf-fassung; Axiom'.
 משמח *h*, erfreuend'; m. zein ,er-freuen'; zich m. zein ,sich vergnügen'.
 משביע *h* [Mw v. שבע] m. zein ,jmdn beschwören, schwören lassen'.
 משבית *h*, m. zein ,aufhören machen'.
 משגיח *t*, Aufseher'. [rückt'.
 משגע *h* u. משוגע נער *hd*, ver-
 משוגע/וואַטע, etwas verrückt'.

משוגע/נערווייז *hd*, nach Art eines Verrückten.

[sinn'.
מִשְׁגָּעַת *t*, Verrücktheit, Wahn-
מִשְׁדָּף *t*, e. שְׂדֵיף zu stande bringend'.

מִשֵּׁה רַבֵּנוּ, unser Lehrer Moses'.
מִשֵּׁה רַבְּנוֹס בְּהַמָּה'לע od. מ' ר'
קיהעלע, Marienkäferchen'.

זומער פליגעלע = מ' ר'ס פערדיל.
מִשְׁתָּה *t*, m. zein, ausgleichen, bezahlen'.

[den'.
מִשְׁתָּה *w*eren, (handels)einig wer-
מִשְׁוֹרֵר *h* Sänger.

מִשְׁחָד *t* [שְׂחָד] m. zein, bestechen'.

משטיינס געזאגט s. מיש'.
מִשִּׁיָּה *h* Messias.

מִשִּׁיָּהוּ *t*, dem M. anhangend',
Mz מִשִּׁיָּהוּס.

מִשֵּׁף *t*, (Zeit-)Verlauf, Dauer'; in
m. fun, in V. von'; auf a m.
,für etliche Zeit'.

מִשְׁכָּוֶן *t*, Pfand', Mz מִשְׁכָּוֶת.
מִשָּׁל *h*, Gleichnis, Fabel'; 'למ'
,zum Beispiel'.

מִשְׁלַח מַנּוֹחַ, מִשְׁלַח מַנּוֹחַ *t* das Sen-
den von Geschenken (zum
Essen u. zum Trinken) zum
Purimfest, dann: die Purim-
geschenke selbst.

מִשְׁלַח *h* [Mw v. שְׁלַח] m. zein
,entsenden, entlassen'.

מִשְׁלַח *h*, Bote'; auch: ,reisender
Agent, Kollektant'.

מִשְׁלַחַת *t* [genauer: מִשְׁלַחַת *h*
Schickung], Plage, Pest', auch
Schimpfwort.

מִשְׁלָם *t* [שְׁלָם], vollkommen, tüch-

tig in seinem Fach, kenntnis-
reich'; w. מִשְׁלָמָה.

מִשְׁלָמוֹ *t*, a mens m. ,der zu uns
gehört'.

מִשְׁלֵשׁ *t* [שְׁלֵשׁ *h*, drei'] m. zein
,deponieren' bei einem Drit-
ten, Unparteiischen.

מִשְׁמָד *t*, 'Abtrünniger', insbes.:
getaufter Jude.

מִשְׁמָדָה *w* u. מִשְׁמָדָה *t*.
מִשְׁמָעָה *t* [was man ent-
nehmen, folgern kann], er-
sichtlich; versteht sich'. di 'מ
az ,der Sinn davon ist; dar-
aus ergibt sich daß'.

מִשְׁמַשׁ *t*, m. zein ,bedienen'.

מִשְׁנָה *h*, m. zein 1 ,verändern'
מקום ,den Wohnort'; 2 mit u.
ohne בְּדַבְּרוֹ: ,wortbrüchig
werden'.

מִשְׁנָה *t*, ,außergewöhnlich', a m.
מִן aussteilen ,sonderbare
Art auszuteilen'.

מִשְׁנָה דְּרוּגָה, ungewöhnlich, fremd-
artig, ungeheuer'.

מִשְׁנָה, Mz מִשְׁנֵיחוֹת, *t* die Mišna,
das mündlich überlieferte Ge-
setz in seiner durch Rabbi
(Jehuda den Fürsten) redi-
gierten Gestalt. [tet'.
מִשְׁעָבֵד *t*, unterworfen, geknech-
מִשְׁעָר *t*, zich 'מ zein ,vermuten'.

מִשְׁפָּחָה *h*, Familie, Sippe, Ver-
wandtschaft'.

מִשְׁפָּט *h*, Gericht; Richterspruch,
Urteil'.

משפטים *hd* ,urteilen; verurteilen'. m. zich ,prozessieren'.
 משפיע *t* [Mw v. שפע] m. zein ,Einfluß ausüben'.
 משפע *t* ,abschüssig; schräg'.
 משקה *h* ,Getränk', Mz *t* משקאות.
 משקל *h* ,Gleichgewicht'.
 משרת *h* ,Diener'; bes. Ladendiener, Kellner.
 משתדל *t* ,zich m. zein ,sich angestrengt bemühen'.
 משתתף *t* ,zich m. zein ,sich beteiligen' an e. Geschäft.
 מת *h* tot, Toter; מ' מצרה den die Gemeinde auf ihre Kosten zu bestatten hat.
 מתבודד *t* ,m. zein ,einsam, für sich allein sein'.
 מתגבר *h* ,zich m. zein ,sich stark erweisen'.
 מתודה *h* ,zich m. zein ,sein Sündenbekenntnis ablegen'.
 מתוּבַח *t* [Mw v. רכח] m. zein ,disputieren'.
 מתחייב *t* ,verpflichtet', m. בנפשו ,der sein Leben verwirkt'; zich m. zein ,sich verpflichten'.
 מתחיל *t* [תחלה] ,Anfang' m. zein ,anfangen'.
 מתחתן *h* ,zich m. zein ,durch Heirat sich verbinden', dann übh. ,sich verbrüdern'.
 מתואש *t* ,zich m. zein ,verzweifeln'.
 מתים-שטיבעל *hd* [מת] tot] ,Leichenkammer', wo die Leichen gewaschen werden.

מתיעץ *h* ,zich m. zein ,sich beraten'.
 מתיקות *t* ,Süßigkeit'. [raten'.
 מתיר *t* (erlaubend), m. zein ,als (religions-gesetzlich) erlaubt erklären, erlauben'; m. נדר zein ,ein Gelübde auflösen'.
 מתכונן *t* ,zich m. zein ,beabsichtigen'.
 מתן בסתר [Spr. 21, 14] 1 ,heimliches Geschenk'; 2 ,Almosenbüchse'; 3 ,Bestechung'.
 מתן תורה ,Gebung des Gesetzes' auf dem Sinai.
 מתנגד *t* ,Gegner', bes. der nicht zu den Hasidim Gehörige. zich m. zein ,sich widersetzen'.
 מתנה *h* ,Geschenk'; מתנת יד scherzhaft: ,Schlag'. [fertigen'.
 מתניצל *t* ,zich m. zein ,sich recht-
 מתעסק *t* ,zich m. zein ,sich beschäftigen', insb. von den bei Bestattungen Mittätigen.
 מתפלל *h* ,m. zein ,beten'.
 מתקן *t* ,m. zein ,anordnen'; insbes. ,in Ordnung bringen' die Seelen Verstorbenen (vor der Beerdigung) durch Gebete.
 מתקנא *t* [קנאה] zich m. zein ,be-
 מתיר *t* [מתיר] ,erlaubt'. [neiden'.
 מתרה *t* ,m. zein ,warnend ankündigen, warnen'.
 מתרעם *t* ,m. zein ,murren, unzufrieden sein'.
 נ"ח = נשאר חוב ,übrig geblieben ist als Schuld'.
 נ"י = נרו יאיר ,sein Licht möge

leuchten', ehrender Wunsch beim Namen eines Lebenden.
 נ"ד = נְבוֹיָאִים בְּתוֹבִים = Propheten, Hagiographen', zweiter u. dritter Teil des hebr. Alten Test. [ist Eden'.
 נ"ע = נִיחוּ עֵדֶן, seine Ruhestätte
 נא [Exod 12, 9], halbgar'.
 נא, da!'; na dir, da hast du'; נאט eich שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, da habt ihr einen Gruß'. p
 נא פשיקלאד, zum Beispiel'. p
 נאגיוקע, (Kosaken-) Peitsche'. r
 נאגעל, Nagel', auch Krallen des Adlers, Klauen des Schweins. auf di negel, auf den Zehen'.
 נאגען, nagen'.
 נאגראדע, 'Auszeichnung' eines Beamten, Mz ס. r
 נאדזאר, 'Aufsicht'. r
 נאדעל, Nadel', Mz נאדלען; Vk נאדעלע. nei fun der n.
 נאדעלדויג, n-e baumer 'Nadelbäume'. [bäume'.
 נאהל, Ahle' (אהל).
 נאהנט, nahe'; n. bekannt. n-kampf, Nahekampf'; in di teg, in den nächsten Tagen'.
 נאה(ע)נטקייט, Nähe, Nahesein'.
 נארוואז, Dünger, Mist'. p
 נארוואסטי, Neuigkeiten'. r
 נארווינע, Neuigkeit; Neues' zB: neue Frucht. p
 נארף, Ehebruch'. h
 נאז, Nase'; auch 'Rüssel', 'Nüstern' des Pferdes; Mz נעזער.

נאהאל, frech, unverschämt'. r
 נאט s. נא.
 נאטשאלניק, Vorgesetzter, Chef'. r
 נאטשאלסטרווע, Obrigkeit; Vorgesetzter'. r
 נאכאנאנד, nacheinander'.
 נאכוועהעניש, Nachwehen, Nachwirkung'. [isch).
 נאכסאל, warum? wozu?' (litauisch).
 נאכקרימען (n. zich), nachmachen'.
 נאלאג, Auflage, Steuer'. r
 נאלעפעק, 'Aufgeklebtes' ans Fenster geklebttes Bild als Zeichen, daß man zu einem wohltätigen Zwecke beigetragen hat.
 נאמיעסטניק, Statthalter'. r
 נאמן h, Vertrauensmann'.
 נאמנות t, Vertrauenswürdigkeit'. auf mein n. ,auf mein Wort, auf Ehre!'
 נאמען, Namen', Mz נעמען. zein lieber n. ,Gott'.
 נאסראדען זיך auf, sich auf etwas
 נאסאס, Pumpe'. r [versetzen'. r
 נאסקייט, Nässe'.
 נאפעל, Nabel'.
 נאפשיקלאד s. נא.
 נאפראווקע, 'Ausbesserung'. p
 נאפט, Steinöl, Petroleum'.
 נאפעק hd [נפק], Prostituierte'.
 נאציע, Nation', Mz ס.
 נאר, nur'. נאר וואס, soeben, eben erst'; ništ allein . . nor (sondern') auch.
 נאר, Narr', Mz נאראנים; Vk נארעלע.

נאַרָד, Volk'. *r p*
 נאַרָדאַרױצע, Nationalist, Völkischer', Mz ס. *r*
 נאַרָטשנע, absichtlich'. *r*
 נאַראַיִען, jmdm etw. zuweisen, zuschanzen' einen Vorteil. *p*
 נאַרש, Reihenfolge' von 4 Karten.
 נאַריש [nährisch], 'dumm' Trut-
 hahn.
 נאַרע, (Erd-)Höhle' des Fuchses,
 der Maus, *p*
 נאַרען, zum besten haben, betrü-
 gen'.
 נאַשפּױץ [spitz gespanntes Fuhr-
 werk, zwei Pferde hinter-
 einander], Tandem'.
 נבָהֵל *h* [Mw v. בהל]. *n.* weren
 ,bestürzt, erschreckt werden'.
 נבּוֹאָה, Prophezeiung'.
 נבּוֹל־פֶּה *t*, Zotenreißen'.
 נבּוֹל־פֶּה־נִיק *hd*, Zotenreißer'.
 נבּוֹזִיק [נבּוֹזָה *h*], häßlich'.
 נבּוֹיָאִים *h*, Prophet'. Mz
 נבּוֹיָאִים ראַשׁוֹנִים, die ersten (vorderen)
 Propheten', d. i. die Bücher
 Josua, Richter, Sam., Könige.
 נבּוֹיָאִים אַחֲרֵוֹנִים *n*, die späteren (an
 späterer Stelle im Kanon)
 Pr., d. h.: Jes., Jerem., Eze-
 chiel, Kleine Propheten.
 נבּוֹיָאִים זָאָגן, weissagen, voraus-
 sagen'.
 נבּוֹלָה *h*, totes Tier', insbes.: nicht
 rituell geschlachtetes Tier,
 Fleisch eines solchen.
 נבָּרַח *t*, fliehend'.
 נבּוֹן *t*, singende Vortragsweise,

Melodie'; Vk *hd* נבּעלע u.
 נבּוֹנִידעל auch, gesungenes Lied'.
 נבָּזֵר *h*, bestimmt, verhängt'.
 נבָּיִד *h*, vornehmer, reicher Mann',
 Mz Vk נבָּיִדִים־לַעַךְ; Mz *w*
 נבּוֹדוֹת־טַעַם.
 נבָּיִדִישׁ *hd*, vornehm, reich'. *n-e*
 wetşeres, großartige Abend-
 mahlzeiten'.
 נבָּעַ *h* 1, Plage'; 2, zänkische
 Person'.
 נבָּבָה *h*, Spende'. Mz רו.
 נבָּבֵן *t*, Spender, freigebiger
 Mann'. [riode'.
 נבָּה *t*, Frau während ihrer Pe-
 נבָּבָה *t* [Mw v. נבָּבָה], verscho-
 ben, verlegt' Festtag.
 נבָּדִיָא *t*, Mitgift'.
 נבָּרָה, Gelübde'; נבָּרָה *n*, ohne G.',
 wenn man keine unverbrüch-
 liche Zusage geben will. Mz
 נבָּרָה־נִיק. Vgl. נבָּרָה־נִיק.
 נבָּהֵל *t*, *n.* zein fun, Nutzen, Ge-
 nuß haben'.
 נבָּהֵר *h*, *n.* weren, getötet werden'.
 נבָּהֵר־זִיד *hd*, sich töten; sich
 schwer verletzen' indem man
 sich stößt od. schneidet.
 נבּוֹאָה *h*, Buhler'.
 נבּוֹגֵג *h* [berührend]. *n.* zein, be-
 rühren, betreffen'. נבּוֹגֵג, was
 anlangt'.
 נבּוֹגֵשׁ *h*, Dränger', insbes. vom
 Arbeitgeber.
 נרדזשען 1, langweilen'; 2
 ,jmdm übel machen'. *p*

נודנע 1, langweilig'; 2, 'übel' vom Befinden: es 'iz mir n. (zum Erbrechen). *p*
 נודניק, langweilig' Redner.
 נודען, langweilen, anöden'.
 נודה *t*, n. כבוד zein, 'Ehre erweisen'. zich n. zein, 'pflegen'.
 נודריקון talmud. Auslegungsnorm: Zerlegung eines Worts.
 נודה *h*, n. zein, '(sich) hinneigen. mehr n. zum אמת, 'der Wahrheit näher kommend'; n. למיתה, 'dem Tode nahe'.
 נויגען n. zich, 'sich ver-beugen, -neigen', zich a נויג thun.
 גענויגעט Mw
 נויט, 'Not', Mz ען.
 נויטבעדערפטיג, 'notleidend, bedürftig'.
 נויטיג, 'nötig', נויטיג [haben'.
 נויטיגען זיך in, 'bedürfen, nötig'.
 נויטיגקייט, 'Notwendigkeit'.
 נויטען, 'nötigen'.
 נומערעאזיע, 'Zählung'.
 נוס, 'Nuß', Mz נויס; Vk ניסעל.
 נוסח *t*, 'Text, Lesart', Mz נוסחאות, 'nützlich'.
 נוצען, 'benutzen'.
 נוצען, 'Nutzen'; Mz די n. 'die Vorteile' welche herauskommen.
 נוצרי, 'Nazarener'; Jesus Christos. הנוצרים, 'die Christen'.
 נוצר'טע *hd*, 'Christin'.
 נוקם *h*, 'rächend'. zich n. zein, 'sich rächen' | נ' ונוטר [Nahum 1, 2], 'rächend und nachtragend', 'rachsüchtig'.

נורען (אויב) נורען, 'einhüllen, bergen' dem kopp זװיזן די fligelech.
 נושא *h*, n. הן zein, 'Beifall, Gunst haben, in Gunst stehn' | n. פנים zein, 'Rücksicht nehmen auf' insbes. parteiisch.
 נוהן *h* [Mw v. נתן], 'gebend'.
 נזהר *h*, 'vorsichtig', n. zein.
 נזיקין, 'Schädigungen', der vierte Hauptteil der Mišna, bzw. des Talmuds.
 נזיר [Num 6], 'Nasiräer'.
 נהלה *h*, '(ererbtes oder besessenes) Grundstück, Grundbesitz', einschl. Häuser; Mz נהלאות.
 נהמה *h*, 'Trost'.
 נחש *h*, 'Schlange'; n. הקדמני, 'die alte (erste) S'.
 נחה *h*, gew. נחת-רונה, '(innere) Freude, Befriedigung'.
 נטיה *t*, 'Neigung, Tendenz'.
 נטילה וידים *t*, '(rituelle) Händespülung', bes. vor dem Essen.
 ניאנקע, 'Kinderwärterin'. *p*
 ניאנטשען, 'hätscheln, e. Kind liebevoll behandeln'.
 נידע, 'Schinn, Schuppen' auf dem Kopf; 2, 'Nisse, Läuseeier'. *p* gnida [Ton.
 נידריג 1, 'klein' Mensch. | 2, 'leise' ziehen, riechen'. *p*
 ניווען in n. gehen, 'ins nichts gehn, zu grunde gehn'. *p*
 נויט, 'nicht'; נויטא, n. 'vorhanden'.
 ניהא לי *t*, 'ruhig, sanft'. (ניחא) ניהא, 'es ist mir recht'.

ניט געשטויגען ניט געפלוויגען
,gänzlicherlogen'; wörtl: nicht
gestiegen (in den Himmel) ist
er und auch nicht geflogen.
ניטל [natalis], Geburtstag Christi,
Weihnachten'.
ניטשעוואָ, das macht nichts, dar-
auf kommt es nicht an'. r
ניי, neu'.
נייהען, nähén', Mw גענייט.
נייהטערקע, נייטאַרין Näherin;
Mz ס.
נייטען, nötigen'.
ניין, neun'; di nein teg, die 9 Tage'
vom 1.—9. Ab, in denen keine
Fleischspeisen genossen wer-
den dürfen.
נייעס u. נייעסען, Neuigkeiten';
judiše neies.
נייערט, nur; sondern' nach Ver-
neinung.
ניכאַי, ניכעכאַי, laß ihn!, er mag!
(das tun). p niechaj
ניכטער, nüchtern'.
ניסעל 1 Vk v. ניס Nuß | 2, Nisse;
Schinn', in dieser Bdtg auch
ניסטעל, s. גנידע (ג).
ניסען, niesen'.
ניצעווען, wenden' e. Kleid.
נישט, nicht'; נ' . . נ' ,weder . .
noch'; gern ništ gern ,gern
oder nicht gern'; n. kein an-
genehmer konflikt ,ein nicht
angenehmer'. | Für unser
Sprachgefühl überflüssig in
konzessiven Sätzen: wifil es
zoll ništ kosten ,wieviel es

auch kostet, wenn es auch
noch so viel k.' Ebenso nach
Sätzen mit negativem Sinn:
er hāt מוֹרָא (,Furcht') zu re-
den, zi zoll zich n. zuweinen
,sie könnte heftig weinen'.
נישטעל 1 ,wertlose Karte' mit
weniger als 9 Augen (7 u. 8) |
2 ,unbedeutender Mensch'.
נישטשען, zu nichts machen, ver-
wüsten'.
נישטערן, mit der Nase suchen,
schnuppern, schnüffeln'.
נישקשע, zuw. קשה, hd
[קשה, ,schwierig'] 1 ,so ziem-
lich, einigermaßen'. in güf iz
afillu n. ,Im Körper ist es so
leidlich (warm), geht es noch' |
2 als Ausruf: ,es macht nichts'.
נישקשעה' דיג Eigw: a gār n. wei-
bel ,gar nicht übel', a n-er
fôgel ,ein gerissener Mensch' |
Umstw: mit ammunitionen
zei n. ferzorgt ,leidlich'.
ניקבדי העיר, נקבדי h ,geehrt'
die angesehensten Personen der
Stadt'.
ניקנס t, n. zein ,hineingehn'.
ניקנע h [כנע], unterworfen, unter-
würfig'.
ניקפע t u. נקפע, Epilepsie', kurz
für הַנְּקֵפָה הַלִּי, Krankheit des
Epileptikers'.
ניקשול h, n. weren ,straucheln;
irren; sündigen'. [Leser.
ניקחב t ,entflammt, begeistert',
נימאָס h ,überdrüssig'. brôt wert

nit n. | רִמָּאוּס 'n, überdrüssig und widerwärtig'.
 נִמְצָא t 1, vorhanden, anwesend'; 2 Umstw, also, folglich'.
 נִסִּים t, Wunder'. וְנִפְלְאוֹת ,Wunderbares und Außerordentliches'. [den'.
 נִמְסָר t, n. weren, überliefert wer-
 נִמְשָׁל h [Mw v. מִשָּׁל], verglichen'; das מִשָּׁל iz nit gleich zum n. ,das Gleichnis hinkt'.
 נִסְיוֹן t, Versuchung'; Mz נִסְיוֹנוֹת .
 נִסְיָה t, Reise'.
 נִסָּךְ s. נִי'.
 נִסְתָּר h, verborgen'.
 נִעַר [Gen. 4, 14], unstät und flüchtig'; er fihrt a 'רָ נִעַר leben.
 נִעְבִּיד, leider'.
 נִעְגַלְלוּ אֶסְרָא ,Handwasser' zum Übergießen der Hände am Morgen.
 נִעְגַל 1 Vk v. נִאָּגַעַל ,Nagel'; 2 ,Gewürznelke'.
 נִעְהַמֵּן 1 ,zunehmen' der frost nehmt. || 2 ,sich an etwas machen, anfangen'. das ferd hât genummen špringen; zi hât g. zuchen dem weg. Ebenso: n. zich zu: ich nehm zich zu leienen ,fange an zu lesen'. er nehmt zich zu der pen ,ergreift die Feder'. | 'נִי' kann oft unübersetzt bleiben: men nehmt zich dingen ,man mietet'. | a nehm thun di zach in di hand ,die Sache in die H. nehmen'; zich a nehm thun

zu ,sich an jmdn heranmachen' feindlich, zB an die Spekulanten.
 נִיְהָעַן ,nähen'.
 נִיְהָעִין ,Näherin'.
 נִיְהָעִין t ,Schlußgebet' am Versöhnungstage; näch n. kummen ,zu spät'.
 נִעְכַּתְעַן ,gestern'; der nechtige tåg ,der gestrige'.
 נִעְלָם h ,verborgen'; n. weren ,verschwinden'.
 נִעְ(ה)נִט ,nahe' = נִאָּהַנִּט .
 נִעְ(ה)נִטְרֵן זִיד ,sich nähern'.
 נִעַסַּת w ,Nest', Mz עַן .
 נִעַפְעַל ,Nebel'.
 נִעַץ ,Nässe'.
 נִעַץ w ,Netz', Mz עַן .
 נִעֲצָר [h ,verschlossen', Mw v. עֲצָר], n. zein ,an Verstopfung leiden'.
 נִעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע [Exod. 24, 7], wir wollen tun und hören' Worte Israels beim Empfangen des Gesetzes.
 נִפְוִיָּה t [das Anblasen] 1 ,Aufgeblasensein, Umfang'; 2 ,Wind' den man fahren läßt.
 נִפְטָר t ,gestorben'. n. weren [sterben'.
 נִפְוִיָּה = נִפְוִיָּה 2.
 נִפְלָע (h נִפְלָע), Frühgeburt, totgeborenes Kind'.
 נִפְקָא (nā') t ,Prostituierte' (wörtl: Hinausläuferin).
 נִפְקָא מִיָּדָא (gew. 'נִי' gesprochen) t ,es geht daraus hervor'. wås iz der n. m. ,was geht daraus

- hervor? was folgt daraus?
er iz ništ kein šum n. m. ,es
ist gar kein Unterschied‘.
- נפש *h* [Seele], Mensch‘; 3wei um-
schuldige נפשות; der brudiger
n. ,der schmutzige Kerl‘.
- נצול *t* ,errettet‘.
- נצחון *t* ,Sieg‘, Mz נצחונות.
- נצרך *t* ,bedürftig‘.
- נקב *h* ,Loch‘; Mz נקבים ,Öffnun-
gen‘ des menschlichen Leibes,
n. גדולים ,die größeren‘, n.
קטנים ,die kleineren‘.
- נקבה *h* ,weibliche Person, Weib‘.
- נקי כפיים *h* ,rein an Händen‘;
v. Beamten: ,unbestochen‘.
- נקיות *t* 1 ,Reinheit‘; 2 ,Leibes-
öffnung, Stuhlgang‘.
- נקמה *h* ,Rache‘.
- נר המיד *h* ,das ewige (bestän-
dige) Licht‘ im Tempel, später
in der Synagoge.
- נשיא *h* ,Fürst‘.
- נשרף *t* ,ein Abgebrannter‘.
- נשא *h* ,übriggeblieben‘.
- נשמה *h* ,Seele‘, Mz נשמות; Vk *hd*
נשמה לעד, Mz נשמה לעד.
- נשתומם *t* ,starr‘ vor Staunen.
- נשתנה *t* (verändert) n. weren
,anders werden‘.
- נחבקש *t* ,n. weren ,gesucht, ein-
geladen werden‘, insbes. vor
die himmlische Gerichtsver-
sammlung, d. h. ,sterben‘.
- נחגלה *t* ,n. weren ,enthüllt, offen-
bar, kund werden‘.
- נחיהפך *t* ,n. weren ,sich wandeln,
andrer Ansicht werden‘.
- נחמלא *t* ,n. weren ,erfüllt wer-
den‘ v. Weissagungen.
- נחמעט *t* ,n. weren ,weniger wer-
den, abnehmen‘.
- נחעלה *t* ,n. weren ,in die Höhe
kommen, groß (reich, vor-
nehm) werden‘.
- נחעשר *t* ,n. weren ,reich werden‘.
- נחפעל *t* ,n. zein ,entzückt, be-
geistert, hingerissen sein‘.
- נחפרסם *t* ,n. weren ,bekannt
werden‘. [mehren‘.
- נחרבה *t* ,n. weren ,sich ver-
- סה הכל = סה כ ,alles zusammen‘.
- ספר תורה = ס"ה ,Buch der Tora‘.
- ס' טויטש | ס' איז ,was
soll das heißen?‘ s. טויטש.
- ס' ארא ,was für ein!‘
- סאבאר , (russische) Kathedrale‘.
- סאבליע Säbel. *p*
- סאד ,Garten‘, Mz סעדער. *r*
- סאזשעלקע = סאדזאוקע.
- סאדלע ,Speck‘. *p* sadlo [rat‘. *r*
- סארויעט ,Rat‘; ס' גאסרד ,Reichs-
gewissen‘. *r*
- סארויעסטנע ,gewissenhaft‘. *r*
- סאזשע ,Ruß‘. *p* sadze
- סאזשעלקע ,Fisch-behälter,-teich‘;
p sadzawka
- סאזשען ,Klafter, Faden‘, Längen-
maß 2,13 m. *r p*
- סאטניע [ein Hundert] ,Schwa-
dron‘ Kosaken. *r p*
- סאי ,gew. סיי ,sei es; es sei‘.

סאָכע, Hakenpflug'. *p*
 סאָלאָווויטשיק, Nachtigall'. *r*
 סאָלאָמיוֹנקע, Strohdecke'. *p*
 סאָלטיס, Schultheiß', Mz ען. *p*
 סאָליטרע, Salpeter'. *p*
 סאָליע, Saal'. *p* sala
 סאָלניצקע, Salzfüßchen'. *p*
 סאָמאָוואַר, Teemaschine'. *r*
 סאָמאָפּאַמאַץ, Selbsthilfe'. *p*
 סאָמע [selbst] 1, gerade, eben';
 s. in der zeit fun, gerade';
 s. in mitten; a mauer fun s.
 fenster, aus lauter Fenstern'.
 2 zum Ausdruck des höch-
 sten Grades: der s. trauerig-
 ster period, die allertraurigste
 P.'; di s. lezte; di s. šreiende
 ,die schreiendste'; di s. be-
 glaubte ידועות, die best be-
 glaubigten Nachrichten'.
 סאָמעט, Sammet'.
 סאָנישניק, Sonnenblume'. *p*
 סאָס, Sauce'.
 סאָסולקע, Zapfen' zB Eiszapfen. *r*
 סאָסנע, Fichte', Mz ס. *p*
 סאָסנאָרע, Fichten-'.
 סאָפּאַזשניק, Schuster'. *r*
 סאָפּיאַר, Sappeur'.
 סאָפען, schwer atmen, keuchen'
 nach schnellem Laufen. *p*
 סאָפּ, Saft'. *p* sok
 סאָפּאַקע, Elster'. *p* sroka
 סאָרט, Sorte'. *m*
 סאָרווער [franz. servir], Aufwär-
 ter' bes. bei Hochzeiten.
 סאָרנע, Reh'. *p* sarna
 סב t, Greis'. ישראָל סבא, der

greise Israel', ehrende Be-
 zeichnung des Volkes Isr.
 סבאַרטשיק (Steuer-)Einnehmer. *r*
 סבא t, Ursache'; zuw. = Unfall.
 סבּיבּה t, Umgebung'.
 סבּלן t, geduldig, ertragend; to-
 lerant'. [keit'.
 סבּלנות t, Ertragen, Duldsam-
 סבּרָה, סבּרָא t, Meinung'. s iz a s.
 ,man denkt, vermutet'; a s.
 ,vermutlich'; bauch-סבּרוֹת, un-
 begründete, haltlose'.
 סבּוּה t, Kasteiung, Askese'.
 סבּי נהוֹרָא t [reich an Licht']
 ,blind'.
 סבּגָה 1 h, Eigentum, Besitz' |
 2 t, (volkstümliches) Heilmit-
 tel', insbes. sympathisches.
 סבּנוֹן t [latein.], Ausdrucksweise,
 Stil'.
 סדוֹם Sodom. 'מַעֲשֵׂה ס', Tun nach
 Sodoms Art'.
 סדוּר t, Gebetbuch'; Vk סדוּר'ל.
 סדָר h, Ordnung'; Ordnung (ri-
 tuelle Feier) der beiden ersten
 Passahabende. | כְּסָדָר, der
 Reihe nach, regelmäßig'.
 סדָרָה t 1, Sabbatperikope'; nach
 ihr wird oft die Woche be-
 nannt; Mz סדָרוֹת | 2, Reihe'
 a s. fun neie צָרוֹת, eine Reihe
 neuer Drangsale'.
 סוואָיסקע, selbstgemacht'; arbeit
 ,eigne' d. i. solide.
 סוואָלאַטש, Gesindel', Schimpf-
 wort. *r*
 סוואַנד, Kohlendunst'. *p*

סוביעקט, Handlungsgehilfe'; Mz
 ען, s-en-feroin. *p*
 סוד *h*, Geheimnis'. בסוד סודות
 ,im tiefsten Vertrauen' | סודות'
 פול *hd*, geheimnisvoll' Miene.
 סוד, Gericht' (rechtlich). *r*
 סוד מיראָוואָי, Friedensgericht'.
 סודיען זיך, prozessieren'.
 סוד'ען *hd*, flüstern'; s. zich, mit-
 einander fl.'
 סוחר *h*, Händler', Mz סוחרים.
 סוחר'יש *hd* Eigw.
 סוטה *t*, des Ehebruchs verdäch-
 tigte Frau (Num. 5).
 סוטענער [franz.], Zuhälter'.
 סוטינעריי, Zuhälterwesen'.
 סוויטע 1 langer, Bauernrock'
 aus grobem Tuch. *r p* | 2, Ge-
 folge'. [Geizhals.
 סוויניאָק, Schweinekerl', insbes.
 סוויסט, Pfiff' der Dampfpeife.
 סוויסטען, pfeifen'.
 סוויטענדיג, juckender
 Ausschlag'. *p* swędzié
 סוויגענען, heiligen, weihen'.
 סווישט, Pfeifen'.
 סווישטען, pfeifen'. *p*
 סווישטערן, zwitschern'.
 סווישטערריי, Gezwitscher'.
 סוכאָטניק, Schwindsüchtiger'. *p*
 סוכאָטע, Schwindsucht'. *p*
 סוכאָר, Zwieback'; insbes. ,ge-
 trocknetes Soldatenbrot', Mz ס.
 סומאָטאָנע, Hinundherlaufen, Ge-
 tümmel'. *r*
 סומאָ *h* [סמאָ Mw]. zich s. zein
 ,sich stützen'.

סומע, Betrag, Summe', Mz ס.
 סוס *h*, Pferd'.
 סוף *h*, Ende', in s. wort ,am
 Wortende'; fun anhaub (,An-
 fang') biz'n s.; סוף קל-סוף
 ,endschließlich'.
 סופט, Zimmerdecke'. *p*
 סופר *h* 1, Schreiber', bes. v.
 Torarollen, Tephillin, Mezu-
 zoth | 2, Schriftgelehrter', Mz
 סופרים.
 סוק, Knoten', Knorren im
 Holz. *p* sęk [p
 סוקיענקע, שו' (Frauen-)Leibchen.
 סור-בור, durcheinander Gemeng-
 tes', Waren, Reden (pêle-mêle).
 סורדוט, Oberrock'. Mz ען. *p*
 סורר ומורה [Deut. 21, 18], wider-
 spenstig und ungehorsam'.
 סותם *h* [Mw v. סתם]. s. zein
 ,verstopfen, verschließen'.
 סותר *t*, s. zein ,widersprechen'.
 סוהרה *t*, Ware'.
 סטאָדאָלע, Scheune, Schuppen'. *p*
 סטאָדע, Herde'. *p*
 סטאָוו, Teich'. *p*
 סטאָרוקע, Einsatz' beim Spiel. *p*
 סטאָטעטשנע, סטאָטקעווען, שט'.
 סטאָטשעק, Wachsstock'. *p*
 סטאָיג, Schober'. *p* stóg
 סטאָיען, ausreichen'.
 סטאָלב, Pfosten, Pfeiler'. *r*
 סטאָליאַר, סטאָלער, Tischler'. *r p*
 סטאָלנע, gesetzt' Mensch.
 סטאָלעריי, Tischlerei'.
 סטאַן, Tailienweite', Leibesum-
 fang über den Hüften. *p*

סטאַנגרעט ,Kutscher'. *p*
 סטאַניק ,Taille, Leibchen'.
 סטאַנציע *r*, סטאַציע *p* ,Station',
 Mz ס.
 סטאַס ,Haufe, Stoß' übereinander-
 gelegter Sachen. *p*
 סטאַפּניק ,Stufe, Staffel'.
 סטאַראַזש ,Wächter'. *r*
 סטאַרוכע ,alter Mann', *w*
 סטאַרטשען ,herausragen'. *p*
 סטאַרען זיך ,סטאַראַיען זיך ,sich
 bemühen'.
 סטאַרשי ,Älterer', oft = ,Ober-';
 ס' פאַרוטשיק ,Oberleutnant'. *r p*
 סטויטשנע ,künstlich'. *s. karakul*
 ,imitiertes Persianerfell'.
 סטופּע ,Mörser'; ,Dummkopf'. *r*
 סטוקען ,schlagen, klopfen'. *p*
 טייטש *s. טייטש*.
 סטעזשקע ,סציע', Fußsteig'. *p*
 סטעליק ,סטעליק', Decke' eines
 Zimmers oder Gewölbes.
 סטענגע ,Band' (das). *p wstęga*
 סטעפּע ,Steppe', Mz עס.
 סטעררווע ,Aas'; ,gemeiner Kerl'. *p*
 סטראַ אַהראַ *t* kabbalistisch: ,die
 andre Seite, der böse Feind'.
 סטראַדען זיך ,sich anstrengen'. *r*
 סטראַזש ,Wache'. *p*
 סטראַזשאַק ,Wachmann', bes.
 Feuerwehrmann.
 סטראַזשניק ,Wächter, Aufseher'
 insbes. beim Zoll.
 סטראַטשען ,vergeuden, einbüßen';
 זײַט ,verlieren' durch Warten.
 סטראַ ,Veranstaltung, Anord-
 nung'; ,stehen in *s.* ,in gerader

Linie stehn'; ,treiben skwoz *s.*
 ,Spießbruten laufen lassen'. *p*
 סטראַיען ,bauen, zurechtmachen';
 די wonzes ,den Schnurrbart'.
 סטראַך ,Furcht, Schrecken'. *p*
 סטראַקע ,Mz ס ,Schnüre u. Bän-
 der' zum Schließen zB des
 Kaftans.
 סטראַשוניק ,Drohung', Mz נקעס'.
 סטראַשידלע ,Schreckbild, Popanz,
 Vogelscheuche'. *p*
 סטראַשנע ,schrecklich' Gedanke. *p*
 סטראַשען ,drohen, einschüchtern',
 Mw געסטראַשעס. *r p*
 סטרוזש ,Wächter'. *p stróz*
 סטרוזשקע ,Wächtersfrau'.
 סטרוכע ,Saite' (Instrument), Mz ס.
 סטריאַפּטשע ,Sachwalter', insbes.
 'גאַטס ס', Eiferer für Gott'.
 סטרעמעניק ,Steigbügel'. *p*
 סיאַטקע ,סיאַטקע', kleines Netz'. *p*
 סיראַקע (סירקע, 'שי'), Schwefel'. *p*
 סירג *t* ,Zaun' | 2 gew. ,(rabbin-
 sches) Vorbeugungsgebot', wel-
 ches die Übertretung eines
 biblischen Gebots verhütet.
 סירואוכע ,schlechter Branntwein,
 Fusel'. *p siwucha*
 סיום *t* ,Abschluß'; Beendigung
 des gemeinsamen Lesens eines
 Talmudtraktats, gern durch
 ein Festmahl gefeiert.
 סירוע ,grau'. *p siwy*
 סיררוק ,Überrock'. *r*
 סיררפּרוז [franz.] ,Überraschung'.
 סיטקא ,Sieb'. *p sitko*

- סיו . . סיו . . sei es . . sei es; so-wohl . . als auch'.
- סיו דען ,es sei denn'.
- סיום ,Landtagsversammlung'. *p*
- סימן *t* ,Zeichen, Anzeichen'.
- סיניאק Quetschung, Brausche, blaue od. braune Stelle von einem Stoße. *p* [dalo
- סיעדעלע ,Hühnerstange'. *r* sje-
- סיעטשקע ,Häcksel'. *p* sieczka
- סייעניק ,Heumaträtze, Strohsack'. *p*
- סיערמויענגע grober ,Bauernkit-
tel'. *p* siermiega, Mz ס.
- סך *t* ,Anzahl'; a סך jähren; a סך
friher ,erheblich früher'; סך
הכל ,Gesamtsumme; alles zu-
sammen'.
- ספה *h* 1 ,Hütte'; 2 ,Laubhütte';
Mz סכור ,Laubhüttenfest'.
- סכום *t* 1 ,Betrag' mir ferkaufen
naft in kleine סכומים; 2 ,Ge-
meindesteuer'.
- סבין *t* ,Messer'.
- סבך *t* ,Bedachung' bes. der Laub-
hütte. s.-baum ,Fichtenbaum',
weil seine Zweige zu diesem
Zwecke gebraucht werden.
- ספנה *t* Gefahr, נפשות ,Le-
bensgefahr'.
- ספנות *t* ,Gefahr'.
- ספנות'דיג *hd* ,gefährlich'.
- סכסוך *t* ,Meinungsverschieden-
heit, Streitigkeit', Mz ים.
- סלאוויאניש ,slavisch'.
- סלאו ,סלוי ,Glas' für Apotheker
und Eingemachtes, סלאה-
הערינגע. *p* sloj
- סלאיעק ,Apothekerbüchse'; Vk
סלאיעקעל. *p* slojek
- סלאנינא ,Speck'. *p* słonina
- סלרזשבע ,Dienst', dhr (An-)Stel-
lung. *r p*
- סלרזשען ,dienen'. *p*
- סלויפ ,Säule, Pfeiler' gew. von
Holz, auch v. Grenzpfählen,
Telegraphenstangen. šand-s.
,Pranger'. *p* slup
- סלויק *t* ,Beseitigung, Entfernung';
,Abrechnung, Bezahlung'.
- סלויק'ען *hd* ,beseitigen, entfer-
nen'; dhr ,abrechnen, bezahlen'.
- סלושען ,gehorschen'. *p*
- סלויאד ,Spur'. *p* ślad
- סליהה *h* ,Vergebung'; Mz סליהות
,Bußgebete'.
- סלוימאק = שלוימאק ,Schnecke'. *p*
- סלוינע ,Speichel'. *p* ślina
- סל(ר)עדאוראטעל ,Untersuchungs-
richter'. *r*
- סל(ר)עדסטרויע ,gerichtliche Un-
tersuchung'. *r*
- סלועדערווען ,untersuchen'.
- סלועפאק ,Blinder'. *p*
- סם *h* 1 ,Spezerei'; 2 ,Medika-
ment'; 3 gew. ,Gift', סם דהמרת ,
tödliches Gift', Mz סמים.
- סמ'ען *hd* ,פער-סמ'ען ,vergiften'.
- סמאדער ,schmutzig, schlumpig'.
- סמאטר ,Besichtigung, Muste-
rung. *r*
- סמאליען 1 ,etw. schwarz bren-
nen'; 2 ,rauchen' Pfeife od.
סמאלע ,Pech'. *p* [Zigarre. *p*

סמאקעווען, etw. schmecken, genießen'; schmatzen. *p*
 סמאָרען, schnauben', auch von Zornigen. *r*
 סמאָרש, סמאָרקאָטש 1, Nasenschleim, Rotz'; 2 übr: ,Rotznase' Schimpfwort. *p*
 סמבטיון sagenhafter Fluß, der während 6 Tage Steine auswirft, nur am Sabbat ruhig ist.
 סמיאָלע, dreist, kühn'. *p*
 סמייכה *t*, Handauflegung; Autorisierung zum Rabbinat'.
 סמייכות *t*, Zusammenhang, Verbindung'. *[fen'. p]*
 סמיעטניק, Mistkasten, Misthaufen
 סמיק 1, Bogen' der Violine; Vk סמיוק *p* smyk | 2, dicker Brei' aus Mais usw.
 סמיקען, fideln'.
 סמָהָ *t*, Stütze', auf'n s. fun, gestützt auf, auf Grund'.
 סמעטענע (שמ'), Sahne, Rahm'; übr, das Beste'. *p*
 סמראָד, Gestank'. *p* smrod
 סנאָפּ 1, Garbe'; 2, Bund Stroh'. *p*
 סנדיק *t* [griech.] der das Kind bei der Beschneidung hält; etwa: ,Gevatter, Pate'.
 סנדקאות *t*, Ehrenamt des S'.
 סנהדרין *t* [griech.], Synedrium', oberstes Gericht für jüdisch-religiöse Angelegenheiten.
 סנוק, שנוק, Schnauze, Rüssel'.
 שלש סעודה, סעודה *t*, Mahlzeit'; שלש סעודות, die drei (am Sabbat einzunehmenden) Mahlzeiten'.

סעודה מצוה, Pflichtmahlzeit', das Festmahl bei einer religiösen Festlichkeit, bes. bei Bar Miṣwa. *[lich'. r]*
 סעי טשאַס, sofort, augenblicklich
 סעמערוניק, Kleinhändler, Höker'. *p*
 סענדאָק, Zander'.
 סענק, סוק, Knoten, Knorren'. *p*
 סעסיע, Session, Tagung' des Parlaments.
 סערדאָק, Brusttuch, Brustlatz'. *p*
 סערוואָטקע, Molke'. *p*
 סערמיאָנקע (סיע') Rock od. Kaftan aus grobem Tuch. *r*
 סערפ, Sichel'. *p* sierp
 ספאָדיק, ספאָדעק 1, Untertasse'; 2 hohe, oben flache, Pelzmütze' für die Wochentage, Mz דקעס. *p*
 ספאָדניצע, Unterrock d. Frauen'. *p*
 ספאָזמע, Krampf', Mz ס. *p*
 ספאָזמירען, Krämpfe haben'.
 ספאָטיקען זיך, sich begegnen, sich treffen'. *p*
 ספאָקולען, Brille', a pār s.
 ספאָרען, gew.: s. zich, streiten, disputieren'. *r*
 ספיר *t*, Erzählung', Mz ים.
 ספישאַרניק, Speisekammer'. *p*
 ספראָווע, Rechtshandel, Prozeß', Mz ס. *p* sprawa
 ספראָנזשקע, Spange, Schnalle' *p*.
 ספרענזשינע, ספרוּזשינע, (elastische) Feder', *p* przężyna
 ספּדן *t*, Trauerredner'.
 ספירה *t* 1, das Zählen' der 49 Tage zwischen Passah und

Wochenfest | 2 Mz רח kabba-
listisch: die 10 göttlichen
Attribute.

ספס *t*, Zweifel', Mz ספסות.

ספסות *t*, Ungewißheit, Zweifel'.

ספס *h*, Buch'; ס' הורה, Buch des
Gesetzes' Moses, bes. das auf
eine Rolle geschriebene.

ספסד [h Gegend in Kleinasien]
t, Spanien'; ספסדים, spanische
(oder portugiesische) Juden',
haben andren Ritus als die
Aškenazîm.

ספסדזשקע, 'Fußsteig'. *p*

ספסדווע, 'Aas'. *p*

ספסדוואוטשען, 'winseln' v. Hund. *p*

ספסדווארדע, 'Bratpfanne'. *r*

ספסדוקע, 'Volkszählungs-Liste'
zB zu Steuerzwecken. *p*

ספסדאל, 'Skandal', Mz ען.

ספסדעל קומט, 'Willkommen!'

ספסדבאווע, 'offiziell; traditionell,
altertümlich'. niggunîm, Me-
lodieen'.

ספסדע, '(Brot-)Rinde'; Vk ספסד-
ינקע. *p*

ספסדעטע, 'Socke'. *p*

ספסדוואז, '(hin)durch'.

ספסדוואוט [Scout] ספסדוואוט, 'Pfad-
finder', Mz ען.

ספסדוואוט, 'Pfadfinder', Mz עם.

ספסדוואוט Eigw, malbušim.

ספסדוואוט 1, 'Furche' des Ackers;

2, '(Brot-)Scheibe'. *p* skiba

ספסדוואוט *t*, 'Steinigung'.

ספסדוואוט, 'Warenniederlage'. *p*

ספסדוואוט, 'Inhaber einer W.'

ספסדוואוט, 'Zusammenlegen; Zus-
gelegtes', insbes. Geld.

ספסדוואוט 1, 'Keller(geschoß)';
2, 'Kaufgewölbe, Kaufmanns-
laden'.

ספסדוואוט (auch *w*)., 'Laden-
diener, -gehülfin'. in a wur-
šten-gešeft.

ספסדוואוט, 'kratzen, schrapen',
Fische schuppen u. dgl. *p*

ספסדוואוט, 'Lade' für Vorräte in
der Küche.

ספסדוואוט, 'knarren, kreischen' von
Rädern. a skrip fun a wägen.

ספסדוואוט, 'knarrend'.

ספסדוואוט, 'Frist'. *r*

ספסדוואוט, 'Elster'. *p* sroka

ספסדוואוט *h*, 'Eunuch'. [mittler'.

ספסדוואוט, 'Makler, Ver-
spruch'.

ספסדוואוט *t* [,ohne weiteren Zusatz']

,schlechthin, einfach'; s.-men-
šen, 'M. schlechthin' (die nicht
einer besondern Nation aus-
schließlich angehören wollen).

ספסדוואוט, 'selbstverständlich'
= מסתמא.

'ע = 'Seite' eines Buches,
ב"ע, 'Rückseite' des Blattes.

ע"ה = 'עליו השלום', s. עליו.

ע"ה = 'עיר הקדש', die heilige
Stadt' Jerusalem.

ע"ה = 'עולם הבא', der künftige
Weltlauf; ע"ה = 'עולם הזה',
dieser W.' s. עולם.

ע"ה = 'ערב יום טוב', Tag vor

einem Festtage'; ע' = ער"ה
ראש ה'ךש, Tag vor Neumond';
ע' שבת ק'ךש = עש"ק
Tag vor dem heiligen Sabbath', Freitag.
עוֹבֵד s. עכו"ם.
על צד היותר טוב = עצהו"ט
die beste Art'.
עֲשֻׁרֶת s. עש"ת.
עֶבֶד h, Knecht'; Mz עֲבָדִים, vor
Gen. עֲבָדֵי.
עֲבֹדָה h, Knechtschaft'.
עֲבֹדָה h, Arbeit'; ,Gottesdienst',
bes. Dienst des Hohenprie-
sters am Versöhnungstage.
עֲבֹדָה זָרָה 1, fremder (Israe-
liten verbotener) Kult'; ins-
bes. ,Götzendienst'. | 2, Götze',
Mz עֲבֹדָה זָרוֹת.
עֲבֹדָה זָרָה'ניק, Götzendiener'.
עֲבִיר t, Einschaltung'.
עֲבוּר־יָאָהֵר hd, Schaltjahr'.
עֲבִיג, gew. אייביג, ewig'.
עֲבָרָה t, Vergangenheit'; ohn wor-
len in 'ע.
עֲבָרָה t, 'Übertretung' eines Ge-
bots, ,Sünde'. an 'ע dās geld
,das Geld ist weggeworfen';
es iz an 'ע (wenn jmd unge-
recht etwas leidet).
עֲבָרִי h, Hebräer'.
עֲבָרִי-טוֹיִטש, Jüdisch(deutsch)'.
עֲגָבֵר, Bohrer'.
עֲגָבֵרֶן, bohren'.
עֲגָדָע, Eidechse', Mz עֲגָדָע.
עֲגָוֵן Mann, der von der Frau
verlassen ist (עֲגָוָה Frau, die

vom Mann verlassen ist) ohne
Ehescheidung.
ע' הַזָּהָב u. הַעֲגֹל h, Kalb',
,das goldene K.'.
עֲגָלָה עֲרֻפָּה, das Kalb dessen
Genick gebrochen worden ist'
wegen eines unentdeckten
Mörders Deut. 21, 6.
עֲגָלָה h, Wagen'.
עֲגִמָּה נֶפֶשׁ t, Betrübnis, Kummer'.
עַד h, bis'; עַד-הַיּוֹם, bis heute'.
עַד-עַתָּה h, bis jetzt'.
עַד-מָתַי h, bis wann?'
עֲדוּת [h Bezeugung des Gottes-
willens] ,Zeugen', meine 'ע;
,Zeuge' ich bin gewēn an 'ע.
עֲדוּת'ע, Zeugin'.
עֵהָל, Öl'.
עֵהָלָבֵרֶט, Ölbaum'.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען, vorgestern'.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען. e-e juden, fromme J.'.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען t, Götzendiener'.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען, Diener der
Sterne und Sternbilder' den
Juden aufgedrängter unjüdi-
scher Ausdruck; abgekürzt
עכו"ם.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען w t 1, Vorgang; Tat,
Handlung'; 2, Pflicht, Auf-
gabe. Mz עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען h [Mw v. עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען] 'ע
,übertreten' auf a ferbot.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען t [gesprochen: ubbār], Fö-
tus'.
עֵה-עַרְנַעֲכֶטֶען h, Überhangendes, Über-
schuß'.
ע' מַלְכּוֹת שְׁמַיִם h, Joch'. Joch

- des Gottesreiches', d. i. der dem Juden durch seine Religion auferlegten Pflichten.
- עֵלָה *h*, Unrecht, Übeltat.
- עֵלָה *h*, Brandopfer.
- עֵלָה *h*, hinaufsteigend' עֵלָה רָגַל zein, zu einem (der 3) Wallfahrtsfeste (Passah, Wochenfest, Laubhütten) nach Jerusalem hinaufziehen'; Mz עֵלָה רָ'.
- עֵלָם 1 *h*, 'Ewigkeit', עֵלָם בְּנִין ע', 'ewiger Bau' | 2 *t*, 'Welt' עֵלָה הָזֶה, 'dieser, der gegenwärtige Äon oder Weltlauf', עֵלָה הַבָּא, 'der künftige' (Matth. 12, 32); עֵלָם הָאֵמֶת, 'die Welt der Wahrheit' jene W.; עֵלָה בְּמִנְהַגוֹ נֹדֵד, 'die W. geht ihren Lauf'; er halt fun eich an עֵלָם וְיִמְלוֹאוּ ע', 'sehr viel'. | 3 *t*, 'Masse, Leute, Publikum'; far'n breiten ע', 'für die Öffentlichkeit'. Mz רת.
- עֵלָם הָזֶה נִיחַ jmd der nur sinnliche Vergnügen sucht, 'Weltkind, Lebemann'.
- עֵוָן *h*, 'Sünde', Mz עֵוֹנוֹת.
- עֵוֹסֵק *t*, 'zein in, sich beschäftigen mit . . ., tätig sein in . . .'
- עוֹף *h*, 'Vogel', Mz עוֹפוֹת.
- עוֹפֵעֵל *hd*, 'schwaches, hilfloses Kind'.
- עֵיִקֵר הָרִים *t*, 'der Berge entwurzelt', Bezeichnung eines scharfsinnigen Gelehrten; ע' מִן-הַשָּׁרֵשׁ zein, 'mit der Wurzel ausrotten'.
- עֵיִת *t*, 'Frechheit'. ע' פְּנִים 1 *t*
- , 'Frechheit' | 2, 'frecher Mensch', Mz ע' פְּנִים עֵר.
- עֵזוֹת דִּיג *hd*, 'frech'.
- עֵזוֹת נִיחַ *hd*, 'frecher Kerl'.
- עֵזְרָה *h*, 'Vorhof'; עֵזְרָה נְשִׁים *t*, 'der Frauenvorhof (vor dem Tempel); Empore für die Frauen in der Synagoge.'
- עֵט 1 Ausruf der Geringschätzung oder Gleichgültigkeit | 2, 'und', '&' kaufmännisch.
- עֵטָא (Gemeinde-)Steuer'; zeibeten m'zoll dem etat ferkleinern, 'bitten daß man die St. verringere'.
- עֵטָא אֲרוּרָה, 'in der Steuerliste stehend'.
- עֵטְמֵן, 'atmen'. es etemet mit ärimkeit, 'riecht nach Armut', געעטעמט *Mw*.
- עֵטְרָה *h*, 'Krone'.
- עֵיִן הָרַע *h*, 'Augē', 'böses Auge' (Zeichen der Mißgunst, des Übelwollens). ohn ע' ה' 'ohne etwas Übles sagen zu wollen'; kein ע' ה' (soll schaden), 'unberufen'.
- עֵיר *h*, 'Stadt', ע' וְאָם, 'St. und Mutter' [2 Sam 20, 19] eine alte und bedeutende Stadt; עֵיר הַקֹּדֶשׁ, 'die heilige Stadt'; עֵיר מְקַלֵּט, 'Zufluchtsstadt'.
- עֵקְבָרוֹשׁ, 'frecher, schadenstiftender Kerl' (von עֵקְבָר, 'Maus'); vgl. אֶדְ-בְּרֵאשׁ.
- עֵבֹב *t*, 'Hindernis'.
- עַל *h*, 'auf, wegen'.

על-אתח כמה וכמה *t*, um wie viel mehr'.

על-הטא *h*, wegen der Sünde', Anfang jedes Verses in einem Sündenbekenntnis am Ver-söhnungstage.

על-כל-פנים *t*, auf alle Fälle'.

על-כן *h*, deswegen'.

על-מנת *t*, unter der Bedingung'.

על-פי טעות *h*, gemäß, laut', infolge eines Irrtums'.
על-פי רוב, der Mehrzahl nach, meist'.

על-רַגְלֵי אַחַת, auf Einem Fuße' während man auf Einem F. steht.

[Mz רם.

עלוי *t*, begabter Mensch, Genie',
עלול, geeignet, fähig'.

עלטר *w*, Alter', auf der e., auf die alten Tage'.

[vater'.

עלטר, älter'. e.-zeide, Urgroß-
עלטרען, Eltern'.

עלטרען זיך, alt werden, lange dauern'.

[sein'.

עלטרשאפט, höheres Alter, Alter-
עליה Hinaufgerufen werden zur
Toravorlesung (ist e. Ehre).

עליו השלום, Friede auf ihm', ehrender Zusatz bei Nennung sehr hoch geschätzter Verstorbenen (Mose, David, Moses Maimonides). | עליה השלום, Friede auf ihr!' bei Nennung zB der verstorbenen Mutter.

עלנו, Auf uns' (liegt es), Anfang eines vielgenannten und heftig angegriffenen Gebets.

עלילת דם, die Blutbeschuldigung',

Strack, Jüd. Wörterbuch.

daß die Juden zu rituellen Zwecken, bes. beim Passahfest, Christenblut gebrauchen.

עלעהיי, als hätte, als wäre' wie
fiel fistlech hāt an עוקה (Vogel)?
fier e. a ferd (Antwort eines Kindes, das keine Gans gesehen hat).

עלענר, einsam, verlassen'.

עלעקטראווע, Elektrizitätswerk'.
עם *h*, Volk'; עם סגולה, Eigentumsvolk'.

עם הארץ, unwissender Mensch';
unw. in jüdischer Religion u. Jüdischem, daher von Juden!,
עם הארצים u. עמי הארץ Mz.

עם הארצות, Unwissenheit'.

עם הארצ'יש, Eigw, unwissend'.

עמוד 1 *h*, Säule'; 2 Spalte, Kolonne' eines Buches; 3 der
'Ständer' in der Synagoge, an dem der Vorbeter steht.

עמיך, irgendjemand'.

עמיר, Eimer, Mz ע' u. לעך'.

עמיר-פלורמען, gewöhnliche Pflaumen (ע-עפעל Äpfel), die eimerweise verkauft werden.

[p

עמירטורע, Pension, Ruhegehalt'.
ענג *h*, Vergnügen'. ע-שבת, Sab-
batvergnügen'.

ענגעל, Engel', Mz ענגעלען.

ענגעלען, Enge'.

ענדויק = אינדויק, Truthahn'.

ענו *h*; ענוטע *w*, bescheiden, demütig'.

ענוה *h*, Demut'.

ענפי *t*, 'Bedrückung'.
 ענט, ent-'Vorsilbe vgl. אנט.
 ענטקעגענדיג, 'gegenüberbefindlich', דירה, 'Wohnung'.
 ענטזאגען, 'ablehnen' dem fāršlag;
 'entlassen' aus dem Dienste,
 men hāt entzāgt fun ihre
 štelles 400 telefonistkes | entz.
 zich, 'sich weigern, ablehnen'.
 ענטלעך, 'Enten'.
 ענטפלעקען, 'enthüllen, offenbaren'.
 ענטפער, 'Antwort'.
 ענטפערן, 'antworten'.
 ענטשיידען, 'entscheiden', Mw
 ענטשיידעט.
 עני *h*, 'arm' וְאָבִיוֹן, 'sehr arm'.
 עניוּת *t*, 'Demut, Bescheidenheit'.
 עניוּת דיג, Eigw.
 עניוּת *t*, 'Armut; Geringheit'.
 ענין *h*, 'Angelegenheit, Sache'.
 עניני ממונות, 'Geldangelegenheiten'.
 ענין *t*, 'Gegenstand od.
 Thema des Tages'.
 ענינעל, 'Einzel-'Verkauf'.
 ענינו *h*, 'erhöre uns'.
 עניש *h*, 'Strafe'.
 עסע, 'gew' העסע, 'Wandleuchter'.
 עסען, 'essen'.
 עסענוואַרג, 'Eßwaren, Speisen'.
 עסק *t*, 'Geschäft, Tätigkeit'.
 עסקן *t*, 'tätiger Mensch, Agitator',
 עסקנות *w*.
 עפיש *t*, 'Epidemie; verpestete
 Luft'.
 עפעל, 'Apfel'; Vk עפעלע.

עפעס, 'etwas'. wegen e. a zach
 'irgendeiner Sache'; er hāt
 mir gewizen e. a מטבע, 'etwas
 wie eine Münze, eine Art M'.
 עפענען, 'öffnen'. di thir git zich
 an effen-auf, 'öffnet sich'.
 עפּר ראָפּר [Gen. 18, 27], 'Staub
 und Asche'.
 עפּראַ דאַרעאַ *t*, 'Erdenstaub'.
 עץ *h*, 'Baum'. עץ הַדָּעַת, 'Baum
 der Erkenntnis'. עץ חַיִּים, 'Lebensbaum',
 Bezeichnung auch
 der beiden Stangen, auf welche
 die Torarolle aufgewickelt
 wird.
 עפּרובת *t*, 'Betäubtheit'.
 עצה *h*, 'Rat', Mz עצות.
 גע-עצה'ט *hd*, 'raten', Mw
 עצה'ן *t*, 'Verstopfung, Hart-
 leibigkeit', vgl. געפּער.
 עצל *h*, 'faul'.
 עצלות *h*, 'Faulheit'.
 עצם [h, 'Knochen'] 'das Wesent-
 liche' (Inhalt, Kern). ע' הַקֶּבֶר
 'der Kern der Sache'. עצמי
 'ich selbst'; בעצמי, 'er selbst,
 in eigner Person' | Mz עצמות
 'Knochen'.
 עק 1, 'Ende, Ecke'; biz ekk welt
 'bis zum Ende der Welt'; an
 ekk, 'Ein Ende!' (ich will nicht
 mehr). fāhren in ekk, 'an der
 Seite des Weges' (vom Wa-
 gen); di ekkste rechte, 'die
 äußerste Rechte' || 2, 'Schwanz'.
 Vk עקעל, 'Schwänzchen'.

עקבויר, עגבער, Bohrer'.
 עקדה *t*, Bindung' Isaaks, Gen. 22, gilt als Verdienst Isaaks.
 עקדיש, עגדיש, Eidechse'.
 עקסעלע V*k* v. אָקס, Ochs'.
 עקסקורסאנט, Ausflügler'.
 עקר *h*, Wurzel; Haupt-sache'.
 עקרהי 'ע, Nachschrift', wörtlich: die Hauptsache habe ich vergessen.
 עקר *h*, unfruchtbar, kinderlos';
w עקרה.
 עקרת הַבַּיִת [Psalm 113,9], Hausfrau', Volksetymologie denkt
 עקראַן, Film'. *p* [an עקר.
 עקשן *t*, halsstarrig'.
 עקשנ'ען זיך *hd*, sich sperren, sich widersetzen'. [keit'.
 עקשנהי *t*, Starrsinn, Hartnäckig-
 עקשנהי'דיג *hd*, hartnäckig'Kampf.
 עָרָב [*h*, Abend'] ,Vorabend, Tag vor'; 'ע an ernsten krizis.
 ע' יום נפּוּר, Tag vor dem Ver-
 söhnungstage'. | ע' פָּסַח, Rüst-
 tag vor dem Passahfest'. |
 ע' שַׁבַּת, Freitag'.
 ע' פּרִיָּה לַיּוֹנֵג, Vorfrühling'.
 עָרָב רֶב [Exod 12,38] 1, gemischtes Volk, Pöbel'; 2, Troß' hinter der eigentlichen Armee.
 עָרָב *h*, Bürge; Girant' (auf einem Wechsel).
 עָרְבוּבָא *t*, Verwirrung, Unord-
 nung'.
 עָרְבִיָּה *t*, Bürgschaft'.
 עָרְבִיָּה *t*, Abendbet'.

עס. עָרַבְנִיק *hd*, Geisel', Mz.
 עָרְגַעַץ, עָרְגַעַץ, irgend(wo)'; in e. ništ, nirgends'.
 עָרְגַעַר weren, schlimmer werden'.
 Ebenso: di lage hāt zich geergert.
 עָרַד, Erde'. ע-בִּעְזוּץ, Landbesitz';
 ע-אַרְבֵּיטֶר, Landarbeiter'.
 עָרְדִישׁ, irdisch' Leben.
 עָרְדַעֵרן, irden'; e-e süsslen.
 עָרְהוּבַעַן, erhaben'.
 עָרְהַעֲכַעֵרן, erhöhen, lauter ma-
 chen' Stimme.
 עָרֹב *t*, Vermischung', Verbin-
 dung von Nichtverbundenem
 (bes. Örtlichkeiten) zur Er-
 leichterung der Sabbatgebote.
 עָרֹבְנִיק *hd*, Bürge, Geisel', Mz.
 עָרֹה *h*, Blöße'.
 עָרוּיִלַעַן, erwählen'.
 עָרְטַעַל V*k* v. אָרַט.
 עָרְטַעֵרוּיָה, stellenweise'.
 עָרְוָה *t* [עָרְוָה], Blutschande',
 bes. von verbotenen Heiraten
 zwischen nahen Verwandten.
 עָרָף *h*, Schätzung'; 'אֲנִי' u. 'לֵעֵ'
 ,(schätzungsweise) ungefähr'
 oft bei Zahlangaben; ohn an
 'ע mehr, unvergleichlich mehr'.
 עָרַל *h*, unbeschnitten'; ,Nicht-
 jude'.
 עָרְלָה *h* 1, Vorhaut'; 2 Baum-
 früchte der ersten drei Jahre,
 s. Lev. 19, 23.
 עָרְלוּבִישׁ, Erlaubnis', Mz.
 עָרְלוּזוֹנָה, Erlösung'.

עֲרָמָה *h*, List'.
 עֲרִיסְטִקוּיַע, Ernst'.
 עֲרִיצִיַה־עֲרוּיַע Mz ס u. עֲרִיצִיַה־עֲרוּיַע Mz ס, Erzieherin'.
 עֲרִשְׁטוּיַנְען, in Erstaunen setzen'.
 עֲרִשְׁטַע, erste'.
 עֲשֵׂה *h*, tu!'; ,Gebot'.
 עֲשׂוּ 1, Esau' | 2, Nichtjude'; ge-
 ringschätzig auch v. Juden,
 die nichtjüdisch, materiell ge-
 sinnt sind.
 עֲשָׂר מִכּוֹת, die zehn Plagen'.
 עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה die, vierundzwan-
 zig' Bücher des Alten Test.
 עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת *t*, die zehn Gebote'.
 עֲשָׂרַת יְמֵי הַתּוֹבָה *t*, die zehn
 Bußtage' von Neujahr bis zum
 Versöhnungstag.
 עֲשִׂיר *h*, reich', Mz עֲשִׂירִים.
 עֲשִׂירוּת *t*, Reichtum', Mz *hd* י'.
 עֲשִׂיר *h*, Reichtum'; ,Reicher'.
 עֵת *h*, Zeit', es iz noch nißt ge-
 kommen der עֵת רְצוֹן, die
 richtige Zeit' | בְּעֵת, während'.
 מֵעַתְּ לַעַת, 24 Stunden'.
 עֲתִיד *t*, Zukunft'.

פ' = פְּסוּק, Vers'; פֶּרֶק, Kapitel';
 פְּרָשָׁה, Sabbathperikope'.
 קאַרטע s. פּאַבִּיט(ו).
 פֶּאָגאַדע, Wetter, Witterung'. *p*
 פֶּאָגאַדנע, heiter' Wetter. *p*
 פֶּאָגאַט־אָוויַע, Bereitschaft'; *p*. sta-
 גִּיעַ fun פ' ,Rettungsstation'
 für Hülfe bei Unfällen.
 פֶּאָגזשעב, Begräbnis, Leichenbe-
 gängnis'. *p* pogrzeb

פֶּאָגראַם, Verfolgung'; insbes.
 ,Judenhetze'.
 פֶּאָגראַמירען, verfolgen' jmdn.
 פֶּאָגראַמשטיק, Teilnehmer an
 einem' *p*.
 פֶּאָד באַקיעם, die Arme in die
 Hüften (*p* bok) gestemmt' von
 herausfordernder Haltung.
 פֶּאָדאַטעק, Abgabe, Steuer', Mz
 טקעס *p* keit'. *p*
 פֶּאָדאַנסטוואַ פֶּאָדאַנטוואַ, Staatsangehörig-
 (russ.) Untertan'. *r*
 פֶּאָדוואַינע, Doppel-', pod. špilke
 ,Haarnadel'. *p*
 פֶּאָדוואַינזקע, (Unter-) Bindeband'
 für Strümpfe; Knieband. *p*
 פֶּאָדוואַקע, Dank, Danksagung'. *p*
 פֶּאָדטווערדעווען, bekräftigen'. *r*
 פֶּאָדלאַגע, Unterlage; Diele, Fuß-
 boden'.
 פֶּאָדלאַסט, Gemeinheit, Nieder-
 trächtigkeit'. *r*
 פֶּאָדלאַג, Betrug'. *r*
 פֶּאָדלויג, laut, gemäß'. *p*
 פֶּאָדל(ו)עץ, gemeiner Mensch, nie-
 derträchtiger Kerl'. *r*
 פֶּאָדלע, Aas'. *p* padlo
 פֶּאָדלע, schlecht, gering, gemein'. *p*
 פֶּאָד־סודימע, Angeklagter'. *r*
 פֶּאָדען, gew: *p*. arum, um (wegen)
 etwas gehn' vom Händler.
 פֶּאָדעשווע, Fuß-, Schuh-sohle'. *p*
 פֶּאָדפֶּאַלקאָוויַע, Oberstleutnant'. *r*
 פֶּאָדפֶּאַן, Unterherr' gering-
 schätzig von jmdm, der den
 großen Herrn spielen will'. *p*
 פֶּאָדקאוּיַע 1, Hufeisen', auch von

- Eisen unter den Stiefeln. *p* | 2
,Vokalzeichen' unter den hebr.
Buchstaben.
- פאד-קאווען, 'beschlagen' Pferd.
פאדקיפ, 'Bestechung'. *r p*
- פאד-קלאדקע, 'Untergelegtes, Un-
terlage'. *p*
- פאדראבנע, 'ausführlich'. *r*
- פאדרייאד, 'Lieferungskontrakt;
Lieferung', Mz ען *r*. Jüdisch
bes. für Mazzelieferung.
- פאדרייאד(ד)טשיק, 'Unternehmer'
einer Arbeit; insbes. Lieferant
für die Regierung. *r*
- פאדרעננע, 'geschickt' Arbeiter. *p*
- פאד-שיווקע, '(Kleider)Futter'. *p*
- פאה *h* 1, 'Seite, Rand' des Feldes |
2, 'Schläfenlocke', Mz פאות, Vk
פאה'לעד. [*p*]
- פאהירבעל, 'Untergang, Verderben'.
פאוואלענקע u. פאוואלירע,
'gemächlich, langsam'. *p*
- פאוויאט, 'Kreis' (Bezirk), insbes.
'Landbezirk' Ggsatz: (Stadt).
p-seim, 'Kreislandtag'. *p*
- פאווידלע, 'Obstmus', Mz ס. *p*
- פאוויטינע, 'Spinnengewebe'. *r*
- פאוויקסטקע, 'behördliche Ankün-
digung', insbes. 'Vorladung'. *p*
- פאוויקערני, 'Rechtsanwalt'. *r*
- פאווסטאניע, 'Aufstand'. *p*
- פאווסטאנעק, 'Aufständischer, Re-
volutionär'. Mz נצעס. *p*
- פאווע, 'Pfau'. *p* pa w
- פאזוכע, 'Busen (am Kleid), Brust-
tasche'. *r* [*p*]
- פאזיטשקע, 'Entlehnung, Anleihe'.
פאז(ש)עמקע, 'Walderdbeere'. *p*
- פאזע, 'dicht, nahe', *p*. teich, 'dicht
beim Flusse'.
- פאזשארנאייא קאמאנדא, 'Lösch-
mannschaft'. *r*
- פאזשיווען זיך, 'sein Auskommen
haben'. *p* pożywić się
- פאהאזשע, 'ähnlich', insbes. kör-
perlich. *r*
- פאהווע, 'Leiste, Weiche', Mz ס, *p*
- פאט, 'Klappe' über einer Tasche.
- פאטאמסטווא, *p*, 'Nachkommen-
schaft, Kinder'.
- פאטאקע 1, 'Jungfernhonig'; 2, 'Me-
lasse'. *p* [men'. *p*]
- פאטאקעווען, 'Ja sagen, zustim-
men'. *p*
- פאטילניצע, 'Hinterhaupt'.
- פאטיקען זיך, 'straucheln, stol-
pern'. *p* potykać się
- פאטלע, 'Haarfülle'. *r*
- פאטעלניע, 'Küchen-, Kohlen-
pfanne'. *p*
- פאטעלקע 1, 'Knopfloch'; 2, 'Öse'.
- פאטראווע, 'Gericht' (Speise). *p*
- פאטראכעס, 'Eingeweide, Gedärm'. *r*
- פאטרול, 'Patrouille', Mz ען.
- פאטש, 'Schlag, Klaps', Mz טש טש.
- פאטשאנטעק, 'erste Losung' des
Kaufmanns. noch heint kein
p. niŝt gehät.
- פאטשט, 'Post'. [*ciąg*]
- פאטשיאנג, 'Eisenbahnzug'. *p* po-
- פאטשינקע, 'Ausbesserung'.
- פאטשען, 'schlagen'. Bravo *p*.; *p*.
zich in beichel, 'sich beglück-
wünschen'.

- פאטשקען ,sudeln, schmieren'. *r*
 פאטשקון ,Sudler, Schmierer'. *r*
 פאז ,Anteil' bei einer Genossenschaft, Mz ען. *p*
 פאזשיק ,Genossenschaftler, Inhaber eines Anteils', Mz עס.
 פאזמאניק ,gepreßt' für den Militärdienst'. *r*
 פאזעזד , (Eisenbahn-)Zug'. *r*
 פאזען ,zu trinken geben'. *p*
 פאזוואלע ,Belobigung'. *p*
 פאזע ,Achselgrube'. *p* pacha
 פאזאוואניק (פאזי') ,Jagd'. *p*
 פאזאווע ,Spreu, Kaff'. *r* polowa
 פאזאטע ,Abteilung, Saal; Kammer' (in Gericht usw). kontrol-
 p. ,Kontrollkammer'. ôberšte
 p. ,Oberhaus'; unteršte p. ,Abgeordnetenhaus'.
 פאזאטקאניצע ,Spülkumme, Spülnapf'. *r*
 פאזאץ ,Palast', Mz ען.
 (פאזוב) ,Deck' des Schiffes; auch
 ,Decke' des Wagens. *p*
 פאזווארק ,Bollwerk'. *p*
 פאזומעשיק ,Schüssel' zum
 Auftragen von Gerichten'. *p*
 פאזון ,Wermut'. *p* piolun
 פאזוש ,Vorraum' in der
 Synagoge.
 פאז-ליובען ,gefallen, angenehm
 sein'. dás poljubet mir nit.
 פאזיטורטע טישען ,polierte'.
 פאזמעס'ן [balsamieren], sezieren'.
 פאזיץ ,Pfahl', Mz ס. *p* pal
 פאזיען ,brennen'. *p* palić
 פאזיענע ,Holzscheit'. *r*
- פאזיציאנט ,Polizist'.
 פאזיצע ,Brett, Regal' für Bücher
 oder Geschirr, an oder in der
 Wand, Mz ס. *p* polica
 פאזסטאנעק ,פול', ,Nebenstation,
 Haltestelle'.
 פאזע ,halb, Hälfte'. *p* poł
 פאזע ,Rockschoß', auch: ,Saum
 des Mantels'. *p* poła
 פאזק ,Regiment'. *r* *p*
 פאזקאוויק ,Oberst'. *r* *p*
 פאזקע ,Knüttel'. *p*
 פאזקע ,Keule, Bein' von Tieren. *p*
 פאזקע ,Brett' für Bücher usw.
 פאזמאטשניק ,Gehülfe'. *p*
 פאזמיאנטקע ,Andenken, Erinne-
 rung; Gegenstand zur Er'. *p*
 פאזמיניצע ,פאמור', ,Gefäß für Spü-
 llicht'. *p* pomyjnica
 פאזמיצעשטשען ,Platz od. Stelle
 geben, jmdn unterbringen'; *p*.
 zich ,Unterkommen finden'. *p*
 פאזמעלע 1 ,Ofenbesen';
 2 ,Staubbesen', Besen v. Stroh
 oder Haaren (nicht v. Reisig). *r*
 פאזמעלעך ,יך', ,langsam, nach und
 nach, allmählich'; auch Eigw.
 פאזמעקס ,Bimsstein'. *p*
 פאזמפושקע ,(runder) Pfannkuchen,
 Krapfen', Mz ס. *p*
 פאז ,פאני', ,Herr, polnischer Edel-
 mann'. Anrede: (לעבען) פאניץ.
 פאזאווען ,Herr sein, herrschen'.
 פאזאטאפעל ,Vk Mz עך.
 פאזאנע ,פאני', ,Herrin, Dame'. Vk
 פאזענקע. *p*

פאנשטיזונע ,Fronarbeit'. *p*
 פאס 1 ,Streif(en)'. *a pass* ,ein
 Streifen Landes'; helle passen
 licht | 2 ,Gürtel, Riemen'. *Mz*
 פאס ,Paß', *Mz פּעסער*. [*עס. p*
 פאספארט , *Mz פּאַספּאַרטען*.
 פאספארט ,bewohnte Ortschaft', *Mz*
 פּען. *p*
 פאסודע ,Geschirr, Gerät' insbes.
 für die Küche. *r*
 פאסטוד ,Hirt', *Mz ער*, *Vk על*. *p*
 פאסטעמפאָווע ,fortschrittlich'. *p*
 פאסטען ,Posten' milit., *Mz ס*.
 פאסטערני(אָ) ,Pastinake'.
 פאסיג ,passend, geeignet'.
 פאסילקע ,Sendung, Gesendetes'. *p*
 פאסיק (פאסעק), *Mz לעך*, *Vk zu*
 פאס 1 ,Streifen'; 2 ,Riemen,
 kleiner Gürtel' | 3 e. Glücks-
 spiel, zu dem ein Riemen mit
 Löchern gehört. *spielendig*
 auf'n *p*. *haben ze i a hibsen*
 kapital gewonnen. *p.-spieler*
 ,Glücksspieler, Spekulant' (in
 Warschau jetzt oft gesagt).
 פאסירונג ,Geschehnis, Ereignis'.
 פאסלאַניעץ ,Bote'. *p*
 פאסמאָקעווען ,schmecken, kosten
 etw.'. *p*. *zich* ,etwas gern (ge-
 nießen) mögen'. *p*
 פאסמע 1 ,Docke, Strähne' Garn |
 2 ,Aufeinanderfolge, Serie'
 fun ימים טובים ,Festtagen'. *p*
 פאסלאַניק ,פאסעל ,Gesandter'. *p*
 פאסען ,weiden' vom Hirten; *p*.
zich ,weiden' v. der Herde.
 פאסעסאָר 1 ,Eigentümer'; 2 gew.

,Pächter' eines Guts. *p posesya*
 (Grundeigentum).
 פאסקודזשען 1 ,besudeln'; 2 ,Not-
 durft verrichten, sich entlee-
 ren'.
 פאסקודנע ,garstig'. *p* [*ren*].
 פאסקודניק ,garstiger Kerl'.
 פאסקודסטווע ,Beschmutzung,
 פאפיראָס ,Zigarette'. [*Schmutz*].
 פאפּלעקציע ('אָפּאָפּ), Schlaganfall'.
 פאפּעליאַטע ,aschgrau'. *p*
 פאפּע ,Puppe'. *p*
 פאפּראָווען ,ausbessern', *p*. *zich*
 ,besser werden'.
 פאפּראָווע ,Ausbesserung'. *r*
 פאפּען (באָפּען) ,schlafen' ver-
 ächtlich.
 פאצויעכע ,Trost, Freude', bes.
 Kosewort für Kinder. *p*
 פאק ,Packen, Paket', *Mz פעק*;
 פאקאָי ,Gemach'. *p* [*Vk פעקעל*].
 פאקאָיאָווע ,Kammerjungfer'. *p*
 פאקאָסט ,Firniss'. *p*
 פאקאָרנע ,ergeben, gehorsam'. *r*
 פאקוליעס ,Werg'. *p pakuly*
 פאקאָרפּקע ,Kauf'. *r*
 פאקעט ,Paket'.
 פאקען ,Pocken haben'; *p*. *štel-*
 len ,impfen'. [*r*]
 פאקרישקע ,Deckel' eines Topfes.
 פאָר-פּאַלק ,Ehepaar'; *Mz פּאַר-*
 פּאַלקען u. פּאַר-פּעלקער; *Vk*
 פּאַרלעך ,Pärchen'.
 פּאַראָדאָק ,Ordnung'. *r*
 פּאַראָווע ,Dampf-Schiff, Maschine.
 פּאַראָהאָד ,Dampfer'. *r p*
 פּאַראָנדיק ,Ordnung'. *p*
 פּאַראָנדיקעווען ,in O. bringen'.

- פֶּאָרֶאָסְאָל ,Regenschirm', Schirm für Männer. [Frauen. פֶּאָרֶאָסְאָלֶעֶנְעֶל ,Sonnenschirm' für (א)רֶאָשְׁעֶק ,Pulver' als Heilmittel. *r p*
- פֶּאָרוֹטְשׁ(נ)ִיק ,Leutnant'. *r p*
- פֶּאָרוֹקֶע ,Bürgschaft, Kaution'. *r*
- פֶּאָרַט ,Hafen', Mz ען.
- פֶּאָרַטֶאווע ,Hafen-'; p.-štädt.
- פֶּאָרַטֶאַטש ,Pfuscher' im Handwerk. *p partacz*
- פֶּאָרַטֶיוואַניש ,Parteigänger-; p-e מְלַחְמָה ,Freischärler-, Guerrilla-krieg', *p partyzancki*
- פֶּאָרַטֶסִיוואַר ,Zigarettenetui'.
- פֶּאָרִיק 1 ,Perücke'; 2 der Haarschopf über der Stirn, den manche beim Schneiden des Haars stehn lassen.
- פֶּאָרַךְ 1 ,Grind, Räude'; 2 ,gemeiner, nichtsnutziger Mensch'.
- פֶּאָרַכְאַטֶע ,grindig'; ,schäbig'.
- פֶּאָרַמֶעט ,Pergament'.
- פֶּאָרַע ,Dampf'. *p para*
- פֶּאָרַעוויק ,Dampfkessel'. *r*
- פֶּאָרַעווע ,Neutrales' Essen, was weder mit Milch noch mit Fleisch zus.hängt, zB Eierspeisen, Mz ס. Vgl. *p para*.
- פֶּאָרַען ,gew. poren zich ,sich beschäftigen' mit etw. *p*
- פֶּאָרַענטש(ע) , (Treppen-)Geländer'; ,Lehne' am Stuhl. *p*
- פֶּאָרַעצקֶע ,Johannisbeere'. *p*
- פֶּאָרַצִיעַ ,Portion', Mz ס.
- פֶּאָרַקאַן ,Bretterzaun'. *p*
- פֶּאָרַשוּיִן ,פֶּער', Person'; Vk Mz פֶּאָרַשוּינדלֶעך .
- פֶּאָרַשוּווע ,räudig, grindig'; übt.: ,gemein, niedrig'. *p*
- פֶּאַש , (e. Spiel) Karten', Vk פֶּעשֶׁל .
- פֶּאַשְאַל וואַן ,Marsch! fort!' *r*
- פֶּאַ־שאַנעווען ,schonen, sparsam od. schonsam sein'; vgl. 'שאַ'.
- פֶּאַשְׁלִינוע ,Zoll' für Waren, Abgabe, Mz ס. *r*
- פֶּאַשֶׁע ,Futter' für Vieh, p.-händler. *p pasza*
- פֶּאַשֶׁען ,füttern, Futter geben'. *p*
- פֶּאַגִיל , (Fleisch) das nicht genossen werden darf' (*h v.* Opferfleisch, das bis zum 3. Tage übrig geblieben ist).
- פֶּאַגִימָה *t* ,Scharte' am Messer; ,Fehler, Makel', Mz רוה.
- פֶּאַגִירָה *t* ,Verenden, Verrecken'; p.-še ferd ,Schindmären'.
- פֶּאַגִים *t* ,Gebrechen, Fehler'.
- פֶּאַגֶׁרֶע [1 Kön 5, 18: böses Widerfahrnis] ,widerwärtiger Kerl', den man hinauswirft.
- פֶּאַגֶׁרֶען *hd* ,herfallen über jmdn, belästigen'.
- פֶּאַגֶׁר *h* ,Leichnam'.
- פֶּאַגֶׁרֶען *hd* ,krepieren, verenden'.
- פֶּאַדִירִין *h* 1 ,Auslösung', אַ שְׁבוּיִים ,A. von Gefangenen'; ,Lösegeld' | 2 ,Erlös' für verkaufte Ware. *täg-p.* ,Tageserlös'.
- פֶּאַה *h* ,Mund'; פֶּאַה אַהד ,ein-stimmig'.

פּוֹנֵעַ *h*, p. zein, (beleidigend) anrühren', gew. p. בְּכַבּוֹד zein, 'die Ehre anrühren, beleidigen'. פּוֹד (ע) לַע, Schachtel'; Mz ס, Vk 7. *p* פּוֹזְאָטע, dick, aufgedunsen, pausbäckig'. *p*

פּוֹזע, dicke Gestalt'. *p* pyza פּוֹטער, Butter'.

פּוֹיבסט, פּוֹיפסט, Papst'.

פּוֹיזען, kriechen'. *r*

פּוֹילען, Polen'; פּוֹיליש.

פּוֹיער, Bauer', Mz רם.

פּוֹיערטע, Bäuerin'.

פּוֹיעריש, bäuerisch, ländlich'; fuhr, ländliches Fuhrwerk'.

פּוֹיקעל, Pauke', Vk פּוֹיקעל פּוֹד, zuw. פּעך (ë), Flaum(feder), Daune', bett fun *p*.

פּוֹקאָווע Eigw, Daunen-'. פּוֹכלע, geschwollen'.

פּוֹכקע, daunenweich'. פ' בייכלעך. *v* Vögeln.

פּוֹל, Staub'. *p* pył

פּוֹלאַב, פּוֹלאַפּ, (Zimmer-)Decke'. *p*

פּוֹלסטאַנעק s. פּאַל'.

פּוֹלעמיאַט, Maschinengewehr'. (*r* pulja, Kugel').

פּוֹנקט, gerade, genau', p. wi; p. der הפּוֹק, g. das Gegenteil'.

פּוֹסט, leer, hohl' Eigw; פּוֹסט און פּאַט, müßig' Umstw. *p*

פּוֹסט(ר)אַק, Hohlkopf'.

פּוֹסטעווען, wüste liegen, unbewohnt sein'.

פּוֹסט *t*, Mz פּוֹסקים, Entscheidende', angesehene nachalmudische Gesetzeslehrer.

פּוֹעַל *h* [Mw v. פּעַל], arbeitend', Mz פּוֹעַלים, Arbeiter'. šneiderše פ' im Schneiderhandwerk Tätige'.

פּוֹעַל' *hd*, wirken, bewirken, durchsetzen' az, daß'.

פּוֹעַל יוֹזאַ *t*, Ergebnis, Resultat'.

פּוֹפּעק, פּוֹפּעק 1, Nabel'; 2, Geflügelmagen'. *r p*

פּוֹפּעכץ, Schmuck'.

פּוֹרים *h*, Purim' [Esther 9] am 14. Adar. Im Schaltjahr wird P.

im Schaltmonat (zweiter Adar) gefeiert, im Monat vorher (erster Adar): Klein-Purim

פּוֹרים קטן.

פּוֹרץ גֵּדֵר *h*. p. g. zein, die Mauer niederreißen' insbes.: Gebote übertreten.

פּוֹשַׁע *h* [Mw v. פּשַׁע], Frevler'.

פּוֹשַׁקע, Büchse'. 1 Gewehr, 2 zum Aufbewahren; insbes. Armenbüchse. Mz ס; Vk פּוֹשַׁקעלע.

פּוֹתֵר *h* [Mw v. פּתֵר] p. zein, erklären, auslegen'.

פּוֹזְמוֹן *t* 1 Art synagogaler Lieder mit Wiederholungsvers; 2 scherzhaft wie, Litanei': der alter deresener p., die alte abgedroschene L. [risch'.

פּוֹזֵן *t*, freigebig; verschwende-

פּוֹחֵר *h*, Schrecken, Beben'.

פּוֹחֵד *t*, schreckhaft'. [heit'.

פּוֹחֵדִיג *t*, Beben, Erschrocken-

פּוֹחֵדִיג *hd*, der Ängstliche'.

פּוֹחֵת *t*, wenig', פ' מן, weniger als'; לְכַל־הֶפּ, allerwenigstens'.

- פְּחִיחַת הַכְּבוֹד *t*, Verringerung der Ehre.
- פְּטוֹר *t* 1, los, ledig'; 2, freigesprochen' | p. weren fun, (jmdn) los werden'.
- פְּטִירָה *t*, Verscheiden, Tod'.
- פְּטָרָן *hd*, entfernen, etwas loswerden'. men wollt ihm gern gepatert, man wäre ihn gern los'; zeit p., verbrauchen'.
- פְּטָר־נִישׁ das, (Los- oder) Freiwerden' von etwas Lästigem.
- פּוֹרְקֵק, פּוֹרְקֵק, פּוֹרְקֵק, Blutegel', auch vom Wucherer. *p*
- פּוֹרְקֵקֶסְטֵק, Fünfkopekenstück'. *r*
- פּוֹרְקֵק, Ferse' am Fuß, bei Menschen u. Tieren. *r*
- פּוֹרְקֵקֶס, Freitag'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, Trinker'. *r*
- פּוֹרְקֵקֶס, Schaum'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, (viel) trinken'.
- פּוֹרְקֵקֶס, פּוֹרְקֵקֶס, beslagen' Pferd.
- פּוֹרְקֵקֶס *t* synagogaler, Gesang' für Feiertage.
- פּוֹרְקֵקֶס, Bisam, Moschus', in äußerster Not Heilmittel.
- פּוֹרְקֵקֶס *t* Dichter von Pijjutim.
- פּוֹרְקֵקֶס, Anteil', s. פּוֹרְקֵקֶס.
- פּוֹרְקֵקֶס [Böhm'] Münze im Werte von 3 poln. Groschen.
- פּוֹרְקֵקֶס *m*, Pein'.
- פּוֹרְקֵקֶס, pauken'. [chen'.
- פּוֹרְקֵקֶס, lärmern, Geräusch machen'.
- פּוֹרְקֵקֶס, nach etw. sehn, acht geben auf etw.' *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, Ball'. *p* pilka
- פּוֹרְקֵקֶס, Bimsstein'.
- פּוֹרְקֵקֶס, zwinkern' mit den Augen.
- פּוֹרְקֵקֶס, Pünktchen'.
- פּוֹרְקֵקֶס, Graupe'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, Maul, Schnauze'; ,Schnabel' Ente; ,Rüssel' Schwein; auch: ,Blütenkopf' auf Früchten. *Mz* עַס; *Vk* עַל, *Mz* פּוֹרְקֵקֶס. *p* | piskes machen ,Fratzen schneiden'.
- פּוֹרְקֵקֶס, פּוֹרְקֵקֶס ('פּוֹרְקֵקֶס'), Fußsoldaten, Infanterie'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס Eigw. ,Fuß-' zB Artillerie.
- פּוֹרְקֵקֶס, Petersilie'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, Unkraut ausrotten'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, saufen'. *p* pić
- פּוֹרְקֵקֶס, פּוֹרְקֵקֶס, Stumpf' v. Baum od. Zahn. *p* pić
- פּוֹרְקֵקֶס, Hund'. *p* pies
- פּוֹרְקֵקֶס hinterer kastenförmiger ,Anbau am Backofen': oft im Nebenzimmer. Dort wird Tšalent warm gehalten; dort schlafen die Bauern. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, פּוֹרְקֵקֶס, verzärteln'. a gepiěšteter בּוֹן יְהוּדָה, verzärtelter einziger Sohn'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, verzärteltes Kind, verweichlichter Mensch'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, Bauer' im Schachspiel. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס. nit a p. thun ,nicht das Geringste sagen'.
- פּוֹרְקֵקֶס [Viper, Natter; Gen. 49, 17], giftige Schlange' Schimpfwort.
- פּוֹרְקֵקֶס, Tabakspfeife'. *p*
- פּוֹרְקֵקֶס, rauchen, schmauchen'.

פירן-פירצלעך, kleine Stückchen'.
 פירצלען, in kleine Stücke schneiden'.
 פירצעל, ein wenig, ein Bißchen'.
 פיק, Pik, Grün' im Kartenspiel.
 פיק-האַלץ, Specht'.
 פיראָג, Pirogge', Art Pastete. *p*
 פישטשערוקע. a boikot mit alle
 p-s, mit allem Drum und Dran'
 (wörtl: mit allem Gepfeife). *p*
 פישטשען, piepen' v. Vögeln. *p*
 פישעכץ, Urin'.
 פישען, harnen'.
 פֿלאַי פֿלאַים *h*, Wunder'; Mz פֿלאַי
 ,Wunder über Wunder'.
 פלאַגען, plagen'.
 פלאַדזשען, Frucht hervorbringen,
 erzeugen'; *p*. zich ,sich
 vermehren'. *p*
 פלאַט, פלויט, Zaun, Hecke'. *p*
 פלאַטניק, Zimmermann'. *r*
 פלאַטפאַרם 1, Bahnsteig'; 2, (po-
 litisches) Programm'.
 פלאַטקע, Mz ס, u. פלאַטקעריי, Ge-
 wäsch, Klatscherei'. *p*
 פלאַטקעווען, Klatscherei machen,
 verleumden'.
 פלאַטקע, פלוצע, טשע, Plötze'. *p*
 פלאַטשענע(עצ)קע, feine Leinwand'.
 פלאַטטע, Laken' aus grober Lein-
 wand. *p* plachta
 פלאַן, Plan', Mz פלענער'.
 פלאַנטאַציע, Anpflanzung', Mz ס.
 פלאַנטירען, ebnen und Promena-
 den herstellen' die fortwallen
 ,die Festungswälle'.
 פלאַנטעווען, planieren' Weg. *p*

פלאַנטען, verwirren' a bård wås
 plontet zich zuzammen mit
 di fedem fun der kapote. *p*
 פלאַנטערן, verwirren, verwickeln';
p. zich ,sich v.'; beim Reden
 ,stocken'.
 פלאַנטער, Wirrsal'.
 פלאַנטערניש, Verwirrung'.
 פלאַנע(ערו)ען, planen'.
 פלאַץ, Platz', Mz פלעצער'.
 פלאַסטניק, grammophon-p. ,Gr.-
 platte'.
 פלאַשטש, Mantel' für Männer,
 zum Umhängen. *p*
 פל(י)ודערן, Hosen'.
 פלוג, Pflug'.
 פלוט, übereilt, unüberlegt'; *r*:
 ,Spitzbube' Schimpfwort.
 פלוידערן, schwatzen'.
 פלוידט, פלאַט, Umzäunung, Hecke'.
Vk Mz פלעטלעך. *p*
 פלומפ, Pumpe' (Brunnen).
 פ' בן-פ' *h*, irgendeiner',
 פלונירט *w*, 'N Sohn des X';
 פלונירט טע, meine Frau'.
 פלוצליך, plötzlich';
 פלוצלונג, plötzliche probe.
 פלוצלונגדיג, plötzlich' Eigw.
 פלושקען זיך, plätschern'. *p*
 פלושקעריי, Geplätscher'.
 פלואַמע, Flecken, Stelle' v. ande-
 rer Farbe. *p*
 פל(י)ודערן, (Pluder-)Hosen'.
 פלווען, gießen, strömen' v.
 Regen. *p* plynąć
 פלווקע, dünnes Häutchen, Mem-
 brane'. *p*

פליוש, Plüsch'.
 פליוטה *h* 1, 'Entrinnen', a p. ma-
 chen, 'entrinnen, entfliehen' |
 2, 'Bankrutt'.
 פליוטה הקולמס, 'Ausgleiten der
 Feder, Schreibversehen'; פ'
 הפה, 'ein Sich-versprechen, la-
 psus linguae'.
 פליוטה, 'Platte', 1, 'Steinplatte,
 Fliese'; 2, '(eiserne) Herd-
 platte'. *p* plyta
 פליוטע, 'Floß'. *p* plyt
 פליוצע, 'Schulter', Mz ס. *p*
 פליוצע, 'kahle Stelle, Glatze',
 Mz ען u. עס.
 פליוצערוואטע, 'kahlköpfig'.
 פליומעניק s. 'פלעמ'.
 פליושקען זיך, 'plät-
 schern'.
 פלערווע, 'Spreu; Wertloses', Mz ס. *p*
 פלעט, 'Billet', a p. auf šabbath
 ,Anweisung', wo ein Armer die
 Sabbatmahlzeiten bekommen
 פלעטלעך s. פליוט. [kann.
 פלעטען 1, 'plätten'; 2 (jmdm den
 Kopf), 'zerbrechen'; 3, 'würfeln'.
 פלעמעניק, 'Verwandter' zB
 Nefte; *w* 'ניצע'. *r*
 פלען, 'Gefangenschaft'. *r*
 פלעסק. a p. geben mit di hend
 ,mit den Händen klatschen'.
 פלעצעל, 'kleine Brezel', Mz עד.
 פלפולת *t*, 'scharfsinniger Streit um
 Worte', Mz ים.
 פלפוליסט, 'Wortklauber'.
 פלנוי *t*, 'unverheiratet, ledig'; *w*
 פלנויה.

פנקה *t*, 'verborgene Absicht, Hin-
 tergedanke'.

פנים *h*, 'Gesicht'. פ' אל-פ', von
 'Angesicht zu A.'; a p. haben
 bei, 'Ansehen haben bei'; es
 hat a p. gehabt az, 'den An-
 schein gehabt, daß'. פני העיר
 ,die Vorsteher, die Angesehen-
 sten der Stadt'. Mz *hd* פנימ'ער.
 Vgl. פנים, אפנים.

פנים *t*, 'das Inwendige'; ,der Text'
 im Unterschied von den Er-
 läuterungen am Rande.

פנקס *t* [griech.] 1, 'Schreibtabel';
 2, 'Protokollbuch' jüdischer
 Gemeinden.

פסול *t*, '(rituell) untauglich'; Ge-
 gensatz פשר.

פסוק *t* Vers (Satz) aus dem Alten
 Test. | wegen. . šweigt der p.
 ,davon weiß man nichts', Mz
 פסוקים.

פסח *h*, 'Passahfest'.

פסח'דיג *hd*, 'für das Passahfest
 bestimmt, zu ihm gehörig'.

פסיוא קרעור, 'Hundeblut' Schimpf-
 wort. *p*

פסלויה *t*, 'Untauglichkeit'.

פסל'ען *hd*, 'für untauglich er-
 klären'.

פסל'ת *t*, 'Abfall', auch verächt-
 lich: wertloser Mensch.

פסק *t* 1, 'Entscheidung', פ' מקים
 ,der E. sich fügen';
 פסק דין, 'Urteil'; 2, 'Strafurteil',
 a p. chappen. Mz פסקים.

פסק(ענ)ען *hd*, 'entscheiden', ins-

bes. über Religionsgesetzliches (Speisegesetze usw.)
 פערלעך, hausieren'.
 פעהאטע, 'פועח', Infanterie'. *p*
 פעטליע, 'Schlinge'. *r*
 פעכער = פענכער.
 פֶּעַל יוֹצֵא *t*, Resultat, Ergebnis'.
 פֶּעַלָּה *h*, Wirkung'.
 פעלץ, 'Pelz', Mz ען.
 פען, (Schreib-)Feder'.
 פענדזעל, 'Pinsel'. *p*
 פע(נ)דלער [engl. peddler], 'Hausierer'.
 פענטאָפּ, 'Töpel, Lämmel', Schimpfwort. *r pentjuch*
 פענטען, 'fesseln, binden' Pferde; gepentewet, unten eng' Kleid. *p*
 פענכער, 1 'Harnblase; Fischblase', auch der daraus gefertigte Tabaksbeutel | 2 'Blase auf der Haut'. *p*
 פענסיע, (regelmäßige) Bezahlung, Gehalt'. *p*
 פעשטשען, 1 'verzärteln'; 2 *p.* zich bei, 'zärtlich sein mit, sich einschmeicheln bei'.
 פעפעלניצע, 'Aschenurne'. *r*
 פעפער, 'Schläfer, Langschläfer'.
 פּאַפּען. Vgl.
 פעקלען, 1 'schmuggeln', a gepekkelte סְחוּרָה ('Ware'); 2, 'pökeln'.
 פעקעל, 'Pack(en) zB von den Warenpacken des Hausierers, Mz פעקלעך.
 פעקעלמאַכער, 'Schmuggler'.
 פערשוין, 'Person'.
 פערעל, 'Perle', Mz לע(י)ל
 פערסיוק, 'Pflirsich', Mz עס.
 פערעוואָד, 'Übersetzung'. *r*
 פערענע, 'Federbett'.
 פערעסאַדקע, 'Wechseln der Plätze, W. des Wagens, Umsteigen';
 a *p.* hāben. *r*
 פֶּקְדָּה *h*, 'Auftrag, Befehl'.
 פֶּקְדוֹן *h*, 'Depositum'.
 פֶּקִיחַ נַפְשׁוֹ *t*, 'Rettung eines Lebens'. [witzt'.
 פֶּקֶחַ *h* 1, 'sehend'; 2, 'klug, geklopft' *t*, 'Schwanken, Bedenken'.
 פֶּרָא *h*, 'Wildesel'; פֶּ אָדָם, 'W. von einem Menschen' [Gen. 16, 12].
 פראַבירען, 'prüfen'.
 פראַבע, 'Versuch; Probe' v. Waren.
 פראַבקא, 'Stöpsel, Korkpfropfen'.
 פראַוואָ, 'Recht', Mz פראַוועס; bes. v. den bürgerlichen Rechten.
 פראַוואַזשניטעלסטוואָ, 'Wohnrecht'.
 פראַוואַסלאַוונע ('סלאַוויש'), 'rechtgläubig, griechisch-orthodox'.
 פראַווען, 'zurechtmachen'; e. Fest, 'veranstalten, ausrichten'. *r*
 פראַזשבע, 'Bitte'. *p* prośba
 פראַזשע, 'Garn'. *r* *prjaža*
 פראַזשען, 'pregeln, schmoren'. *p*
 פראַזשעקטאָר, 'Scheinwerfer'.
 פראַטשקע, 'Wäscherin'. *p*
 פראַך, 'Pulver'. *p* proch [*p*
 פראַלניע, 'Waschort, Waschhaus'.
 פראַלניק, 'Holz zum Klopfen der Wäsche'. *p*
 פראַלקע, 'Spinnrocken'. *r*
 פראַסט, 'einfach'. *p.* unmöglich;
 a *proste judene* ('Jüdin'). *p*

- פראסטאק ,einfacher Mensch', ungebildet, einfältig oder ungeschliffen.
- פראסטקייט ,Schlichtheit'.
- פראסע ,Hirse'. *p* proso
- פראפארציע ,Verhältnis(zahl)'. *r*
- פראפארשטשוק ,Fähnrich'. *r*
- פראצע ,Arbeit, Mühe'. *p*
- פראצעווינק ,Werkstätte'. *p*
- פראצעווען ,(mühsam) arbeiten'. *p*
- פראצענטשוק ,Wucherer'.
- פראקוראָר ,Staatsanwalt, öffentlicher Ankläger'. *r*
- פראקטיק ,Praxis'. *p*
- פראקטיקירט ,erfahren', Arzt, Krankenwärter.
- פראשעניק ,Bittschrift'. *r p*
- פראשעק ,Pulver' aus der Apotheke, auch Insektenpulver, Mz פראשקעס. *p*
- פּרה *h* ,Kuh'; פ' אָדמָה ,die rote Kuh' Num. 19.
- פּרהסויא *t* [griech.] ,Öffentlichkeit, Offenheit'. 'בפּרה', öffentlich' (Ggsatz: heimlich).
- פּרובען mit Inf. ,versuchen'. *p* zich šadt ništ.
- פּרויד *t* ,Scheidung, Trennung'.
- פּרוזדור *t* [griech.] ,Vorzimmer'.
- פּרוטטה *t* e. kleine Münze, etwa ,Heller'.
- פּרוש *t* ,Kommentar, Erklärung'.
- פּרוש *t* ,abgesondert'.
- פּרושי *t* ,Pharisäer', Mz פּרושיים.
- פּרושישע אידישקייט ,pharisäisches Judentum'.
- פּרושולעק ,Asyl'. *p*
- פּרושיסטאָנעק ,Haltestelle' der Eisenbahn. *p*
- פּרט *t* ,Einzelheit, Spezielles' Mz פּרטות ,insbesondere' | פ' גדול s. גפּרט.
- פּרטיע *t* ,speziell'. השגחה פּרטית ,spezielle Vorsehung'.
- פּרי *w (h m)* ,Frucht', Mz פּרות.
- פּריבאָווקע ,Zugabe, Zulage'. *r*
- פּריגאָוואָר ,Urteil, gerichtliches Erkenntnis' eines nichtjüdischen Gerichtshofes. *r*
- פּרייה הַרְבִּייה *t* ,Fruchtbarsein und Sich- Vermehren' [Gen.2,8].
- פּרויט ,Asyl, Obdach', Mz טאַג-פּרויטען.
- פּרוווען ,versuchen'.
- פּרוזוור ,Assentierung, Einberufung; der zur Einberufung kommende Jahrgang', Mz ען. *r*
- פּרוזוורניק ,der Einberufene', Mz עס.
- פּרויחאָד ,Einnahme'. *r*
- פּרויטוליען , (sanft) ansich drücken; behüten, sichern'. *p*
- פּרויטוליע ,Behütung, Schutz'.
- פּרויטראָווע ,Köder, Lockspeise'. *r*
- פּרויטשינע ,Ursache'. *r*
- פּרויטשעפקע 1 ,das Anhaken'; 2 ,Anspruch, Anlaß oder Vorwand' zum Streiten. *p*
- פּרויס [Preuß'] ,Schwabe' Küchenschabe, Mz ען.
- פּרוינציפּ ,Grundsatz', Mz ען.
- פּרוינצעסין ,Prinzessin', Mz ס.
- פּרויסאָק ,עק ,glühende Kohlen od. Asche'. *p* prysk

פריסוואַיִען ,sich etwas aneignen'. *p*

פריסטאַור ,Aufseher'; ,Polizeibeamter'. *r*

פריסטסטווע ,Anwesenheit, Sitzung einer Gerichtsbehörde'. *r*

פריסטראַיקע ,Anbau' an e. Gebäude'. *r*

פריסיאַזשנע ,vereidet; Geschworengericht'. *r*

פריסיאַזשני סוד ,Geschworenengericht'. *r*

פריעה *t* ,das Abreißen der Vorhaut' bei der Beschneidung.

פריפאַרקע ,heißer Umschlag'. *r*

פריפעטשאַק ,Ofenvorsprung', vorderster Teil am breiten russ. Ofen, wird geheizt, dient zum Wärmen u. Warmhalten.

פריפראַווע ,Würze'. *r*

פריפען ,zich *p*. mit zeinem ganzen כֹּחַ ,mit ganzer Kraft versuchen'.

פריץ *t* ,vornehmer (nichtjüdischer) Herr', insbes. ,Gutsbesitzer', Vk פֿריצ'ל.

פריצה *t* ,פריצ'טע ,vornehme (nichtjüdische) Frau'. [hof.

פריצ'יש *hd* Eigw. *p*-er hôf ,Guts-

פריצ'עווען *hd* ,als Herr auftreten'.

פריקאַז , (behördlicher) Befehl'. *r*

פריקאַזעווען ,anordnen, befehlen'.

פריקאַשטיק (אַזשטיק) ,Handlungsgehülfe, Commis'.

פריקת עול *t* ,פריקת עול ,Abwerfung des Joches' des Gesetzes.

פריקלאַד , (Gewehr-)Kolben', Mz ען. *r*

פריקרע ,steil; lästig, beschwerlich'. *p* przykry

פרישווע ,Oberleder'. *p*

פרישטש ,פרישטיק ,Blase, Bläschen' (Leiden). *r*

פריכה *h* ,Vorhang' vor der heiligen Lade; Mz *hd* פריכה.

פרינס *t* [eigtl: Pfleger], Gemeindevorsteher'.

פרינסע *t* ,Ernährung, Unterhalt'; Mz *וח* ,Einkünfte, Einnahmen'.

פרינס *t* ,Bekanntmachung, Veröffentlichung'.

פרינגלען ,pregeln, schmoren', in Fett oder Honig kochen; *šmalz* ,auslassen'.

פריזשעניק ,Verbot'. *r*

פריזשענזע ,Anspruch, Forderung', Mz *ס*.

פריזשענע ,der Vorlesende, Vortragende'.

פריזשענע *t* ,Strafe'.

פריזשענע ,Rute'. *p* *pręt*

פריזשענע ,Plätteisen'.

פריזשענע ,Preßkohlen'.

פריזשענע ,kantillierend vortragen' von dem halb singenden Tone, mit dem der römisch-kathol. Geistliche die Liturgie zum Vortrag bringt.

פריזשענע *t* ,Gesichtszug, Physiognomie'.

פריק *t* ,Kapitel, Abschnitt' insbes. eines Talmudtraktats.

פרישה *t* ,Abschnitt' insbes. von den 54 Sabbatperikopen, in welche die Tora eingeteilt ist.

- פֶּשׁוּר, vorher, zuerst'. *p* przódy.
 פֶּשׁוּט *t*, einfach'. Umstw: er kennt
 es *p.* gâr nit. Auch Eigw.
 פֶּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ *t*, die Bedeutung
 ist, wie es lautet'; ,wörtlich'.
 פֶּשׁוּט *t*, einfacher Wortsinn, ein-
 fache Erklärung'. *Vk* פֶּשׁוּט'על
 gekünstelte Auslegung eines
 einfachen Textes.
 פֶּשׁוּטוּת *t*, 'Einfachheit' des Wort-
 sinnes.
 פֶּשׁוּט'לען זיך *t*, sich in gekünstelten
 Deutungen gefallen'.
 פֶּשׁוּט'רושאַ *t*, 'Hundeseele' Schimpf-
 wort. *p*
 פֶּשׁוּט'א *t*, selbstverständlich, ohne
 Zweifel! 'פ' 'דף' ,ganz ohne
 Z.' | a *p.* ,und erst recht; um
 wie viel mehr!'
 פֶּשׁוּט'ולען *t*, 'Asyl', nacht-*p.*;
Mz לִקְעס. *p*
 פֶּשָׁרָה *t*, 'Ausgleich, Vergleich,
 gütliche Beilegung', *Mz* רת.
 פֶּשָׁרָן *t* jmd der einen Ausgleich
 herbeiführt.
 פֶּשֶׁט *t*, 'Schweig!', *s.* שָׁט.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'Fabrik-', פֶּשֶׁט'שנע
 ,F.-ware'.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'Faden'. *Mz* eben-
 so, *gew.* פֶּשֶׁט'פּ, auch פֶּשֶׁט'פּ.
 alle fedimer fun der נֶשְׁמָה
 ,alle Fasern der Seele'.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'fordern'.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'vorderste'.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'Fahne', *Mz* עס u. פֶּשֶׁט'פּ.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'fahren'; 2 ,reiten'.
 פֶּשֶׁט'פּ *t*, 'Photographie'.
- פֶּאָטאָגראַפִּיסט ,Photograph'.
 פֶּאָטער ,Vater', *Mz* ס.
 פֶּאָטער-שטוהל ,Großvaterstuhl',
Mz ען.
 פֶּאָטשיילע 1 ,Kopftuch', 2 ,Ta-
 schentuch'; *Vk* לִקְע *Mz* ס. *p*
 facelet
 פֶּאָיאַנט ,Fayence, Halbporzellan'.
 פֶּאָך ,Fach', *Mz* ען ,Fächer' einer
 Tätigkeit | 3-פֶּאָכיג ,dreifach'.
 פֶּאָכאָרוע f.-kommissies ,Fach-
 kommissionen'.
 פֶּאָכען 1 ,fauchen', vom Blase-
 balg, Stier; 2 ,fächern, wedeln'
 mit Feuerbränden; פֶּאָכענדיג
 mit di fligel.
 פֶּאָכער ,Fächer', *Mz* ס.
 פֶּאַל Fall. *Mz* šreiendige fallen
 fun ,schreiende Fälle von..'
 פֶּאַלב ,Falte'; פֶּאַלבען ,falten'.
 פֶּאַלבאַנע ,Falbel' am Kleid. *p*
 פֶּאַלד ,Falte', *Mz* ען. *p*
 פֶּאַלוואַרק ,Vorwerk, Meier-
 hof'. *p* folwark
 פֶּאַליע ,Welle, Flut' a f. rôte
 hâr. *p* fala
 פֶּאַלקאַם ,vollkommen, gänzlich'.
 פֶּאַלקאַמע iberzeugung.
 פֶּאַלשעווען ,fälschen', *Mw* gefelst.
 פֶּאַלשקייט ,Falschheit'. *geld-f-en*
 ,Ungehörigkeiten in Geldan-
 gelegenheiten'.
 פֶּאַן ,Pfanne, *Mz* ען; *Vk* *Mz*
 פֶּענדלעך.
 פֶּאַנד ,Fond'; hilfs-*f.*, *Mz* ען.
 פֶּאַמיליע ,Familie', *Mz* ס.
 פֶּאַנט ,Pfand'. *p* fant

פאַנטאַוויע, Pfand', f. loterie (geschenkte Gegenstände werden verlost).

פאַנטאַן, Springbrunnen', Mz ען פאַניע, das russische Volk', insbes. die russ. Soldaten.

פאַס, Faß', Mz פעסער; Vk פעסעל פאַסאַליע, (gewöhnliche) Bohne', Mz ס. p

פאַסטרוגע, Anschlags-, Anheftfaden' beim Nähen. p

פאַסקע, (kleines) Faß' für Butter. פאַטשיילע = פאַטשיילע.

פאַקוס, Gaukelei, Taschenspiele- פאַקוסניק, Gaukler'. [rei']

פאַקט m, 'Tatsache', Mz ען.

פאַקע, Seehund'. p foka

פאַקענע, aus Seehundsfell'.

פאַר 1, 'vor' אַ יאָהרען, vor einem Jahre' | 2, 'פאַר יאָהר', für ein Jahr'; far wäs, 'weshalb?'. | 3 nach Kompar. 'als': klinger far ihr, 'als sie'.

פאַר als Vorsilbe nicht selten = פער, 'ver': פאַרקויפען, 'verkauften'.

פאַר-יאָהריג, 'vorjährig'.

פאַר-פול, 'vollständig' di שמחה, ('Freude') iz f.

פאַראיבעל האַבען, 'übel nehmen'.

פאַרהאַן = פאַרהאַן.

פאַרב, 'Farbe'.

פאַרבעדיונג m, 'Vorbedingung'.

פאַרבען, 'färben'.

פאַרבער, 'Färber'.

פאַרגיפטיונגען, 'vergiften' Wunden.

פאַרדאַרבען, 'verderben'.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

פאַרהאַן, zuw. פאַרהאַנען, 'vorhanden'. f. noch allz menšen, 'es sind noch immer M. v.'

פאַר-השכ'ט hd, 'verfinstert, verdunkelt'. [noch']

פאַרט, 'immerzu, trotzdem, den- פאַרט, Fort, Befestigungswerk', Mz ען.

פאַרטאַגוג, f-e תפילות, 'Gebete vor Sonnenaufgang'.

פאַרטוך, [Vortuch] 'Schürze'. p fartuch

פאַרטויג, 'fertig, reif'.

פאַרטעל [Vorteilhaftes], 'Veranstaltung, Kunstgriff'.

פאַרטערמינונג Eigw, 'vor dem Termin, vorzeitig' Einberufung.

פאַרטקע 1, 'Tor' eines Gutshofes; 2, 'kleines Fenster (Türchen)' innerhalb eines großen F.(T.)

פאַרטראַכטען. er hãt zich fartracht, 'ist in Gedanken versunken'; fartracht, 'nachdenklich'.

פאַרטרוקענט, 'vertrocknet'.

פאַרונט, פאַרענט, פאַרינט, 'vorn'.

פאַרכט, 'Furcht'.

פאַרלויפֿיג, 'vorläufig'.

פאַרמע, פּורעם, 'Form', a puste f.

פאַרמען, 'formen'.

פאַרנאַכט, 'am Abend'; di freitagf-en, 'die Fr.-abende'.

פאַרנאַכטיג f-er tau, 'abendlich'.

פאַרנאַנדער, 'auseinander' s. פּונאַנ- דער.

פאַרניצען, 'ausnützen' di zeit.

פאַרסטריגעס = פאַסט.

פֿאַרענט, vorn' = פֿאַרינט.
 פֿאַרפֿאַהרען 1, vorfahren'; 2, hineinfahren' in e. Stadt, e. Gasthaus; ,einkehren'; er iz farfֿahren קיין N ,er ist nach . . fortgefahren'.
 פֿאַרפֿאַל, Vorfall, Geschehnis', Mz פֿאַרפֿאַלען.
 פֿאַרפֿורקע, Teller aus Steingut', Mz ס. p farfurka
 פֿאַרפֿעל, [Würfel?], Teigstückchen in der Suppe; Suppenfleckenchen'.
 פֿאַרצייטיש, 'טיג, altfränkisch'.
 פֿאַרקומען, [vorkommen], stattfinden, veranstaltet werden' v. Festlichkeiten usw.
 פֿאַרקעהרט, im Gegenteil'.
 פֿאַרשאַרצט, mit di poles f. ,mit aufgeschürzten (hochgebundenen) Rockschoßen'.
 פֿאַרשוויינען, verschwinden', Mw פֿאַרשוואונען.
 פֿאַרשטעהער, Vertreter', fun fersiedene gruppen.
 פֿאַרשלאַג, Vorschlag'; Strafantrag des öffentlichen Anklägers, Mz ען.
 פֿאַר-שפּל'ט, erniedrigt'.
 פֿוהר w, Fuhrwerk'; Vk Mz פֿוהרלעך.
 פֿוטליאַר, Futteral'.
 פֿוטער, Pelz', Mz ס. p futro
 פֿוטערן, mit Pelz füttern'.
 פֿויגעל, Vogel', a bleiener f. ,ein langsamer Geselle'; Mz פֿויגלען u. פֿויגעלע. Vk פֿויגעלע.

פֿויגעלדיג (wie e. Vogel) ,leicht, frei', Stimmung, Lage der Handwerker.
 פֿויגעלמילך sprichwörtl. für besondere Leckerbissen.
 פֿוילען זיך [faul sein] ,zu träge sein etwas zu tun'. זי האָט זיך ניט געפֿולט אַיבער-האַרן ,sie ist nicht müde geworden zu wiederholen'.
 פֿוילעניש s, Fäulnis'.
 פֿוילקייט 1, Faulheit'; 2, Fäulnis, Verdorbenheit'.
 פֿויסט, Faust', Mz ען.
 פֿול, voll'.
 פֿולוואַרעק s. פֿאַל'.
 פֿולען, füllen'.
 פֿולקייט, Fülle'.
 פֿון 1, von'; 2 nach Kompar. ,als'. hecher fun di helft ,mehr als'; mehr unglücklich fun.
 פֿון דעסטוועגען, dennoch, trotzdem'.
 פֿון דערווייטענס, aus der Ferne'.
 פֿונאַנדער (פֿאַרנ'), voneinander'. In Vorsilben rückbezüglicher Zeitwörter oft = russ. ras, raz, poln. roz.
 פֿונאַנדער-בילען זיך, heftig bellen'.
 פֿ-בלאַזען 1, auseinanderblasen'; 2, aufblasen', f. zich.
 פֿ-בלוהען זיך, aufblühen', di kultur wett zich f.
 פֿ-גיסען זיך, sich ergießen' in Tönen.
 פֿ-געבען, verteilen'; f. zich ,wiederhallen'.

פונאנדער-גרינגען זיך, grün werden'.
 זיך פֿיהוליען, in Saus und Braus leben'.
 פֿוואַרמען, aufwärmen'.
 פֿוויינען זיך, heftig weinen'.
 זיך פֿרויצלען, sich in fröhlichen Scherzen ergeln'.
 פֿזאָגען, genau erzählen, darlegen'.
 פֿזיעגלען, entsiegeln'.
 פֿזיפצען זיך, stark seufzen'.
 זיך פֿטאַנצען, leidenschaftlich tanzen'.
 פֿטיילען, verteilen'.
 זיך פֿיאַמען, stark jammern'.
 זיך פֿיווען, wild, zornig, wütend werden'.
 פֿלאָזען, auflösen' Parlament; ,entfalten' Flagge; Mw f.-geläzt.
 זיך פֿלאַכען, herzlich lachen'.
 זיך פֿרעגען, genau fragen, nachforschen'.
 זיך פֿצאַהלען, sich mit seinen Gläubigern durch Zahlung auseinandersetzen, seine Gl. befriedigen'.
 זיך פֿרעצען, sich genau aussprechen'.
 פֿשיקען, versenden' Rundschreiben.
 פֿשנורעווען, aufschnüren'.
 פֿשפּיליקען, aufmachen' durch Entfernung der Nadeln, aufknöpfen.
 פֿשרויפען, aufschrauben'.
 זיך פֿשרייבען, quittieren; durch

Unterschrift mit jmdm für abgefunden sich erklären.
 זיך פֿונאַנדער-שרייען, heftig, laut schreien'.
 פונד, פונט, Pfund'.
 פונק, פינק, fünf'.
 פונפצעהן u. פופ', fünfzehn'.
 פונפטע, fünfte'.
 פונק, Funke'.
 פוס, Fuß', Mz פיס; Vk פיסעל פוסענס, zu f. dem barg, zu Füßen des Berges'.
 פופציג, fünfzig'.
 פוקס, Fuchs'.
 פוקסינע, Füchsin'.
 פוראַזשקע, Uniformmütze'. r
 פורעם, Form'; פורעמען, formen'.
 פושער, Pfuscher'.
 פואַלקע, Veilchen', Mz ס.
 פידעלע, Violine', Vk פידעלע.
 פיה, Vieh'.
 פיהלונג, Fühlen'.
 פיהלען, fühlen'.
 פיהרען 1, führen'. a fihir thun mit'n smik, einen Strich mit dem Fidelbogen tun'. a f. thun mit di akslen, mit den A. zucken' || 2 f. zich. wi es fihrt zich in R. ,wie es in Rußland zu geschehn pflegt'.
 פיהרעכץ, Führung; Aufführung, Verhalten', Mz ען.
 פיהרער, Führer'; ,Leiter' einer Schule.
 פיהרערין, Führerin', Mz ס.
 פוטער, zuw. = פוטער, Pelz'; fiterne hitele, mit P. besetzt'.

פיטערן füttern, (Vieh) weiden';

f. zich ,weiden' vom Vieh.

פוי [Feh], graues Eichhörnchen', Vk פויעלע פוי.

פויג a f. weizen, feigen arausstellen ,verhöhnén' indem man den Daumen zwischen Zeige- und Mittel-finger steckt.

פויגעלע ,Vögelchen'.

פויכטקייט ,Feuchtigkeit'.

פוייל ,Pfeil'.

פויילעכץ ,Feilspäne, Feillicht'.

פויילענבויען ,Bogen' mit Pfeilen, Mz ס.

פוינד (פוינט) haben: ,jmdn nicht leiden können'; zu geben ,nicht gern geben'.

פוינקייט ,Feinheit'.

פויער ,Feuer', Mz ן.

פויערדיג ,feurig'.

פויערן ,glühen, feurig sein'.

פויערונג ,die Feier, das Feiern'.

פויף w ,Pfeife' zum Pfeifen oder Rauchen, Vk פויפעלע.

פויפען ,pfeifen', Mw געפויפט; a feif geben.

פויפער ,Pfeifer', Mz ס. [עס]

פויין ,großer Uhu, Ohreule', Mz

פוייע ,Filiale, Tochtergeschäft'.

פויילעכץ ,Ausfüllung, Füllwerk, Füllsel'.

פוינגער 1 ,Finger'; 2 ,Zeh'.

פוינגער(ע)ל ,Fingerring', Mz לעך.

פוינסטער w ,Finsternis'.

פוינסטערקייט ,Dunkelheit', Gg-satz: Licht.

פוינף ,fünf'.

פוינקלען ,funkeln'.

פוינקלדיג ,funkelnd'.

פויסטריט ,er wett eich (euch) nächgehen f. ,auf Schritt und Tritt'.

פויעל-דורעניג ,mehr oder weniger'.

פויעלפאכיג ,vielfach', f-e dokumenten.

פויעלקייט ,Vielheit, Häufigkeit'.

פוירהויז ,Vorhalle, Vorraum' eines Hauses.

פוירווארפען ,vorwerfen'.

פוירזאגען ,vorsagen'.

פוירנעהמען זיך ,sich vornehmen'.

wi men nehmt zich fir, azô helft Gott.

פויש ,Fisch', Mz ען.

פויש-קלוי ,Fischleim'.

פלאַט m ,Flotte'.

פלאַטערלעך ,Schmetterlinge'.

פלאַטערן [flattern] 1 vom Feuer:

,flackern'; 2 vom Herzen: ,lebhaft schlagen'.

פלאַכע ,Schnee-)Flocke', Mz עס.

פלאַם ,Flamme'.

פלאַנג ,Flanke'.

פלאַנדער ,Flunder' (Fisch).

פלאַנדערע ,schlampiges Weib'.

פלאַס ,Flosse'.

פלאַקען ,Flocke', Mz פלעקער.

פלאַקען 1 ,Pflock'; 2 ,Dummkopf',

Mz פלעקער.

פלאַקען-שיעסער ,Renommist, Bra-

marbas' (eigtl: Kinderpistole).

פלאַקע(ר) ,Flecke, Kaldaunen'.

פלאַש ,Flasche', Mz פלעשער; Vk

פלעשעלע ,Medizinflasche'.

פלוג ,Flug', in f. ,auf den ersten Blick, wie es zunächst scheint'.
 פלוי ,Floh', Mz פלויי .
 פלויים ,Pflaume'.
 פלויאסק , (knallender) Schlag'.
 פלויאסקען , (knallend) schlagen'.
 פל(ר)אקע 1 ,Eingeweide, Kaldauen'; Mz ס | 2 unfähige energielose Person.
 פלוג ,Fliege'; Vk Mz פלוגעלעך .
 פלוגעל 1 ,Flügel', Mz גלען; 2 ,Krempe' des Huts, Mz פלוגעל .
 פליהען ,fliegen'; zei geben a flihauf in der luften ,sie fliegen in die Luft'.
 פליהענדיג ,fliegend'.
 לופט-פליהער ,Luftflieger'.
 פליהעניש ,das Geflüge'.
 פלויט ,Flöte'.
 פלויסגקייט ,Fleiß'.
 פלויסען זיך ,sich befließen'.
 פלויצען ,fließen, fluten'.
 פלויצ-פאָפּיר ,Fließ-, Lösch-papier'.
 פלויש , Mz gešmakke f-en ,wohlschmeckende Fleischarten'.
 פלויסען ,fließen', Mw געפלוסט .
 פלויספערער ,Floßfeder', Mz ען .
 פלויקען 1 ,flicken'; 2 ,pflücken'.
 a flick geben ,jmdm eins herunterhauen'.
 פלעגען ,pflegen', gew. mit Infin. (ohne zu). Sehr oft vergangenheitlich: er flegt zägen ,er pflegte zu sagen'.
 פלעם ,schallender Schlag, Knallschote', Mz ען .

פלעמען ,e. schallenden Schlag geben'. [Dübel'.
 פלעקעל ,kleiner Pflock, Zapfen,
 פ' שְׁלֵמָה t [familia]. פּמִלְיָא ,die obere (himmlische) Rats- u. Gerichts-versammlung'.
 פּע ,pfui! p fe
 פּעדער ,Feder'; Mz ס ,Schreibfedern'; פּעדערען ,Bettfedern'.
 פּעדערן זיך 1 ,federn' die Federn abwerfen; 2 ,früh sich erheben'.
 פּעדערסטע פּיס ,Vorderfüße'.
 פּענער פּעלן פּיר = פּעה .
 פּעהלער ,Fehler', Mz ען .
 פּעוואַל ,Februar'. r
 פּעט ,fett', פּעטער ,fetter'.
 פּעטס ,Fett', Mz ען .
 פּעטער ,Onkel, Vatersbruder'.
 פּעטקייט ,Fettigkeit'
 פּעטשיילע ,פּאַט', Kopftuch'. p
 פּעל ,Fell', Mz ען; Vk פּעלכען , Mz פּעלעכער].
 פּעלדשער ,Hülsarzt'.
 פּעליג 1 ,völlig' f. gezond | 2 ,fälig, zahlbar'. [דלעך]
 פּענדעל , (kleine) Pfanne', Mz פּענדעל .
 פּענדען ,pfänden'.
 פּעסטקייט ,Festigkeit'.
 פּעפּער ,Pfeffer'.
 פּעפּערניצע ,Pfefferbüchse'.
 פּעראיבעל ,פּאַר. kein f. haben ,nicht übel nehmen'.
 פּער-אַיר'ט hd [griech.] ,übelriechend' Fleisch.
 פּעראומערן ,verbittern' das Leben; פּעראומערט ,traurig'.
 פּעראומרייניגען ,verunreinigen'.

- פּעראַייביגען ,verewigen'.
- פּעראַיין ,Verein', Mz ען.
- פּערבאַטען ,verbieten'.
- פּער-באַליעווען ,vergeuden, durch-
bringen'.
- פּער-באַלעמוטשען ,jmdn durch
Reden verwirren'.
- פּערבאַרגען ,verbergen'.
- פּערבייגען (verbiegen), durch Bie-
gen beseitigen' zB einen Ab-
schnitt im Gebetbuch über-
schlagen; in maul wert (wird)
ihr wasser, zi ferbeigt dās
āber ,sie überwindet das'.
- פּערבייטען ,an die Stelle von .
treten'; šteinköhlen f. holz, er-
setzen'; A hāt B ferbiten ,ab-
gelöst' in der Arbeit. Mw
ferbiten mit (durch) ,ausge-
tauscht, weggegeben gegen
(für)'.
- פּערבייסען 1 ,einen Imbiß neh-
men' nach dem Trinken; 2
dem zung ,sich auf die Zunge
beißen'.
- פּער-בלאַטיגט ,verschmutzt'. p
- פּער-בלאַנדזשען זיך ('אַנדזען) ,sich
verirren, umherirren'.
- פּער-בלישטשען ,blenden' v. hel-
lem Lichte.
- פּערבעהאַלטען ,verstecken', dās
kleine geld.
- פּערבעטען ,zu kommen bitten,
einladen'; Mw ferbetene gest.
- פּערבענקעניש ,Sehnsucht'.
- פּער-בראַקירען ,ausmustern, aus-
rangieren, zurückstellen'.
- פּער-ברודזשען ,beschmutzen'.
- פּער-ברודיגט ,schmutzig (gewor-
den)'. p brudny ,schmutzig'.
- פּערבריהען ,aufbrühen' Tee.
- פּערברעך ,Verbrechen'.
- פּערברויטען di tetigkeit ,er-
weitern'.
- פּערברעכען di hend ,die Hände
ringen'.
- פּערברענגען 1 ,(Zeit) verbringen'
a bissel ,einige Zeit'; 2 ,sich
vergnügen': A hāt mit B fer-
bracht, ferbengt.
- פּערגאַלען [Galle] ,bitter machen,
verbittern'. [ren'.
- פּערגאַלקעווען ,hinausballotie-
- פּערגאַרטלען ,gürten, umgürten'.
- פּערגיטיגען ,begütigen' jmdn.
- פּערגינען ,gönnen'. f. zich ,sich
(etwas) vergönnen' Mw fer-
gunnen.
- פּערגיסען auch ,übergießen'.
- פּערגלאַצען .die augen f. ,stieren'.
- פּערגלויבען ,anvertrauen'.
- פּערגלוסטען ,gelüsten'. es hāt
zich ihm ferglust ,es hat ihn
gelüstet'.
- פּערגלושען ,betäuben' durch Re-
de oder Schlag.
- פּערגליווערן זיך ,gerinnen, starr
werden'. dās harz wert fer-
gliwert; fergliwerte augen
,starr'; fergliwerter teich ,zu-
gefrorener Fluß'.
- פּערגליווערונג ,Erstarrung' vor
Schreck.
- פּערגלירסט ,f-e augen ,verglast,

,starr' bei Ohnmächtigen, Sterbenden. [Pferdes. פּערגלעזערט ,glasig' Augen des פּערגלעטען ,glatt machen', a fehler ,gut machen, beschönigen'. זיך פּערגלעטען *hd* ,sich wohin stehen, einschleichen'. פּערגלעהן ,untergehn' v. der Sonne. פּערגעלט (gält) 1 ,gelb געל ge-macht'; 2 ,vergilbt'. פּערגעניגען ,Vergnügen', Mz ס. פּערגעסען an ,etwas vergessen'. פּערגעס-מיק-ניט ,Vergißmeinnicht'. פּערגראָבען 1 ,vergraben, verbergen'; 2 ,begraben'. פּערגרויען ,quälen, peinigen'. פּערגרויען 1 ,fehlerhaft machen'; ein wort ,falsch schreiben'. | 2 ,sündigen'. פּערגרינגערן 1 ,verringern'; 2 ,erleichtern' die Lage jmds. פּערגרינגען ,grün werden'. פּערד ,Pferd'. זיך פּערגראָנגען *hd* ,sich sorgen, sich ängstigen'. פּערגראָנגען ,sorgenvoll' Gesicht. פּערגראָבען ,verderben'. פּערגראָבעניקייט ,Verderbtheit'. פּערגראָבען ,dürre, welk werden'. זיך פּערגראָבען ,in frommen Gedanken aufgehn' von Hasidim. פּערגראָבען ,ersticken' Feuer durch Asche; ,dämpfen, unterdrücken'. פּערגראָבען ,verdauen'.

פּערגראָבען זיך ,schwer atmen, keuchen'. *p* dyszec פּערגראָבען ,Dummheit'. פּערגראָבען 1 ,verdächtig'; 2 ,mißtrauisch' Blick. פּערגראָבען ,mit Draht befestigen'. פּערגראָבען ,Verdruß'. פּערגראָבען ,verdrießlich'. פּערגראָבען dem gazkran ,den Gashahn schließen'. פּערגראָבען ,in Gedanken versunken, innerlich stark in Anspruch genommen'. פּערגראָבען ,aufhalten'; ,festnehmen' Verbrecher. פּערגראָבען ,zurückhalten, hemmen'. [machen'. פּערגראָבען 1 ,hassen'; 2 ,verhaßt פּערגראָבען זיך ,sich (beim Sprechen) unterbrechen'. פּערגראָבען 1 ,hart machen'; 2 ,verhärten'. פּערגראָבען 1 ,erarbeitet' šwer ferhorewete großen; 2 ,abgearbeitet' Hand. פּערגראָבען [Höcker], dem kerp ,krumm machen'. פּערגראָבען ,in lustigem Leben verbrauchen, verbummeln'. פּערגראָבען 1 ,behüten vor, sorgen für jmdn'; 2 ,verhüten'. פּערגראָבען ,für heilig erklären'. פּערגראָבען ,schallen machen, klingen machen' die Luft. פּערגראָבען ,verhöckern, in Kleinem verkaufen'.

- פּערוואַגלען זיך ,unstät umhergetrieben werden'. Mw ferwogelt, von Menschen (= נע נע) u. Wellen.
- פּערוואַלגען זיך ,abhanden kommen, verlegt werden'.
- פּערוואַל(ר)ען ,füllen, überladen, verstopfen'.
- פּערוואַלקענט ,bewölkt'.
- פּערוואַסערן 1, auflösen' Zucker in Wasser; 2, dünn machen, verdünnen' Suppe verlängern.
- פּערוואַרפּען ein Netz ,auswerfen'.
- פּערוואַרפּען Mw, 1 mit Arbeit ,überladen'; 2 Städtchen ,entlegen, ablegen'.
- פּערוואַינען u. פּערוואַינען ,welken, dahinschwinden'.
- פּערוואַיילען ,unterhalten, belustigen'.
- פּערוואַיילונג. Volks-f. ,Volksunterhaltung, -belustigung'.
- פּערוואַייקען ,einweichen, etw. durchweichen lassen'.
- פּערוואַילדען ,wild machen'.
- פּערוואַיקלען di fähnen ,zusammenwickeln'.
- פּערוואַיטאַנט ,schmerzlich' mit'n kopp šoklen (schütteln).
- פּערוואַיטערען a zeitung ,verbieten'.
- פּערוואַיטען זיך ,wetten'.
- פּערוואַיעלען .es ferwellt sich mir reden ,mich gelüftet'; hāt zich ihm ferwollt jenes auch bekommen.
- פּערוואַינען ,anordnen' nit zu rauchern ,nicht zu rauchen'.
- פּערוואַרגט ,sorgenvoll, besorgt'.
- פּערוואַימען ,versäumen'; f. zich säumen, sich verspäten'.
- פּערוואַיי(ה)ען ,besäen'.
- פּערוואַזשאווערט ,rostig, verrostet'.
- פּערוואַזשמורעט mit Ein angel f. ,Ein Auge zgedrückt, mit Einem Auge blinzeln'.
- פּערוואַזיען ,nicht heiraten' v. Mädchen (,sitzen bleiben'), a ferzessenemaud; auch v. Männern.
- פּערוואַהאַפּען ,(für sich) nehmen; erbeuten'. ferchappt weren ,eines plötzlichen Todes sterben'.
- פּערוואַהויש'ט hd ,allzu gefühlvoll', f-e menšen.
- פּערוואַהויש'ען זיך hd ,sich wundern, erstaunt sein', Mw פּערוואַהויש'ט.
- פּערוואַהזיר'ן hd ,beschmutzen'.
- פּערוואַהיה'שט hd ,vertiert'.
- פּערוואַהלומ'ט hd ,verträumt' Augen.
- פּערוואַהליאַפּען ,ganz beschmutzen'.
- פּערוואַהלינען זיך ,mit Mühe (aus dem Munde) hervorbringen'. r
- פּערוואַהליפּען זיך ,schluchzen'. zi hāt zich ferchlippet in a gröss gewein. p chlipac
- פּערוואַהקל'ש'ן hd ,ermatten, matt machen', Mw פּערוואַהקל'ש'ט.
- פּערוואַהמאַרען ,bewölken, verdunkeln' Himmel.
- פּערוואַהמורעט ,finster' Gesicht.
- פּערוואַהראַקען ,bespucken, vollspeien'. [sicht.
- פּערוואַהש'כ'ט hd ,trüb, traurig' Ge-
- פּערוואַהחמ' (ענ)ען hd ,versiegeln'.

פערטאָיען ,verbergen, verheimlichen'.

[jmds.

פערטויבען ,übertäuben' die Stimme

פערטויליען ,einhüllen'.

[ben'.

פערטומלען ,verwirren; betäu-

פערטונקען f-e wolken ,regenschwere' [in Wasser eingetauchte].

פערטויטשען ,erklären, verdeutlichen'.

פערטוילען (mit Akkus.) ,jmdm

falsch zuteilen, zu wenig

geben'. di zun ferteilt di

šuhl ,die Sonne setzt die Syna-

goge zurück, gibt ihr zu wenig

Licht'; Gott hāt ništ fer-

teilt ,mir nicht zu wenig ge-

geben'.

פערטויליגען ,vertilgen'.

פערטוינקעווען ,tünchen'.

פערטע ,vierte'; פערציג ,vierzig'.

פערטעל ,Viertel'.

פערטעמפט ,stumpfsinnig', f-e

מוחה (Gehirne').

פערטראַכט ,in Nachdenken ver-

sunken, nachdenklich'.

פערטראַכטען זיך ,in Nachdenken

versinken'.

פערטראַכטערהייט Umstw.

פערטרויטקייט ,Vertrautheit'.

פערטרוינקען זיך ,in חובות ,in

Schulden versinken'; der breg

iz gewēn f. ,überschwemmt'.

פערטרויקענען ,vertrocknen', Mw

פערטרויקענט.

פערטרעטען ,ersetzen; zucker

känn men f. durch saharin.

פערטשאַדעט ,betäubt' durch den

Ofendunst (טשאַד).

פערטשעפען ,anheften, anhaken'

a hekele; zei f. di kotšere ,sto-

ßen an die Ofenkrücke, haken

mit den Kleidern an ihr an']

fertšeppe mich nor ,wage es

nur (nicht) mich anzurühren!'

פערטווישען ,wild werden, in hef-

tigen Zorn geraten'.

פער-יהומ'ט hd ,verwaist' Markt-

platz.

פער-כּשאַפּ'ט hd ,verzaubert'.

פערלאַזען 1 ,verlassen', f. zich

,sich verl.; 2 ,wachsen lassen'

Haare, ich hāb mir ferläzt a

berdel.

פער-לאַטען ,flicken, ausbessern'.

פערלאַנג m ,Verlangen', Mz ען.

פערלוויפען Mw. ferlofene brillen

,angelaufene, beschlagene'.

פערלוויפען זיך ,sich ereignen, sich

begeben'.

פערלוסט ,Verlust', Mz ען.

פער-ליאַפען ,beschmutzen' durch

Verschütten v. Wasser usw.

פערלויכטערן ,erleichtern'.

פערלעגען ,di hend iber'n far-

tuch ,über der Schürze zus-

legen'; dem weidel ,an sich

ziehen'; di ôern (des Blinden)

f. zich bei a liade kleinigkeit

,legen sich zurecht, spitzen

sich bei jeder Kl.'; di fuhren

mit מַשאַ ferlegt ,beladen'.

פערלעגען Eigw f-e äbzählungen

,längst fällige'.

- פערלעשען ,auslöschē' e. Licht;
Mw פערלאָשען.
- פער-מאָיס'ען *hd* ,ekelhaft, widerwärtig machen'.
- פערמאַגען ('פערמע'), besitzen'. di štadt hāt fermogt fiel fabriken.
- פערמאַטערן ,matt machen', dās ferd hāt zich fermatert ,überanstrengt'.
- פערמאַכען ,schließen, verschließen' Haus, Sitzung. [gen'.
- פער-מאַצווען ,stärken, kräftigen'.
- פער-מאַרען ,jmdn (durch Entbehrungen) ums Leben bringen'; f. zich. [quälen'.
- פער-מוטשען ,zu Tode martern,
- פער-מולירען ,zum Narren haben, hinhaltend täuschen'.
- פערמיסט'גען ,m. Unrat bedecken'.
- פערמעסטען , (aus Irrtum) falsch messen'.
- פער-מ'קר'ן *hd* ,anzeigen, denunzieren'.
- פערמעגל'ך ,bemittelt'.
- פערמעגען ,besitzen'.
- פערמעגען ,Vermögen', Mz ס.
- פער-מ'שכנ'ען *hd* ,verpfänden'.
- פער-מ'שפט'ען *hd* ,verurteilen'.
- פערמעקען ,wegwischen, austilgen'.
- פער-נאָדזען ,anlocken'; f. zich ,sich einschleichen' vom Diebe.
- פערנאָדער s. פונאָדער.
- פערנאָנט ,genannt, bekannt, im Rufe stehend' fir a חכם ,als ein Weiser'.
- פערנאָרען 1 ,überlisten' in a hauz ,hineinlocken'; 2 סחורה ,Ware unter dem Preise verkaufen'.
- פער-נודזשען bis aufs äußerste belästigen, quälen'.
- פערנויגען זיך ,sich verneigen'.
- פערניצען ,aufbrauchen'.
- פערנעהמען Festung ,einnehmen; Soldaten ,gefangen nehmen'; zein ort ,seinen Platz einnehmen' | f. zich mit ,sich mit etwas beschäftigen'.
- פער-סאָפעט ,atemlos'. *p* sapac (schnauben, schnaufen).
- פער-סאָרען ,verschütten, verstopfen'; di augen ,Staub in die A. schütten. *r*
- פער-סלינען זיך ,Speichel (*p* slina) ausfließen lassen'.
- פער-סמאָדערן ,beschmutzen, beschmieren'.
- פער-סמ'ען *hd* ,vergiften'.
- פער-ספ'ק'ט *hd* ,verzweifelt'.
- פערעלטערט ,veraltet'.
- פערענטפערן ,beantworten'; f. zich ,sich verantworten, sich rechtfertigen'.
- פערענטפערונג ,Beantwortung'.
- פערעסען ,verbissen, verbittert'.
- פער-עפיש'ט *hd* ,übelriechend, verfault' Fleisch.
- פער-עקשנט *hd* .zei hāben zich f. ,sich versteift, hartnäckig bestanden auf'.
- פערערגערן זיך u. פערערגערט ,schlimmer werden' Lage.
- פער-פאסקודזשען ('דיגען) ,be-

schmutzen, verunreinigen' di
 štub. *p* paskudny (unflätig).
 פערפארעט ,in Anspruch genom-
 men, beschäftigt', er iz ferp.
 arumgelofen ,geschäftig'.
 פערפוטען ,verwirren, ver-
 wickeln'. *r*
 פערפוליקן ,mit Staub bedecken'.
 פערפוטצט ,geputzt'.
 פערפלאנטערן (טען) ,verwirren';
 f. zich in ne ζ ,sich verstricken';
 a ferplonterte gešichte ,ver-
 wickelt'. *p* platać
 פערפלוטעווען זיך ,unüberlegt
 (s. פלוט) sein oder handeln'.
 פערפלאממען ,beschmutzen, be-
 sudeln'.
 פערפראווען ,zurechtmachen'
 Speisen.
 פערפראשען ,Staub (in Augen
 oder Nase) schütten'.
 פערפאלען Eigw. ,erledigt' zum
 Ungünstigen; f. weren ,zu-
 grunde gehn, untergehn'.
 פערפאלקאמט ,vervollkommnet'.
 פערפאסטען ,sich auf e. Fasttag
 vorbereiten' (genauer 'פארפ').
 פערפאסער ,Verfasser', Mz ס.
 פערפול = פארפול.
 פערפולט ,ganz voll'.
 פערפונדעווען [fundamentieren]
 ,Grund legen, feststellen'.
 פערפיהרען ,a pro ζ ess ,(durch-
 führen, verhandeln'.
 פערפילען ,erfüllen, voll machen'.
 פערפלאמט Gesicht ,stark oder
 fieberhaft gerötet'.

פערפלאמטקייט ,Erregtheit'.
 פערפלויצען ,überschwemmen'.
 פערפלויצונג ,Überschwemmung'.
 פערצוועגן ,überzogen'.
 פערצווימען ,einzäunen'.
 פערצווימונג ,Verzäunung'.
 פערצוקען ,zerreißen' ein Lamm;
 Mw פערצוקט u. פערצוקט.
 פערציג ,vierzig', פערצעהן ,vier-
 zeh'n'. [werden'.
 פערציטערט weren ,voll Zitterns
 פערצרה'ט *hd* ,verängstigt'.
 פערקאווען ,anschmieden, in Ket-
 ten legen'; di fenster mit eiz
 ferkowet ,bedeckt'.
 פערקאטעווען ,zu Tode martern'.
 פערקאטשען ,aufkrepeln' die
 Ärmel; di fatšeile (Kopftuch')
 unter di ôeren.
 פערקאכען ,ins Kochen bringen',
 Mw ferkocht ,leidenschaftlich
 erregt' | f. zich 1 ,ins Kochen
 kommen'; 2 ,sich verlieben'.
 פערקאנטשען ,beenden'.
 פערקארטשעט ,runzlig' Backen.
p kurczyć (zus. ziehen, krüm-
 men).
 פערקיהלען זיך ,sich erkälten'.
 פערקיהלט ,erkältet'.
 פערקירעווען ,umlenken'. er hât
 zich ferkirewet in dâs zeitige
 gessel ,ist in die Nebenstraße
 umgebogen'.
 פערקלאפען 1 ,festklopfen' mit
 Nägeln; 2 dem kopp ,durch
 Geräusch oder Reden wirr
 machen'.

- פערקליאקנעט, di finger zenen mir f. ,klamm geworden'.
- פערקלייבען זיך, sich (heimlich oder still) wohin begeben'; insbes. ,sich verkriechen', in a winkele.
- פערקלעמענהייט, schwierige Lage, Verlegenheit'.
- פערקלעפערן (mit Brettern), verschlagen, versperren'.
- פערקלעקערן, beklecksen'.
- פערקלערען זיך, nachdenken'.
- פערקלערט Stirn, nachdenklich'.
- פערקנייטשען, verknautschen'; e. Buch, knicken'; die Stirn, runzeln'.
- פערקנייפערן, zusammenknüpfen'.
- פערקניסען *hd*, verloben'.
- פערקעהרט, im Gegenteil, umgekehrt'; f. zu di beslussen, im Gegensatz zu'.
- פערקעהרען, ausfegen' die Stube.
- פערקרומען, dem פנים, e. schiefes, verdrießliches Gesicht machen'; ebenso: f. zich.
- פערקרויצען mit di zeihn, mit den Zähnen knirschen'.
- פערקרעמפערען, befestigen, zubinden'. [od. Pfeife.
- פעררויכערן, anstecken' Zigarre
- פעררופען זיך, sich berufen', az ,darauf daß'.
- פעררויסען dem ekk, dem weidel, mit dem Schwanz, Schweif wedeln'; dem kopp, den Kopf verrenken' um etwas zu sehn; dem nâz, die Nase hoch tragen', stolz sein; Mw ferrissen ,stolz, hochnäsigt'.
- פעררעכטען, פעררויכטען (wieder) gut machen, ausbessern, zu recht machen'.
- פעררעדען 1, jmdm etw. ausreden'; 2, besprechen, beschwören' a gešwir | f. zich ,sich herauszureden suchen'.
- פערשאלטען, verflucht'.
- פערשארט, aufgeschürzt'. er šteht f-e hend, mit aufgekrempelten Hemdsärmeln'. [den'.
- פערשוואונדען, weren, verschwinden', schwarz, düster' (geworden) v. altem Gebäude.
- פערשווארצען, di augen, Schande, Leid antun'; zich dâs פנים f. ,sich die Schande antun, sich erniedrigen'.
- פערשולדיגען זיך 1, Schuld, Sünde auf sich laden'; 2, in Schulden geraten'.
- פערשולדיגונג, di f. fun di štedt ,di Schuldenlast der Städte'.
- פערשט, Fürst'. [starre'.
- פערשטארונג, fun'm kark, Genick-
- פערשטארט, erstarrt, erfroren'.
- פערשטויכען, hât zich ferštochen a fuss, verstaucht'.
- פערשטויסען 1, verstoßen'; 2, verdrängen', di trauer hât alle tåg-תאגות f. ,alle Tagessorgen zurückgedrängt'.
- פערשטופען, weg-stoßen,-drängen'.
- פערשטיינערן, נען, jmdn mit Steinen (tot) werfen'.

פערשטינקען ,übelriechend werden' vom Ei. Mw ferštunken.
 פערשטעלען ,di brillen zollen di augen f. ,bedecken, schützen'.
 פערשטיפען זיך ,die Zeit über dem Spielen vergessen, sich verspielen'.
 פערשטעמפלען di brudersaft mit'n töt f. ,besiegeln'.
 פערשיטען ,verschütten'; mit fragen ,überschütten' Mw feršotten. [schieden'.
 פערשיידען ,feršiedēn, Eigw, ver-
 פערשייט [ohne Scheu] 1 ,frech', f-e augen; 2 ,mutwillig', di wellen špielen zich f.
 פערשילטען ,verfluchen, verwünschen', Mw veršolten.
 פערשפורן 1 ,trunken machen, berauschen'; 2 ,vertrinken' das ganze geld. [werden'.
 פערשלאפען ,wären, schwach, krank
 פערשלאפען ,einschläfern'.
 פערשמאלצען ,fettig, schmierig', kapotte.
 פערשמעלען ,schmaler machen'.
 פערשמעקען . dās hāt feršmekkt ,gut geschmeckt, gefallen'.
 פערשעמען ,beschämen, machen daß jmd sich schämt'.
 פערשפארען ,versperren, zusperren' Tür; ,einsperren'.
 פערשפארען ,etwas sich ersparen können, nicht nötig haben'. ihr feršpärt šweren.
 פערשפונטעווען ,verspunden'.
 פערשפיצען ,anspitzen, zuspitzen'.

פערשפעטיגען u. f. zich ,sich verspäten; zurückbleiben'.
 פערשפרייטען ,verbreiten'; Flügel ,ausbreiten'; Mw feršpreit.
 פערשפרעכען ,versprechen'; feršprochēnes baumēl ,Öl über das ein Zauberspruch gesprochen ist'.
 פערשרייבען 1 ,nachschieben' di lekzies ,die Vorlesungen'; 2 f. zich ,sich einschreiben' zur Mitgliedschaft.
 פער-תכל'עווען *hd* ,vergeuden'.
 פראגע (געוואג) ,Frage', Mz ס.
 פראנט ,Stutzer'. *p* frant
 פראנטעווען ,als f. auftreten'.
 פראנט *m* Front (milit.)
 פראנטעווען *z*immer ,Vorderzimmer'. f-r areingang ,Eingang von vorn' (nicht über den Hof).
 פראנצען ,französische Krankheit, Syphilis'.
 פראנצעוואטע ,an S. leidend'.
 פראסט ,Frost', Mz פרעסט.
 פרוכטען ,Frucht bringen, sich vermehren'. [Obst'.
 פרוכט ,Frucht'; Mz פרוכטען ,Früchte';
 פרוכטיג ,fruchtbar'.
 פרום ,fromm'.
 פרומאק ,Mann der Frömmigkeit zur Schau trägt'.
 פרומקייט ,Frömmigkeit'.
 פריה ,früh'; frih-frih ,sehr früh'.
 פריהערדיג ,פריהעריג Eigw. ,früher'.
 פריהרען ,frieren'.
 פרייד ,Freude'.

am Freitag statt-
findend' Eigw; f-e ziigung.
פריינד ,Freund', auch Mz.
פריינדין ,Freundin', Mz ס.
פריעדען ,Friede', Mz ס ,Friedens-
schlüsse'.
פריץ ,Neuling'. [legen'.
פריצעווען ,einen Neuling hinein-
פרישקייט ,Frische'.
פריבעליטשקע ,Fröbellehrerin'.
פריגע ,Frage', a f. thun.
געפריעגט ,fragen', Mw
פריהליך u. פרייליך ,fröhlich'.
פרייען זיך u. פריעהען זיך ,sich
freuen'.
פריענזלעך ,Fransen' am Tuch.
פריעסט ,Frist, bestimmte Zeit'.
פריאסט Mz v. פריעסט.
פריעסטעלע ,Reif'.

צער פֿעלי היים = צבע"ח
צריך להירוח = צ"ל
(bei einer Verbesserung).
צ. Hier Vermisstes suche man
bei טש.
צאהלען ,zahlen'.
צאהן ,Zahn', Mz ציין ,צייהן
ציונער; Vk צינדעל.
צאיינה וראיינה [Hohesl 3, 11] e.
Lieblingsbuch der jüdischen
Frauen, haggadische Über-
setzung des Pentateuchs.
צאנקען ,vom Licht: ,flackern'.
צאפ ,Zopf', Mz צעפ.
צאפ ,Ziegenbock', Mz צעפ p
צאפעלדיג ,sich bewegend, zap-
pelnd' Fisch; ,beweglich' Gräs-

lein im Winde; ,lebendig' Ein-
druck.

צאפען ,zapfen'.

צאצקע 1 ,Spielzeug', 2 ,Verzie-
rung'; Mz ס; Vk Mz קעלעך p
צאצקע(ע)ען זיך 1 ,sich zieren' | 2
,mit Liebe, Liebhaberei sich
mit etw. beschäftigen', zB in
ספרים ,mit Büchern'.
צאצקענדיג ,šreiben ,mit Verzie-
rungen, Schnörkeln'.

צארטקייט ,Zartheit'.

צארנדיג ,zornig'.

צאר(ע)ן ,Zorn'.

צארנען ,zürnen'.

צביע t, צביע'ק u. צבייאק hd [Ge-
färbter] ,Heuchler'.

צבור t ,Gemeinde', bes. als Re-
ligionsgemeinschaft.

צביעה t ,Heuchelei'.

צד h ,Seite'; מצד ,von seiten',
על-צד ,auf seiten'; צד שפנגדו
,Gegenpartei'; Mz צדדים ,Sei-
ten, Parteien'.

צדה לדרך [Gen. 42, 25] ,Speise
für den Weg, Proviant'.

צדוק הדיון t ,das Anerkennen
(für gerecht Erklären) des
(göttlichen) Gerichts', e. Ge-
bet bei Beerdigungen.

צדיק 1 h ,gerecht' | 2 wunder-
tätiger Rabbi bei den Hasi-
dim | 3 Name des Buchstaben
צ; šlechte zaddîq ,Schluß-צ' ק.
צדקה [h Gerechtigkeit, vgl. Spr
10, 2 'צ errettet vom Tode]

,Wohltätigkeit, Almosen'. צ' -
 חֲבֵרוֹת, W.svereine.
 צדקניה u. צדקה t, fromme Frau'.
 צד in Vorsilben insbes. bei Zeit-
 wörtern; 1 betont: ,zu-, hinzu' |
 2 unbetont: ,zer-,auseinander-';
 oft bei rückbezügl. Zeitwör-
 tern; genauer צע geschrieben.
 צד Verhw ,zu'. zu zatt essen
 ,bis zur Sättigung'; zu genau
 wissen ,genau'; zu nacht
 ,abends'.
 צד Fragewort = צי ,zu kummt
 er nit?'. p
 צוואַנגען ,waschen und kämnen'.
 צוואַה t ,Testament'.
 צוואַיילען ,beschleunigen', di ar-
 beiten; zu sich ,sich beeilen'.
 צווענגעל Zange, Mz; Vk
 גלעך Mz. [ner zu.
 צוואַק טשוואַק ,Nagel'; a hilzer-
 צוואַקערטע ('צע) felder ,bestellte',
 gepflügt usw.
 צו-באַלעוועט ('צע) ,verwöhnt, ver-
 zogen' Kind. r
 צו-באַמקען 1 ,den Gesang (eines
 andren) mit bom begleiten';
 2 ,zustimmen'.
 צו-בוטטעווען זיך ('צע) ,meutern'.
 צו-בושעוועט ('צע-) ,wild, wütend'
 Kosaken, Meer. r (bušewati
 ,wüten, toben', vom Sturm).
 צו-בויווערן זיך ('צע) ,heftig werden,
 schelten'.
 צו-ביילען ('צע) ,zerbeulen, schla-
 gen daß Beulen bleiben'.
 צו-בייסען ('צע) ,zerbeißen'.

צו-בייסען ,nach dem Schnaps ein
 wenig' essen'.
 צו-בייסען ,Frühstück'.
 צו-בלאַזען ('צע) ,zerblasen'.
 צו-בראַכענקייט ('צע) ,Zerbrochen-
 heit'.
 צו-ברעכען ('צע) ,zerbrechen'.
 צו-ברענען זיך ('צע) ,sich verbren-
 nen, sich durch Feuer be-
 schädigen'.
 צוג (Eisenbahn-)Zug', Mz;
 שאַך-צוגען auch.
 צוגיסען זיך ('צע) ,sich ergießen'
 a ziss gefühl zugisst zich mir
 in harzen.
 צוגליעדערן ('צע) ,zergliedern'.
 צוגעבונדענקייט ,Anhänglichkeit,
 Zuneigung'. [heiten.
 צוגעבען ,hinzufügen' friše einzel-
 צוגעבען ('צע) ,weggeben, verteilen'.
 צוגעהען ('צע) ,zergehn' vom
 Schnee; zu sich ,auseinander-
 gehn, sich zerstreuen'.
 צוגעהען ,hinzu-gehn, -treten' zu
 der zach ,herantreten an'.
 צוגעפאַסט zu ,geeignet für'.
 צוגראַבען ('צע) ,ausgraben' Lei-
 צוגרייטען ,zubereiten'. [chen.
 צו-דוּלט ('צע) ,wirr gemacht, in
 Verwirrung gebracht'.
 צודעק m ,Decke'.
 צו-דראַבען ('צע) ,klein hacken,
 zerstückeln'.
 צו-דראַפען ('צע) ,zerkratzen, zer-
 zausen'. p drapać
 צו-דרוזגען ('צע) ,in Stücke schla-
 gen'.

צודריקען (צע) ,zerdrücken'.

צודריקען ,zu-, an-drücken' zum wand. [lumpt'.

צוהאָדערט (צע) [Haderen] ,zer-

צוהאַמפערן (צע) ,wissen sich ,mit-

einander streiten'.

צוהאַקען (צע) ,zer-hacken, -schla-

gen'.

צוהאַרעווען ,zuhören'.

צוהוליען זיך (צע) ,ausgelassen

sein, sich ausg. belustigen'. *p*

צוהוסטען זיך (צע) ,stark husten'.

צוהויצט (צע) ,erhitzt, aufgeregt'

Stimmung.

צוהערען זיך ,zu (aufmerksam)

auf etwas hören'.

צוהערסטו [hörst du wohl?]

,Frau, Gattin' familiär.

צוהוואַליען (צע) ,niederreißen,

zerstören'.

צוהוואַקסען ,auf-, heranwachsen'.

צוהוואַרעמען זיך (צע) ,warm wer-

den'; di zun (,Sonne') ,zuwaremt

sich šôn.

צוהוואַרפען (צע) ,auseinanderwer-

fen'. Mw צוהוואַרפען; di ba-

rakken liegen ,in wald, zer-

streut'. a ,*ḥ-e* סָפָה ,verfallene

Laubhütte', *ḥ-e* kleider ,nicht

ordentlich angezogene'.

צוהוויינען זיך (צע) ,sich zerwei-

nen, heftig weinen'.

צוהווייקען (צע) ,durchweichen'

vom Regen.

צוהוילדעוועט (צע) ,verwildert'

Menschen; ,scheu geworden'

Pferd.

צוהוועהטאַגט (צע); a ,*ḥ-e* נְשָׁמָה ,e.

schmerzdurchwühlte Seele'.

צוהוועהען (צע) ,auseinanderbla-

sen, zerstreuen'.

צוהווערטלען זיך (צע) mit ,in Wort-

streit geraten mit'.

צוהאַמען ,zusammen' neuere Bil-

dung für צונויף.

צוהאַמען-גראַבליען ,zus.-scharren'.

צוהאַרעווען (צע-טערקען) *hd* ,durch

Arbeit zus.-bringen'.

צוהאַקען ,etw. zus.-kleben'.

צוהאַרטאַליען ,zus.flicken' v. un-

ordentlicher Arbeit.

צוהאַהר (צוהר) *m* ,Zusammen-

kunft, Kongreß', Mz ען.

צוהאַטויס ,Zusammenstoß', Mz ען.

צוהאַטראַמען ,zus.-strömen, fließen'.

צוהווייהען (צע) ,auseinander-säen,

-werfen, zerstreuen', Mw

צוהווייהט.

צוהאַצען (צע) *zuzeḥ* ihr dem kopp

,zerschlage der Schlange den

Kopf'; *zuzeḥ* weren ,platzen'.

צוהאַצטערהייט (צע) ,im Zustande

der Entrüstung, des Außer-

sich-seins'; auch von dem der

zu viel (bis zum Platzen) ge-

gessen hat.

צוהאַצען ,hinzu-setzen, -fügen'; ,*ḥ-*

zich ,Platz nehmen, sich

setzen'.

צוהאַפען (צע) ,(etwas) wegneh-

men', an sich reißen.

צוהאַלופען זיך (צעכל') ,heftig

schluchzen'.

צוהאַטוליען ,(sanft) andrücken', ,*ḥ-*

zich ,sich anschmiegen'. Mw צוגעטורליעט ,angedrückt' an jmds Brust od. Kleid. *p* צוטומעלט (צע') ,in Verwirrung gebracht, aufgeregt'.

צוטיילען (צע') ,verteilen'.

צוטיילען ,zuteilen'.

צוטראָגען (צע') ,wegtragen, zerstreuen, in Stücke hauen, zerstückeln'. Mw צוטראָגען zein ,außer Fassung sein'.

צוטראַכטען (צע') a nâmen ,ausdenken'.

צוטראַווען (צו), Zu-, Ver-trauen'.

צוטריטליך. di listes (Listen) zollen zein *z. far* ,zugänglich für'.

צוטרייבען (צע') ,ver-, wegtreiben'.

צוטערעטען (צע') ,zertreten'.

צוטערעטען ,hinzu-, heran-treten', zu der entſcheidung.

צוטערענען (צע') ,auftrennen' Stiche, Genähtes.

צוטשעפען ,anhaken, anfügen, zB a ſluss-wort; *z. zich* ,sich an jmdn herandrängen'.

צוואַגען (צע') ,auseinanderjagen', di дума ,auflösen'.

צוואַק ,Nagel, Eisenstift'. *p*

צוויג ,Hündin', Vk צוויגעלע.

צוויושען (צע') ,wütend machen'; *z. zich* ,w. werden'.

צוויט [Zotte] ,herunterhangender Fetzen oder Lappen'.

צוויטש ,Zwitschern'.

צוויידיטליך ,zweideutig'; niſt *z.* ,unzweideutig'.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

צווייטע. eins das *z.* ,eins das andre'.

צווייענדיג ,doppelt, zweifach' Ge- |halt.
צוים, צאָם ,Zaun'.

צוים ,Zaum', Vk צוימעל.

צווימען 1 ,einzäunen'; 2 ,zäumen'.

צוויק ,Runkelrübe = burak. *p*

צוויקען ,zwicken'. halten in *zwickk* ,in der Klemme' (Zwickmühle, Schach).

צווישען, *z.* andern ,unter andrem'.

צוכט [Zucht] ,ordentliche, nette Frau', Mz ען.

צולאָג ,Zugabe' beim Einkauf.

צולאָזט (צע') ,ausgelassen, sittenlos'.

צולאָזען (צע') ,zerlassen', waks ,schmelzen', zal_z ,auflösen', kinder fun קרר ,entlassen aus der Schule'. | Mw. צולאָזען 1 ,ausgelassen' Kinder; 2 ,sit- tenlos, unsittlich' || *z. zich* 1 ,sich zerstreuen, auseinander- gehn' über die gassen | 2 ,sich auslassen, sich äußern'.

צולאָזען ,zulassen, erlauben'; Mw צוגעלאָזט ,leutselig'.

צולאָטען ,flicken'.

צולאָכען זיך (צע') ,laut, stark lachen'. Mw צולאָכט.

צולאָכעיסניק *hd* ,boshafter Mensch', vgl. 'לה'.

צולויפען זיך (צע') ,auseinander- laufen, sich verteilen'. Mw צו- צולאָפען *zich* .

צולומען (צע') ,zerkrümeln, zu- nichte machen'.

צור-לופען (צע), durch Abschälen vernichten' (*p lupac*).

צוליעב, infolge'; *z'n krieg*.

צור-ליקעפן, etw. ankleben'.

צולעגען (צע) 1, zerlegen'; 2, auseinanderlegen, ordnen'.

צולעגען, (hin)zulegen' hinzufügen.

צום, Fasten' *גְּדֻלָּה 'x* am 3. Tisri (2 Kön. 25, 25).

צומיש (ונג), Beimischung'.

צומישען (צע), vermischen', untereinandermischen'. Mw צומישט, verwirrt' durch einen Einwand. | *z*. zich, verwirrt werden' beim Lesen in eine falsche Zeile kommen.

צומישונג (צע), Verwirrung', di *z*. in der presse herršt noch.

צור-מקרו' (צע) *hd*, angeben, denunzieren'.

צונג, Zunge', Mz ען, זונגער, Zunge'.

צונד, jetzt'.

צולעגען, zusammen', *zB* צולעגען, צונרויף.

צונרויף-ברעכען, zus.brechen'.

צומישען, untereinandermischen'.

צופלאנטערן, ineinanderwirren'.

צופליהעניש, Zus.fliegen'.

צוקומען זיך, zus.kommen'.

צוקומעניש, Zus.-kunft', Mz ען.

צוקלעפען, zus.kleben' etwas.

צורערען זיך, sich verständigen, zus.kommen durch Reden'.

צונטער, Zunder'.

צונישטען (צע), zunichte machen'.

צונעהמען (צע), wegnehmen' di

meglichkeit iz zugenummen geworen; auch vom Diebe. zein šweigen hāt mich zugenummen, (zernommen) zerrissen, innerlich gequält'.

צונעהמען, annehmen', hinnehmen' wās Gott git, (gibt)', Besuch.

צוועלף, zwölf'.

צוועסען זיך (צע), sich etwas zuwider essen'.

צוועפענט (צע), geöffnet'.

צורפאטשען, (schallend) schlagen'.

צורפאטשקען (צע) (durch Menschen) verunstalten, entstellen'.

צורפאסען, anpassen'.

צורפאקט, pockennarbig'.

צורפויקען (צע) in alle zeitungen, ausposaunen'.

צורפוקען (צע), bersten, platzen'.

צורפוקעניש (צע), di שונאים auf *z*. trotz den Feinden'.

צורפוצלען (צע), zerbröckeln, in kleine Stücke zerstückeln'.

צורפלאשען (צע). a *z-e bārd*, verweht'; ferd, durchgegangen';

zei laufen mit *z-e kapotes*, mit fliegenden Rücken'; *p*

rozploszyé (verscheuchen).

צופלינג, Geißel', *p* *dyscyplina*

צופען, zupfen', a צופ thun.

צורפועשטען (צע), צורפועסטען, verhätscheln'.

צורפראווען, zurichten, veranstalten' e. Fest.

צורפריקט (צע), entzündet' Haut.

צופאָהרען זיך (צע) in alle zeiten ,nach allen Seiten auseinanderfahren, sich trennen'.

צופאַלען (צע) ,zerfallen'.

צופאַלונג (צע) ,das Zerfallene'.

צופאַלענקייט (צע) ,Zerfallenheit'.

צופּוילט (צע) ,verfault' Fleisch.

צופּוסענס ,zu Füßen'.

צופּיהר *m* ,Zufuhr'.

צופּלאַמט (צע) aufgeregt, δ -e פּאַנימ'ער ,von Leidenschaft, Zorn entflammte Gesichter'.

צופּלאַקערן (צע) ,aufflammen, entbrennen', a kampf hât zich zuflakkert. [gen'.

צופּליהען (צע) ,auseinanderfliegen

צופּלויסען Umstw ,mit Absicht' um auf Andre Eindruck zu machen.

צופּליעסען (צע) zer-, auseinander-fließen.

צופּריעדענקייט ,Zufriedenheit'.

צופּאַהלעכץ ,Zuzahlung', Mz ען.

צופּאַהלען (צע) ,(vollständig) auszahlen'.

צופּיליךערען ,stopfen' Loch, Riß.

צופּייעהען ,anziehen'.

צופּייעהונג ,Anziehung'; δ -skraft.

צופּקאַווען ,anschmieden'. stehen wi zugekowet. *p*

צופּקאַטעווען (צע) ,zu Tode quälen'.

צופּקאַכען זיך (צע) ,in Eifer geraten'. [*p*

צופּקאַליעטשעט (צע) ,verstümmelt'.

צופּקאַפענס ,zu Häupten'.

צופּקוואַשען (צע) ,zerhauen', insbes. mit e. Rute.

צופּקושען זיך (צע) mit ,sich mit jmdm küssen'.

צופּקויען (צע) 1 ,(gut) kauen'; 2 ,(langsam) begreifen od. verstehen'.

צופּקלאַפּען (צע) [zerklopfen] ,besiegen, schlagen'.

צופּקלאַפּען ,fest-klopfen, -nageln'.

צופּקלוייען ,etw. an etw. kleben'.

צופּקלעמט [zerklemmt] ,beklommen, betrübt'.

צופּקנייטשט (צע) ,gefurcht' Stirn.

צופּקנילען (צע) ,zerknüllen'.

צופּקנעפלען ,zuknöpfen'.

צופּקעהרען (צע) ,ausfegen'.

צופּקערניצע ,Zuckerbäckerei, Konditorei'. *p* cukiernia

צופּקערניצע ,Zuckerdose', *p*

צופּקערקעס ,Zuckerwerk'. *p*

צופּקריעגען זיך (צע) ,sich miteinander verzanken'.

צופּקריכען (צע) ,auseinanderfallen' auch durch Fäulnis; ,langsam auseinandergehen' von e. Versammlung.

צופּראַבעווען ,צופּראַבירען (צע) ,ausplündern'.

צופּר *h* ,Fels'.

צופּר *h* ,Gestalt'. צופּר-מַטְבֵּעַ ,G. eines Geldstücks'.

צופּרודערן (צע) ,in Verwirrung bringen'; Mw צופּרודערט ,außer Fassung' im Gemüt.

צופּרודערונג (צע) ,Verwirrung'.

צופּרודערונג ,נערווען-צ' ,Nervenzerrüttung'.

צופּרויבען (צע) ,(aus)plündern' a gewelb.

- צורוקען ,heranrücken'; Ꝛ. zich ,näher kommen' an den Feind.
- צורויבען (צע) ,zerreiben'.
- צורויסען (צע) ,zerreißen', a brikk ,e. Brücke'.
- צורויצט (צע) ,gereizt, erregt'.
- צורויסען (צע) mit ,in unfreundlichem Verhältnisse zu..'
- צורויסענקייט (צע) ,Zerrissenheit'.
- צורויצען ,an-, auf-reizen'.
- צורוינען (צע) ,zerrinnen'.
- צוריק 1 ,zurück'; 2 ,wieder'.
- צוריקגעהאלטענקייט ,Zurückhaltung'.
- צוריקגעהרען ,zurück-,wieder-geben'.
- צוריקטרען (צטי) ,zurückdrängen'.
- צוריקטרען dem ferkehr ,wiederherstellen'.
- צורעדען Ꝛ ,ureden'.
- צורעדען זיך (צע) ,viel reden'.
- צורעכט machen. er zägte ništ wer es hāt ihm Ꝛ. gemacht ,wer ihn (so übel) zurichtete'.
- צורעכענען זיך (צע) mit ,sich mit jmdm auseinanderechnen od. berechnen'.
- צורר h ,Feind'; insbes. צ' הַיְהוּדִים u. צ' יִשְׂרָאֵל ,Antisemit'.
- צורשטעלען זיך (צע) ,sich stark bewegen', insbes. mit dem Kopfe beim Lernen.
- צורשטעלען (צע) weren ,sich auflösen, aufgehn in etwas'.
- צורשטעלען (צע) dem kopp ,das Kopfhaar wirr, struwelig machen'. צורשטעלען v. einem Vogel: ,mit gesträubten Federn'.
- צושטאַנד ,Mz di zůstānden zenen ništ ginstig.
- צושטויבען (צע) ,zu Staub machen'; Ꝛ. zich ,in Staub zerfallen'.
- צושטוקעווען ,anstücken', etw. befestigend) anfügen.
- צושטעהען Ꝛu ,hinzutreten zu'. er iz zugeštānne Ꝛu ihm.
- צושטוידען (צע) ,trennen' Freunde; zich Ꝛ. mit ,sich trennen von'; Mw צושטוידען.
- צושטעכען (צע) ,zerstechen'.
- צושטענען (צע) ,auseinanderschütten', Mw צושטענען ,zerschüttet, zus.gefallen'.
- צושטענען (צע) ,(nach verschiedenen Seiten) fortschicken'.
- צושלאגען (צע) ,zerschlagen'.
- צושמועסען זיך (צע) ,eine längere Unterhaltung haben'.
- צושמייכלען זיך (צע) ,herzlich, innig lachen'.
- צושמעטערען (צע) ,zerschmettern'.
- צושמעלצען זיך (צע) ,zerschmelzen' v. Eiszapfen.
- צושלעפען (צע) ,weschleppen'.
- צושניידען (צע) ,zerschneiden', helzer ,Hāse durchschneiden'.
- צושערדיגען (צע) ,beschädigen'.
- צושפאלטען (צע) ,zerspalten, zerschlagen', Mw צושפאלטען.
- צושפארען 1 ,zumachen,schließen' die Tür; 2 ,andrücken'. ich well zich mir Ꝛ. un a drimel thon ,mich hinlegen und ein Schläfchen machen'.

צוֹשפּיל(ר)ען 1 ,mit einer Stecknadel, špilke, befestigen'; 2 ,an-, zu-knöpfen'.
 צוֹשפּיעלען (צע) in מלחמה-zeiten zušpielet zich štark di fantazi ,ergeht sich stark'.
 צוֹשפּליטערט (צע) ,zersplittert'.
 צוֹשפּליטערקייט (צע) ,Zersplitterung'.
 צוֹשפּרייטען (צע) ,auseinanderbreiten' die Flügel. zei haben zich zušpreit ,zerstreut'.
 צוֹשראָקען (צע) ,erschrocken'.
 צוֹשרייען זיך (צע) ,laut aufschreien'.
 צי 1 Fragewort ,ob'; auch in direkter Frage | 2 ,oder'; .. צי צי ,sei es.. sei es, ob.. oder'. p
 ציבור ,Pfeifenrohr'. p cybuch
 ציבולניק 1 ,Zwiebelhändler'; 2 geschmortes Fleisch mit Kartoffeln u. Zwiebeln. p
 ציבעל- ,Zwiebel', Vk Mz ציבעלע p cebula
 ציקעלע ,Ziege'; Vk ציגעלע u. ציקעלע.
 ציגענער ,Zigeuner'. p
 ציגעל ,Ziegel', Mz ציגעלע.
 ציגעלניק ,Ziegelei', Mz ס.
 צידה s. צידה לַדָּרָךְ.
 ציה a žih bei der nāz thun; a ž. geben far der pole ,am Rockschoß ziehen'; nehmen a ž. (beim Rauchen) ,einen Zug tun'.
 ציזיג ,Zeisig'.
 ציטערדיג ,zitternd'.

ציטערן ,zittern'; a ציטער thun.
 ציטערניש ,Zittern'.
 צייגניש ,Zeugnis, Bescheinigung', [Mz ען.
 צייגערן ,zögern'.
 צייהנדלעך ,zähneln, Zähne (Einschnitte) machen'.
 צייט ,seit'; žeit di מלחמה hät ausgebrochen.
 צייט ,Zeit'; far der woch žeit ,vor einer Woche'.
 צייטיג ,reif; mannbar'.
 צייטיגקייט ,Reife', politiše.
 צייכען ,Zeichen', Mz ס.
 ציילע ,Zeile, Reihe', Mz ן.
 ציילען ,zählen'.
 צייהן ,Zähne' s. צייהן.
 ציד [Zieche] , (Kissen-)Überzug'.
 ציליעווען ,einfädeln'. [Mz ען.
 צימעס [Zugemüse] e. meist am Freitag Abend gegessene Speise (Dunstobst, Gemüse).
 צימבריק ,Zimmet, Kanel'.
 צימער ,Zimmer', Mz (ע) ן.
 צינדער ,jetzt'.
 צינקעווען ,verzinken'.
 ציעמנע ,finster, dunkel'. p
 ציעקאווע ,ציעקאווע , 'neugierig' | 2 ,seltsam, wunderlich'. p
 ציעקאוועס 1 ,Neugierde' | 2 ,merkwürdige Sache'. [p
 ציערפען ,leiden, dulden, ertragen'.
 ציעשען ,erfreuen, erquicken'; ž. zich ,seine Freude an etw. haben'. p
 ציפיק ,Haube'. p czepek
 ציפּקעלעך ,Teigbrocken' gern mit Bohnen gegessen.

צִיץ, Zitz, Kattun'.
 צִיזק, Zitze'.
 צִיזת *h* [Num. 15, 38] Schaufäden am Tallith. Einz.: *t* צִיזת.
 צִיק, Schnörkel' beim Schreiben.
 צִיקלען זיד 1, junge Ziegen werfen' | 2, trällern' bei Begleitung des Vorsängers durch Chorknaben.
 צִיקעלע, Zicklein'.
 צִירולניק, Barbier'. *r*
 צִירונג, Zierat', Mz ען.
 צִירקעל, Polizei(revier)büro'. *p*
 צִלאַפּ spöttische Bezeichnung der Hasidim, aus: katšlap
 צִלם 1 *h*, Ebenbild' [Gen. 1] | 2, Kreuz, Kruzifix'. V*k* צִלמ'על.
 צִלמ'ען זיד, sich bekreuzen'.
 צִמאַקען, schmatzen'. *p*
 צִמּוּקִים *h*, Rosinentrauben'. \mathfrak{z} -wein *hd*, Rosinenwein'.
 צִמּענשאַ(רז)ש, Friedhof'. *p*
 צִנּוּע *h*, bescheiden', sittsam'. Oft צִנּוּע אִשָּׁה צִנּוּע, achtbare Frau'.
 צִנּוּעִית *t*, Bescheidenheit, Sittsamkeit'.
 צִנּוּעִית'דיג *hd*, bescheiden, sittsam'.
 צִע als Vorsilbe, zer-, auseinander'. Sehr häufig ist jetzt die minder genaue Schreibung צִו (s. dort), also צִוּגעהען usw.
 צִעבער, Zuber', Mz ס.
 צִעגעלניק, Ziegelei', Mz ס.
 צִיילען, zählen'.
 צִעהן, zeh'n', \mathfrak{z} -er tauzender, Zehntausende'.

צִעהנדל(י)ג, Zehnheit, Zehner'. itliche \mathfrak{z} . ,einige Zehner'; \mathfrak{z} -tauзende u. \mathfrak{z} -er tauзender, Zehntausende'. jäh- \mathfrak{z} -er, Jahr-zehnte'. \mathfrak{z} -er \mathfrak{z} -er, zu Zehnern beisammen'.
 צִעהנער'ל, Zehnerl'; *a* weiss \mathfrak{z} . ,silbernes Zehnkopekenstück'.
 צִעד [Zeche], Zunft, Innung'.
 צִעכאווע Eigw, \mathfrak{z} . *zižung*.
 צִעלאַכעס verstümmelt aus צִו-לַחֲכָעִים.
 צִענע, Preis'. *p* cena.
 צִעסלואַר, Zimmermann', Mz עס. *p*
 צִעפּאַק, Frauenhaube', Mz עפּקעס.
 צִעפלעך Mz, Zäpfchen'.
 צִער *h*, Schmerz'.
 צִער בַּעֲלֵי חַיִּים [Schmerz lebendiger Wesen] *t*, Tierquälerei'.
 צִערטליך, zart, schwach'.
 צִערקווע, (griechisch-kathol.) Kirche'. *r p* cerckiew
 צִפּון *h*, Norden'. צִ-מִמְּרָב, Nordwesten'; צִ-יָם, Nordsee'.
 צָרָה *h*, Bedrängnis, Not', Mz וּת.
 צָרָה'דיג *hd* \mathfrak{z} -e lage, bedrängte Lage'.
 צָרוּת צָרוּת *t*, große Leiden'.
 צָרָה *h*, Bedürfnis'; gehn auf'n \mathfrak{z} . ,sich erleichtern'.
 צָרַעַת *h*, Aussatz'.
 קל = קו"ח = קל רַחֲמֵי קו"ח.
 ק"ק = קהלה קדושה = ק"ק, die heilige Gemeinde'.
 ק"ש = קריאת שִׁמֵע = ק"ש, קריאה. s. קריאה.
 קאָאָפּעראַטיר, Genossenschaft'.

קאַבאַק, Branntweinschenke'. *p*
 קאַבילע, Stute'. *p*
 קאַבקע (קאַפקע) [Kappe], Spitze'
 eines Schuhs od. Stiefels.
 קאַגאַניק, קאַגאַניק, קאַנעץ, klei-
 nes Lämpchen' bei sehr Armen
 u. im Trauerhause.
 קאַדענץ, (zeitlich bestimmte)
 Amtsdauer'. *p* kadencya
 קאַדערן, zerfetzen'.
 קאַדקע, kleiner Zuber, Bottich'. *p*
 קאַוואַדלע, Ambos'. *p*
 קאַוואַל, Schmied'. *p*
 קאַוואַרניק, Kaffeehaus'.
 קאַווע, Kaffee'.
 קאַווען, קאַן, Wassermelone'. *p*
 קאַווען, schmieden'; e. Pferd, be-
 schlagen'; Mw געקאַוועט übr.
 (gut) beschlagen'.
 קאַווענטשען זיך, beständig über
 etw. sitzen, Mühe verwenden'.
 קאַזאַרמע, Kaserne', Mz ס. *p*
 קאַזוריק, קאַזיק, Mützenschirm'. *r*
 קאַזיר, Trumpf'. *p*
 קאַזנאַ, (Staats-)Kasse'. *r*
 קאַזנאַטשוי, Kassierer'. *r*
 קאַזנאַטשויסטוואַ, Rentei'. *r*
 קאַזע, Ziege'. *p* koza
 קאַזעל, Bock; 1, Ziegenbock', Mz
 קאַזלעס; 2, Kutscherbock'. *p*
 קאַט, Henker'. *p* kat
 קאַטאַרגע, Kerker(strafe)'. *r*
 קאַטאַוועס, Scherz, Spaß', 'ק' trei-
 קאַטוד, Hühnerstall'. *r* [ben.
 קאַטלער, Kupferschmied'. *p*
 קאַטעדראַ, Lehrstuhl' an einer
 Hochschule.

קאַטעווען, martern, peinigen'. *p*
 קאַטערוינקע, Drehorgel'. *p*
 קאַטש, Kutsche'.
 קאַטשאַיען rollen = קאַטשען.
 קאַטשעלאַפּ u. זלאַפּ spöttische
 Bezeichnung der Ḥasidim.
 קאַטשעלקע, קאַצ, Walgerholz'
 zum Rollen des Teiges. *r*
 קאַטשען זיך, sich hinundherbe-
 wegen, sich schaukeln', far
 gelechter, sich wälzen vor
 Lachen'.
 קאַטשערע, Ofenkrücke, Feuer-
 haken'. *p* koczerga
 קאַטשקע, Ente'; k-s machen (im
 Wasser durch hineingewor-
 fene Steine). *p* kaczka
 קאַכעדיג, kochend'.
 קאַכען, kochen', di arbeit kocht
 ,ist lebhaft im Gange'; es
 kocht ,ist in Bewegung, Er-
 regung'. Mw gekocht ,erhitzt,
 heiß' wi fun a båd | k. zich
 ,warm werden, sich ereifern'. |
 ånmachen a koch(eniš) ,e. Er-
 regung hervorrufen'.
 קאַכעניש, Erregung'.
 קאַלאַראַווע, bunt'. *p*
 קאַלאַש, Gummischuh', Mz ען.
 קאַלבאַס u. סע, Wurst', bes.:
 nicht rituell zubereitete; Vk
 קאַלבאַסקע. *r*
 קאַלד(ע)רע, Decke, Bettdecke',
 Mz ס. *p* kołdra
 קאַלוזשע, קאַלי, Pfuhl, Pfütze'.
 Mz ס. *p* kałuża
 קאַלטאַן, טון, Weichselzopf'. *p*

- קאַלטונער וואָרטער ,weichselzopfig',
bård ,Bart'. *p*
- קאַלירטע ,Pforte' neben dem
Haupttor. *r* [iz mein k.
קאַלירטע ,Reihe' beim Spiel: izt
באַהן) קאַלירטע (קאַלע'), Kleinbahn'
Eisenbahn, טראַמוואַי, elektri-
sche Straßenbahn). *p*
- קאַלירטע machen ,verderben, mut-
willig zerstören'. *p*
- קאַלירטע שטען ,verstümmeln'. *p*
- קאַלירטע קאַלירטע ,Krüppel', Mz
ס. *p* kaleka
- קאַלירטע קאַלע', Klapper'. *p*
- קאַלירטע ,Farbe', Mz ען.
- קאַלירטע ,Kalk'.
- קאַלירטע ,Kragen' zB an der Uni-
form. *p* kohnierz
- קאַלירטע ,Eisenbahn'; mir häben
feršpetigt zum k. ,wir sind zu
spät zur E. gekommen'. *p*
- קאַלירטע מוטע ,trüb, melancholisch',
ihm wert k. auf'n harzen; k.
wasser ,trübe W.'
- קאַלירטע tschako-ähnliche Mütze,
von unverheirateten jungen
Männern an Sabbaten u. Feier-
tagen getragene hohe Pelz-
mütze (meist Zobel). *p*
- קאַמ ,Kamm'; Vk Mz קעמעלעך.
- קאַמאַנדיר ,der Kommandierende'.
- קאַמאַנדע ,Mannschaft, Besatzung'
eines Schiffes.
- קאַמאַנדירען ,kommandieren'.
- קאַמאַר ,Mücke', Mz ען u. עס. *p*
- קאַמאַרניק 1 ,Mieter'; 2 ,Gerichts-
k. ,Gerichtsvollzieher'.
- קאַמאַרנע ,Mietgeld'. *p*
- קאַמאַש ,Gamasche', Mz ען.
- קאַמירטע *m* ,Komitee', Mz ען *p*
- קאַמיש ,Rohr, Schilf'.
- קאַמעזעלקע ,Kamisol, Wams'.
- קאַמפּע ,Kampf', Mz ען u. קעמפּע.
- קאַן ,Kanne'; Vk קענדעל.
- קאַן 1 ,Kreis' beim Tanzen, Rei-
gen; 2 ,Einsatz' beim Karten-
spiel.
- קאַנאַווע ,Graben'. *r*
- קאַנאַפּע *w* ,Kanapee'.
- קאַנאַפּע ,belegtes Brötchen'.
- קאַנאַרעק ,Kanarienvogel'. *p*
- קאַנאַרעקען ,miauen' v. der Katze.
- קאַנאַרעקען ,Briefumschlag', Mz ען.
- קאַנאַרעקען ,Hundestall'. *r*
- קאַנט [Kant] 1 ,Spitze, Ecke';
2 ,Gegend, Seite', kanten wäs
zenen bezežt fun juden.
- קאַנטע ,zufrieden'. *p* kontent
- קאַנטראָל ,Kontrolle'.
- קאַנטשיק ,רֹג, Peitsche aus Rie-
men'. *p*
- קאַנטשען ,beenden, voll-
enden'. *r p*
- קאַנזאַק ,Steckenpferd'. *r*
- קאַנזאַקע ,Pferdestall'. *r*
- קאַנזאַקע ,Klee'. *p* koniczyna
- קאַנזאַקע ,Klistier(spritze)'.
- קאַנען ,קענען, können'.
- קאַנעפלעס ,Hanf'. *p* konopie
- קאַנעץ = קאַנזאַקע.
- קאַנזאַקע ,Kanzlei'. *p*
- קאַנזאַקע *m* ,Konzert', Mz ען.
- קאַסאַק ,schielend'. *r*

קאסט. es iz a zu grösser k. ,es kostet zu viel'.

קאסטיום ,Anzug'.

קאסטען ,Kasten', Mz ס.

קאסע ,Sense'. p kosa

קאסען ,mähen'.

קאסענירער ,der die Preise her-
unterdrückt'.

קאסציואל ,קאסציואל , (polnische)
Kirche'. p kościół

קאסקע ,Helm'. r

קאפ ,Kopf', Mz קעפ; Vk קעפעל,
Mz קעפלעך.

קאפענס ,zu Häupten'.

קאפ ,Tropfen'; ich well nor a
kapp zizzen ,nur einen Augen-
blick'. p [dienst.

קאפ-קאפ ,tropfenweise' zB Ver-
קאפאטע , (langer) Männerrock';

Vk קאפאטקע u. קעלע'. p

קאפדארעניש ,Kopfdürre' von
schweren Gedanken.

קאפדרעהעניש ,Verwirrung' bei
unklarer Sachlage.

קאפויר ,umgekehrt, auf den Kopf
gestellt'. der teich (,Fluß') hat
ibergekehrt allz k.

קאפויער' דוג. k-e zirkularen ,ent-
gegengesetzten (einander wi-
dersprechenden) Inhalts'.

קאפול ,Leisten' des Schuh-
machers.

קאפוליער ,k. anzuhärenißen, Grob-
heiten', zB daß man sich fort-
scheren solle. Die Bewohner
von K. gelten als sehr grob.

קאפוסטע ,Kohl'. p

קאפטשען ,blaken' v. der Lampe. p

קאפיטע 1, Schusterleisten'; 2, Huf'
des Pferdes, auch gespaltene
(Klaue) des Rindes, Mz ס. p

קאפיטאל ,Kapital', Mz ען.

קאפיקע ,Kopeke', Mz ס.

קאפליצע ,Kapelle'. p

קאפע ,Spreitdecke' über dem Bett.

קאפעטשקע ,Tröpfchen'. p

קאפעלוש ,Liorsh', Hut', Mz ען, Vk

שעל', | 'ק'-macher, Hutmacher';

übtr.: aus k.-m. ,nicht mehr
Leiter'.

קאפען ,zuw. קאפייען ,tropfen'.
zi hât gekappet mit trehren
,stark geweint'. p kapac

קאפען 1 ,graben', di alte fiss k.
zich arein (in den Schnee) un
araus. | 2 ,mit den Füßen aus-
schlagen, löcken, Fußtritt
geben', vom Pferde, auch v.
zänkischer Frau.

קאפערט ,Umhüllung', insbes.
,Briefumschlag', Mz ען. p

קאפקע ,קובקע ,Kappe', Kopfbe-
deckung für jüdische Frauen
über dem Haarband (ältere
Sitte statt des ,Scheitels'). p

קאפענטיכעל ,Kopftüchlein'.

קאפריזנע ,launisch'.

קאפטאניק ,Kaftan' Gala-
rock der Männer; Vk קאפטעל
kürzerer Männerrock.

קאפליעס ,קאפלעס , (Ofen-)Ka-
cheln'. p

קאפעע ,Kaffeewirtschaft', Mz ך.

קאץ ,Katze', Mz קעץ; Vk קעצעלעך.

Wu nehmt men die kaž? ,Wo nimmt man das Nötige her?'
 קאַצאָפּ Spottnamen für ,Russe',
 Mz ען (u. עס).

קאַציל קומט s. סקאַ

קאַציעס (וואָ) ,Ferien'. p

קאַצער ,Kater'.

קאַראַוואַל ,Wache', bes. v. Soldaten. r

קאַראַבעלניק ,Hausierer'.

קאַראַבקע 1 ,Körbchen'; 2 ,Fleischsteuer' bei den Juden. r

קאַראַבקען זיך ,klettern'. r

קאַראַנע ,Krone' beim Zahn, Mz ס. p

קאַראַנקעס ,Spitzen' (Putz). p

קאַראַפּין ,Karaffe'.

קאַראַקול ,Persianer', Lammfell, bes. v. schwarzen Lämmern (die namentlich in Buchara gezüchtet werden). karakulene hitlen ,Hüte aus schwarzem Lammfell'.

קאַרב 1 ,Kerbe, Einschnitt'; 2 ,Rubel' s. קערבעל.

קאַרב ,Korb', Mz קערבער.

קאַרבוניעס ,Rubel' (Mz) s. קערבעל.

קאַרג ,geizig'; karge 3 wochen ,knappe'.

קאַרגען ,jmdm gegenüber mit etwas) karg sein', zi flegt ihm k. dem bissen.

קאַרד ,Strick'. r p

קאַרט ,Karte' (geogr.), Mz ען.

קאַרט (Spiel-)Karte', Mz korten warfen ,K. legen' | wås in k. šteht ,das ganze Register, alles Böse'.

קאַרטאָפּעל ,Kartoffel', Mz עס(ר)פּל'.

קאַרטוז ,Mütze' mit Schirm'. r

קאַרטע פּאַביט(ר) ,Aufenthaltskarte', Mz פּאַביטען. p

קאַרטען ,Kattun', k-e šichlech ,K.-schuhe'.

קאַרטש ,Baumstumpf', Mz עס. p

קאַרטשען ,zus.-ziehen, krümmen'; k. zich (vor Kälte).

קאַרטיע ,Futtertrog, Tränkrinne; Dachrinne'. p

קאַריש ,Karausche' (Fisch); Vk קאַרעסעל. p karaś

קאַרליק ,Zwerg'. p

קאַרמען ,füttern' Tiere; ,stillen' e. Kind. r p

קאַרנודעל 1 ,Korn'; Vk קערנודעל, Mz קערנודלעך | 2 ,Roggen'.

קאַרענע מעהל w ,Roggenmehl'.

קאַרע ,Rinde, Kruste'; a korene puške ,Dose aus Baumrinde'. p

קאַרעהאָד ,קאַראַ ,Reigen, Reihentanz'. me tanzt a k.; di bienen hāben auf'n feld ihre k-en gefihrt. r p

קאַרעטע ,Kutsche'. p

קאַרעל ,Koralle', Mz ען.

קאַרען ,Wurzel'.

קאַרעניעניען [auswurzeln'] ,zu grunde richten, jmdm stark zusetzen' bes. mit Worten.

קאַרעץ ,Scheffel' (Getreidemaß). p

קאַרק ,Kork'. p korek

קאַרפּע ,Karpfen'.

קאַרפּוס ,Korps', zB Armeekorps.

קאַרק ,Nacken, Genick'. p

קארש, Kirsche'; קארשען-בוים, קארש
קאשולקע, Hemd', Mz ס. menske
,für Männer', damske ,für
Frauen'. *p* koszulka

קאשטאן 1, Kastanienbaum', auch
ק'בוים; 2 kastanienfarben
(Pferd: ,Brauner').

קאשמאר [cauchemar], Mz ען, Alb-
drücken'. *r*

קאשע, Grütze'. gretšene kaše
,Buchweizengrütze'.

קאשע-בולבע, Quetschkartoffeln'.
קאשקעט, Mütze' mit Schirm'. *p*
קאשיק, Korb'. *p* koszyk
קאסציאל s. קאסציאל.

קב הישר [das rechte Maß'] beim
Volk beliebtes Moralbuch von
Zebi Kaidenower, erschien
zuerst Frankf. a. M. 1705/6.

קבוץ *t* 1, Schar, Volksmenge';
2, Versammlung, Gemeinde'
(sofern sie aus vielen besteht).

קבורה *h*, Bestattung'.

קבלה *t*, Überlieferung'; 2, Kab-
bala' Mystik der Juden; 3
,Empfang, Empfangschein';
4 קבלת פנים, Begrüßung', auch
durch e. Telegramm; ק' שבח
,Begr. des Sabbats' am Frei-
tag Abend; 5, Bestätigung,
Approbation' des Schächters.

קבלו דעתי *h*, nehmt meine An-
sicht an'.

קבלן *t*, (Almosen-)Empfänger'.

קבצן *t*, Bettler, armer Kerl'.

קבצניש *hd*, k-e augen.

בית קברים *h*, Grab', Mz. קבר
הקברות, Friedhof'.

קברות-בלעטל, graues Haar'
Vorzeichen des Todes.

קברות-יוד u. קברן, Totengräber'.

קדוש *h*, heilig'; insbes., Märtyrer'.

ק. špringen ,bei den Worten
„Heilig, heilig, heilig“ in der
קדשה springen'.

קדיש *t*, Heiligung' 1 ק' השם H.
des Gottesnamens' durch Zeug-
nisleiden oder durch e. gutes
Tun, sofern es gesetzlich nicht
geboten ist. | 2 Lobsagung zur
,Einweihung' von Sabbat u.
Festtag über Wein oder Brot.

קדישין *t*, Antrauung' (zu unter-
scheiden von קדישין, Heim-
führung').

קדחה 1 *h*, (hitziges) Fieber' ק'
רביעיה, viertägiges'. 2, Elend'.

קדיש [heilig'] *t*, Gebet für das
Seelenheil' der Eltern oder
anderer naher Verwandter von
männlichen Personen während
des ganzen ersten Jahres u.
später am Todestage gesagt. |
ק' דרבינו (für unsre Leh-
rer') enthält am Schluß einen
Wunsch für die Gelehrten u.
ihre Schüler. Vgl. רבינו.

קדישניק *hd*, Einer der Kaddiſ
sagt'.

קדם *t*, vorher, vorweg, erstens',
ק' כל, vor allem' | 2, ehe'.

קדמון *h* 1, östlich' | 2, der Vor-

- zeitangehörig'; unzere קדמונים
,unsere Vorfahren'; fun קרים
(ån) ,seit uralten Zeiten'.
אוצר הקדש *h* ,Heiligtum';
,der heilige Schatz'.
קדשה *t* ,Heiligung'; ein beim 3.
Absatz des Achtzehn-gebets
stehend gesprochenes Gebet.
קהל *h* ,Gemeinde' als Institu-
tion. a *qáhâl'se zach* ,e. Ge-
meindeangelegenheit'.
קהלה *h* ,Gemeinde' sofern sie
aus Personen besteht.
קוואטער ,Gevatter', der bei Be-
schneidungen das Kind hält.
קוואל 1 ,Quell'; 2 ,Qual', Mz
קוואס ,Kwaß', säuerliches Ge-
tränk aus Roggenmehl u. Malz.
r p [Äpfeln.
קוואסניצע Gericht von gesäuerten
זיד קוואסען auf ,eifrig hinter etw.
her sein'. *p*
קוואקען ,quaken' v. Enten, Frö-
schen.
קוואקע ,Gluckhenne'. *p*
קוואקען ,glucken'. *p*
קווארט ,Quart' Maß für Flüssig-
keiten, Vk קווארטירעל *p*
קווארטאל ,Quartier, (Stadt-)Vier-
tel', Mz *ען*.
קווארען ,ausgemergelt, abge-
zehrt werden'.
קובע *t* [Mw v. קבע | קבע זעין ,be-
stimmen, festsetzen'.
קאפקע = קובקע.
קוגעל e. Sabbatspeise, Art Pud-
ding.
- קודלא (ווא) טע ,zottig', Hund. *p*
קודלע (קודרע) ,Locke', Mz ס auch:
,Zotten, zottiges Haar', *p*
קוה ,Kuh', Mz קיה.
קוזניע ,Schmiede'. *p* *kuźnia*
קוטאס ,Quaste, Troddel' am
Gürtel. *p* *kutas*
קוטשמע ,Mütze' mit Ohrenklap-
pen. *p*
קויבער [Kober] ,Korb' (nur in
Polen, nicht in Litauen).
קויהל (קויל) ,Kohle', Mz *ען*.
קויט ,Kot'.
קויטיג ,schmierig, schmutzig'.
קויט ,Quittung'.
קוויטעל ,beschriebener Zettel'.
1 ,Anweisung' auf Brot; 2
,Quittung', lombard-kwitten
,Pfandscheine'; 3 ,Wechsel';
4 dem hasidischen Wunder-
rabbi gegebener ,Bittzettel';
Mz קוויטען u. קוויטלעך.
קוויטעל ,Blüte', Mz *ען*; Vk
קוויטעלע *p* *kwiat*
קווינקלען זיד (קווע) ,zaudern,
zögern'.
קויל ,Kugel', Vk קוילכעל.
קוילען-ווארפער ,Maschinenge-
wehr' = פולעמיאטע.
קוילעטש ,geflochtenes Weißbrot'
für Sabbat u. Festtage.
קוילען זיד ,sich kugeln' vor Ver-
gnügen.
קויל(ענ)ען [keulen'] 1 ,schlachten,
insbes. rituell; 2 ,hinmorden'.
קוילערן זיד [kollern'] ,sich wäl-
zen'.

קוימען ,Schornstein', Mz ס; Vk
קוימענדעל. *p*

קוינט ,Quentchen', ein bißchen.
קויפ ,runde Erhöhung'; bes. das
bei gutem Messen mit einem
Trockenmaß Überstehende.

קויציע ,Kaution, Sicherheitslei-
stung'.

קויקלען s. קויקלען.

קויקען ,erquicken'.

קויש ,Korb', Mz ען; Vk על' u.
קוישעל. *p* kosz

קוד ,Küche'.

קוכין ,Köchin'.

קוכען ,Kuchen', Mz ס.

קוכער ,Koch'. *p* kucharz

קול ,Stimme'; auf'n קול ,laut';
Mz ורת; Vk קול'על.

קולא *h* [Stimme eines Ru-
fenden'] ,Aufruf, Proklama-
tion'; Mz ס'.

קול(י)אורע ,lahm, hinkend'. *p*

קולאק 1 , (geballte) Faust, Faust-
schlag'; 2 ,Wucherer' in Dör-
fer. *p* [fern. *p* Börsen].

קוליע 1 ,Ball'; 2 ,Krücke', Mz ס
auch ,Stelzen'. *p* kula

קוליען זיד ,einen Purzelbaum
schlagen'. *p* kulać

קוליש ,Kartoffelsuppe', in Klein-
rußland beliebt.

קולקע ,Kügelchen'; Mz ס, Vk
קולקעלעך. *p*

קומ'מייח *h* ,emporgerichtet' štel-
len zich *k.* ,sich bäumen' v.
Pferden. [mend'.

קומען ,kommen'; קומענדיג ,kom-

קונדיס ,wilder mutwilliger Jun-
ge, Schlingel', Mz קונדיס. *p*
kundyś (kleiner Haushund).

קונה *h* [Mw v. קנה] ,Käufer',
Mz קונים; *k.* zein ,kaufen',
k. šēm zein zich ,sich einen
Namen erwerben'.

קונטרס [commentarius] 1 ,Bro-
schüre'; 2 ,gedruckter Bogen'
aus e. Buche.

קונע ,Halseisen'. *p* kuna

קונץ ,Kunst'; gew. Mz ען ,Künste,
Kunststücke'.

קונציג ,künstlich, kunstvoll'.

קוסט ,Busch, Strauch', Mz עס
u. ען. *r*

קוסטארניק ,Gebüsch'. *r*

קוסען ,küssen'. gew. קושען.

קועטשען ,drücken, quälen'; mit
di pleizes ,die Achseln zucken'
(auch: a kwetšeniš mit di pl.);
a kwetš thun bei der hand
,die Hand drücken'.

קועלען [quellen'] ,sich sehr
freuen'; er hāt gekwollen.

קוויילען זיד ,sich quä-
len', bes. v. körperlicher Ar-
beit. [dern'.

קוענקלען זיד ,sich sträuben, zau-
קופע ,Haufe', Mz ס; Vk קופע
Mz קופעלעך. *p*

קופער ,Kupfer'.

קופעל [Vk v. ,Kufe'] ,Trinkge-
fäß, Trinkglas'.

קופלעק ,Bierkanne'. *p*

קופערט ,Koffer'.

קויציע 1 ,Hirse mit Honig ge-

- kocht' bei den Ruthenen beliebt u. den Juden zur Weihnachtszeit geschenkt | 2, Heilig-Abend'.
- קוצעניו-מוצעניו zein mit ,sehr intim sein mit', scherzhaft.
- קוקאוקע ,Kuckuck'.
- קוקורוזע ,Mais'. *p* kukurudza.
- קוקלע ,Puppe'.
- קוקען ,kucken, blicken, sehen'; a kukk thun (oder: chappen) auf ,einen Blick werfen auf'.
- קוראָלאַפּניק ,Hühnerdieb' (Ausdruck der Geringschätzung).
- קוראַציג ,Heilung'.
- קורווּע , (öffentliche) Dirne', auch Schimpfwort. *p* kurwa
- קורטקע ,Jacke' für Männer u. für Frauen. *r p*
- קורע *h* [Mw v. קרע] *k*. zein ,einreißen' das Kleid als Zeichen der Trauer.
- קורצקייט ,Kürze'.
- קוש ,Kuß', Mz קיש .
- קושװאָד ,Flitterwoche'.
- קושען ,küssen'.
- קושאַק ,Strauch'. *p* krzak
- קטיגור *t* [griech.] ,Ankläger', insbes. der anklagende Engel.
- קטן *h* ,klein, minderjährig'.
- קטיני אַמנה ,kleingläubige'.
- קטרת *h* ,Räucherwerk'.
- קידער ווידער ,gespanntes Verhältnis, Gegensatz'.
- קידיה *t* ,das Sich-hinstrecken, Niederfallen'.
- קיהלקייט ,Kühle'.
- קייט *t* ,Bestand, dauernde Existenz', kamf far'n *k*. ,Kampf ums Dasein'.
- קיטעווען ,kitten, zementieren'.
- קיטעל [Kittel] langes weißes ,Leinenhemd', bei feierlichen Gelegenheiten über die Kleider gezogen; auch vom ,Leichenhemd', Mz קטלען .
- קיי און שפיי [gekaut] ,wertlos, unbedeutend'.
- קייט ,Kette'; Vk קייטעלע , Mz ד . קייטלען ,anketten'.
- קיילעכדיג ,rund'; geld iz *k*, a *k-e* יתומה ,eine Vollwaise'.
- קייין ,kein'.
- קייין [gen] ,nach' örtlich.
- קיייען ,kauen', Mw געקייט .
- קייקלען ,rollen, drehen', a papiros ,e. Zigarette drehen' | *k*. zich ,sich wälzen' auf der Erde; *zei k*. zich aráb fun barg; trehren (,Tränen') haben zich gekeikelt auf di bakken.
- קיישעל ,Körbchen', Vk v. קייש , Mz קיישלעך .
- קיד ,Küche'.
- קיכעל ,kleiner Kuchen'.
- קילע (לאָ) ,Bruch' (Leiden). *p*
- קיהלע ,Kühle'.
- קילקע ,Kielke' kleiner heringsartiger Fisch, wohl nach der Stadt Kiel genannt, Mz ס .
- קיימאָלן *t* 1, das uns Feststehende'; 2, (Geld-)Betrag'.
- קימעל ,Kümmel'.
- קינפעט ,Kindbett'.

קימפעטאָרין, Kindbetterin'.
 קין, Kinn'; Vk קינדעל.
 קינד, Kind'; zu k. gehn, nieder-
 kommen'; k. un קייט, Kind
 und Kegel'; Vkmz קינדערלעך.
 קינדווויז, in der Kindheit', fun
 k. an, von K. an'.
 קינדיש, kindlich, nach Art eines
 Kindes'.
 קינדישקייט, Kindlichkeit'.
 קינדלעך, e. Kind bekommen, ge-
 bären'.
 קינדעריש 1, kindlich, Kinder-';
 k-e šich, Kinderschuhe' | 2, kin-
 disch', שׂכָּל, k. Verstand'.
 קינה *h*, Klagelied', Mz קת.
 קינזשאַל, Dolch'. *r p*
 קיניגעל, Kaninchen', Mz גלעך.
 קיניגען, König sein, herrschen'.
 קיסר *t* [griech.], Kaiser'.
 קיסרות *t*, Kaisertum'.
 קיצעלדיג, k-e geſeften, kitzlig'
 (bedenklich, wenig sauber).
 קירבעס, Kürbis'.
 קירזשנער, Kürschner'.
 קירעווען, lenken'. *p* kierowac
 קירזליד, in Kürze, bald'.
 קישען, Kissen', Vk קישעלע.
 קישקע 1, Darm'; 2, Schlauch';
 gummene, Gummischlauch'. *p*
 קל, leicht', vgl. לַקָּלָא; קל
 רְחֹמֵר; לַקָּלָא, קל
 Schluß vom Leichten auf
 Schweres, vom Schw. auf L.
 קלאַג, Klage, Beschwerde', Mz עס.
 קלאַגעדיג, kläglich' Verdienst.
 קלאַגען זיך, klagen, sich beklagen'.

קלאַדקע, Steg, Brücke für Fuß-
 gänger'.
 קלאַווישען, Klaviertasten'. *p*
 קלאַטניץ, Zank'. *p*
 קלאַטקע, Käfig'. *p*
 קלאַנג, Gerücht', Mz ען.
 קלאַניצען זיך, sich (demütig) ver-
 beugen'. *r p*
 קלאַפּ, Schlag' auch der Uhr,
 ,Hieb', a töt k. ,tödlicher Hieb',
 Mz קלעפּ.
 קלאַפּאַט, Sorge, Kummer'. *p*
 קלאַפּאַטשען זיך, besorgt sein,
 sich beunruhigen'.
 קלאַפּסערדע (*p* klepsydra, Was-
 seruhr, Sanduhr), Plakat, öf-
 fentlicher Anschlag' (vom Volk
 als Zus.setzung von ,klappen'
 u. סְדָרָה gedeutet).
 קלאַפּען, klopfen' in šuhl arein
 ,zum Gottesdienst rufen'; m'
 hāt geklappt trewoqe, man hat
 Aufruhr verkündet'; ,schlagen'
 vom Herzen.
 קלאַפּענדיג, klopfend' Herz.
 קלאַפּעניש, Schlagen, Klopfen' an
 e. Tür.
 קלאַץ 1, Klotz'; 2, Balken', Mz
 קלעצער; Vk קלעצעל.
 קלובניק, (große) Gartenerdbee-
 re'. *r*
 קלויבען 1, sammeln' | 2, aus-
 wählen', gekliebene šriften fun
 NN, ausgewählte' || k. zich. er
 klaubt zich הַחַנּוּה (Hochzeit)
 zu häben ,trifft Anstalten, be-
 reitet sich vor'.

קלויז, Klaus', Betstube bes. der Hasidim; Vk קלויזעל.
 קלויס, קלויסקע, Kloß'.
 קלומאַק, Bund, Bündel', Mz קלומאָק. *p* tlomok
 קלונג, Klang, Ton' mit'n glekkel.
 קלויז ראַש, *t* 'Leichtsinn', 'בָּק' ר' oft, 'barhäuptig'.
 קלויז, Käfig'. *p* קל(ר)אַטקע
 קלויזטשע, Stute'. *p* klacz
 קלויזמקע, Klinke' an der Tür; 'קהל'שע ק' Gemeindebeamter'.
 קלויזן, Ahorn', Mz עס. *p*
 קלויז(ר)אַפע, Klappe, Scheuklappe, Ohrenklappe'.
 קלויזש (franz. cloche), glockenförmiger (Frauen-)Rock'.
 קלויגען זיך, [klügeln], angestrengt nachdenken'.
 קלויסקע, Klößchen' zur Suppe. *p*
 קלוי, Leim'. *p* klej
 קלויבען s. קלויבען.
 קלויד, Kleid'; Vk קלוידעלע.
 קלויזעל, Vk v. קלויזעל.
 קלויז, kleiner Laden, Bude', Mz ען. *p* kleta
 קלויז, klein', Kompar. קלענער; Vk Mz קלויזיניקע u. קלויזינישקע.
 קלויזערהייט, klein' Umstw.
 קלויזוואַרג, Schar von Kindern'; עסענוואַרג vgl.
 קלויזשטעדטעלדיג, kleinstädtisch'.
 קלויזען, leimen'.
 קלויזען, Kleie'.
 קלוימאַט, *m* 'Klima'.
 קלויז, 1 'Keil' (längliches Dreieck); 2 'Zwickel, Einsatz' im

Kleide, um es weiter zu machen. Mz עס. *p* klin
 קלוינג, Klinge' des Messers; Vk קלוינגעל.
 קלוינגען, klingeln, läuten', Mw geklungen.
 קלויסקעלע, Klößchen', Mz ד. *p*
 קלוישפּקע, (Faß-)Daube'. *p* klepka.
 קלויזש, *h* 'Verwünschung, Fluch', Mz תּוֹת קלויזש, 'starke Verwünschungen' für: 'טויט-ק' die jmdm den Tod wünschen.
 קלויזש, *hd* 'fluchen'.
 קלויז, gew. קלוי, Leim'. *p*
 קלעזמער [s. קלוי], Musiker', Mz מאָרן.
 קלעמפּע, 1 'Märe'; 2 'böartige Frau, Megäre'.
 קלעפּיג, klebrig'.
 קלעפּען, kleben'. *p* klepać
 קלעק, Klecks, Fleck', Mz ען. špeien k-en [auf etw. spucken] ,verzichten'.
 קלעקען [klecken] 1 'etwas helfen od. ausmachen', di zapasen wellen kl. auf 6 הַדָּשִׁים, 'die Vorräte werden für 6 Monate ausreichen' | 2, beklecksen, beflecken'.
 קלע(ה)רען, 'sinnen, nachdenken', a klēr thun, 'nachdenken'.
 קלפּה, *t* 1 'Schale', 'Knoblauchs- schale' Wertloses; 2 'böse Macht, unreiner Geist', Mz זח.
 קלפּי, *t* [griech.], 'Urne, Wahlurne'.

קלוקל *t*, Versündigung'.
 קמה *h*, Mehl'.
 קמיע *t*, Amulett', Mz קמיעות.
 קמיעה *t*, der vierte Finger'.
 קמץ *t*, karg, Geizhals'.
 קנא *h*, Eiferer', Mz ים.
 קנאבעל, Knoblauch'.
 קנאיש, eifernd, fanatisch'.
 קנאה *h*, Eifersucht'.
 קנאפ, Knopf'; Vk קנעפעל, Mz
 קנעפעלעך.
 קנאפ־וואָס, ganz wenig, kaum'.
 קנאפעל, Absatz' an Schuhen od.
 Stiefeln, Mz פלען'.
 קנאק 1, Knacken'; 2, Sensation';
 3, Trinken' scherzhaft: ma-
 chen a guten k.
 קנאקערויג, Aufsehen erregend;
 hochtrabend', werter, Worte'.
 קנאקען, knistern' von Papier;
 2, knallen' mit der Peitsche.
 קנט *m*, קנטע *w*, Knute'.
 קנטעווען, (jmdn) knuten'.
 קנויט 1, Docht'; 2, Lunte, Zünd-
 schnur' (brenn-k.), Mz קנייטען;
 Vk קנייטעל.
 קנויל, Knäuel', Vk קנייולכעל.
 קנופ, Knoten', Mz ען u. קנעפ.
 קנור, Brumbär', Mz ען.
 קניה *t*, Kauf', Mz רות.
 קניידעל, Knödel', Mz קניידעלעך.
 קנייטש, Runzel, Falte', Mz ען.
 קנייטשען, zuw. קנייצען, in Fal-
 ten legen, zusammendrücken';
 die Stirn, runzeln'. zich k. wi
 a wärim, sich krümmen wie
 ein Wurm'.

קנייפען, kneifen'; a knipp thun
 (geben) in bekkel, in die Backen
 kneifen'.

קנין *h*, Erwerbung'.

קניפ, Knoten'. bahn-k., Knoten-
 punkt'.

קניפעל, Knoten' des Schneiders.

קניפען, knüpfen'.

קניש, קניזש e. Art, Pastete' bei
 den Kleinrussen, Mz עס.

קנס *t* [latein.], Geldstrafe'.

קנס־מאָהל, Verlobungsfest'.

קנען־ען, G. verhängen'; פער-
 קנען־ען, verloben' wegen der
 bei Zurücktreten zu zahlen-
 den Geldstrafe.

קנעטען, kneten', Mw געקנאטען
 (עטען).

קנעלען, einpauken, einrichtern'
 von der mühsamen Arbeit des
 Elementarlehrers; auch von
 angestregtem eigenem Ler-
 nen.

קנעפעל, Knopf', Mz פלעך'.

קסוואַנדז, katholischer Geistli-
 cher', Mz עס. *p* ksiadz

קעגען, gegen'.

קעגענאויבערויג, gegenüber (auf
 der andren Seite) befindlich'.

קעהרען. däs redel hāt zich a
 kehr gegeben, das Rad hat
 sich gewendet'.

קעז, Käse'.

קיכען, Küche', Mz קוד, קעד.

קעכין, Köchin', Mz ס.

קעלביג, trächtig' Kuh.

קעלבען זיך, kalben'.

קעלט, Kälte', Mz ען.
 קעלעך, (Maurer-)Kelle'.
 קעלנ(י)ז, Kutscher-sitz, -bock'.
 קעלנער, Kellner', Mz ס.
 קעלנערקע, Kellnerin'.
 קעלער, Keller', Mz ס.
 קעלעשיק, קעלישאַק, p, Gläschen, Spitzglas', Mz קעלישאַקע.
 קעמעל, Vk v. קאַם, Kamm'.
 קעמעל, m, Kamel', Mz קעמלען.
 קעמפע, trockne Stelle' in e. Teich oder Bach. p
 קענטיג, erkennbar, deutlich'.
 קענטליך, ersichtlich'.
 קענטעלע, Vk v. קאַנט, Kante'.
 קעניגען = קעניגען.
 קענען, können'; er kenn kann', gekennt, gekannt'.
 קענען, kennen'; er kenn, kennt'.
 קעסט, Beköstigung' im Gasthaus; insbes. Kost' des jungen Ehepaars im Elternhause; daher: kest-eidem.
 קעסטניק, Kostgänger, der Kost bei jmdm erhält'.
 קעסטעלדיג, k-e hōzen, karierte'.
 קעסטעל, Kästchen', Mz טלעך'.
 קעסעל, Kessel', Mz סלען'.
 קעפעל, Vk v. קאַפּ, Kopf', auch: Überschrift'.
 קערבעל, 1 (קאַרב) kleiner Korb'; 2, Silberrubel' (von dem gekerbten Rande), Mz בלעך'.
 קערה, Schale', insbes. für den Seder-(Passah-)abend.
 קערמעש, Kirmeß', Vk קערמעשלעך.
 קערנערדיג, körnerreich' Ähre.

קערעל, Kern', Mz קערעלעך.
 קערענדעל, Körnlein'.
 קערפער, Körper', Mz ס.
 קערץ = קאַרעץ, Scheffel'.
 קעשענע, Tasche' insbes. für Geld.
 קעשען, t, aufbrausend'.
 קעשענע, t, aufbrausendes Wesen'.
 קען, h, Ende'.
 קעב, t, (jüdischer) Fleischer, Metzger'; Mz רם.
 קעב, t [Bestimmtes], regelmäßige Unterstützung' aus der Gemeindegasse für verschämte Arme.
 קעציר, t, Kürzung', בּק, in Kürze, kurz'; der 'ק fun'm bešuldigungsakt, Auszug'.
 קעציר, h, reicher Mann, vornehmer Herr'.
 קראַגען, Kragen', Mz ס.
 קראַהען, Krähe', Mz קראַע.
 קראַוויאַנקע, Pockenimpfstoff'.
 קראַוויאַרש, Milchhändler, der selbst Kühe besitzt', Mz עש.
 p (krowa, Kuh').
 קראַט, Maulwurf'. r [ster. p
 קראַטע, Gitter' insbes. am Fenster.
 קראַטען, karriert' Jacke.
 קראַמאַל, Stärkemehl'. p
 קראַליק, 1, Kaninchen'; 2, Gänseblümchen', Mz עש. p
 קראַם [Kram] Waren u. Geschäft des Krämers, Mz ען; Vk קרעמעלעך.
 קראַמאַלע, Aufruhr, Empörung'. r
 קראַנק, 1, krank'; 2, schwach'.
 קראַנקערהייט, Umstw.
 קראַפּעל, 1, Krapfen' Vk קראַפּעלעך;

- 2 ‚Dreispitz‘, Hut von Beamten.
- קראָפּ, Kropf‘.
- קראָפּיווע, Brennessel‘. *r*
- קראָק, ‚Schritt‘, Stelle wo die Beine (Beinkleider) zus.treffen. *p*
- קראָקווע, ‚Dachsparren‘, Mz ס. *p*
- קראָקען, ‚krächzen, krähen‘.
- קראָן *h*, ‚Opfer‘, Mz קראָנוח oft von Erschlagenen, im Kriege Gefallenen.
- קראָן מינהה Name eines bei Frauen sehr beliebten Gebetbuches mit jüdischer Übersetzung, Amsterdam 1725 u. oft.
- קראָב 1, ‚Verwandter‘, Mz קראָבִים | 2 ‚nahe‘, ק 9000 zekk ‚annähernd 9000 Säcke‘.
- קראָבִישׁ, ‚Verwandtschaft‘.
- קראָטשען, (durch Winkelzüge) täuschen‘. *p* kryé
- קראָטשעק, ‚kleiner Haken, Karabinerhaken‘, Mz טשאַקעס. *p*
- קראָוויג, ‚kraus‘ hērlech.
- קראָוויג, ‚Krone‘; als Anrede ‚Liebster!, Bester!‘
- קראָווינען, ‚krönen‘.
- קראָוויק, ‚Kaninchen‘. *p*
- קראָם, ‚krumm‘; k. kukken ‚schel sehn‘; a krumme עצה, ‚schlechter Rat‘ | zi (die Ermordete liegt in der k. fun‘m bett ‚querüber‘.
- קראָם יבֿלאָה [vgl. Jos 9, 4; 2 Sam. 15, 32] ‚zerrissen und zerlumpt‘.
- קראָפּניק, ‚Graupensuppe‘. *p*
- קראָק, ‚Haken‘.
- קראָשאַק, ‚Busch, Strauch‘, Vk על. *p* krzak
- קראָזען *t*, ‚das Lesen‘, קראָזען, das gottesdienstliche Vorlesen aus der Tora.
- קראָזען שׁמען, das Rezitieren des Glaubensbekenntnisses ‚Höre, Israel‘ (Deut. 6, 4 ff.) mit den dazu gehörigen Gebeten.
- קראָווע, ‚Kränkung, Beeinträchtigung‘. *p* krzywda
- קראָווען, ‚kränken, beeinträchtigen‘.
- קראָוויס *m*, ‚Krisis‘.
- קראָוויז, ‚Kreuz‘ am Leibe.
- קראָוויקירען, ‚kritisieren‘.
- קראָוויגען, ‚krähen‘; a kreih geben.
- קראָוויז, ‚Kreis‘, Mz ען.
- קראָוויזלען, ‚kräuseln‘ die Haare.
- קראָוויטעכץ u. Mz ער, ‚Kräuter‘.
- קראָווינק = קראָענק.
- קראָוויצער, ‚Kreuzer‘ Kriegsschiff, Mz ס.
- קראָוויכען, ‚klettern‘, krich arauf auf dem baum.
- קראָווימען, ‚krümmen‘. k. zich ‚Grimassen machen, das Gesicht verziehen‘ vor Lachen od. vor Verdruß.
- קראָווי, ‚Eisstück, Eisscholle‘, Mz קראָוויס. *p* kra
- קראָוויגען [kriegen] ‚bekommen, erhalten‘, Mw gekrogen u. gekriegen. [ken‘.
- קראָוויגען זיך, ‚sich streiten, zan-

קריעה *t*, das Zerreißen, der Riß';
a k. reissen, einen Riß in das
Kleid machen' als Zeichen der
Trauer. ק' בְּלִיָּה 'gehen, ab-
gerissen und zerlumpt', vgl.
קריע.

קריעה ים-סוף, Spaltung des
Schilfmeers' sprichwörtl. für
etwas sehr Schweres.

קרייען 1, einritzen, eingravieren';
2 mit di zainer, knirschen'.

קָרָן *w* 1 *h*, Horn'; 2, Kapital',
קָרָמָה 'ק', eiserner Fond'.

קרעדעניץ, Anrichtetisch, Büffet'.
קרעט, Maulwurf'. *p* kret
קרעטשמע, Schenke, Dorfschenke'.
p karczma

קרעכץ, Jammern'.

קרעכצען 1, seufzen', a k. geben
,wehklagen' nach dem Tode
jmds; 2, jubeln'.

קרעלען, aufwallen, schäumen'.

קרעמעל *Vk* zu קראָם.

קרעמען, Kiesel'. *p* krzemień

קרעמפעווען, fesseln'. *p*

קרעמפען, Krämpfe'.

קרעניצע, Quell'. *r*

קרענק 1 (קריינק) Krankheit'; 2
,Leiden, Übel'; 3, Unbedeuten-
des, Nichts', k. zollst du keien
,nichts sollst du essen' (vgl.
מָכָה).

קרענקען, krank werden od. sein'.

קרעסלע, Armsessel'. *p* kresło

קרעפינקע 1, Tüpfel' auf Kleider-
stoffen; 2, Teigfleckchen'. *p*

קרעפעל, Krapfen', mit Fleisch
oder Käse gefüllt, *Mz* פֿלעך'.
קרקע *h*, Platz, Stück Erdboden'.
קרשנים *h*, Bretter', insbes. zur
Beerdigung.

קשה *h*, schwierig'.

ניש-קשה, schwer'; s. קשה-דיג.

קשה' *t* [Schwierigkeit]
,Frage, Einwand'; ק' קלאַץ-ק'
hd, schwere Frage'; *Mz* קשיות

קשוודען, beeinträchtigen,
Unrecht zufügen'. *p*

קָשָׁר *h*, Knoten; Verknüpfung'.

רָבִי = ר'.

רבונו של עולם = רבש"ע,
Herr der Welt' Gott.

ראש השנה = ר"ה, Neujahr'.

רוח הקודש = רה"ק,
der heilige Geist'.

רובעל כֶּסֶף = רו"כ,
Rubel Silber'.

ראש חודש = ר"ח,
Neumondstag'.

רה"ח Abgabe für, Rabbi, Hazzan,
Šammaš' bei Familienfesten.

רוצה לומר 1 = ר"ל,
das heißt' | רחמנא לְאַלְן 2,
Gott behüte uns!'

רמב"ם = Rabbi Mose ben Maimon.

רש"י = Raši, R. Salomo Isaaki,
Ausleger des Alten Test. u.
des Talmuds.

ראשי תיבות = ר"ת [Anfänge
von Worten], Abkürzungen'.

ר' האט [ihr] = ר' [ihr habt].
ראב(ע), Rabe'.

ראבאוויען, ausrauben,
plündern'. *p* rabowac

ראבליק = 'גר', Harke, Rechen'.
 ראג, Ecke', רוג, Stra-
 benecken'. [p]
 ראגזשע, (Binsen-)Matte'.
 ראגאזשע, Schlagbaum, Schran-
 ke'. p
 ראד, Rad'; Vk רעדלעך, Mz
 רעילעך, Reihe, Reihenfolge'. r
 ראד, galiz. ריוו, Graben'. p row
 ראוי t, passend, fähig'.
 ראווער, Fahrrad', Mz ען.
 ראזאווע 1, geschroten', r. brôt
 ,Schrotbrot'; 2r. סחורה, Haupt-
 produkte eines Landes, Sta-
 pelware'.
 ראזאווע, rosig' Morgen.
 ראזאוואר, Gespräch, Unterhal-
 tung'. r (שמעס)
 ראזינקע, Rosine', Mz ען. [ען]
 ראט, Rat' (Kollegium), Mz
 ראטונקע, Hülfe, Hilfsmittel', Mz
 נקעס. p
 ראטוש, Rathaus'. p ratusz
 ראטע, Rotte, Kompagnie', Mz ס. r
 ראטעווען, retten'. p ratowac
 ראט(ה)ען, raten'; er rat, er rät'.
 ראוי, Schwarm' Bienen, Mz עס. p
 ראויאן, Bezirk', Mz ען.
 ראיה t, Sehkräft'.
 ראיה t, Beweis', Mz זח.
 ראיקן זיך, wimmeln, schwärmen,
 umherschwirren' v. Bienen. p
 ראליק, Rolle' im Theater, im
 ראלעטען, Rollvorhänge'. [Leben.
 רא(ה)ם, Rahmen', Mz רעמען.
 ראמאניסט, Romanschreiber'.
 ראנגלען זיך, ringen, kämpfen'.

ראנד, Rand', Mz ען.
 ראסעל, Pökel, Salzbrühe; Sole'. p
 ראנדזען, 'רוץ', wirtschaften' (oft
 tadelnd: lärmend, mit viel
 Getue). p rzadzić
 ראנע, Wunde'. p rana
 ראניקען, verwunden'. r p
 ראסחאד, Ausgabe'. r
 ראסע, (der) Tau'. p rosa [p]
 ראפטום, טאם [raptim], plötzlich'.
 ראק, Krebs' (Schaltier, Krank-
 heit), Mz עס. p rak
 ראק, Rock', Mz רעק.
 ראקאם, auf allen Vieren'. p
 ראשיג, rasch'.
 ראש h, Haupt'; ר' המדברים, Wort-
 führer'; ר' הקהל, Vorsteher der
 Gemeinde'; ר' ושיבה, Rektor
 einer Talmud-Hochschule'.
 ראשנה, 'ר' החדש, Neujahr';
 ראשנה, 'ר' החדש, Neumond'
 | בראש, an der Spitze,
 obenan'.
 ראשי העם, die
 H. des Volkes'; ראשי
 1 'ר' פרקים, Kapitelanfänge';
 2, vorläufige
 Abmachungen'; ראשי (An-
 fänge d. i.), Abkürzungen von
 Worten'.
 ראשון h, erster'.
 ראשט, Rast'.
 ראשטשינע, zum Säuern ange-
 machter Teig'. p rozczyn
 ראשטשינען, (denTeig)ansäuern'. p
 ראשית h, Anfang';
 ראשית, 'erstens' (שנית)
 ,zweitens'.
 ראב t 1, Herr', oft in Anrede;
 2, Rabbiner'.

רב-הכולל, Ober-Rabbiner' über eine Anzahl von Gemeinden.
 משה *t* 1, Rabbiner, Lehrer', משה רבנו, Mose unser Lehrer'; Mz רבנים | 2 in Anrede: 'Herr', an unbekante Glaubensgenossen: ר' קרוב, Herr Verwandter'; Mz רבותים, 'meine Herren' רבותי.
 רבנים *t* die Wunderrabbis der Hasidim. [Mehrzahl: רב *h*, zahlreich', Mz רבים, viele; רב *h*, Menge'; das רוב, die Mehrzahl' | רב מנן ורב בנן |, die Majorität der Zahl ('מ') und der Bedeutung ('ב' eigtl: Gebäude).
 רבון *t*, Herr' רבוננו של עולם, Herr der Welt' Gott (oft als Ausruf).
 קדחת רביעית *h*, vierter'; קדחת רביעית, viertägiges Fieber'.
 רבי'ציון *hd*, Frau des Rabbiners'.
 רבנות *t*, Rabbiner-amt, -stelle'.
 רבניש *hd*, zum Rabbiner (od. zu seiner Tätigkeit) gehörig'.
 רבנן *z* אגן, unsre Lehrer'. רבנן, jede Hoffnung aufgeben', weil dies 'ק' gew gesagt wird, wenn man mit dem Lernen eines Stücks Talmud fertig ist.
 רבן *h*, Zorn'; בר', in Zorn'.
 רבן *t*, jähzornig'.
 רגילות *t*, Gewohnheit'.
 רגל *w*. 1 *h*, Fuß'; 2, Wallfahrtsfest'. Die שלש רגלים sind: Pas-sah, Wochenfest, Laubhütten.

רְגֵל-גְּעוּלָה *hd* Spenden, die an den W. gegeben werden.
 רדיפה *t*, Verfolgung', Mz רות.
 הרובע, Ofenloch'. *p* gruba.
 ראג, Horn; Ecke, Kante'.
 רודערן, mit Geräusch sich bewegen' v. der Nadel.
 רודפ'ען *h* [רדף] r. zein, 'verfolgen'. רוהיגקייט, Ruhe'.
 רנה *t* 1, Gewinn, Nutzen' beim Handel; 2, Zins'; Mz רנחים.
 רוחימ'דיג *hd*, vorteilhaft'.
 רוח *h*, Geist', oft, böser Geist', ר' הקדש, der heilige Geist'; Mz רוחות.
 רוחיני *t*, geistig, geistlich', geistlicher Trank'.
 רוחיניית *t*, etwas Geistiges, ätherisches Wesen'; di נשמה (Seele) iz a r. [רוטער].
 רוט, Rute, Besenreis', Mz רוטער.
 רויב, Raub', ר' חיה, Raubtier'.
 רויג (ען), Rogen' vom Fisch.
 רויהע מאטעריאלען, Rohmaterialien'.
 רוזען *h*, Rose', Mz רוזען; Vk רוזעלע.
 רוט (ה), rot' (Rote' und Gelbe' gelten als verschlagen und tückisch); Vk rôtinke epelech.
 רוטליך, rötlich'; zi wert rôtlicher, errötet'. [den'.
 רוטלען זיך, sich röten, rot werden.
 רוט, Herz, Coeur' Karte.
 רויד, Rauch', Mz עס. [werk'.
 רויכווארג, Rauchwaren, Pelz-sah, Wochenfest, Laubhütten. רויכערדיג, qualmend', lempel.

רויכערן ,rauchen' Pfeife, Ziga-
[rette].
רוים ,Raum'.

רוימען ,räumen'.

רוימען ,raunen, leise sprechen';
zi raumt ihm in ôer arein.

רוישיג ,geräuschvoll, lärmend',
ferzammlung.

רומפעל ,Morgen nach der Hoch-
[zeit].
רופא *h* ,Arzt'.

רופען ,nennen'.

רוצח *h* ,Mörder; gewalttätiger
Mensch', Mz רוצחים.

רוקען ,Rücken' Mz ס.

רוקען ,rücken'. zei r. zich weiter
foraus ,sie rücken weiter vor-
wärts'. Auch: zich a rukk
foraus thun.

רורקע ,Röhre'.

רוזאנדצע ,Verwalter', Mz ס ;
רושאווער ,Rost'. [*p* rzadca.

רושאווערן ,rosten'.

רחבית *t* 1 ,Geräumigkeit, Weite';
2 ,Behaglichkeit' der Lebens-

רחים *h* ,barmherzig'. [führung.

רחמן *t* ,barmherzig', Mz רחמים

רחמיים ,Barmherzige, Söhne
von B.' d. h. Israeliten.

רחמנא לצלך *t* ,Gott behüte uns!'

רחמיית *t* ,Erbarmen, Barm-
herzigkeit'; a r. auf dir ,es
ist zum E. mit dir'.

רחמיית'דיג *hd* 1 ,barmherzig'
r-e augen; 2 ,erbärmlich, Mit-
leid erweckend'.

רטיבית *t* ,Feuchtigkeit'.

ריאדאוואי ,gemeiner Soldat'. *r*

ריאה *t* ,Lunge'.

ען ,Rübe', Mz ריב.

ריב-אויזען ,Reibeisen'.

ריבא ,Fisch'. *p*

ריגעווען [פאסט] ,mit losen Stichen
anheften'.

ריגעוואניק ,loses Anheften'.

רידעל ,Spaten', Mz רידעלן. *p*

רידעלן ,mit dem Spaten graben'.

ריהרען 1 ,rühren'; a rihr thun
mit a brem ,eine Bewegung
machen mit der Wimper' | 2
,sich rühren', der wägen rihr
,bewegt sich'.

ריהרעוודיג ,rührig, emsig' Biene.

ריהרעוודיגקייט ,Rührigkeit'.

ריהרענדיג ,rührend' Anblick.

ריהרעניש ,Gerühre, schnelles
Sichbewegen vieler'.

רינה ,Gewinn' s. רינה.

ריזיקאליש ,riskant'.

ריזעדיג ,riesig' Krieg,
Unternehmung.

ריח *h* ,Geruch'. ר' ניהח ,wohl-
gefälliger G.' [Gen. 8, 21]; Mz
ריחות-ה' ,Fr.düfte'.

ריטשען ,brüllen' v. Löwen, Rind,
[Esel].
רייב ,Reibung'.

רייבעק ,Geriebenes'; torf-r.,
Torfmull'.

רייבען 1 ,reiben'; 2 ,(stark) essen'
רייד ,Rede'. [(familiär).
gew רעד רעד

ריימאשין ,Phonograph'.

ריידעוודיג ,beredt'.

רייזע ,Reise', Mz ס. [fahren'.

רייטען ,reiten', auch ,(im Wagen)

רייטערקע ,Reiterin'; scherzhaft:
die im Hause befiehlt.

ריוכקייט, Reichtum'.
 ריונדעל, flache Schüssel'; Vk ריונדעל ריון.
 ריונקייט, Reinheit, Reinlichkeit'.
 ריוסטער, Register, Liste'. *p*
 ריוסעניש, Zerwürfnis; Hinund-
 her'; Mz ען.
 ריווענט, Notar'; *p* rejent.
 ריטשקעלע, Flüschen' Mz ך. *r*
 רימפלען [rumpeln], ein Geräusch
 machen' zB auf e. Instrument.
 ריונטשאַק, Marktplatz'. *p* rynecek.
 ריונען, rinnen'; Mw גערונען.
 ריונטשאַק, Rinnstein, Gosse'. *p*
 ען ריוס, Rieß' Papier, Mz ריעז (ריועז) ריוס
 ריוסונעק, Zeichnung'; Mz נקעס. *r*
 ריוסעווען, zeichnen'. *r*
 ריוען, graben'.
 ריוקשטעלונג, rückständig, zurück-
 geblieben' in Bildung.
 ריופ, Rippe'.
 ריוקע, Fluß. *p*
 ריוולונג, Verleumdung'. *t*
 ריוולונג'דיג, verleumderisch'. *hd*
 ריוולונדער, Verleumder'.
 ריוולונג'דיק, betrügerisch'. *t*
 ריוולונג, Wink, Hindeutung'; Mz
 ריוולונג.
 ריוולונג'דיק, Kriechtiere'; Mz
 ריוולונג, auch v. Ungeziefer.
 ריוולונג, Zermalmung'; Mz ריוולונג
 ,der Glieder'.
 ריוולונג, schlecht'; Mz ריוולונג.
 ריוולונג, Regen'; Mz ריוולונג.
 ריוולונג, regnerisch'.
 ריוולונג, redigieren' aufrufen
 ,Aufrufe'.

רעדאקטאָר, Schriftleiter'.
 רעדאקטירען, redigieren'.
 רעדלעך, mit einem Rädchen (das
 Spitzen hat) Punkte od. Löcher
 machen' s. מַצְהָר־רעדעל.
 רעדע (ריוי'), Rede'; Mz רעדע.
 רעדעווידיג, der reden kann'.
 רעדעל 1, kleines Rad'; 2, Kreis'
 von Menschen.
 רעדלעכרווייז *r.*; *r.* zenen zich alle
 zegangen, in kleinen Trupps
 od. Abteilungen sind alle aus-
 einandergegangen'.
 רעדע, Bosheit; Unglück', Mz רעדע.
 רעוויראָווע, Revierbeamter'.
 רעווען, brüllen, laut schreien'. *r*
 רעוויצע, Schlachthaus'. *r p*
 רעטיך, Rettich'. | Vk
 ראש ה'דש | כלעך, Mz רעטעכעל
 ,Radischen'.
 רעטעניש, Rätsel'; *r-ful*, rätsel-
 haft, problematisch' Mensch.
 רעטשעניק, Buchweizenpudding';
 er kummt mit'n heißen *r.*, ist
 aufbrausend, jähzornig'.
 רעטשעניק קאַשע, B.grütze'.
 רעטשקע, Buchweizen'. *p*
 רעיון, Gedanke'; Mz רעיון.
 רעוועל, reell'.
 רעכט, Recht'; Mz רעכט u. רעכט.
 רעכנען, rechnen'; zich a rechnen
 geben, nachrechnen'.
 רעלסען, Schienen'. *r*
 רעמעל, Rahmen'; Vk רעמעל,
 רעמעלע. [herstellung'.
 רעמאנט, Ausbesserung, Wieder-

רענדאר (jüdischer) Pächter u. Schankwirt' bei poln. Gutsbesitzern. *p* arendarz
 רענדארקע ,Frau des Rendar'.
 רענדעל ,Dukaten' (vom gekerbten Rande, s. קערבעל), Mz דלעך'.
 רעסטאראן ,Mz ען; רעסטאראן Mz ס ,Restaurant'.
 רעעסטער ,Register'. *p* רעטשקע s. רעטשקע.
 רעקוויזירען ,requirieren'.
 רעש *h* ,Getöse'. [voll'.
 רעש'דיג *hd* ,lärmend, geräusch-
 רעש'ען *hd* ,lärmend, Getöse ma-
 chen', auch v. Kindern.
 רעשט *w* ,Rest', Mz ען; Vk לעך'.
 רעשעטע ,Sieb'. *p* rzeszoto
 רעשענוע ,Entscheidung, Urteil'
 zB des Senats in Rußland. *r*
 רפואה *h* 1 ,Heilung'; ר' שלמה ,voll-
 kommene Genesung!' Wunsch
 an einen Kranken. | 2 ,Heil-
 mittel'.
 רצה *h* ,in Gnaden wollen'. רצה
 (Aufforderungsform)Anfangs-
 wort vieler Gebete, bes. eines
 am Sabbat im Tischgebet ein-
 geschobenen.
 רצון *h* ,(guter) Wille'.
 רצועה *t* ,Riemen', bes. v. den Ge-
 betriemen (תְּפִלִּין), aber auch
 zum Strafen. [Mensch.
 רצחן *t* ,Mörder' gewalttätiger,
 רציחה *t* ,Mordtat; Gewalttat'.
 רק *h* ,nur'.
 רשות *t* 1 ,Bereich, Gebiet'; alle
 הרבים'ס ,alle öffentlichen

Plätze' | 2 ,Erlaubnis, Voll-
 macht'; di polizei iz unter der
 r. (Kontrolle, Aufsicht') der
 macht (,der Staatsgewalt').
 רשימה *t* ,Verzeichnis, Liste'.
 רשם *t* ,Eindruck'.
 רשע *h* ,Frevler, Gottloser', ins-
 bes. ,Judenfeind'.
 רשע מרשע *t* ,sehr schlechter
 Mensch'.
 רשעות *t* ,Bosheit, Schlechtigkeit',
 insbes. Antisemitismus.
 שה *h* ,Lamm'.
 שונא *h* ,Feind', ש' ישראל ,Anti-
 semit', משגע מיינע שונאים ,ver-
 rückt mögen meine Feinde
 sein!' häufiger Fluch.
 שטן *h* ,Satan, Teufel'.
 שיחת חלין *t* ,Unterhaltung über
 Profanes'.
 שכיר *h* ,Lohnarbeiter'; שכיר יום
 ,Tagelöhner'.
 שכירות *t* ,Gehalt, Lohn'.
 שכל *h* ,Verstand'. di red hāt
 zich ihm nit auf'n 'ש' gelegt
 ,ist ihm nicht richtig erschie-
 nen'; der שכל'סטער plan ,der
 klügste Plan'.
 שכל'ען זיך *fun hd* ,sich durch
 Klugheit frei machen von,
 sich geschickt herausziehen'.
 שכל'דיג *hd* ,verständlich, klug'.
 שכר *h* ,Lohn, Vergeltung'; שכר
 טרחה ,Lohn für gehabte
 Mühe'; שכר למיד ,Lehrgeld,
 Schulgeld'.

שְׂמֵחָה *h*, 'Freude', Mz שְׂמֵחָה!
שְׂמֵחָה הַיּוֹרָה Fest der 'Gesetzes-
freude' am letzten Tage des
Laubhüttenfestes.

שְׂנֵאָה *h*, 'Haß'; שְׂנֵאָתָה הַנֶּחֱם, grund-
loser Haß; Gegenstand sol-
ches Hasses'; שְׂנֵאָתָה מָוֶת, töd-
licher Haß'.

שְׂעִיר *h*, 'Bock'; ש' לַעֲזָאזֵל, 'Sün-
denbock'.

שְׂפָה *h*, 'Lippe; Sprache'; ש' בְּרוּרָה, 'S.
[Zeph. 3, 9], reine, korrekte S.'

שָׂק *h*, 'Sack, Trauerkleid'.

שָׂר *h* 1, 'Fürst'; שָׂר צָבָא, Ober-
befehlshaber' | 2, 'Schirmherr,
Schutzengel'.

שָׂרִיד *h*, 'entronnen'. kein וּפְלִיט
'kein Entronnener und Ent-
kommener'.

שָׂרִפָה *h*, 'Feuersbrunst', Mz וָה.

שָׂרִפ' (ענ) *hd*, 'abbrennen'.

שָׂרָה *t*, 'Herrschaft'; gew: Herr-
scher, Gebieter, vornehmer
Herr', Mz וָה.

ש"ב = שָׂר בְּשָׂר = (ש"ב) 'ein Ver-
wandter'.

ש"ב = שוֹחֵט וּבֹדֵק = 'Schäch-
ter', welcher das Fleisch auch
auf Erlaubtsein des Genusses
untersucht.

ש"ת = שְׂאֵלוֹת וְהַשְׂבוּבָה = 'Frage',
Mz שְׂאֵלוֹת וְהַשְׂבוּבָה, s. שְׂאֵלוֹת.

ש"א = שְׂיָחָה לְיָמִים טוֹבִים אָמֵן = 'möge er gute Jahre erleben'
'ehrender Wunsch bei Nen-

nung eines bedeutenden Man-
nes.

ש"ס s. ש"ס.

ש"ץ = שְׂלִיחַ צְבוּר = 'S. שליח s.

ש"ת = שְׁבֻט הַשְׂבוּבָה = 'Bußsabbat'
der Sabbat zwischen Neujahr
und Versöhnungstag.

שָׂא, 'Ruhe! schweig!' *p* sza. In
Anrede an Mehrere: שָׂאָם.

שָׂאָבֶל, 'Säbel'. *p* szabla

שָׂאָבֶעַן, 'schaben' Fische, Mw ge-
šāben.

שָׂאָד, es iz mir gewēn a grösse
šād, es ist mir sehr leid ge-
wesen'.

שָׂאָדֶעַן, 'Schaden', Mz ס; Vk שְׂעוּדָה.

שָׂאָדֶעַן, 'schaden'.

שָׂאָם a šott thun, 'schütten'; wun-
šen hāben zich a šott gethān
'Wünsche sprudelten hervor'.

שָׂאָטֶעַן, 'Schatten', Mz ס.

שָׂאָטֶקֶע, 'Strumpf' für Glühlicht,
גָּאָד-שָׂאָטֶקֶע. *p* siatka

שָׂאָיֶקֶע, 'Bande, Trupp'. *p*

שָׂאָכֶטֶע, 'Schacht'.

שָׂאָכֶטֶעֶל, 'Schachtel', Mz טֵלֶעַן;

Vk Mz שָׂאָכֶטֶעֶךְ.

שָׂאָכֶעֶרֶן, 'handeln, feilschen'.

שָׂאָל, 'Schale'; Vk Mz שְׂעֵלֶעֶכֶלֶךְ.

שָׂאָל, 'Shawl', Mz עָן.

שָׂאָלָה, 'Frage' (שָׂאָל gesprochen).

שָׂאָלוֹת וְהַשְׂבוּבָה, 'Fragen und Ant-
worten; Responsen' wegen des
Religionsgesetzes.

שָׂאָלֶעֶכֶךְ ('שיר'), 'Schalen, Schoten'
v. Bohnen usw.

שָׂאָם, 'Schaum'.

שאנדער-באדער ,schlimme Menschen, Bande' [verstümmelt aus: Gendarmen u. Panduren].
 שאנערוען ,schonen'.
 שאנק *w* ,Schrank', Mz (ען) שנק.
 שאס ,Schuß', Mz ען.
 שאסטען ,verschwenden, vergeuden'. *p*
 שאסעי ,Chaussee'.
 שאפע ,Schuppen' (nur durch Dach geschützt), Mz ס. *p*
 שאפע *w* ,Schrank'; Mz ען; Vk שאפעלע *p*
 שאף ,Schaf', Mz שאף; Vk Mz שעפעלעך.
 שאפען-פעלץ ,Schafpelz'.
 שאפענער קעז ,Schafkäse'.
 שאפען ,zu š. haben, zu sagen (befehlen) haben'.
 שאקלען [schaukeln] mit'n kopp ,mit dem Kopf wackeln'; er git a šokl mit'n kopp ,er schüttelt den Kopf'. | š. zich ,wackeln'; di ôern (Ohren') š. zich.
 שאר *h* ,Rest; übrige'.
 שארבען 1 ,Scherben'; Vk Mz שערבעלעך. | 2 ,gebrechlicher Mensch'. | 3 ,Schädel'.
 שארא ,leises Geräusch'. *r*
 שארכען ,leise, schlurrende Bewegung machen'.
 שארע ,grau' Asche. *p* szary
 שארען ,scharren'.
 שארף ,scharf', Kompar. šarfer; š. lezen ,deutlich'.
 שארפקייט ,Schärfe'.

שאַ t [welches in'] dient zur Hervorhebung: fein šebb^efein ,hochfein'; gârništ šebb^eg. ,ganz und garnichts'; dāslezzte šebb^elezzte ,das allerletzte'.
 שאַיעה *h* ,Schwur, Eid', Mz יוה.
 שאַיעות *h* ,Wochenfest'.
 שאַיש *t* [Fehler'] ,Lappalie'.
 שאַיה *t* ,Lob', Mz שאַיהים.
 שאַיט *h* ,Stamm'.
 שאַיל *h* ,Pfad'; ש' יקאהב ,goldne Mittelstraße'.
 שאַיעי *h* ,siebenter'. שאַיעות *w* ,siebentes od. Sabbats-Jahr'.
 שאַיע *h* ,sieben'. שאַיע ברכות ,die 7 Lobsagungen' die nach der Mahlzeit während der Hochzeitswoche im Hause der Neuvermählten gesagt werden.
 שאַיעה *h* ,sieben'. di š. teg ,die 7 Tage' der ersten schweren Trauer um einen nahen Verwandten, während derer man auf einem niedrigen Schemel zu Hause sitzt; daher: š. zizzen.
 שאַיעה מדורי גיהנם s. מדור.
 שאַיר *h* ,Bruch' als Leiden; Mz שאַירי קלי ,zerbrochenes Gefäß'.
 שאַירת הלב *t* ,Herzbrechen, Herzeleid'.
 שאַירי לוחות *t* ,die (Buchstaben der) zerbrochenen Gesetzestafeln' (Exod. 32); auch: heruntergekommener Gelehrter.
 שאַיט *h* ,Sabbat', Mz שאַיטים! ש' יקאהב ,der S. vor Passah';

שַׁבַּח שִׁירָה, der S. an welchem das Meerlied Exod. 15 gelesen wird; שַׁבָּת (ת) שׁוּבָה, 'Bußsabbat' zwischen Neujahr und Versöhnungstag.
 שַׁבְת־גוי der nichtjüdische Diener, der am Sabbat für den Juden arbeitet.
 שַׁבְת־דיג *hd*, sabbatlich' Kleider.
 שַׁבְת־ניק, großer Prunkleuchter für den Sabbat'.
 שַׁבְת־צְבִי־ניק, Anhänger des (falschen Messias) Šabbathai Zebi'.
 שַׁגְעוֹן *h*, Verrücktheit, sonderbarer Einfall'.
 שַׁד *h*, Dämon, böser Geist'.
 שַׁדְדוֹת *t*, Heiratspartie'; a š. thun mit, sich verschwägern mit'.
 שַׁדְדָן *t*, Ehevermittler'; *w* שַׁדְדָנִים.
 שַׁדְדָנִית *t*, Honorar für die Ehevermittlung'.
 שַׁדְדָנִים *hd*, e. Heirat vermitteln'.
 שַׁדְדָה *t*, Rückgrat', הַשֵּׁת הַשֵּׁת, שַׁדְדָה.
 שַׁהֲלִיכָה *t*, der uns hat erleben lassen', Danksagung zB bei Wiederkehr der Feste, beim Anlegen eines neuen Kleides.
 שַׁהֲלִיכָה (Abkürzung von שַׁבְתָּ הַיּוֹם פָּסַח הַיּוֹם, Sabbath ist heut, Passah ist heut') von Faulenzern: leben fun š. ,von der Hand in den Mund'; zei ferdigen di willes far š. ,die Landhäuser um ein Spottgeld'; mit š. הַיּוֹם זַיִן, mit fauler

Gleichgültigkeit zurückweisen'.
 שַׁהֲלִיכָה *t*, Verzögerung, Säumen', Mz רַת.
 שַׁהֲלִיכָה *t*, denn alles' ist durch Sein Wort geworden. Lobsagung vor Genüssen verschiedener Art, s. Berakhoth 6, 3.
 שַׁהֲלִיכָה לְעוֹלָמוֹ *t*, welcher zu seiner Welt gegangen (gestorben) ist'.
 שַׁוְא וְשֶׁקֶר *h*, unwahr und Lüge'.
 שׁוּאָגֶר, Schwager', Mz ס.
 שׁוּאָךְ, schwach', שׁוּאָכֶר, schwächer'.
 שׁוּאָכֶיט, Schwäche'.
 שׁוּאָם 1, Schwamm'; 2, Pilz', Mz עַן; Vk שׁוּאָמֶלֶךְ.
 שׁוּאָלֶב, Schwalbe', Mz שׁוּאָלֶבֶלֶךְ.
 שׁוּאָלֶנִיץ, Nähstube' bes. für Weißwäsche. *p* szwalnia
 שׁוּאָרֶץ־אֶפֶל, Augapfel'.
 שׁוּאָרֶץ־יָאָהָר s. j.ähr.
 שׁוּאָרֶץ־קִיט, Schwärze'.
 שׁוּבְעֵנִיק, Galgenstrick'. *p*
 שׁוּגָג *h* [שׁוּגָג], einer der aus Irrtum, versehentlich sündigt'.
 שׁוּדָר *h* [שׁוּדָר], Gewalttätiger'.
 שׁוּהָ *h*, gleich' שׁוּהָ פְרוּטָה, im Wert einer Peruta, Kleinigkeit'; שׁוּהָ בְּשׁוּהָ, gleich zu gleich'; nit zein š. b. mit, nicht in gutem Verhältnis stehn mit'.
 שׁוּהָל (שׁוּל), Bethaus, Synagoge', wo man auch Altes Test. u. Talmud studiert.

שוהט [Mw v. *h* שְׁהַט] ,Schächter' jüdischer Schlächter.
 שוהט'קע *hd* ,Frau des Sch.'
 שוט ,Spaßmacher, Narr', Mz
 ען *r*.
 שוטה *t* ,einfältiger Mensch
 Narr', š. ben pikholz, großer N.'
 שוויבלען ,š. un gribblen ,wimmeln'.
 שויבע ,Scheibe', Mz ן; Vk שויבלעך
 u. שויבלעך ,kleine (Fenster-)
 Scheiben'.
 שויבע ,Schaube' Kopfbedeckung
 der Frauen, Mz ן.
 שויבערן ,verwirren und auflösen'
 die Haare.
 שוויגער ,Schwiegermutter'.
 שוויזשבעס ,Hautjucken'. *p* šwierzby
 ,Krätze'.
 שויטען ,Schoten' bei Erbsen usw.
 שווייג ,wegen N *hât* men gemacht
 a š. ,davon hat man geschwiegen'.
 שויט ,Schote'.
 שויס (שאַס) ,Schaum'.
 שוימען ,schäumen'.
 שווימען ,schwimmen' Mw, gešwimmen
 u. gešwummen.
 שווינדלערן ,Schwindelei', Mz ען.
 שוינען ,שאַנעווען ,schonen'.
 שויס ,Schoß'.
 שווישט'שערן ,Gezwitscher'.
 שוך ,Schuh', Mz שיד; Vk שוכעל(ע)
 Mz שוכלעך.
 שוכוואַרג ,Schuhzeug'.
 שוכען ,beschuhen'.
 שוכני ע' [Jes. 26], Mz שוכני עָפָר

(im Staube liegend) ,verstorben'.
 שוהל 1 ,Synagoge' gew. שוהל;
 2 ,Schule'.
 שוילט *h* [שְׁלַט] š. zein ,herrschen'.
 שויס *h* ,Knoblauch'.
 שויס *t* ,irgendein' in negativen
 Sätzen.
 שויס ,Geräusch'. *r p*
 שוימען ,geräuschvoll'.
 שווימר *h* [שְׁמַר] ,Hüter, Wächter',
 ש' הָנָם ,einer der umsonst
 hütet'; ש' שָׂכַר ,einer der für
 Lohn hütet'; ש' פְּהָאִים ,der die
 Einfältigen behütet' d. i. Gott,
 Psalm 116, 6 | ש' רַמְצִיל | zein
 ,behüten und erretten'.
 שויסטער ,Schuster', Mz ס.
 שוועבעל ,Schwefel'.
 שוועבעלע ,Zündhölzchen', Mz ן.
 שוועבען ,schweben'; a šweb thun
 ,(herbei) schweben'.
 שוועהר ,Schwiegervater'.
 שוועכען ,schwächen, schänden'.
 שוועסטער ,Schwester', Mz ebenso.
 שווערד *w* ,Schwert, Säbel', Mz ען.
 שווערקייט ,Schwere; Schwierigkeit'.
 שוועריגקייט ,שוויר' ,Schwierigkeit'.
 שווערליך ,beschwerlich'; es
 kummt zeî ân a bissel š. ,etwas
 schwer'.
 שווערען ,schwören'.
 שופ ,Schuppe'.
 שופט *h* ,Richter', Mz שופטים.
 שופֶךְ *h* [Mw v. שִׁפֵּךְ] š. dām zein

- 1 ,Blut vergießen'; 2 ,beschämen, beleidigen'.
- שופלאָד Schublade.
- שׁוֹפֵר *h* ,Posaune', insbes. das am Neujahrsfest geblasene Widderhorn | שׁוֹל מְשִׁיחַ | שׁ' die P. die beim Kommen des Messias ertönen wird.
- שׁוֹץ-גְּרִיבֵר ,Schützengräben'.
- שׁוֹר *h* ,Stier'; שׁוֹר הַנֶּסְקָל das stößige Rind, das gesteinigt werden muß. | שׁוֹר הַבַּר ,der wilde Stier' und der Leviathan sind Speisen der Frommen im künftigen Leben.
- שׁוֹרֵה *h* ,Reihe, Zeile', Mz רת. Vgl. לפנים.
- שׁוּסַ-פּוּרִים ,Susa-Purim', Esth 9, 16, der zweite Purimtag, der noch jetzt an manchen Orten gefeiert wird.
- שׁוֹשֵׁקֵן ,flüstern'; š. zich ,miteinander fl.' *r*
- שׁוֹשֵׁקֵרִי ,Geflüster'.
- שׁוֹתָה usw s. שׁוֹתָה.
- שׁוֹחַד *h* ,Bestechung'.
- שׁוֹחֵטָה *t* 1 das rituelle ,Schlachten', 2 das Hinschlachten von Menschen bei Verfolgungen.
- שׁוֹחֵרִית *t* ,Morgengebet'.
- שׁוֹטָבֵעַ *w* ,Barren' od. ,Stange' v. Metall.
- שׁוֹטָדַט ,Stadt', Mz שׁוֹטֵדַט; Vk שׁוֹטֵדַט־עַל(ע).
- שׁוֹטָהַל ,Stahl'.
- שׁוֹטָהַלֵּעַן ,stählern'.
- שׁוֹטָהַלֵּעֵרֵן ,stählen, härten'.
- שׁוֹטָט ,Statt, Stätte', insbes.: Platz in der Synagoge; Mz שׁוֹטֵט [Vk zein שׁוֹטֵט־עַל־עַל allein bestehen ,seinen Platz selbständig behaupten'.
- שׁוֹטָטִיג ,שׁוֹטָטֵט־שׁוֹנֵעַ (סטָט) ,gesetzt, manierlich, anständig' im Benehmen.
- שׁוֹטָט־קֵעֵרֵן (סט) ,sich ordentlich, gesetzt, manierlich benehmen'. *p* statkować
- שׁוֹטָט ,Stich', Mz שׁוֹטֵט; ohn a š. arbeit ,ohne auch nur die mindeste Arbeit'.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל *Vk* 'טלֵּעַן ,Stacket, Einfassung'. *p* sztachety
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,Stall', Mz עַן; *Vk* שׁוֹטֵט־עַל־עַל .
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,Stelze'; Mz ן von den Beinen des Storchs.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל־עַל ,Stolz'.
- שׁוֹטָט־עַל ,Stamm', Mz עַן.
- שׁוֹטָט־עַל ,Mz עַן ,Stände' (Bürger, Bauer usw)
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,stopfen'.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,Stöpsel'.
- שׁוֹטָט־עַל ,Stoff', Mz עַן.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל *m* ,Sprosse, Stufe' einer Leiter.
- שׁוֹטָט־עַל ,Star' (Vogel u. Augenleiden).
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,sterben'; machen a שׁוֹטָט־עַל־עַל.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,Storch', Mz עַן.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל (שׁוֹטָט־עַל־עַל) ,Sturm'.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,stärker'. שׁוֹטָט־עַל־עַל stark;
- שׁוֹטָט־עַל־עַל ,stoßen'. שׁוֹטָט־עַל־עַל עַן.
- שׁוֹטָט־עַל־עַל (ק)ייט ,Stärke'.

שָׁטָה *t* 1 ,Reihe, Linie'; 2 ,Ordnung, System'.

שָׁטוּב 1 ,Stube'; 2 ,Haus, Häuschen', Mz שְׁטִיבֵר.

שָׁטוּב-מַעֲנֵשׁ ,Hausfreund', der viel bei jmdm verkehrt.

שָׁטוּהַל ,שטול, Stuhl', Mz עָן; Vk שְׁטוּהַלְכַעֲלֵעַ.

שָׁטוּוּג ,Heu-haufen, -schober'. *p* שְׁטוּג

שָׁטוּוּסַעַל ,שטויסעל, 'Mörser'; 2 ,Mörserkeule'; dās oberste fun št. ,die Mörserkeule' scherzhaft = ,die wichtigste Person'.

שָׁטוּוּסַעַן ,stoßen'. men kenn zich š. ,man kann spüren, begreifen'.

שָׁטוּוּסַעַנוּשׁ ,Stoßerei, Gedränge'. שְׁטוּמַעַן ,schweigen, sich stumm verhalten'.

שָׁטוּמַפִּיג ,שטומפ, stumpf'; di hakk iz שְׁיִיג; er iz שְׁיִיג auf.. ,er ist ein Stümper'.

שָׁטוּפַעַל ,Mörser'.

שָׁטוּפַעַל ,Grübchen', insbes., ,Narbe' v. Pocken im Gesicht.

שָׁטוּפַעַן ,stoßen, drängen', a štupp thun ,einen Stoß geben' | š. zich ,sich stoßen, sich drängen', areinš. zich ,sich eindringen'.

שָׁטוּפַעַנוּשׁ ,Gedränge'.

שָׁטוּקַעַן ,Streich', machen š-s ,Streiche spielen'.

שָׁטוּקַעַוּוּקַעַן ,anstücken, anflicken'. שְׁטוּרַכַעַן ,stoßen' (mit etwas

Spitzen); in tinter ,mit der Feder ins Tintenfaß'. *p*

שָׁטוּרַכַעַן ,stürmisch' Wind, Meer.

שָׁטוּרַמַוּרַעַן ,stürmen' vom Winde; auch: e. Festung st.

שָׁטוּרַמַעַן ,stürmen' vom Winde.

שָׁטוּרַקַאָצַעַן (שְׁטַאָלַק) ,Fackeln', brennendige š.

שָׁטוּתַעַן *t* ,Dummheit, Sinnlosigkeit', Mz ים.

שָׁטַחַעַן *t* ,(Flächen-)Raum'.

שָׁטַחַעַן *t* ,Närrin, Törin'.

שָׁטַיבַעַל (Vk v. שָׁטוּב) oft v. den Betstuben der Hasidim.

שָׁטַוּוּרַעַל ,Stiefel', Mz עָךְ.

שָׁטַוּוּגַעַן ,Käfig' für Vögel; Vk עַל'.

שָׁטַוּוּגַעַן ,steigen', Mw גַעַשְׁטוּוּגַעַן; di zunn hāt a שְׁטַוּוּגַעַן gethun ,ist gestiegen'.

שָׁטַוּוּגַעַר ,Art und Weise'; frum (,fromm') auf zein št. | der št. wollt gewēn az ,das Übliche wäre gewesen' man könnte erwarten daß | a št. ,zum Beispiel'.

שָׁטַוּוּדַעַל ,Stein', Mz עָר; Vk שְׁטַוּוּדַעַל

שָׁטַוּוּדַעַל ,Petroleum'.

שָׁטַוּוּעַר *m* ,(die) Steuer', Mz ן.

שָׁטַוּוּל ,still'; Vk שְׁטַוּוּלִינַק, a št-er ,der öffentlich nicht hervortritt'.

שָׁטַוּוּל(עַנַק)עַרַהַיַוּ Umstw ,in der Stille'.

שָׁטַוּוּלַקַוּוּט ,Stille'.

שָׁטַוּוּעַרַישׁ ,mutwillig, ausgelassen', Junge.

- שטרפען ,mutwillig, ausgelassen sein'; a štif thun ,einen mutw. Streich ausüben'.
- שטיצע ,Stütze; Unterstüzung'.
- שטיק 1 ,Stück', Mz ער, in š-er zureissen ,zerreißen'; Vk על; 2 (dreister) ,Streich'; 3 verächtl. Bezeichnung einer weibl. Person. | reissen in שטיק-שטי- שטיק-שטי- קעלעך ganz kleine Stücke'.
- שטיק ,Bajonett'. r
- שטיקעררוויז ,שטיקלעכרוויז Umstw ,in Stücken'.
- שטיקלעך ,anstücken'.
- שטיקען ,würgen' jmdn bei e. Raubanfall.
- שטיקעניש ,erstickendes Gedränge' in Versammlungen.
- שטירענען ,stieren' mit den Augen.
- שטעהען . ich štehe nit in ,ich mache mir nichts aus...'
- שטעהענדיגערהייט ,stehend' Umstw.
- שטעכערטעל ,Stichelei'.
- שטעכעלדיג . št-e baumelech ,mit Dornen' v. Stachelbeerbäumchen.
- שטעלען ,stellen'; zei giben zich a štell ,sie stellen sich hin, stehen auf'.
- שטענדער ,Gebetpult' in der Synagoge; ,Pult' der Abgeordneten, Mz ס.
- שטעקען ,stecken'.
- שטעקען ,Stecken, Stock', Mz ס; Vk שטעקעלע u. שטעקענדעל ,Mz שטעקלעך.
- שטער(ע)ן ,Stern', Mz שטער(ר)ן; שטערנדעל Vk.
- שטער(ע)ן m ,Stirn'.
- שטערנטיכעל ,Stirnband' der verheirateten jüd. Frauen (mit Perlen bestickt).
- שטערען ,stören'.
- שטערצעל ,Topfdeckel'.
- שטער t ,Dokument, Schriftstück'.
- שטר-חוב ,Wechsel'.
- שטראם ,Strom', Mz ען.
- שטראמען ,strömen, fließen'.
- שטראף ,Strafe'.
- שטרודעל ,Strudel' e. Art Kuchen.
- שטרוי(ה) ,Stroh'.
- שטרויענעס דאך ,Strohdach'.
- שטרויך ,Strauch', Mz ען.
- שטרויכלען . menšen weren geštrauchelt ,werden zu Falle, zum Sündigen gebracht' (hd נכָּשַׁל weren).
- שטרויכען אונטער ,betonen, nachdrücklich hervorheben'.
- שטרוימעל ,Mütze' für Sabbate u. Festtage, mit Pelz verbrämt.
- שטרויצעל ,Striezel' e. Art Kuchen.
- שטרעבונג ,Streben, Bestreben'.
- שטרענגקייט ,Strenge'.
- שטרעק-אויס er hāt gegeben a št. di hend ,hat die Hände ausgestreckt'.
- שטשאַבען ,große Stiche machen, schlecht nähen'.
- שטשאַו ,Sauerampfer'. p
- שטשאַט 1 ,Abrechnung, Rechnung'; 2 ,Rechenbrett'. r

שטשוּפּלע ,dünn, zart, schwäch-
tig'. *p*

שטשוּפּען ,שטשױ, kneifen, zwicken'
dem gráz mit di zeh'n ,knab-
שטשױר ,שטשאַר ,Ratte'. *p* |bern'.

שטשוּפּאַר ,Schnittlauch'. *p*
שטשױרען ,שצױ (mit) di zeh'n ,die
Zähne zeigen, fletschen'. *p*
szczyrzyć zęby

שטשעפּען 1 ,impfen' Pocken; 2
,pfropfen' bei Pflanzen.

שטשערב 1 ,Kerbe, Einschnitt';
2 ,Scharte' am Messer. *p*

שטשערבען ,kerben, Einschnitte
machen'.

שױטען ,schütten', einen Weg
,aufschütten', Mw געשאַטען.

שױטער ,spärlich, dünn gesät';
der עולם iz šitterer geworen
,die Menschenmenge ist spär-
licher geworden' | in der elter
šitteren zich di hâr fun kopp
,werden spärlicher'.

שױטקאָווען ברויט ,Roggenbrot'.
p żyto

שױבלעך Mz ,Scheibchen'.

שױגעץ [aus שַׁקָּץ] 1 ,nichtjüdi-
scher Junge' niedriger Her-
kunft; 2 ,frecher, unverschäm-
ter Bengel oder Kerl'.

שױדעל ,Futtermal, Hülle';
,Scheide' des Degens.

שױדען ,scheiden', š. zich mit
,sich trennen von'.

שױטעל (Holz-)Scheit'; Vk שױטעל
auch: ,Tüttelchen'.

Strack, Jüd. Wörterbuch.

שױטעל ,Perücke' der verheira-
teten Jüdinnen, Mz שױטלעך.

שױלעך ,schälen'.

שױן Schein' zB רױזע-ש'; Mz ען.
שע(ה)ן ,שױן ,schön'.

שױנדעל ,das Hervor-leuchtende,
-stechendste', fun sein סביבה
,unter seiner Umgebung'.

שױנען ,scheinen', Mw געשױנט.

שױנענדיג ,glänzend, leuchtend'.

שױנק ,שענק , (Stadt-)Schenke'.

שױנקייט ,Schönheit'.

שױען ,scheuen'.

שױער ,Scheuer, Scheune'.

שױך Mz v. שױך: š.-gešeft ,Schuh-
geschäft'.

שױך t ,Beziehung habend, ge-
hörig zu'.

שױכױט ,Zugehörigkeit, Beziehung
zu'; alle dokumenten wâshâben
a š. zu ,welche sich beziehen
auf . . .'

שױלד ,Schild', Mz ען.

שױלדקרעט ,Schildkröte'.

שױלטען ,verwünschen'.

שױלערין ,Schülerin', Mz ס.

שױמעל ,Schimmel' (Pferd), Mz
שױמלעך.

שױמעל ,Schimmel' (Kahm).

שױנעל ,Mantel' eines russ. Sol-
daten; Mz שױנעלעך.

שױנע ,Schiene'. *p* szyna

שױסעל ,Schüssel', Mz שױסלעך.

שױער ,שױר [schier], gew (ש)ט
,beinahe'.

שױפען ,Schuppen' vom Fisch.

שױף ,Schiff', Mz ען; di luft-šif.

שיפלאד, Schieblade'; Vk שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, im Botsitzen, rudern'.
 שיפ־לעדעל, Bot', Mz שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל 1, nichtjüdisches Mädchen'; 2, freches Mädchen'; Mz שיפ־לעדעל. Vk שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, schicken', a šikk thun nâch, nach jmdm schicken'.
 שיפ־לעדעל h, Gesang'. שיפ־לעדעל, Einheitsgesang', vielleicht von Samuel Hasid (im täglichen Gebetbuch); שיפ־לעדעל, Wallfahrtslied', Bezeichnung der Psalmen 120—134.
 שיפ־לעדעל h, Lobgesang', insbes. שיפ־לעדעל t, Karawane'. [Exod. 15. שיפ־לעדעל t, Überbleibsel', von der Mahlzeit.
 שיפ־לעדעל (ע), Schirm'.
 שיפ־לעדעל, Zapfen' der Fichte usw, bildl. für Wertloses, Mz שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל t, Nachbarschaft'.
 שיפ־לעדעל h, 'trunken'; שיפ־לעדעל, trunkenene Bauern'.
 שיפ־לעדעל hd, 'saufer'.
 שיפ־לעדעל hd, 'in trunkenem Zustande'.
 שיפ־לעדעל hd, 'Trunkenheit'.
 שיפ־לעדעל h, 'das Vergessen, Vergeßlichkeit'.
 שיפ־לעדעל t, '(häufig) sich vorfindend, anzutreffen'; שיפ־לעדעל, 'vorhanden sein'.
 שיפ־לעדעל t, 'die göttliche Gnadengegenwart'.
 שיפ־לעדעל h, 'Nachbar'.

שיפ־לעדעל hd, 'benachbart' felker.
 שיפ־לעדעל h, 'Nachbarin'; שיפ־לעדעל hd, Mz שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל t, 'Nachbarschaft'.
 שיפ־לעדעל hd 1, 'benachbart' | 2, 'nachbarlich' bezihungen.
 שיפ־לעדעל t, 'Trinkerei, Trunkenheit'.
 שיפ־לעדעל h Zeichen des Genetivs.
 שיפ־לעדעל t, 'unverhältnismäßig'.
 שיפ־לעדעל t, 'nicht nach Gebühr, ungebührlich'.
 שיפ־לעדעל t [Aboth 1, 3], 'uneigennützig'.
 שיפ־לעדעל, Schlagbaum'; Mz שיפ־לעדעל p.
 שיפ־לעדעל, Schlag, Plage'; auch Schimpfwort: 'lästiger Mensch', Mz שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, 'heftiger Regen'.
 שיפ־לעדעל, 'schlagen'.
 שיפ־לעדעל, 'Spur'. p ślad
 שיפ־לעדעל, 'Adel, Edelleute'. p שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל p, 'schluchzen'.
 שיפ־לעדעל, 'Schloß' (zum Verschließen), Mz שיפ־לעדעל; Vk שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, 'schlurfend, langsam gehn', zB im Schnee waten. p שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, 'schlaff'.
 שיפ־לעדעל, 'Schlaf'.
 שיפ־לעדעל, 'schlafen'; שיפ־לעדעל, 'er iz gešläfen'.
 שיפ־לעדעל, 'Schlaffheit'.
 שיפ־לעדעל = שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל, 'Schlagregen'.
 שיפ־לעדעל h, 'Ruhe', oft mit שיפ־לעדעל.
 שיפ־לעדעל h, 'Friede בֵּית שְׁלוֹם, 'Friede im Hause'. | שיפ־לעדעל, 'Friede

euch! ist gewöhnliche Begrüßung, Antwort שְׁלוּמֵי אֵל. Daher: š. äbgeben, begrüßen'. שְׁלוּמֵי אֵל [Num. 1, 6], unfähiger Mensch'.

שְׁלוּם, Schluß', Mz עַן שְׁלוּם.

שְׁלוּק עֵקֶץ, Schluckauf.

שְׁלוּשׁ *t*, Dreifaltigkeit, Dreieinigkeit'.

שְׁלֹחַ-מִנּוּחַ *t* [das Schicken von Geschenken, zum Purimfeste], Purimgeschenk' s. מִשְׁלֹחַ.

שְׁלֹחַן *h*, Tisch'; שְׁ עֲרוּף, gedeckter Tisch', Sammlung der Ritualgesetze von Josef Karo (16. Jahrh.)

שְׁלִיחַ, Weg, betretener Pfad'.

שְׁלִיפָה, Hut'. *r* [Kleide. *p* שְׁלִיפָה, Kante, Rand, Saum' am שְׁלִיחַ *t*, Abgesandter'; שְׁלִיחַ מִצְוָה, zur Ausübung einer religiösen Pflicht entsandt'.

שְׁ צַבִּיר, Vorbeter'.

שְׁלִיחוֹת *t*, Sendung, Botschaft'.

Mz ζ wei š-n, zwei Botschaften, Aufträge'. [auf.

שְׁלִיטָה *t*, Macht, Einfluß'; š. hāben

שְׁלִיטָה, Schlitten', Mz ס; Vכלט'.

שְׁלִידֵר עֵרֶן, schleudern'. er thut ihm a šleider-āb fan zich, stößt ihn weg von sich'.

שְׁלִיחַ, Knoten, Seemeile'(1852 m).

שְׁלִיפָה, Schläfen'.

שְׁלִיפָה, Tragband'.

שְׁלִיחָה *t*, Verneinung'.

שְׁלִיחַ-מִזְלָה *t* 1, Unglück' es geht unz š. š.-m. ,sehr schlecht' |

2 ,Pechvogel', š. meiner ,du Pechvogel!'

שְׁלִיחַ-מִזְלָה, Pechvogel'.

שְׁלִיחַ-מִזְלָה נִיזָע *w*.

שְׁלִימָאק, Schnecke'. *p*

שְׁלִינֵג-אֲוֵר-שְׁלִינֵג gehn ,ohne Verdienst und ohne Essen, müßig gehn, ohne Beschäftigung sein'.

שְׁלִיפָה, Achselstück' zur Kennzeichnung von Offizieren; ,Schleife, Rosette' für Beamte'.

שְׁלִיחַ, Schluck'. *p*

שְׁלִישׁ *h* [gesprochen 'ש], Drittel'.

שְׁלִישׁ *t*, Obmann', der über den von den beiden Parteien Gewählten steht. Depositar, sofern bei ihm ein Geldbetrag für den Ausgleich niedergelegt ist.

שְׁלִישֵׁי ת 1, Amt des Obmanns'; 2 der bei ihm niedergelegte Geldbetrag.

שְׁלֵל [*h*, Beute'], sehr viel Geld'.

שְׁלֵמִת *t*, Vollkommenheit'; der Wunsch wert 'ש' erfüllt ,vollständig'.

שְׁלֵכֶט(ס) קִירֵט, Schlechtigkeit'.

שְׁלֵסֶר, Schlosser'.

שְׁלֵפֶרֶן, es šlefert mich ,ich möchte schlafen'.

שְׁשָׁל *h*, drei'; שְׁ סַעֲדוֹת, die drei Mahlzeiten', die man am Sabbat haben soll; שְׁ רִגְלִים, die drei Wallfahrtsfeste', s. רִגְלָה.

שְׁשָׁלֵךְ *t*, Durchfall'.

שְׁשָׁלִים *h*, dreißig', oft von der 30 tägigen Trauerzeit.

שם *h* ,Name'. e. *הַדְּבָר* ,e. berühmte Sache, etwas Berühmtes'; שם טוב ,guter Ruf'; שם כבוד ,Ehrenname' (Gegensatz: שם גנאי ,Schimpfname') | שם *הַקָּדוֹשׁ* der für religiöse Zwecke gebrauchte ,heilige Name' wie שם für ,Moritz', שם *הַמְּפָרָשׁ* für ,Feibel' | שם der ausgezeichnete, der Gott eigentümliche Name, d. i. *יְהוָה*.
 השם ,Gott', *הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ* ,Gott, gebenedeit sei er!'; למען השם ,um Gottes willen'.
 שמאטע ,Lappen, Fleck', auch Schimpfwort, Mz *ס* u. Vk *שמאטקעס* ,Fetzen, Lappen', auch v. zerrissenen Wolken. *p* *szmata*
 שמאנטע ,Plunder, Wertloses'.
 שמאנט ,Schmand, Sahne'.
 שמאצקען [schmatzen] e. Bewegung mit den Lippen machen.
 שמד *t* 1 ,Religionsverfolgung'; 2 ,Abfall vom Judentum, Taufe'.
 שמד'לניק ,verdorbenener Mensch'.
 שמד-שטיק *hd* ,gemeiner, hinterlistiger Streich'.
 שמד'ען *hd* ,taufen'; *š.* zich ,sich taufen lassen'.
 שמויש Pelze u. Mützen aus feinen Lammfellen; *š-ene hitlen*.
 שמונה-עשרה *t* ,Achtzehngebet', die täglich dreimal zu sagenden 18 Benediktionen, die Tephilla.

שמועה *h* ,das Gehörte, Neuigkeit, Nachricht'.
 שמועס *hd* ,Unterhaltung', Mz *ען שמועסען* *hd* ,reden, plaudern'.
 שמוצערן [schmatzen] e. Bewegung mit den Lippen machen, insbes. um Teilnahme auszudrücken.
 שמוקלער ,Posamentier, Bortenwirker'; zuw ,Betrüger'. *p*
 שמור לי ראשמר לך *h* ,hüte für mich, und ich werde für dich hüten', Ausdruck für gegenseitige Dienstleistung.
 מצה ש' = שמורה.
 שמשנה *h* ,Jahr der Schuldenstundung, Sabbatsjahr', das je siebente Jahr. einmal in *a š.* ,sehr selten'.
 שמייכלען ,lächeln'.
 שמייכעל ,Lächeln'.
 שמייכעלנדיג ,lächelnd'.
 שמייסען ,schlagen'; ein Kind ,züchtigen'; Pferd ,peitschen'.
 שמייסער ,Kutscher'.
 שמיעס = שמיעס.
 לשם ש' *h* ,Himmel; Gott', um Gottes willen'.
 שמיני עֶצְרָה [Lev 23,36] der achte Tag des Laubhüttenfestes.
 שמיעה *t* ,Gehör'.
 שמיערעכץ , (Stiefel-)Schmiere'.
 שמיר(ע)רען 1 ,schmieren'; nit *a šmir* (zur Bezeichnung von etwas sehr Geringem); ein *šmir* mit der Feder ,ein Strich mit

der Feder'; 2 ,färben, malen' vom Frühling; 3 ,bestechen'.

שמיר [Schmitz] ,Schläge, Prügel', a š. thun ,einen Schlag geben'.

שמירען ,peitschen' v. Regen.

שמירה *t* 1 ,Bewachung, Überwachen', ש-פאסטען ,Wachposten' | 2 Talisman; Mz שמירה'לעך *hd*.

שמיר *h* Öl; זית ,Olivenöl'.

שמע ישראל [Deut. 6, 4] ,Höre, Israel' das Glaubensbekenntnis Israels.

שמעטענע ,Sahne', gew 'סמ. [š. שמעלכעכץ ,Schmalziges', a leffel שמעלעך ,schmälern'.

שמעלקע ,Koseform für: Samuel) ,Vertrauter'; Steigerung 'ש' שבש' ,sehr vertraut' mit jmdm.

שמ'ען *hd* ,in einem Rufe stehn'. עברי שמ'ט šôn far a grôssen ,gilt für ein großes Talent'.

שמעקטאבאק ,Schnupftabak'.

שמעקען [schmecken] 1 ,riechen' mit'n nâz šmekkt men; zi hât gešmekkt gleich mit rôzen ,geduftet wie Rosen' | 2 (Tabak) ,schnupfen'; nit a šmekk ,keine Prise (Tabak), nichts'.

שמעקעריג 1 ,duftend, wohlriechend'; 2 ,wohlschmeckend'.

שמערץ *s* ,Schmerz'.

שמץ [h ,Geflüster'] kein š. nit ,kein Wort, keine Spur, nicht das Geringste'.

שמ' *h* ,Sonne'.

שמ' *t* 1 ,Gemeinde-, Synagogen-diener'; 2 das Licht zum Anzünden der (Tempelweihfest-)Lichter.

שמעבלעך ,Schnabel', Mz שמעבלעך ,schnarchen'.

שמארער ,Bettler', Mz שמארער u. ס. שמארערקע Bettlerin, Mz ס.

שמאר' *hd* [שמאר' ,der gelobt hat'] ,spenden'.

שמ' *h* ,Jahr' שמ' הגאולה ,das Jahr der Erlösung'.

שמ' *t* ,Veränderung'.

שמירען ,Docht' eines Lichts oder einer Lampe, bes. die verkohlte Spitze.

שמירען ,Schnauze'.

שמירען ,Schwiegertochter'.

שמירען ,Schnürbänder'.

שמירען ,Schnürleibchen, Korsett', Mz ס.

שמירען ,schnüren'.

שמיר *h* ,zweiter'; *w* שמיר ,zweite; zweitens'.

שמיר בשלישי [Zweiter im Dritten] Ausdruck weitläufiger Verwandtschaft.

שמיר-סוהר u. š.-kremer ,Schnittwarenhändler'.

שמיר ,Schnee', Mz ען.

שמירדיג ,schneidig'; Schnee, schneidend kalt'.

שמירדיג ,schneidender Schmerz'.

שמירדיג ,Frau des Schneiders'.

שמירדיג ,schneeig' a š-e winternacht.

- שנייצער, Lichtputze'.
 שניפס, Shlips'.
 שניפען [schnappen] אַראָב-ש', mit
 schneller Bewegung wegneh-
 men, wegschnappen'.
 שנעלען, a šnell (שנאַל),
 in der nâz geben, Nasenstü-
 ber' geben.
 שנעלקייט, Schnelligkeit'.
 ש"ס = ש"ס סדרים = ש"ס t [die
 6 Ordnungen], der Talmud',
 weil aus 6 Teilen bestehend.
 ש"ס' u. Klein Šas' scherzhaft =
 'ein Spiel Karten'.
 ש"ס' Vk v. שאָדען.
 שעה h, Stunde', בְּשֵׁעָה [gew.
 בְּשֵׁעָה gesprochen], während';
 שעה' hd, stundenlang'.
 שעה' 2 hd, zweistündig'.
 שעה, שון, schön', Vk שעניקע
 kinder, a šenitšker gešank.
 שעה' נקייט, Schönheit'.
 שער t, Maß', ohn a š.
 שערטען (rituell) schlachten' (h
 שְׁחַט), Mw געשאַכטען.
 שערטען-הויז, Schlachthaus'.
 שעל, Schellen, Karo' im Karten-
 spiel.
 שעלמאַק, Schuft, Schurke'.
 שעלעכלעך, kleine Schalen'.
 שעמעדיג, שעמערודיג, schamhaft,
 sich scheuend, zurückhaltend'.
 שעמערייען, schimmern, glänzen'.
 שעניק, Strohsack'. p siennik.
 שענק, (Stadt-)Schenke, Kneipe'.
 געשאַנקען, schenken'; Mw געשאַנקען
 (in Litauen) u. געשענקט.
- שענקער-קאָנזעסיע, Schankkon-
 zession'.
 שעפטשע(ר)ן, flüstern', š. zieh, mit
 einander flüstern'. p
 שעפטשעריי, Flüsterei'.
 שעפס, Schaf', Mz ען; Vk שעפסעל.
 שעפען, schöpfen'.
 שעפעל, Scheffel', Mz פלען.
 שעפעלדיג, scheffelweise'.
 שעפעל, Schöpfgefäß' [,Schaffe'
 mittelhochdeutsch]'.
 שער, Schere', Mz ען.
 געשערט, scherem', Mw שערען.
 שער, das Tor'; Mz שעררים, vor
 Genet. שעררי.
 שערענגע, Reihe' v. Bäumen. p
 שערץ, Schürze', Mz ען.
 שפאַגאַט, Bindfaden'. p
 שפאַגעל, š-nei, ganz neu'.
 שפאַדע, Degen'. p szpada
 שפאַדעל, Spaten', Mz דלעס.
 שפאַלט, Spalt'; Vk Mz שעלעלעך.
 שפאַן, Span', Mz שפענער; Vk
 דלעך, Mz שפענדעל.
 שפאַן, Spanne'.
 שפאַנגע, שפאַנקע, Spange'.
 שפאַנען, kräftig ausschreiten'; zu
 zieh aheim.
 שפאַציר, Spaziergang', Mz ען. p
 שפאַצירען זיך, spazieren gehn'.
 שפאַקולען, Brille'. [Mz ען.
 שפאַקטיוו, Perspektiv, Fernglas',
 שפאַרבער, Sperber'.
 שפאַרוקעלע, kleine Spalte, Ritze'.
 שפאַרע 1, Sperrung, Riegel', di
 š. fun thir (,Tür') hât zieh zu-
 brochen | 2, Spalte, Ritze', fer

štuppt in a š. ,weggedrängt in eine enge Stelle'. p

שפארען [sperren] ,drücken, pressen'; a fôgel šparrt (,arbeitet sich durch') durch di šwere luft, di heizer šparren in himmel arein ,ragen in den H. hinein'; zei hâben a šparr gethun fun štub ,haben sich hinausgedrängt'; zich zum fenster š. ,sich hinauslehnen', a šparr thun di lâden ,die Fensterlâden öffnen (aufsperrern)' | š. zich ,sich drängen' von Mehreren; ,streiten' mit Worten.

שפארעוודיג ,sparsam' beim Gebrauch, ,ausgiebig' zB Fett, wenn man viel damit machen kann.

שפארען ,sparen'.

שפארען ,Sporen' des Reiters.

שפולקע ,שפול, Spule'. [den'.

שפונט, Spund'; שפונטעווען, spun-

שפיטאל, Spital', Mz ען.

שפיין, Speien'; a špei thun auf (Ausdruck der Verachtung).

Vgl. קיי. [געשפויט].

שפוייען, speien'; Mw געשפויגען u.

שפויז, š.-händler, š.-kroger, š.-kremmer ,Viktualien-, Lebensmittel-Händler'.

שפויזער, Ernährer'. [ס.

שפויכלער, Speicher, Scheune', Mz

שפוייעכץ, Speichel, Spucke'; verächtlich: ,was man ausspeit'.

שפיליטער, Spediteur'.

שפיליקען ,zu-stecken, -knöpfen, -haken'.

שפילקע ,Stecknadel', Mz ס. p

שפענדלעך ,Spinne', Vk Mz

שפינוועבס ,Spinnengewebe'.

געשפינט ,spinnen', Mw

שפייען ,Spieß', Mz ען.

שפיעזעל ,Stricknadel'.

שפיעזען ,spießen'.

שפיעל ,Spiel', Mz ען; Vk שפיעלכעל.

שפיעלען ,spielen' in korten; oft š. zich: mit feier, in damkes ,Dame', in zelner ,Soldat'.

שפיץ ,Spitze', š. barg ,Gipfel', gehen auf di špiž finger ,auf den Zehen'.

שפיעל ,a š. âbthun ,Streich, Schabernackspielen', Mz צלען'.

שפיצעדיג ,spitz' Dorn, Dach.

שפירט ,Spiritus'.

שפעטיג ,spät'; š-e špažiren ,späte Spaziergänge'.

שפעטערדיג ,alle š-e teg ,alle folgenden Tage'.

שפענדלעך s. שפאן, שפין.

שפענזער ,Spencer' kurzer Rock ohne Schöße, auch für Mädchen.

שפראצען ,sprossen'.

שפרייז ,großer Schritt'; men tor (,darf') kein grösse š-en ništ machen.

שפרייזען ,große Schritte machen'; lange šättens (,Schatten') hâben gešpreizet fâraus.

שפרינגער ,Springer', Mz ס.

- שפריצען ,spritzen', v. den Augen:
,sprühen'.
- שפרענקעלדיג ,gesprenkelt'.
- שפּחָה *h* ,Magd'.
- שפּיכּוּת דָם *t* ,Morden, Blutver-
שפּל *h* ,niedrig'. [gießen'.
- שפּל *h* ,Niedrigkeit', הַמְדָּרָה
,auf niedriger Stufe'.
- שפּלוּת *t* ,Niedrigkeit, Demut'.
- שפּע *h* ,Fülle, Reichlichkeit'.
- שקאַלָא ,Schule'. *p* szkola.
- שקאַפּע ,Märe, altes abgetriebenes
Pferd'. *p* szkapa
- שקאַרפּעטע ,Socke', Mz ון ;
Vk טקע'. *p*
- שקיעָה *t* ,Untergang' der Sonne.
- שקל *h* ,Sekel' e. Silbermünze.
ש'טאַג Tag an dem die Zio-
nisten ihren Beitrag abliefern;
'ש zahlen ,Zionist sein'.
- שקלים-געבֿה die am Purimfeste
beim Eintritt in die Synagoge
gespendete Gabe.
- שקלאַ וְטראַ *t* [,Nehmen und
Geben'] ,Disputieren, sorg-
fältiges Erwägen'.
- שקץ *t* (vgl. שייגעץ) 1 ,nicht-
jüdischer junger Mensch'; 2
auch v. jüd. Knaben: ,mut-
williger Knabe, Schlingel',
auch in scherzender Abwei-
sung. Mz שקצים, Vk שקצים
| לעך 3 mit mohn, kleine
Teigstücke mit Mohn und
שקצה s. שיקסע. [Honig'.
- שָקֶר *h* ,Lüge', פֿלֶבּוּל ,ש', Verleum-
dung'.
- שקראַב ,ausgetretner Schuh'; übtr.
,alter gebrechlicher Mensch'
oder ,Knirps'. *p* szkrab.
- שקָרן *t* ,Lügner', Mz ים.
- שקנא (*t* Leuchte) im Kartenspiel
Abkürzung für die 4 Farben
Sch(ellen)R(ot)G(rün)E(ichel).
שרויפּעל ,Schraube', Vk שרויפּעל
שרויפּען ,schrauben'.
- שרוּת *t* ,Aufwartefrau'.
- שרויבעכץ ,Geschriebenes'.
- שרויפּעל ,Schraubchen', Vk v.
שרוּה.
- געשרי(ע)גען שרױען ,schreien', Mw
שרינט ,Scheitel' (die beim Käm-
men gebildete freie Linie
zwischen den Haaren).
- שרעטעווען ,שראָ', schroten'.
- שרעטעלע [Schratl], Wichtelmänn-
chen, (harmloser) Kobold'.
- שערענגע s. שערענגע.
- שָרֵשׁ *m. h* ,Wurzel'.
- ששׂי *h* ,Sechster'; der als Sechs-
ter zum Vorlesen aus der
Tora Aufgerufene (gilt als
Ehre).
- שַתְּדָלֵן *t* ,Sachwalter, Anwalt';
bes. der jüd. Gemeinde bei der
Regierung.
- שַתְּדָלְנוּת *t* ,das Sich-bemühen für'.
- שַתְּדָל'ען זיך *hd* ,sich bemühen'.
- שתיָה *h* ,das Trinken; Trunk'.
- שתיקָה *t* ,Schweigen'.
- שתיָה *t* ,Genosse'.
- שתיפּטע ,Genossin'.

שְׁתַּפּוּחַ, Gesellschaft, Kompagnie'.

תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה = חוֹבֵב א"א
בְּיָמֵינוּ אָמֵן, sie möge gebaut
und aufgerichtet werden bald,
in unsren Tagen! Amen'.
Wunsch bei Erwähnung Jeru-
salems.

תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב = תוֹ"ט
des Jom Tob [Lipmann Heller]'
sehr geschätzter Kommentar
zur Mischna.

תִּבְכָּה יָמִיד = תוֹמ"ר

תִּלְמִיד, s. תִּבְכָּה יָמִיד = ת"ה

תוֹרָה נְבוֹיָאִים כְּתוּבִים = תנ"ך
Gesetz, Propheten, Hagiographen'
das hebräische Alte Test.

תְּהִי נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בְּצִרוֹר = תנצב"ה
[1 Sam 25, 29] ,seine
Seele sei eingebunden in dem
Bündel des Lebens!' Grab-
aufschrift; auch in kurzen
Lebensbeschreibungen eines
unlängst Verstorbenen.

תַּאֲוָה *h*, Begierde, Leidenschaft';
Mz תוה.

תִּבְכָּה *h*, Kasten, Arche';
תִּבְכָּה 1 *h*, Getreide';
תְּבוּאָה *h*, Getreide'; Mz תְּבוּאוֹת, Garten'.

תְּבִיעָה *t*, Forderung, Anspruch';
Mz ות.

תְּהוֹם *h*, (Meeres-)Tiefe, Ab-
grund'.

תְּהִלָּה *h*, Psalm'; Mz תְּהִלִּים, ת'
זָגֵן, die Psalmen' der Reihe

nach ,rezitieren' (gilt als heil-
bringend); ת-זָגֵר (bei Toten
vor der Beerdigung). | Vk
תְּהִלִּים מֵעַל, Psalmenbüchlein'.

תְּבִיעַ *t* [תְּבִיעַ], der Fordernde, der
einen Anspruch erhebt'.

תְּוֹךְ *t*, Inhalt, Kern'; der תוֹךְ fun
der freg, der Kern der Frage';
zei bleiben in תוֹךְ, im wesent-
lichen, in der Hauptsache'
was sie sind | תוֹךְ כְּרִי דְבוּר |
,noch während der Rede, au-
genblicklich, sogleich'.

תוֹכָה *h*, Strafrede'; mehrfach
ת' קָלְלוֹת, Strafrede-Flüche'
bes. v. Lev. 26 u. Deut. 28.

תוֹסֵפוֹת *t* [Hinzufügungen] Tal-
mudkommentare aus dem 12.
u. 13. Jahrhundert.

תוֹעֵלָה *t* Nutzen'.

תוֹפֵס *t* [תוֹפֵס], 'ת' zein, begreifen,
fassen'.

תוֹקַע *h* [תוֹקַע] der das Widder-
horn in der Synagoge bläst.

תוֹרָה *h*, Anweisung'; insbes. das
von Gott dem Mose gegebene
Gesetz, die fünf Bücher Mose;
ת' הַקְּדוּשָׁה, die heilige Tora'.

תוֹרָה שְׂפָכָתָב, die geschriebene
Tora, der Pentateuch'.

תוֹרָה שְׂפָעֵל-פֶּה, die mündlich
überlieferte Tora' im Talmud
enthalten.

תְּהוֹם *t*, Grenze'; ת' שְׁבֵת, Sabbat-
grenze' 2000 Ellen; ת' מוֹשֵׁב,
Ansiedlungsgebiet's. טשערטאָ.

תְּחִיבָה *h*, leben soll sie' oft in

- Briefen nach dem Namen einer Frau.
- תְּהִיִּת הַמְּתִים *t*, 'Wiederbelebung der Toten' beim Kommen des Messias.
- תְּהִלָּה *h*, 'Anfang'. לְבַתְּהִלָּה, von vornherein'. תְּהִלָּה, 'anfangs', fun 'ת' an, von Anfang an'.
- תְּהִלָּה 1 *h*, 'Gebet'; 2, Gebetbuch für Frauen'.
- תְּהִנֵּךְ *t* e. an den Wochentagen, bes. morgens und abends, gesprochenes 'Bußgebet', bei dem man den Kopf zum linken Ohr neigt; daher: 'ת' fallen.
- תְּהַנְנִים *h*, 'Bitten, Flehen'; t-dig, 'flehend'.
- תְּהַח *t*, 'Hinterer, Gesäß'.
- תְּהַתּוּבִים, (Unter-)Beinkleider'.
- תְּהַנּוּךְ *t*, 'Schul-kinder'.
- תְּהַיָּקָה *t*, 'die Frage bleibt stehn', d. h. unbeantwortet.
- תְּהַלָּה *h* 1, 'das Äußerste', 'ת' הַשְּׁלֵמֹת, 'äußerste Vollkommenheit', 2, 'Resultat, (erstrebtes) Ziel', a 'ת' zuchen, 'Stellung, Beruf'.
- תְּהַלְעוּרֵךְ *hd*, 'ein Ende machen', 'geld, verschwenden, vergeuden'.
- תְּהַלָּלָה, 'Purpurblau', Num 15, 38 für die Zizith.
- תְּהַלֵּךְ *t*, 'Inhalt' eines Briefes.
- תְּהַלְסִי מִלְחָמָה *t*, 'Kriegs-methoden, -mittel'.
- תְּהַלְסִי וְהַלְסִי, 'sogleich', 'sogleich und sofort'.
- תְּהַלְסִי *t*, 'Totengewänder' aus weißer Leinwand.
- תְּהַלְסִי *t*, 'Zierat, Putzsache'; auch v. Menschen (wohlgeratenen, aber auch ironisch).
- תְּהַלְעוּלָם *h*, 'Schutthaufe'; 'ewiger Sch.'.
- תְּהַלְעוּ *h* [Mw v. תְּהַלָּה], 'gehenkt'.
- תְּהַלְעָה *t*, 'Galgen', Mz רת.
- תְּהַלְעָן *t*, 'Henker'.
- תְּהַלְמוּד *t* 1, 'Studium'; 2, 'Talmud'.
- תְּהַלְמוּד תּוֹרָה, öffentliche einfache Religionsschule, bes. für Arme.
- תְּהַלְמִיד *h*, 'Schüler', Mz ים.
- תְּהַלְמִידָה *t*, 'Schülerin'.
- תְּהַלְמִיד הַחֵם *t* [Jünger eines Weisen], (im Rabbinischen) gelehrter Mann', Mz תְּהַלְמִידֵי הַחֵמִים.
- תְּהַלְמִיד [h vollkommen, fromm], 'naiv, einfältig'.
- תְּהַלְמִידֵי הַחֵם, 'naiv, einfältig'; a 'ת' meidel; 'ת' augen (von Schafen).
- תְּהַלְמִיד *h*, 'beständig'; 'נר ת' הַלְמִיד, 'das beständige Licht' in der Synagoge.
- תְּהַלְמִידָה *t*, 'Einfalt'.
- תְּהַלְמִידָה דִּיג *hd*, 'naiv'.
- תְּהַלְמִידָה *t*, 'Quintessenz, das Wesentliche', der 'ת' fun dem äbmach.
- תְּהַלְמִיד *t*, 'jüdischer Gelehrter' der ersten zwei Jahrhunderte n. Chr., Mz ים || תְּהַלְמִידָה [Gelehrter von draußen', in der Mišna nicht genannt], ironisch: a šener t. b., 'ein Nichtstuer'.
- תְּהַלְמִידָה *t*, 'Bedingung'; Mz תְּהַלְמִידָה

- תְּנָאִים, ,Verlobungs-vertrag,
-feier'.
- תְּנוּעָה *t* 1 ,Bewegung, Miene';
faule תְּנוּעוֹת machen ,faule
Ausreden' | 2 ,Vokal'.
- תְּסוּסָה *t* ,Gärung'.
- תְּעֵנוּג *h* ,Vergnügen'.
- תְּעִיבָה *m* [*h* weibl.] ,Fasten', Mz
תְּעִיבוֹתֵי.
- תְּעִיבוֹתֵי [Jer 10, 15 'ת' .מעשה
'ת' ,wahnsinnige ta-
delnswerte Taten'. [Mz רת.
תְּפֹצָה *h* ,Zerstreuung; Diaspora'.
- תְּפִיסָה *t* ,Gefängnis'. [liches'.
תְּפֵל *t* ,Anhängsel, Nebensäch-
תְּפִלָּה 1 *h* ,Gebet' | 2 ,das Acht-
zehngebet' s. שְׁמוֹנֵה עָשָׂרָה | 3
זְכָה 'ת' e. Gebet am Vorabend
des Versöhnungstages.
- תְּפִלִּין *t* ,Gebetsriemen'an Wochen-
tagen an der Stirn und am
linken Oberarm getragen. ge-
schliffene ת' , deren Gehäuse
(Kapseln) glänzen wie poliert
(gelten als bes. wertvoll).
- תְּקוּהָה *h* ,Hoffnung'.
- תְּקוּמָה *t* ,Auferstehung'.
- תְּקוּן *t* ,Berichtigung', ת' טְעוּת
,B. eines Irrtums, Fehlers'.
- תְּקוּפָה *h* 1 ,Zeitenwende, Peri-
ode'; a neie 'ת' in der geichte.
| 2 ,Sonnenwende, Tag- und
Nacht-gleiche'. תְּקוּפַת תְּמוּזָה
,Sommer-Sonnenwende', ת' טְבֵת
,Winter-S.'; ת' נִיסָן ,Frühlings-
Tag und Nacht-gleiche', ת' תְּשֵׁרִי
,Herbst-T.'
- תְּקִיעָה *t* das ,Blasen des Šōfar',
bes. beim Neujahrsfest, Mz רת.
- תְּקִיעַת כַּף *t* ,Handschlag' zur Be-
kräftigung von etwas Ge-
sagtem.
- תְּקוּהָה *h* 1 ,stark, einflußreich';
2 ,rechthaberisch, rücksichts-
תְּקִיפוֹת *t* ,Macht, Gewalt'. [los'.
תְּקִיפוֹת'דוּג Eigw.
- תְּקִנָּה *t* ,Satzung', von einfluß-
reichen Männern im Hinblick
auf die Gegenwart getroffene
Einrichtung, auch von den
Satzungen eines Vereins, Mz רת.
- תְּרֻבּוֹת *t* [Anwuchs, Zucht'] ,Ma-
nieren, Lebensart'; wir zollen
ništ araus רְעָה לְת' ,schlechter
Sitte od. Art verfallen'.
- תְּרֻגּוּם ,Übersetzung'; insbes. von
den seitens der Juden beim
Gottesdienst benutzten ara-
mäischen Übersetzungen.
- תְּרֻגּוּם לְשׁוֹן *t* [eigtl.: targumisch']
,unverständlich' Gegensatz zu:
Jüdisch.
- תְּרוּץ *t* ,Beantwortung'; oft: ,spitz-
findige Erwiderung, Entschul-
digung, Scheingrund'; unter'n
'ת' fun ,unter dem Vorwande'.
- תְּרָחָה 1 Abrahams Vater; 2 ,alter
Sonderling'.
- תְּרֵעִימָה *t* ,Murren', Mz רת.
- תְּשֻׁבָּה *t* ,Lob', Mz רת.
- תְּשֻׁבֵי יְהוֹרָץ *t* ,der Tisbite, Elias,
wird es beantworten' vor dem
Kommen des Messias.
- תְּשֻׁבֶרֶת *t* ,gebrochne Zahl, Bruch'.

- תשובה *h* 1, 'Antwort'; 2, 'Buße'.
 תשובה *h*, 'Verlangen, Begierde'.
 תשלה [Micha 7, 19], 'Du wirst werfen' (unsre Sünden in die Tiefen des Meeres) Gebet um Sündenvergebung am 2. Neujahrstage.
- תשמיש *t*, stets ת המטה [Benutzung des Lagers] 'Beischlaf', auch v. Tieren, zB vom Hahn.
 תשעה באב, 'der neunte Ab' Tag der Zerstörung Jerusalems.

Nachträge.

- אגולנע קאסט, 'gemeinsame K.'.
 אמת als Umstw, 'zwar'.
 אקרענג, 'Kreis, Bezirk'. *p*
 ביירעל 2, 'kleiner Wagen'.
 בין בן וביין בן, 'so oder so, auf diese oder jene Weise'.
 גאסוד (ארסטוועני) סאווייט, 'Reichsrat'. *r*
 גוט, 'der mit guter', 'Teufel'.
 דיבאם, 'das ferd stellt sich d.', 'sträubt sich, will nicht von der Stelle'.
 דערגעזען די יארהען, 'das Leben verbittern, zur Qual machen'.
 דריסח הרגל, 'Zugang, Eintrittsrecht'.
 הכנסה פלה, 'das einem Mädchen zur Heirat Verhelfen', durch Beschaffung der Mitgift.
 הנהגה, 'Führung, Leitung'.
 העצקען, 'hetzen, aufreizen'.
 התר עסקא, 'Geschäftserlaubnis', E. in einem gegebenen Falle Zinsen zu nehmen.
 וויבאלד, 'da nun einmal'.
 ווערדע, 'Würde'.
 וועשרן, 'Wäscherin'.
 חברן זיך, 'Genosse werden, in Verbindung treten'.
 חדנה, 'Freude, Fröhlichkeit'.
 טאטע, 'in taten arein siltan', durch Verwünschung des Vaters (be)schimpfen'.
 טוחלע, 'muffig, verdorben' Mehl, Fleisch.
 טונקעוואניע, 'Tünche'.
 יוצא מן הכלל, 'Ausnahme'.
 ביהומה, 'dergleichen'.
 ביהנה וכהנה, 'dergleichen und noch dergleichen'.
 כפרות, 'auf ב' taugen, sehr wenig'.
 בנפרא, 'Versammlung, Gesellschaft'.
 מתלב, 'der שכל iz m.', 'verständige Überlegung beweist'.
 מילב, 'Milbe, Made' in Obst, in Büchern.
 משום, 'wegen'.
 סבר פנים ופוח, '(Zuwendung) freundliches Gesicht(s)'.
 סטוסאקעס, 'Rippenstöße'. *p*
 פאטרול, 'Patrouille', Mz. *p*
 פאטעמקע, 'Fortschritt', Mz. *p*
 פארבאק, 'Knecht, Mietling'. *p*
 פארעל, 'weibliche Hälfte eines Pares'; zelner (Soldaten) mit pärlech.
 פוטערפאס, 'Butterfaß' scherzhafte Bezeichnung des Behälters, aus dem Gott für große Hitze die Sonne herausnimmt.
 פויקפוייער, 'Trommelfeuer'.
 פשעפוסטקע, 'Passierschein'. *p*
 צאן קדשים, 'heilige Schafe' Volk Israel.
 צוכען זיך, 'sich aufraffen' vom Schlaf.